LA PAROLE UKRAINIENNE
Supplément

Париж
PARIS

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse ukrainienne «SMOLOSKYP» Journal of the Ukrainian Youth

Ч.1 (25) Січень 1953 Рік 4

Всій Українській Молоді, яка бореться в підпіллю і повстанчих загонах, яка перебуває в тюрмах і на засланню, —

Всім молодечим організаціям, всьому Українському Громадянству та молоді в Краю і на чужині, —

Всім нашим передплатникам, читачам та кольпортерам найсердечніші побажання з Різдвом Христовим та Новим Роком складає

Редакція «Смолоскипу»

Січень - місяць української молоді

Січень. Місяць найсвітліших сторінок в історії України. Місяць світлих традицій, на яких повинна і має виховуватись, свідома свого призначення, українська молодь. Місяць, в якому крізь цілі століття український народ, обходить свято народження Правди — Христа, свято правди української родини.

Якими близькими стають для кожного з нас спомини про традиційні святкування Різдва Христового! Народження Правди на землі! Якими великими були для нас ці святкування, для нас — молоді поневоленого народу. Бо в цих днях у нас кріпилась любов брата і ближнього по крові! Бо в цих днях ми вчились шанувати минуле й змагати за краще майбутнє.

І ще більшим стає для нас цей мітю найбільших здвигів української нації і її молоді. Яким величним для української молоді залишиться тріюмфальний в'їзд до Києва гетьмана Богдана Хмельницького в Свят-Вечір 16 9 року! І ось цьому гетьманові поклонилась вся Україна, цілий народ підпорядкував йому всі свої змагання, всю свою волю! Гетьман, який став втіленням народніх бажань, месником його кривд!

А пізніше, по століттях неволі, коли здавалось, що народ ніколи не вирветься з ярма окупантів приходять Два Січні — 22-ге Січня 1918 і 22-ге Січня 1919 року! Січні, які збуджують в народі його найсвятіші почування, які накреслюють йому доровказ в майбутнє, які творять націю свідому свого покликання і призначення на Південному-Сході Европи. І після цих двох дат, українська нація, хоч знову опинюється в неволі — остається переможцем! Бо від тоді по сьогодні і назавжди всі її зусилля з'єднані в одне незломне бажання — вибороти власну державність.

І як завершення місяця приходить не тріюмф українських армій, не переможне обстояння кордонів України, — а приходить переможна смерть під Крутами!

Крути! Кому з української молоді на згадку про це слово не здрігається серце?! Кому не тремтить душа на згадку цього одного величного слова?! Крути! Чи може ворог вбити колись в народі пам'ять про них?! Пам'ять про безстрашну смерть 300 юнаків-студентів?

Чи має котрийсь народ в світі подвиг подібний Крутам?

Мають греки Термопіли, мають еспанці Альказар, але чи ж можна їх рівняти до Крут? У них — смерть вишколеного вояка, дозрілого мужа — у нас смерть юнака, який ледво держав у своїх руках кріс! Смерть юнака, який умирав не по наказу, а добровільно й свідомо, щоб рятувати честь нації! І тому чин під Крутами покривається вічною славою, стає прикладом не тільки для української молоді, але й для молоді інших свободолюбивих народів!

І тому, що січень має такі світлі традиці; тому, що в цьому місяцеві обходимо свято народження Правди свято української родини; тому, що в цьому місяці народ прокидавсь до будування власного життя; тому, що в цьому місяці пролунали вперше від століть слова про самостійність і соборність; і на кінець — тому, що в цьому місяці всі почини нації були окроплені молодечою і чистою кров'ю нашого українського юнацтва — тому нехай цей місяць стане нашим місяцем, місяцем української молоді!

Тому нехай світле минуле нашого народу і нашої молоді запалить в наших серцях любов між нами! Зробім цей місяц« місяцем взаємного розуміння і творчої співпраці між українськими молодечими організаціями!

Зробім безсмертним чин Крутянців для української й чужинецької молоді! Зробім його таким, — своєю повсякденною працею для України з ім'ям поляглих під Крутами юнаків і в ім'я світлого майбутнього української нації і всестороннього розквіту української молоді!

ЮРІЙ ЯНОВСЬКИЙ

(В п'ятдесятиліття народження великого українського прозаїка)

В місяці листопаді минуло 50 років з дня народження найблискучішого по Хвильовому стиліста й стилізатора, нашого великого прозаїка Юрія Яновського.

Юрій Яновський народився 1902 року в місті Єлисаветграді, в родині службовця. Вперше почав друкуватись в 1924 році. Відомий він Україні й за кордоном, як автор поезій, нарисів, оповідань, романів, п'єс і кіносценаріїв.

Найбільш відомі його твори це — збірка оповідань: «Кров Землі», «Роман Ма», «Короткі Історії», «Земля Батьків», «Київські оповідання», романи — «Майстер корабля», «Чотири шаблі», «Вершники».

П'єси — «Завойовники», «Дума про Британку», «Син династії», «Потомки». та багато інших.

Творчість Ю. Яновського тридцятих років, колись активного члена ВАПЛІТЕ, відзначається, як і всіх «хвильовистів», ідеалізмом, індивідуалізмом, націоналізмом і революційною романтикою, що була провідною течією в українському ренесансі 20-их років.

Про творчість Ю. Яновського 20-их років, знавець української підсовєтської літератури, С. Николишин, писав: «... В «Чотирьох шаблях» (1930) Ю. Яновський дав, сказати б, програмовий твір українського націоналізму. За ним, Велика Революція започатковує національне відродження українського народу, передусім відновлення його старої військової традиції. Українське військо, повстанці, борються не за «землю й волю» чи мову, а передусім за честь своєї країни. Земля й воля «приложаться», коли буде задоволений престиж нації. Яновський образом Шахая виправляє улюблений образ старої нашої інтеліґенції — Тараса Бульбу, іншого Яновського — Гоголя. Обидва, Шахай і Бульба борються за волю, та один бореться свідомо за волю України, а другий тільки стихійно. Тарас Бульба не бачить, як зростає з його чинів українська державність. Він узагалі не має про неї поняття. Він тільки сподівається на помщення себе, і то не своїми з роду, а царем із невиразної «Руської землі».

Яновський каже: «Вони сміливі, ці анархічні велетні, вияв сили і відсутність точки, до якої треба сили спрямовувати». Шахай зрячий, твердий, рішучий і фанатик, дитя Великого Зриву, з політичними ідеалами новітнього націоналізму й без усіх забобонів минулого. До світла павляться герої Яновського з лезами шабель на чотири боки, і трактують його як здобич для відважних: «Ми стаємо плечима до плечий і світ відчиненно, як двері». Заслуга Яновського — правдива інтерпретація Великої Революції. У «Чотирьох шаблях» — не має нічого малого, дріб'язкового, нічого такого, що не має типових історичних рис. Навпаки, в них ведуча ідея революції, як закидує критика — самостійна Україна — оголена, підкреслена й степова! Сьогодні засудили большевики всю колишню націоналістичну творчість Яновського. Засуджені його морські вірші «Прекрасна Ут» (1928), романова поезія ностальгії «Майстер Корабля» (1928), збірки новель та повістей «Мамутові бивні» (1925) і «Кров землі (1927)».

Цькований безнастанно за свою творчість, за свої «націоналістичні ухили», Ю. Яновський не зломивсь але зігнувся і пішов на шлях примиренности з большевицькою дійсністю, як і пішла частина таких хвильовістів як Сосюра, Бажан, Тичина, Панч.

Покореному й зацькованому, хоч дають большевики на деякий час відітхнути, нова нагінка з новою силою починається в 1946 році за журнал «Українська література», якого редактором він був, та за роман «Жива Вода». «Літературна газета» №54)1947) цькувала його за «Живу Воду»: «Із арсеналу реакційної літератури запозичує Яновський погляд про перевагу біологічного, інстиктивного над розумним, соціяльним, тваринного над людським. Цей традиційний погляд буржуазно-занепадної літератури Яновський застосує до зображення людей совєтської епохи, післявоєнної колгоспної України, зводить наклеп на совєтську людину... У світі потвор, яких малює Ю. Яновський, не можуть існувати справжні людські почуття. Панують жорстокість, патологічні пристрасті. Така сугубо декадентська «методологія» роману Ю. Яновського, яка поєднується з прив'язаністю письменника до націоналістичного реквізиту кулішівської романтики, зі стремлінням до стилізації, до самоцінних етнографічних деталів. Шкідлива архаїка до кінця видає залежність письменника від традицій чужої українському народові націоналістичної літератури».

Нагінка на Ю. Яновського не припиняється і до сьогодні. Йому пригадують рік річно на всіх зборах СРПУ, його націоналізм.

Творчість Ю. Яновського є така глибока своїм змістом та проблематикою, така знаменита своїм стилізмом, що з нею повинна познайомитися вся українська молодь.

О. З-ич

«В мене одна наречена, наречена з колиски, про яку я думав мабуть і тоді, коли не вмів ще говорити. Наречена, для якої жив ціле життя, їй присвятив сталеву шпагу і за неї підставляв під мечі щит... Культура нації — зовуть її»

МОЛОДЬ В УКРАЇНІ

◆ **«Сталінське Плем'я»** (Київ) пише, що директор республіканської агробіостанції в Києві, Д. Сергієнко, підніс справу зміни програми навчання на біологічних факультетах київського і одеського університетів. Він заявляє, що на цих факультетах треба більшу увагу звернути на теорію дарвінізму та окремо перевишколити професорів в зв'язку з переходом до політехнізації шкільництва. Для цього треба вивчати соціялістичну організацію праці, механізацію, хемізацію і електрифікацію.

◆ **Дніпропетровське 9. 12.** Вісімсот молодих металюрґів, які працюють на заводі ім. Петровського, навчаються у вечірніх інститутах, технікумах і школах робітничої молоді та позаочно на різних факультетах університетів України.

◆ **Київ.** 1. січня почались зимові канікули в усіх ремісничих, залізнодорожників і гірничопромислових школах України.

Коломия. Як повідомляють І. Яровечко, директор середньої школи ч. 1. й І. Заревський — школи ч. 2, обидві школи знаходяться в такому стані, що годі в них нормально працювати. В обидвох школах не функціонує центральне опалення, приміщення повністю не електрифіковане, майже всі двері й вікна щільно не закриваються.

Дніпродзержинське. Студнети Інституту Чорних Металів побудували діючу модель домни, яка являється одинокою в цілому СССР.

Запоріжжя. На трансформаторному заводі в Запоріжжю молодий юнак Іван Крячук виконав за цей рік три річні норми й тепер працює на 1955 рік! Чи хтось бачив в котрій небудь країні світу таку експлуатацію молоді?!

На кораблях

Ніч. Безумні метелики.
Лампа і сніжний папір.
Курява срібна стелиться
Від міріядів зір.

Місто дише напружено
Навіть у сонній млі.
Чуєш ти поклик, друже:
— На кораблі!

Клекоче піна за стерном, —
Гей! не дрімай, матросе!
Хай кров бурхає, як Гольфштром,
Як море стоголосе.

Там берег, мати і жона...
Забудь про них, матросе!
Пускай співучий лот до дна,
Минай мілини й коси.

Далека небезпечна путь, —
Гей, не зважай матросе!
Та ж хвилі приязно гудуть,
Міцні, надійні троси.

Багато нас, і всі-один...
Люби ж, як рідні роси,
Весь світ — од півночі крижин
До тропіків, матросе!

Максим Рильський

В Різдвяну ніч

Різдвяна ніч...

І все чомусь інакше — все оновлене. Сміється, радіє — зустрічає довгожданного Месію.

І так віддавна і так від віків і по віки вічні.

Сріблистий сніг — прозоре небо і ніжний усміх небесних зірок. Ось та найкраща, найясніша — Віфлеємська зірка... «ввесь світ осіяла...» І кинула світло в темряву.

Десь люди свобідно на волі з усміхненим обличчям звертаються до неї й тішаться — радіють...

— Величне свято...

Срібними хвилями ллється дзвін в простори, а люди безперервними рядами йдуть до Божого Храму віддати Месії хвалу.

— Ось так у світі!

***

Над Україною також в цей вечір з'явилося світло зірки Віфлеємської. Лише не чути дзвонів, ні співу радісного — у яснім світлі світовім хтось намагався зробити темряву...

***

В будинку сільради, в розкішному кріслі, розлігся начальник міліції. Запухлі очі вже зліплювалися до сну, а голова час-від-часу спадала на груди. Одначе в цю ніч не суджено спати. Треба «доказать», що ця ніч не є святою. Заперечити — що в цю ніч не народився Месія...

І він бурмотів наказ:

— Треба вибити з темних голів забобони. В цю ніч всіх молодих і здорових мужчин вислати розбивати церкву. Розставити стійки і прослідити куди будуть сходитися люди в Всенічну.

І група чекістів, виструнчившися, слухала наказу, колишнього бандита, теперішнього начальника міліції.

— Наказ мусить бути виконаний, за перечень, ані поправок — жодних.

Бічними стежками, глибоким снігом ішли люди до віддаленої за селом хати. Кожний боявся нарушити тишу, щоб не показати сліду. Хоч страшно, але на душі так легко...

І дійсно, чому ж не так?! В цю ніч все оживає, радіє, сміється — зустрічає Месію...

А стукіт сокир, що розносився в морозному повітрю невимовним болем пронизував душу.

— Руйнувати церкву, в якій вже давно заборонено молитися...

А люди, криючися, збираються в хатині, за селом. Щільно завішені вікна. Прибраний престіл. Розвішані образи купаються в морі різноцвітних рушників і ясного світла свічок...

Ллється пісня перемоги, немов з висот небесних. І душі змучених, забитих горем людей злилися в одне ціле — все застигло, лише пристрасний шепіт:

— Господи помилуй!..

І срібний потік ледве чутного хору.

— **«Нова радість стала»...**

Настала радість для людей — і радуйтеся... А хтось немов прокляття скинув на цю землю, де люди молятся і день і ніч — не в церквах — в похилих хатах. Благають Господа:

— Поглянь Боже... зруйнував міста і села і церкви святі..

Ніхто не бачить. Мабуть і Бог забув про них, ці мільйони, що цілою душею до Бога прагнуть... І світ мовчить! В своїх храмах десь моляться і не вірять, що десь проклято Бога й святі місця зруйновано...

— ...« **Над вертепом звізда ясна»** на ввесь світ засіяла»...

Глянь всесильний Боже, на цю святу землю дика тінь надлюдського ката лягла... Не чуєш тріскоту церков святих і проклинань Тебе?.. Не чуєш голосу благань з похилих хат? Не бачиш їх, що стали на колінах й, з'єднавшися в одне, благають:

— Господи помилуй!..

***

І враз — тріск дверей, у вікнах багнети. Диявольський сміх і несамовитий рев:

— Перестать!

А люди спокійно, ще пристрасніше дивляться на священика, піднісши руки до Бога, благають:

— Господи помилуй!..

Різкий постріл і постать священика схилась на престол — а руки зведені догори... Ніхто не рухається — немов приковані стояли на місці й заслухані в могутню мелодію пісні перемоги, благали:

— Господи помилуй!...

***

Тріск рушниць, гуркіт дерева, все змішалося й потонуло в обіймах полум'я. На землю впала тьма — лиш блиск багнетів і здичавілі московські лайки чекістів.

— О, Москво, пощо руйнуєш не свій край. Колись ще прийде кара і на тебе за гріх — за Нього. Немарно стоїте з багнетами в руках — ніхто не покине цього місця — воно святе для них.

... Болючий тріск руйнованої церкви, палаючої хати і пристрасний шепіт молитви...

***

І знову Україна залита кров'ю, у вогні зустрічає Месію... А Віфлеємська зірка кинула якесь багряне сяйво... Кров мільйонів. Моляться, потопаючи у власній крові.

— А чи бачить це світ?

— Чому не гляне на муки народу нашого?!

Лесь Вишневий

ПАМ'ЯТІ КРУТІВ

Містечко Крути, за 30 км. від Києва, назавжди зв'язане з постаттю юнака: запал, любов і посвята, а в руках кріс, що дає зарівно волю і.. смерть. Скільки разів згадуємо це містечко, клонимо голови перед тими, що стали прикладом молодечого пориву.

Перебіг події — було їх триста, поставили спротив навалі й полягли — відомий кожному з нас і в річницю хочеться скласти на далеку могилу не лише китицю пільних волошок, влаштувати ще одну академію, писати ще одну статтю, вихвалюючи красномовними, але перестарілими засобами велич їхніх постатей. Відсвяткуючи тільки зверхньо, — чи не не віддалюємось від них чи не поглиблюємо прірву років? То ж те, що хочемо — **це бути чистими, без скритої думки перед ними** — Лицарями, нашими символами!

***

Людина найбільш побивається за своє життя; вона бажає його проволоки та поліпшити. Бо можна втратити все, включно з найдорожчим предметом, навіть особою: пролити декілька, зайвих сліз і... забути; зі звеличуваного божка можна змінитись у безпридатню ганчірку; притиснутому до стіни, хочеться знайти фірточку, він чіпляється найменшого променя-надії, думає, що можливо пролізти в дірку від ключа; розслідженний мисливцями звір утікає наосліп, не зважаючи на перешкоди, бо в б'ючках дуднить одне: жах смерти! Тоді, коли вже ніщо не має значення, залишається воно — наше життя, нерозсліджена загадка, неначе новонароджена істота, немічне й крихке.

Ніхто не зможе ніколи вгадати, яка буде його поведінка в такій хвилині! Найкращі жовніри, закосичені золотими гудзиками, що під звуки труб та барабанів знали дефілювати перед зачарованою юрбою, вмирали часто нікчемно, коли інші — сірі й незначні змінялись у героїв. Тому то в історії людини золотими літерами записались ті, що в першу чергу зуміли перебороти себе й станути мужньо, з високо піднесеним чолом напроти невмолимого косаря. Їхні ж слова були: «Шукаєш нас? — Ми тут!»

***

Як уже говорити про смерть тих, що вмирають зарано? Перед ними ще стільки до впізнання, стільки до здобуття! Молодечі надії, пляни, мрії, весна й поезія — те все вривається за одним помахом... Кусок олова й незмінно кінець.

То ж не в пропаґанді, а в ділі, у першому ряді — проявляється порив. У нас немає місця для слабодухів, крутіїв, що готовляться в запіллі допомагати «морально» — у нас горить вогонь і тільки в вогні йому місце!

Молоді Друзі! В цей день жалоби й свята віри, призадумаймось дещо над нами: Чи гідні ми наших братів, що віддали життя в бою під Крутами? Чи гідні ми вимовляти хоч би назву того містечка, покликаючись на прообраз жертвенности нашій Батьківщині? Чи гідні ми називатись українською молоддю — тією молоддю, повною самозабуття і посвяти?

Десь у кутку, на самоті, вечором і може по цілоденній праці над книжкою, чи при станку, знайдім вільну хвилину, щоб відповісти на ту поставлені питання. Забуваючи про довкілля, про завтрішній, радісний день, розкриймо наше серце. Щиро й вірно готуймо звіт, щоб передати тим, які вміли вмирати — це буде найкраще вшанування їхньої пам'яти.

І. Сілецький

РІК БОРОТЬБИ Й СПРОТИВУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

З якою гордістю і признанням доводиться нам говорити про молодь в Україні, життя якої заповнене змістом безупинної боротьби й спротиву московсько-большевицькій колонізаційній політиці. Боротьба, яка до сьогодні виявляється чи то в партизанських формаціях, чи в глибокому підпіллю, чи навіть в легальному житті: в різних «націоналістичних ухилах», релігійних віруваннях, а в загальному — виявляється глибоким українським патріотизмом.

І сьогодні після тридцятикількалітнього руйнування душ нашої молоді червоним окупантом, чи ж не можна її назвати героїчною, за її силу спротиву та видержливість перед Москвою? Чи ж не героїзм можна уважати прямо подивугідну стійкість після безупинних переслідувань, «ісправительних колоній» для малолітніх і молоді (про, що вже, почавши від листопада м. р., говорить офіційна совєтська преса — О. З.), засуджувань на 5 років «заключенія», після щоденних чисток не тільки серед молоді «звичайної», але й серед найбільш активної — комсомольської? Чи ж не героїзм є робити «саботажі» на дніпропетровських металюргійних заводах, любити Україну (навіть такою любов'ю, як її любить Сосюра в своєму «Любіть Україну»), бути українським «націоналістом», вірити в Бога та ба, що більше... навіть вінчатись в церкві!..

І в цьому проявляється її відпорність, її видержливість, протиставлення большевицьким методам виховання.

Як підсумок цілорічного спротиву в леґальному відтинку праці, можуть послужити звітно-виборчі конференції обласних комітетів комсомолу України.

Ні одна область, ні один район України не виявили своєї яничарської відданости Москві, а навпаки — вся українська молодь ставить їй мужній спротив. І як наслідок цього спротиву — широкозакрояена чистка в 1952 році, яка зачепила тисячі молоді й сотні комсомольського активу.

Стежачи за совєтськими офіційними даними, можна ствердити невдачу Москви в ділянці перевиховання української молоді. Вплив ідей українського націоналізму на молодь є такий великий, що він охоплює не тільки молодь західніх областей України, але й широких просторів Наддніпрянщини. Під обстрілом Москви опинилась не лише Львівська обл. і Чернівецька, але — і то в першу чергу — Київська, Дніпропетровська, Запоріжжя, Харківська, Сталінська та навіть Кримська, яка до речі не належить до УРСР!

Ось для прикладу, що закидає Москва молоді таких, найбільш характерних областей України:

Харківська обл.

Молодь переважно робітнича і студентська. За останній рік «вичищено» 349 працівників обкому комсомолу. На звітно-виборчій конференції гостро критиковано секретаря обкому Кириченка за його «товариське» відношення до секретарів райкомів та «зажимання» критики. На конференції сильно критиковано Соколову за її несамокритичний виступ, як рівнож стверджено, що в усіх райкомах підбирається невідповідні кадри та не звертається уваги на їхній ідеологічно-політичний вишкіл.

Сталінська обл.

Найбільший шахтярський осередок Донбасу. Молодь робітнича та ФЗО. На конференції делеґати доказували, що комсомол не зумів змобілізувати молодь на виконання п'ятої п'ятирічки. Ще в лютому ЦК ВЛКСМ (цебто Москва) накинувся на обком за незадовільне керівництво. В області не звертається уваги на опанування молоддю здобутків техніки, не докладається зусиль, щоб з неї витягнути максимум можливого. Деякі делеґати відважились критикувати секретаря Цибулька за його бюрократизм. Замало звертається уваги на ідеологічний вишкіл.

Крим

Хоч і не належить до УРСР формально, велика частина молоді Криму — українська. Обком комсомолу не виконує, як стверджено на звітно-виборчій конференції, постанов Москви. не поліпшує ідейного виховання молоді. В останньому році число початкових політгуртків зменшилось майже в три рази. Головно критиковано студентство вузів і технікумів, між яким закорінилась ідеологія «буржуазного націоналізму» (цікаво якого — українського чи татарського?). В жовтні вичищено першого секретаря обкому А. С. Федоріва за аполітичність. На комсомольську працю попадає часто «ворожий елемент».

В багатьох селах навіть немає семилітніх шкіл! Не робиться жодних заходів, щоб усунути неписьменність. Сильно критиковано редакцію газети «Кримський комсомолець», в якій викрито різні ухили.

Одеська обл.

Молодь переважно робітнича, яка працює в морському транспорті на заводах і фабриках (понад 40 тисяч) та студентська. В загальному національно свідома. Дотеперішня праця комсомолу була визнана Москвою незадовільною. Головно викрито сильні ідеологічні ухили серед молоді. На керівні пости комсомолу пропхались «випадкові» люди.

А що найгірше (!) в області — це проникнення релігії між молодь. Для прикладу, комсомолка — Лійко, делеґатка Цебриковського райкому, вінчалась у церкві.

В комсомолі немає жодної дисципліни. З одного району Одеси вибрано на обласну конференцію не комсомольця і не члена партії!

Комсомол Одеської обл. один з найгірших в усій Україні! Доходило до того, що зривалось пленуми обкому. Спеціяльно сильно відстало студентство, між яким викрито прерізні ухили.

Буковина

Як до війни, так і після большевицької окупації, українська молодь Буковини залишилась національно свідома. Комсомол цілковито відірваний від загалу молоді. Найбільш відсталі Вижницький і Хотинський райони. Не поміг тут нічого й чужий елемент, навезений сюди для русифікації нашої молоді (Корсаков, Комісаров, Крячкова — секретарі комсомолу, самі «українці»!).

На конференції обкому сильно критиковано учителів за їхню відсталість в ідейно-виховній праці серед молоді, а особливо за те, що є вияви бойкоту російської мови.

Львівська обл.

На комсомольській конференції Львівської обл. найбільше уваги звернено на ідеологічну працю серед молоді.

Стан політвиховання в 1952 році був ще гірший, як в попередньому... Десятки зібрань політгуртків були зірвані. Велика частина сільської молоді, навіть комсомольської, знаходиться під впливом церкви. Атеїстичної пропаґанди ніхто не хоче вести. Майже взагалі не організується лекцій, які б розкривали «націоналістичну ідеологію». В доповіді аспіранта Інституту Загальних Наук, Пінчука, — «Українські буржуазні націоналісти — найлютіші вороги українського народу, аґенти американсько-англійського імперіялізму» Мало говорилось про дружбу українського і російського народів, а розказувалось «про різних гетьманів і отаманів, які служили націоналістам!»... В різних доповідях аґітатори «захоплюються» описами церковних празників і обрядів!».. В ряді сіл львівської обл. ставилось на сценах навіть націоналістичні п'єси! Дуже часто в студентське середовище проникає націоналістчна ідеологія. Найбільш відстали студенти медичного інституту. За «потурання» націоналістичній ідеології було «вичищено» студента Кочаровського. Після його усунення, 5 місяців не було секретаря комсомолу в Інституті.

З гострою критикою виступали на конференції секретарі: Фольварочний і Бровко (Львів), Чайка (Радехів), Вирун (Лопатинське) і інші.

***

Слід тут ще згадати про великі чистки в Кіровограді де «вичищено» секретарів обкому Донцова і Єремкіну, в Києві «вичищено» першого секретаря Скляренка, у Вінниці — Богачевського, в Новомосковському — Дерія та Цибульника, в Дніпродзержинському — Шахова і т. д. і т. д. В Дрогобицькій обл. розпалося протягом минулого навчального року 100 гуртків і політшкіл сітки комсомольської освіти!!

Тридцять років спротиву!

Наведені, за офіційною совєтською пресою, факти (вістки, які доходять до нас іншим шляхом свідомо пропускаємо — О. З.) — є фактами не тільки останнього 1952 року, але цілої тридцятилітньої видержливости української молоді під російською окупацією.

Комсомол, членами, якого є більша частина найактивнішої й найздібнішої молоді, який в останньому році начислював в Україні 2 мільйони 300 тисяч осіб, після тридцятилітньої боротьби з нашою молоддю, примусив

Ясними дорогами до великої мети

По безмежному океану пливе корабель. Люті хвилі бурхливо, мов скажені пси, кидаються на корабель, кидають його зі сторони в сторону, заливають палубу пінною водою, а солоний вітер завиває, голосить у вухах.

Екіпаж — це сміливці, що відважилися покинути спокійні береги, що з прометеївським вогнем в очах поплили назустріч невідомому, що крізь хвилі й холодні тумани настійливо шукають берегів, на яких має сповнитися місія їхнього покликання.

Але тривожні їхні очі. Пильно свердлять вони поглядами непроглядну далину. Чи правильно вибрано напрямок? Чи прийде корабель у ту гавань, яку треба буде брати навальним штурмом, і запалити в ній такі смолоскими, світло від яких пробудить кожну сонну душу і пожене кожного на бій за здійснення сонячної казки на землі, на бій проти захланного загарбника багатої й нещасної землі.

Глибоке й просторе море відділяє відважну команду корабля від далеких знедолених берегів. Безмежне море має тисячі шляхів, і який з них справжній, той, що веде до мети?

Чи правильно вибрано напрямок?

Чи не заблукаємо в дорозі? І як це зробити, щоб не збитися, не заблукати в туманах і не гинути на дні океану, або, боронь Боже, знов не пристати до того спокійного берега бездушного животіння, від якого відчалили назавжди.

Ця відважна команда — це всі ми, націоналісти, не за назвою, а по суті, що рішилися плисти бурхливим морем революційної боротьби до берегів нашої батьківщини, щоб принести їй світильник визволення.

І до цієї відважної команди одчайдухів звернене моє слово. Від цього слова напевно відвернуться ті, яким усі дороги через схвильоване море наперед віломі. Це слово не дійде і до вуха тих, хто міцно вмостився на спокійному березі добробуту і найвищою життєвою цінністю вважає власний будиночок і авто. Правдивий шлях через бурхливе житейське море знайти не легко. По дорозі з морської безодні не раз повставатимуть перед нами дракони пересудів, забобонів, шабльонів. Сміливо вбиваймо їх, інакше не бачити нам нашої України, інакше не удостоїмося щастя в повортному поході верстати власними ногами рідну землю.

Це особливо важно для молодого покоління. Бо саме йому доведеться відповідально закінчувати діло, розпочате батьками. А щоб вони здатні були гідно заступити попередню генерацію, якою вона є, нічого не прикрашуючи і зайво не трагізувати. Уміти бачити осяги своїх попередників і їхні помилки. А бачучи помилки, навчитися їх усувати. Справа навчання для молоді завжди є справою першорядною, тепер же для нашої молоді особливо пекучою. Але та молодь, що хоче бути творчим чинником в національнім визволенні українського народу, повинна вчитися критично, пильно придивлятися до своїх вчителів, порівнюючи їхні слова з їхніми ділами, навчитися самотужки аналізувати суспільні процеси і явища, а побачивши недоліки у своїх старших товаришів, ніколи не залишати цих недоліків без уваг, а ґрунтовно пізнати їх суть і причини, якими ці недоліки народжені. Це має бути допитливий критицизм. Але найбільшим лихом було б, якби серед нашої молоді закріпився тип людини, яка знайде слово критики на кожний вчинок свого товариша чи старшого, сама ж не навчилася з ефектом, з постійним успіхом. Право критики — привілей тих, що працюють.

І найголовніша вимога при всьому цьому — мати духовий стрижень, мати внутрі міцну ідейну опору.

Навіть матеріялісти не заперечують величезної ваги світу ідей, а ідеалісти твердять, що могутня ідея є головним творчим фактором у формуванні явищ життя. Ідея є тією Архімедовою точкою опору, що на неї спираючи важель своїх зусиль, люди в силі перевертати світ.

Ідейною точкою опертя є для нас український націоналізм. Про це писалося вже дуже багато, а зараз важно ще раз підкреслити — чому саме націоналізм, а не інша ідеологічна концепція?

*

Українська націоналістична ідея — ключ до українського серця. Довгими століттями прищеплював ворог українцям почуття меншевартости, без ліч зусиль прикладав він, щоб здушити в нашому народі почуття власної самобутности і відчуття власної цілі. Український націоналізм зродився тому, що нація потребувала духово захистити себе від ненастанного наступу ворога і перейти в наступ на відзискання втрачених позицій. Націоналізм є насамперед плихолічною реставрацією (не біймося цих слів!) усіх історично-тривалих позитивних властивостей української нації, які занепали неприродньо, через духове насильство переможця. Реставрація ця законна і натуральна, бо вона викличе назовні те, що загнане внутрі і приспане ворожим чаклуванням. Реставрація ця ніколи не буде повною, ніколи не вернуться вже часи повільности в рухах і переживаннях з доби, коли основним засобом транспорту були чумацькі воли. Україна знялася на риштовання індустріялізму і з них не повернеться ніколи до цілинно-незайманих степових просторів і тужливо-чаїних пісенних переживань. Перейшовши крізь горнило страждань большевицької неволі, вона відродить у собі те, що не розбігається з її важким кривавим досвідом і вистражданим набутком останніх десяти літь. Україна віднайде себе у великому відродженні, у пробудженні найглибшої пошани до своїх духових вартостей, у піднесенні цих вартостей високо понад вартості своїх сусідів, у відчуванні свого духового покликання на полі світової історії. Без національної революції побудова Самостійної Української Держави неможлива. Національно-визвольна революція містить у собі 2 нерозривно пов'язані елементи: духового перевороту і збройного повалення влади окупанта. Ця революція не може бути лише вибухом, вона є процесом, революційною еволюцією, коли б так можна було висловитися, яка, на певному етапі визрілих обставин дасть вибух. І цей процес уже давно розпочався, нашим завданням є зробити його всенароднім. З важкими кривавими втратами осягані здобутки родять ідеалістичну свідомість, з якої неминучо виростає почуття історичного покликання України. Хвильовий висловив це почуття в гаслі азіятського ренесансу. Націоналістам нового покоління припадає завдання конкретизувати далі цю свідомість історичного покликання України, як одного з визначальних факторів в історії европейського й азійського континентів.

Ідею національної революції український націоналізм запліднив великим етичним змістом. Він не обіцяє трудівникам у майбутній українській державі манни небесної. Він лише підносить засади нової соціяльної етики, плодом якої буде соціяльна справедливість і загальний добробут, що матиме тенденцію постійного наростання.

Нові етичні трудові відносини можуть вирости тільки в результаті національно визвольної революції, якої невід'ємним елементом є переворот в духовості, зокрема в етиці. З цього погляду націоналізм є наскрізь ідеалістичним. Його революційна етика битиме не лише по комуністичному соціялізмі, але й по буржуазно-ліберальному філістерству тих, що спробували б на Україні копіювати господарські й соціяльні відносини Західнього Світу.

Національне визволення і побудова незалежної української держави у світлі націоналізму виступає як величне епохальне явище, і то не тільки для самого українського народу. В націоналістичній програмі є ще багато невивершеностей, але вона має міцну підвалину ідеологічну підбудову, наскрізь українські світоглядові основи. А раз так, то і програма з часом вивершиться.

Ю. Бойко

Рік боротьби й спротиву української молоді

(Докінчення з 4-ої стор.)

її вступати в його члени, але не зломив її!

Друге покоління української молоді, яке виростає і виховується під большевиками, — ставить не менший спротив окупантові, як покоління Хвильового, яке вилонило з себе Спілку Української молоді!

Аналізуючи життя української підсовєтської молоді, треба підкреслити великий вплив на формування її духовости — самостійницьких ідей українського націоналізму та християнізму, що стверджує офіційно навіть совєтська влада.

Вплив українського націоналізму в часі другої світової війни на покоління, яке родилось вже в большевицькій дійсності й українського підпілля та відкритої боротьби після 1944 р., є такий великий, що він зумів не тільки пропхатись між нашу молодь, але й закріпитись між нею та стати метою її боротьби.

О. Зінкевич

Шляхами невідомих земель

ДЖІБУТІ

Із чорного комина продерся стовп пари, а з ним протяжний гудок, ще один — пароплав, неначе позіхнув, звільна сперсь об кам'яне мольо й завмер. У пустарному на перший погляд порті, серед порозкиданих скринь та лушпиння з бананів, появились якісь лахмітні тіні; сонно вони натягали линви й шнури, зв'язували пароплав із сушею.

— Прибули на ескаль — торкнув мене мій друг.

— Братимуть мазут... — відказав я з-неохоча. — Це найменше до вечора, а зараз тільки одинадцята година.

***

Джібуті — це пристань Французького побережжя Сомалі, що береже доступу до Червоного Моря. Хоч його територія мала (менша від Криму) й здебільшого пустинна, не являє собою ніякої вартости в плянтаційному, чи мінеральному використанні (як говорив один тамошній мешканець: «У нас багато соли, а крім цього — голод»), це одна з важливих точок мореплавства. Завзятий конкурент протилежному, на Арабському Півострові, Аденові, був завжди вимріяною передишкою по довгій переплаві, бурях та струсах, через Індійський Океан. Джібуті — це остання станція залізничої лінії, що приносить багатсва з Абісинії, її столиці — Аддіс-Абеби. (В час італійського наскоку на цю землю, евакувався тудою абісинський Неґус!) Одним словом — майбутнє цієї країни ще в зародку, а нові споруди виростають неначе з-під землі.

***

З моїм другом, ми забажали поглянути на місто.

Як усі інші, африканські, чи середньо-азійські міста, воно вибілене вапном, будови плоскаті, з маленькими, заґратованими віконцями-юдами на першому й останньому поверсі, а перш за все — незвичайно брудне та обдряпане. Може в европейському кварталі порядок дещо кращий: доми будовані в модерному стилю, бувають навіть городчики. Вулицями, — розложисті пальми засаджено тільки по площах, — блукають сотнями череди дітваків, чіпляючись подорожнього з настирливим: «Бакшіш» та простягну тою рукою. Перед виходом на сушу, остерігають тут перед ними, немов перед чортенятами, бо, ласі на легкий гріш, обманюють та обкрадають подорожніх.

Під суворим наглядом, озброєного в бамбукову палицю поліціянта, ми виміняли кількасот франків в вуличного банкиря і сидимо на терасі, мабуть одинокої в цьому місті, досить лихенької, европейської каварні. Змучено приглядаємось, уже п'ятій із черги, пляшці пива.

— Ну, але пекло — скаржиться мій друг.

Двадцятка до стелі прикріплених вітряків шумить, розганяє настирливі мухи, але ніяк не холодить. Випите пиво зміняється швидко в піт і мочить на плечах сорочку.

— Попали в добру пору, це ж «сієста» — скаржусь і я.

Ось-так у гарячих країнах, з огляду на клімат, усе життя змінило порядок. Працюють ранками й вечорами, а обідня пора триває тут 4-6 годин; тому то й місто таке порожнє, бо мешканці дрімають у його темних нетрях.

Стільки я й бачив із Самолі та його столиці — Джібуті. Закупивши на пам'ятку кусок білого коралю та декілька пачок американських цигареток (вони тут напричуд дешеві!), я вертавсь на пароплав із однією думкою: наскільки щасливіші ті, що проживають зараз у Европі, втішаються снігом, зимою, і не знають африканського сонця!

Вечером ми відпливали. Я покидав цю країну без найменшого жалю і з полегшою зустрічав морські вітри.

С-ий

Молодь Монтреалю працює

28. грудня 1952 року заходами українських молодечих організацій Монтреалю — Молодих Українських Націоналістів, Пласту і «Зарева», відбулась святочна Академія, присвячена двадцятьліттю героїчної смерти Біласа й Данилишина. Перед наповненою залею молоді та громадянства доріст МУН-у в супроводі свого референта склав присягу над символічною могилою. Академію відкрив Ст. Срубіцький. Зі змістовним рефератом виступив Провідник «Зарева» — др. Марко Антонович. З декламаціями виступали від МУН-у — Рома Марціновська, В. Конечний, а від пласту — Христя Попадинець. Академію закінчено співом національного гимну.

Вдала академія в Монтреалю і дружня співпраця молодечих організацій в цьому осередку повинна бути прикладом для всієї української молоді.

В. Гаєнко

До уваги наших читачів!

Щойно вийшла з друку в серії видань Українського Вільного Університету книжка проф. Юрія Бойка: «Шевченко і Москва». Книга має 64 стор. великого формату, на гарному папері, з резюме німецькою мовою. Ціна одного примірника 200 фр., а на люксусовому папері — 250. Замовляти можна через Адміністрацію «Смолоскипу».

Засвоюймо чемність

В міському городі, на лавочці, поруч мене сидів юнак — років двадцять. Мабуть студент — на це вказували білі, випещені руки, буйне волосся та поза, яку прибрав, розклавши ноги на поруччя. Не біда в тому, щоб сидів, а то він приніс із собою кілограм вишень та в міру, як їх ковтав, випльовував кістки на протилежну нам різьбу лісового божка — фавна, втішаючись за кожним поцілом. Мені, говорити правду, ця забава не була до вподоби, але я терпів — заглиблений у розкритій книжці, вивчав завдану лекцію.

Аж ось, одна із кісток відбилась об кам'яну різьбу й впала мені на книжку. Я звернувся із чемним запитом: «Приятелю, — сказав я — чи могли б ви собі підшукати інший об'єкт?» На ці слова мій сусід рванувсь. Він так по мистецьки змалював мою особу, що мені залишилось вибачитись та змінити лавку...

Чемність, вшанування гідности ближнього, говорім уже: будь-яка пристойність, такі чужі нашій добі! Клич: «Світ належить нам!» здеформувався в наших очах. Ідете в п'ятку на вулиці й розштовхуєте прохожих, реґочете, коли це зовсім не на місці, засипаєте ваших співбесідників повінню, неписаних у словнику, слів, сто разів денно перечеркуєте закони людського співжиття.

«Що ж нам закони? — спитаєте, — Закони — це ми. Ми молоді, ми живемо, розвиваємось, нам треба простору! Ми душимось у цьому, затухлому світі, наші груди пересякнули чахоткою, наше тіло вкрите струпами ваших законів, правил і вимог!» Та чи віддихаючи гниллю, ви думаєте лікуватись? Вповні згідний із вами, Молоді Друзі: закони — це ми. Ми їх родимо й їм підпорядковуємось. Річ у тому, що не призадумавшись і не розуміючи їх ваги, ми втрачаємо даром надмір нашої енергії. Ми не знаємо себе підпорядкувати не то законам, але собі самому. — Скільки разів ми ганимо поведінку інших, не добачуючи власних похибок?

Знайте: Чемність не полягає на тому, щоб кланятись на ліво й право, вступаючись перед кожним, зводити себе до нуля. Чемність не полягає теж на порожніх словах: прошу дуже.., пробачте.., дякую дуже.., і т. п. **Чемність — це дар людини віднайти себе почерез других.**

Коли ви наступили нехотячки комусь на ногу, ви вибачаєтесь і вам напевно простять та забудуть. Але, коли ви наступаєте роздуумно, виявляючи тим, мовляв, вашу «міць і велич», ви забуваєте, що може завтра хтось наступить і вам? Уявіть вуличний рух без зелених та червоних сигналів — скільки нещасть, каліцтва й жертв?

То ж ви, Молоді Друзі, дбайте про цей порядок нашого життя. Виявляйте в розмові, в вашій поведінці ці молодечі прикмети, рівновагу, опанування, чемність і ввічливість. Вистерігайтеся буйного бур'яну, бо він ніколи не зацвіте трояндами!

ІРС

ЛИСТ ДО ПРИЯТЕЛЯ - УКРАЇНЦЯ

В місяці грудні 1952 р., на сторінках журналу голяндської академічної молоді, «Forum Academiale», появився відкритий лист нашого співробітника ІРС, де зображено переживання та думки молодого студента-українця, який перебуває у Західній Европі.

На цьому місці Редакція «Смолоскипу» поміщує відповідь, теж у формі листа, надіслану одним голяндським студентом і радіє зав'язком дружби, що зродилась між нашою і голяндською молоддю.

Дорогий Приятелю!

Уже проминуло чотири тижні,, як я одержав Твойого листа. Ти залишивсь однаковий, яким я Тебе бачив у Парижі. Бо, коли я відважуюсь нав'язувати дружбу, — вона видається мені щирою, без зайвих слів, сказати б — природньою. Ти писав мені саме в цей спосіб... А я, голяндський студент, один із багатьох — син перенаселеної держави на окраїнах Західньої Европи — і дещо легковірний у площині зударів всесильної політики? Адже ми живемо в цьому світі й, будучи дослідниками нового відродження, маємо досить відваги, щоб розслідити та, коли потрібно, провіри ти його правдиву мету. Цей досвід, хоч і теоретичний у порівнянні з Твоїм, вистачає, на мою думку, щоб стати **точкою**, на якій основується наша дружба.

Це, що нас в'яже, є чимсь більшим від того, що доказується наукою, чи її стрижнем — інтелеґенцію. В останніх місяцях я роздумував і прийшов до ось-якого внеску: дійсність спить, прихована поза словами. Не так воно? А ми — нам загрожують особисто й у наших ідеалах, які ми змагаємось перевести в діло. Нам, обидвом загрожують!

Нам щастило вчитись, тобто ми вміємо відрізнити правду від брехні, добро від зла. Ми виробили собі навіть поняття, може й слабке, про те, що Боже, а що людське. Рівно ж, якщо зміст цих слів змінився, чи збогатився — це зброя в наших руках, щоб здерти декорацію нашого окруження, нашого світу. Я вдячний моїм учителям, що передали мені цей дар.

Ах ось, знялась буря. Для тебе — переслідування, війна, скитальщина, п'ятно «людини без місця». Для мене — війна, обездушевлення людей, підсвідоме й зрадливе фахівництво, а понад усе розпорошення надбань. По чийому боці вина? — Природа, що спричинює бурі, її ми не можемо обвинувачувати.

В час цієї бурі ми змінились у мандрівників, а для наших господарів у справжніх трубадурів.

Нам кажуть, що ми, студенти, творимо провідний елемент. В кожному разі це ж привілей бути відірваним і киненим у життя: для Тебе нещадний привілей, все ж таки привілей. Чарівна мандрівка до світла.

Мандрівник не любить промов; він розказує, коли запитують у нього про досвід. Поза тим він проходжується мовчки. Дивовижні вони, рої мовчазливих людей, кожний із своїм, притаєним, хоч і повним ентузіязму минулим!

Я думаю, що наша сила лежить в критичному наставленні. Наша всемогутність зродилась із любови — інакше ми не мандрували б, а тікали б. Щодо нашої критики: вона наш гострий меч і принадлива, ех, аж отруйлива та спроможна вбивати. Скитацьці люблять принадливість, бо їм загрожують. Критику негативну, яка розділює те, що повинно бути одним, і працює без творчого рушія. Критику, зроджену хворобливим умом, поминім мовчанкою. Наша критика всестороння, сперта на синтезі, тому то й незломна в розшукуванні правди.

Я вже згадував, що легше голоситись хворим, чим при доброму здоров'ї. В дійсності нашим найгрізнішим ворогом є спеціяліст, фахівець у одній із життєвих ділянок. Він сидить струнко в сідлі. Він уже не мандрує. Хоч його думки живі, його сила невичерпна, його постать непорушна, мертва.

Цей чоловічок закорінюється всюди: в Росії, в Америці, в Парижі, в університеті — всюди звертає на себе увагу своєю односторонністю.

***

Читаючи таке, Ти подумаєш, що це промова optima forma. Гаразд, промова, коли немає вірнішого виразу, щоб поборювати... промови.

Ти ж знаєш: в університеті нас учать ставляти питання. Завжди питання! Це, чого слід учитись (?) — це ставляти питання прямі й безпосередньо. Дійсних питань немає поза нашим обсягом. Це знову ми рішаємо про загадкову частину нашого життя. Ти став для мене доказом, що можна залишитись здоровим із досвідом, як у Тебе — хоч такий міг би змінити життя у загадку. А може воно й таке? Коли вже так, то не з університетським і не зі штучним підходом...

Підсумуймо. Ти й я — мандрівники. Тебе навіть зовуть «збігцем». Нам і нашим ідеалам загрожують, та не згадуймо про це вголос. Ми, в-двійку, зібрали дещо досвіду, за поміччю якого ми вміємо відрізняти питання — наші особисті від питань нам накидуваних.

Ти, будучи українцем на скитальщині, стараєшся всіма засобами розв'язати загадку. Наші питання може різні по-суті, але, о диво, їхні рямці однакові: мандрівка. Ця схожість допомагає нам у взаємозрозумінні й, коли можливо, в допомозі один одному.

Отже перспектива нашого майбутнього ясна й виразна: синтетична активність у боротьбі проти аналізи, проповідуваної її покровителями — тендітними фахівцями з духової, чи матеріяльної ділянки. А для цього нам треба: критичного наставлення.

Чи ця перспектива питомо европейська? Чи, може вона є вкладом тієї молоді, що у вирі історичних надбань вагається їх завершити? — Незмірні багацтва, так блідо змальовані безсилими словами.

До діла! Ми вітаємо Тебе між нами.

Жак

КРИТИК

(Фейлетон)

Нивка маленька-маленька, немов латочка серед золотистої пшениці, вся маком засіяна. Бо й сіяли той мак, щоб на Різдво Христове до куті було чим неврожай пізнавати.

Такий то він і був, мій критик! Стоїть там на одній нозі, руки навхрест розставив, у драній сорочці, зі солом'я ним капелюхом набакир — маку пильнує, горобців полошить. Серце щире, своє — кажуть і врозумний напричуд.

Якось ще малим підростком, я злюбив складати фейлетони. (В кутку та покрийому, бо в хаті лаяли за це, непотребом звали: «Закинь, а то з-під стріхи проженемо!» — наказували). Ось я напишу, під полою заховаю і бігцем — несу мойому критикові, нехай розсудить. Сяду собі в ногах, біля нього, між маковими голівками й кажу: «Поглянь, ще один!..» Він же мовчить, дивиться кудись, аж за ліс — знать слухає уважно.

Я там і прочитую йому. Про сусідську корівку, як зайшла в шкоду, пшеницю столочила; про Грицька, що перед собаками тікаючи, святочні штани подер на перелазах; про старшого Охріменка, що забравсь людей розуму вчити, а сам кислим молоком з немащеними бараболями вполудень і вечором годується; ну й про себе самого, як то через рік поведуть у місто на студента вчити... Геть, усе зачитую, слова не скрию, бо він — душа одинока — зрозуміє мене. Читаю, зі скалок серце прочищую — дома не наваживсь би.

А він, мій критик, стоїть, руки навхрест розставивши, світ обняти хоче. Слухає, на вус мотає, із пам'яті Віргілієві стрічки голосить, на вітру покивується. Хоч він і не Діоген — у черепку води з моря не черпав, чоботом без підошви мудрощів не міряв ... бо самоук: для себе не приховає, будь-кому віддати ладен.

Розуміємось, немов браття, обидва з ним. Він у полі безкрайому не одному вже приглянувся, не одне почув — дощем вмиється, сонцем утирається. І постава в нього філософська: усякому відповідь дати знає, усякого, де мак росте, посадить. — Світового маш табу критик зразу пізнати, тільки подивишся!

***

Так у цю зиму нестало мойого критика. Як то кажуть — останню сорочку з плеча зняли. Тільки два дрючки, навхрест пов'язані, залишились...

Остап Черешня

З кінової залі

ПРЕЛЮДІЯ ДО СЛАВИ

Чи генії родяться? — Питання спір не й між нашими читачами напевно знайдуться голоси за й проти; а що я не бажаю заводити колотнечу, так постараюсь писати безсторонньо.

Не хочу повертатись у давнину, пригадувати Моцарта. Ось перед тижнем в одній із паризьких галерій виставляв свої праці **шостилітній** хлопчина! — І. подумайте, його образці небагато різнились від сьогоднішніх «ізмів»...

До речі: чи чули ви, читали вже й знаєте про молодого **Роберто Бенці?** Зараз йому всього десять років і він... дириґент оркестри. Пригляньтеся, на сцені симфонічна оркестра — чоловік п'ятдесят. Хвилина мовчанки, а тоді входить він — Роберто, в коротеньких штанятах. Довірливо всміхнений, кланяється вам, дякує за оплески, повертається до оркестри, стукає об пупітр і за помахом його палички ви переноситесь у країну чарів музики.

Та не про Роберта Бензі, а про фільм «Прелюд-а-ля-Ґлюар» - **«Прелюдія до слави»**, хочу писати. Зображено в ньому переживання такого молодого хлопця, ще дитини, що, обдарований небувалим музичним слухом, мостить собі шлях від усіма пошкуруваного мулярчука аж до дириґента оркестри. Ролю цього хлопця грає Роберто Бенці: він тут же теж Роберто, тільки по-прізвищу Люїджі.

Почалось усе із цього, що на вулиці одного італійського містечка, між розвішаним біллям у лябіринті сходів, приграваз на акордеоні сліпець. В обідню пору виручав його Роберто — для нього музика не була працею, але відпочинком. Він грав так майстерно, що всі прохожі дивувались.

Дрібний випадок зводить Роберта з місцевим органістром, колишнім дириґентом і любителем музики. (Жан Дебюкур). Цей, пізнавши здібності хлопця, заопіковується ним та висилає вивчати музику. Але Роберто - збиточник: в час лекції малює на зшитку котів, або тікає гратися по вулицях. Тільки згодом розуміє вагу науки й береться за ноти.

В кожному молодому житті чатують небезпеки. Банда аранжерів-імпресаріїв добачує в Роберті можливість наживи. Його приманюють і дають кермувати справжньою оркестрою. Від тоді він фігурує на афішах, подорожує по всій Італії, але не знаходить вдоволення — він змінився в «учене звірятко».

Пригадує свойого вчителя, бо тільки цей був справжнім любителем музики! І Роберто бунтується. Всупереч волі імпресаріїв наказує (не забувайте: йому тільки десять років!) оркестрі грати клясиків. Коли Ліштова «Прелюдія до слави» здобуває серця присутніх на концерті, десь далеко вмирає цей, що вложив у його руку дириґентську паличку. Немічну руку старого музики заступає молода: дириґентська паличка зарисовує в повітрі густі круги, мелодії тихнуть і зриваються буревієм, бо цей, що проводить, він — справжній мистець.

***

Чи генії родяться? — Не знаю... може родяться і виростають, а може родяться, а тоді... марніють? Бо й не кожному суджено мати доброго вчителя!

С-ий

Як готувались у Києві до зимового спорту

В Києві, як і в інших столицях московських колоній, дуже мало звертається уваги на зимовий спорт. В столиці України ще в минулому році в ряді спортивних колективів і товариств не діяли секції лещат, совгів, гокею.

В цьому році справа представляється ще гірше. До зими не приготовились ні спортивне т-во «Наука», ні «Іскра», ні «Локомотив», ні «Спартак», ні «Піщевик».

Всюди відчувається брак інструкторів, підготовкою котрих ніхто не цікавиться. В «Спартаку» на 5 тисяч членів підготовлялось всього 405 інструкторів, але й з них половина «відсіялось» (знаменитий термін, який дуже часто зустрічається в совєтській термінології — П. К.). «Піщевик», який має 2 тисячі членів, на запланованих 35 інструкторів не підготовив ані одного.

Молодь Києва в своїй більшості не належить до жодних спортових товариств (хоч її й примушують), а займається спортом, головно зимовим, сама, без жодних директив, чи ініціятиви «з гори».

Тренерів в Києві називають іронічно «естафетчиками», тому, що їх є дуже мало і доводиться їм цілими днями і вечорами (щоб виконати норму!) бігати з одного кінця міста в другий...

Петро Ковжун

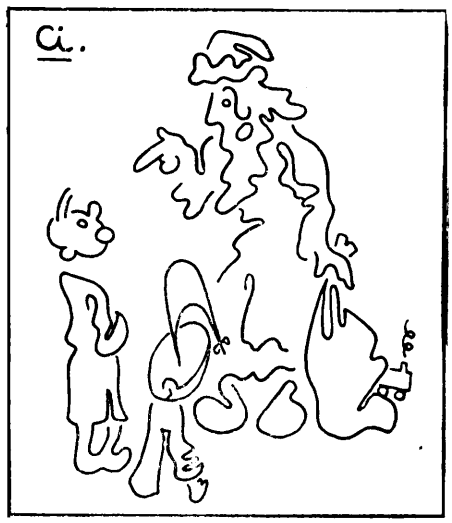

— Вгадайте, діточки, хто я такий?

СКУЛЬПТУРИ ЗІ ШКЛА

Молодий київський скульптор і науковець, Кошовий, винайшов спосіб виготовлювання скульптур з органічного шкла, яке може заступати бронзу й мармор.

Як перші, з органічного шкла зроблено б'юсти Т. Шевченка, М. Горького(!) і Т. Бульби... (що за зіставлення..)

ЮНИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ

Заходом Центрального Союзу Українського Студентства появились дві серії поштових значків: одна — присвячена 30-літтю ЦЕСУС-у, друга — пам'яті Опікуна українського студентства, сл. п. Проф. Д-ра З. Кузелі.

Ці значки видано в трьох вартостях: 20, 30 та 50 шагів, у трьох кольорах: зелений, червоний та синій. Дохід призначується на допомогу студіюючій молоді.

Проєкт виготовив артист-маляр А. Яблонський.

Читайте й поширюйте між українською молоддю єдиний молодечий журнал на европейському континенті — «СМОЛОСКИП»

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді.

Появляється з початком кожного місяця.

Редагує колегія в складі: Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко.

Адреса Редакції й Адміністрації:

3, rue du Sabot, Paris 6

Ціна одного числа в Франції — 25. фр., в Англії 9 пенів, в усіх інших країнах рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції 300, - фр. В усіх інших країнах 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати на адресу наших представників, або безпосередньо на адресу Редакції «Смолоскипу» міжнародніми купонами.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА: Les Wyshnewyj
638 E. 14-*th* St.
New York 9, N. Y.

Німеччина: Bohdan Jansen
Wuerzburg am Main
Bahnpostlagernd

Велика Британія:
W. Bondarenko 41, Percy road,
London, W. 12. England.

Канада: M. Kozij
807 Main St. Ste 1. Winnipeg, Man.

«Smoloskyp»

Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»

3, rue du Sabot, Paris 6e
PIUF, S. A. R. L.

LA PAROLE UKRAINIENNE
Supplément

Париж
PARIS

СМОЛОСКИП
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse ukrainienne «SMOLOSKYP» Journal of the Ukrainian Youth

Ч.2 (26) Лютий 1953 Рік 4

Українська жінка-героїня

Життя і змагання визначних жінок України складалося так, що в місяці лютому приходив найбільший їхній порив, або героїчна смерть. Тому й цей місяць став місяцем української жінки-героїні. Жінки, яка не тільки вміла виховувати своїх дітей в палкій любові до Батьківщини, яка не тільки ставала зі зброєю в руках в обороні Рідної Землі і прав в княжій і козацькій добі, яка не тільки несла поміч вмираючим стрільцям в часі Визвольних Змагань, але й яка своїм полум'яним словом поетки-революціонера будила українську націю до Визвольної Боротьби, а українську молодь вела на барикади життя або смерти.

Такими були Леся Українка й Олена Теліга, Віра Бабенко й Ольга Басарабова, Софія Галечко й Галина Мартинюк... І цілий леґіон відомих і невідомих жінок Укріни, жінок підпілля й повстанчої боротьби, жінок великих своїм життям, своїми чинами, своєю смертю.

Яким гордим повинен бути український народ, що має жінок, які стали символами, абсолютно досконалими, не тільки як борці але й як жінки!

Бо чи ж Леся Українка, життя якої — безустанне терпіння, не стала символом? Символом за її «крізь сльози сміятись»?

Чи не є символом Олена Теліга, для якої сяйво золотоверхого Києва стало ціллю життя, слово якої було чином для неї, слідами якої йде тепер вся українська молодь? Олена Теліга, яка своїм чином в Києві, своїм поривом, своєю працею і накінець своєю смертю стає втіленням всіх найкращих прикмет української жінки-революціонерки.

***

І сьогодні, в місяці українських жінок, вся українська молодь, всі українські дівчата й юнаки клонять голови перед світлою пам'яттю тих, які творили, працювали й вмирали, щоб Українська Нація вічно жила.

Вітрами й сонцем Бог мій шлях намітив,
Та там де треба — я тверда й сувора.
О, краю мій, моїх ясних привітів
Не діставав від мене жодний ворог.

Олена Теліга

СВІТОВА СТУДЕНТСЬКА ЗУСТРІЧ В КОПЕНГАЗІ

Участь укаїнської делегації - Численні відгуки данської преси

Копенгазька конференція, яка відбулася в половині січня ц. р. є черговим доказом активної праці українського студентства на міжнародньому відтинку. Від початку створення ЦЕСУС-у ми все частіше зустрічаємо представників української студіючої молоді на міжнародніх конференціях і конґресах, які своєю працею промощують дорогу для загальної української справи закордоном.

Успіхи нашого студентства повинно визнати все українське громадянство на чужині й дати йому моральну й матеріяльну піддержку.

Нижче поміщуємо допис нашого співпрацівника й учасника копенгазької конференції та складаємо на цьому місці наше щире признання цілій українській делеґації в складі Всеволода Мардака, Бориса Макаренка, Юрія Бориса та д-ра Богдана Кентржинського за їхню корисну працю для української справи на чужині.

— o —

12-17 січня в столиці Данії зустрінулись представники 44 націй, щоб відбути чергову конференцію в справах, які торкаються студентського духового, економічного і соціяльного життя та міжнародньої студентської співпраці. І коли офіційно проголошувалось, що ціллю конференції є обговорення суто практичних справ, як і в минулому, виключаючи політику, то всім було ясно, що запрошення комуністичної студентської централі МСС та інших комуністичних юній з-за залізної заслони, залишиться без відповіді.

Незаперечним було, що ця конференція, навіть коли вона цього офіційно не заявляла, підсилювала співпрацю і зближення студентських централь вільного світу, переконуючи їх

Українська делеґація в залі нарад. З ліва на право: Юрій Борис, Борис Макаренко, З права на ліво: Всеволод С. Мардак, Богдан Кентржинський. В сусідстві за українцями — делеґація ЗДА. Третій з права — віцепрезидент ЮСНСА А. Інграм.

рівночасно про безвиглядність їхніх ілюзій відносно «єдности» зі студентством народів окупованих Москвою. В такому випадку участь делеґації ЦЕСУС-у ставала важливішою та надзвичайно потрібною з точки погляду української справи на міжнародньому відтинку. Хоч це не вперше делеґати українського студентства беруть участь в міжнародніх конференціях подібного характеру, то, хочучи бути об'єктивним, треба ствердити, що копенгазька — далеко перевищила рівень попередніх, яких характер був в більшості чисто европейський. Присутність делеґацій майже всіх країн Південної Америки, деяких Азії й Африки надавали конференції окрему важливість, яку й відповідно відмітила данська преса.

Численна копенгазька преса помістила ряд фотографій статтей та згадок про участь українського студентства в третій міжнародній студентській конференції та про Україну. Найцікавішими було інтерв'ю з Юрієм Борисом «Від концентраційного табору в Сибірі до студентської конференції тут» та з Борисом Макаренком «Два мільйони утікачів з України».

По середині наших вирізків українські представники підчас конференції. З ліва на право: д-р Б. Кентржинський, Б. Макаренко, В. Мардак. З ліва нагорі: Б. Макаренко, по боках: Ю. Борис.

Тому то й ми, українці, прибули до Копенгаґи далеко перед початком нарад. Крім того своєю численністю, яка в історії міжнародніх зв'язків ЦЕСУС-у не часто траплялася, ми мали час »висондувати» терен та нав'язати дружні зв'язки з деякими чужинецькими делеґаціями. Для цього ми поділили делеґації окремих континентів між собою так, що кожному з нас попала група делеґацій для пов'язання з нею співпраці.

В наслідок нашої активної підготовчої праці вже в перший день конференції Україну вибрано з дорадчим голосом до мандатної комісії разом з Коста-Рікою, Ніґерією, й Маляєю. Це рішення й осягнення нашим представником в мандатній комісії статусу репрезентанта для ЦЕСУС-у з правом не лише вільного виступу але й пропонування та піддержування резолюцій, означало визнання української студентської централі «де юре», а не лише «де факто», як воно було досі. ЦЕСУС став партнером до переговорів, а не як досі — лише предметом. Само собою, що за нами визнано і всім іншим екзильним студентським організаціями, присутніми на конференції, ті самі права, хоч головний секретар Координаційного Секретаріяту Національних Юній (КОСЕК-у) висунув думку визнання спеціяльно для українців всіх прав.

Наявність різниці темпераментів головно між европейцями і південно-американцями йшла лише на нашу користь. Европейці, з яких в першу чергу британці й скандинавці, ставлячись з резервою до всяких проблем політичного характеру, до резолюцій в яких треба було ясно засудити такий чи інший режим та його відношення до університетської свободи, заявляли, що взагалі не треба згадувати що «небо є синє» бо це річ з якою всі згідні. Латино-американці закидали европейцям, що вони сліпі й бачать в свойому сусідстві небо не синє, а червоне. Вони були прихильниками нових недвозначних шляхів, нового творення і засуджували всякі неясні та загальникові формулювання, як також замовчування країн, де базові принципи університетської волі нехтовані.

Але коли пленарні засідання більше вживані на всякі, деколи політично закрашені, промови з часто піднесеним тоном, то головна ділова праця відбувалася по комісіях. Позитивом для української делеґації було те, що вона могла розділити свої функції, маючи в кожній комісії свого представника, який простудійовуючи обширний матеріял, міг брати активну участь в праці своєї комісії. Коли виринали засадничі справи, то українська делеґація зустрічалась разом і редагувала спільно резолюції, а скомпліковані справи узгіднювала під час того, як наради були перервані.

З сумом треба ствердити факт, що наші «союзники» — чех, литовець, і естонець — не виявили майже жодної активности, залишаючи виключно на нас працю в осягненні кращих позицій для екзильних студентських Союзів.

На засідання також не часто з'являлись, тому, що безперестанні наради дозволяли учасникам дише на кілька годин відпочинку на добу або й на дві. Один з них в нашій одній спільній розмові про грошеві труднощі сказав, що він добре знає українців: коли б вони не мали грошей то пішки прийшли б до Копенгаґи... А раз українці тут, то все й за них зроблять...

Цю ситуацію ніхто на конференції не ігнорував. У всіх справах, які торкалися екзильних студентів та їх організацій, не було інших резолюцій як лише ЦЕСУС-у і тому в тих справах всі зверталися виключно до нас. З другого боку всі знали, що ніякий екзильний представник не відважиться зробити самостійно якийнебудь крок без того, щоб не запитати українців. Коли одного разу уругвасць побачив делеґатів ЦЕСУС-у разом то сказав до нас «Україна, Україна, все радить!», а відвернувшись: «Дивіться, Україна приготовляє нову конспірацію».

Одноголосне прийняття всіх резолюцій ЦЕСУС-у Конференцією піднесло авторитет української студентської Централі. До того успіх цілої Конференції, а в цім випадку і наш був запевнений прийняттям кількох засадничих резолюцій, які в своїх загальниках унеможливили запрошення і участь, як повноправних делеґатів, представників країн окупованих московським комунізмом. Цей факт, не зважаючи на прийняття, з великим числом здержаних пропозицій чорних африканців, що Конференція не має наміру творити новий Міжнародній Студентський Союз, довів до того, що коли навіть з формальної точки погляду такого Союзу не має, то в дійсності він **існує**.

Тісна співпраця Студентських Юній вільного світу, поширення компетенцій Координаційного Секретаріяту та включення в його Дирекційний Комітет (Супервіше Коміті), окрім представників Европи також й інших континетів є рішаючим кроком до формального створення нового Світового Союзу вільного Студентства.

Сподіваємося, що ця ціль буде осягнена на слідуючій Конференції в січні 1954 р., яка найбільш правдоподібно відбудеться в Константинополі, і на якій є надії побачити також представників арабських країн.

Сподіваємося, що організованою єдністю українського студентства та дальшою інтензивною працею ЦЕСУС-у, ім'я України здобуде на цім форумі будучої еліти вільних країн світу, своє відповідне місце.

В. С. Мардак

МОЛОДЬ ПОНЕВОЛЕНИХ МОСКВОЮ НАРОДІВ

в боротьбі за національне визволення

Окуповуючи різні народи від Штет тіну і Лінцу аж по Владивосток, Москва завжди зустрічалась з непримиренним спротивом поневолених.

В боротьбі гартувалась національна свідомість молоді поневолених народів. Заслання й руїна, яку несли на вістрях своїх кривавих багнетів московські поневолювачі, вчили молодь ще більше любити свій народ, і ще більше ненавидіти Москву.

В спротиві й боротьбі проти спільного ворога зближуються народи й кріпне їхня дружба. Так і в спротиві проти Москви кріпне дружба поневолених нею народів. В зударі світових сил, який наближається, рішальне слово будуть мати поневолені народи, їхні національні революції, яких зародок і сила родиться в умовинах нелюдського використовування окупантом.

Національні ферменти та викривання «націоналістичних ухилів» з одної сторони, і безчисленні процеси та арешти малолітніх, молоді та студентів в країнах т. зв. «народніх демократій» — з другої, є запорукою і доказом кріпшання фронту боротьби з Москвою за залізною заслоною.

МОЛОДЬ В БОРОТЬБІ Й СПРОТИВІ

Вірменія

Вірменія стоїть в перших рядах народів, які мужньо борються проти поневолення. В минулому тільки році, завдяки національній свідомості молоді розпалось 140 комсомольських політгуртків і політшкіл.

Партія веде безпощадну боротьбу з «буржуазно-націоналістичними концепціями», які пропихають в своїх працях деякі молоді вірменські науковці. («Комс. Правда» з 10. 12. 52.). Молодь і навіть члени ЦК комсомолу «примирюються» з проявами «ідеологічних ухилів» та вірменським націоналізмом, (якого сильні впливи помітні в творах молодих та початкуючих письменників).

Білорусія

Молодь Білорусії мабуть найбільш відстала між народами СССР. Важко собі пояснити факт занепаду освіти та зростання неписьменности. Умовини життя студентів такі, що їм годі нормально навчатись. Останньо большевики почали вишукувати між студентами «винних» з останньої війни та проводити арешти.

Сильну чистку проведено в комсомолі. Із замітніших комсомольських діячів слід відмітити вичищення секретарки Бубруйського обкому Романенко.

Естонія

В комсомолі панують великі непорядки. Секретарка ЦК комсомолу в справі кадрів К. Вирунурм веде себе як донедавна А. Павкер в Румунії. За час її недовгого панування з відділу, яким вона керувала, усунено 2 заступників завідуючого кадрами. 10 інструкторів і понад 125 перших і других секретарів міськомів. Врешті почалась нагінка й проти неї самої...

Кабардинія

Народи Азії сильно відстоюють свої права. Молодь хоч родилась в большевицькій дійсності, сильно придержується батьківських вірувань і звичаїв, що є часом сильнішим моментом як момент національний.

Національне пробудження стало причиною того, що в Кабардинії число комсомольців є значно менше, як було до війни. З 89 комсомольських організацій, 60 систематично не поповняє своїх рядів.

На молодь і дальше мають вплив «феодально-родові й церковні обряди». Самі комсомольці не відрікаються своїх вірувань. Напр. секретарка Кубинського райкому Мальбахова, виходячи заміж, «інсценізувала феодально-родовий обряд «викрадання», а завідуючий відділом Ельбруського райкому Шурдумов зареєстрував свій шлюб у мулли...»

В педінституті, в сільгоспшколі в зальському й совєтському районах викрито прояви націоналізму між студентством.

Латвія

«... В переконаннях лотиської молоді, яка довший час знаходилась під впливом буржуазної ідеології, ще сильні пережитки капіталізму», цебто ще живі між нею почуття національної окремішности.

Найсильніший натиск на молодь почався з вересня м. р. Протягом кількох останніх місяців проводиться чистку й посилюється комсомолізацію. Напр. в одній тільки Ліепайській області основано за останнього півроку понад 400 політшкіл і політгуртків, а три тисячі молоді заставлено навчатись в сітці партійного навчання.

Під гостру критику попали секретарі комсомолу Лейманіс, Бурвис і Н. Янсон за обманювання комсомолу й за потурання ідеологічним пережиткам.

Найбільші ухили викрито між студентами Латвійської Академії Мистецтв, на яких за час шістлітнього навчання ніяк не вплинув «совєтський патріотизм». Великі закиди зроблено молодому мистцеві Я. Страулі. В Академії кожний третій студент третього курсу з історичного й діялектичного матеріялізму дістав двійку. Навчання історії російського мистецтва студенти бойкотують.

Литва

Велика частина студентів Вільньюського Університету самовільно покидає комсомол. Большевики викрили останньо, що студенти Каунасу відмовляються захищати свої дипломні праці, щоб не бути кинутими на працю далеко від Литви — в Росію чи Сибір. «Чим ближче до випуску — писала «К. П.» з 17 грудня 52., — тим тривожніше на серцю у студентів каунальського політехнічного інституту: не прийшлось би розістатись з насидженими місцями і зударитись з іншими»...

Невже ж приклад литовських студентів не промовить до сумління молоді вільного світу? Приклад якого ніхто й ніколи не зустрічав в історії людства!

КРІПІМ СПІЛЬНИЙ ФРОНТ БОРОТЬБИ МОЛОДІ НАРОДІВ ПОНЕВОЛЕНИХ МОСКВОЮ

Сьогодні, коли деякі американські чинники стараються творити різні комітети боротьби з большевизмом під покровительством «единонеділимців», якраз тепер найбільш актуальною стає тісна співпраця між молоддю народів поневолених Москвою.

Великі успіхи українського студентства на міжнародніх студентських конференціях вимагають від нас ще більшого посилення нашої активности на цьому відтинкові.

Бо побіч збереження нашої національної відрубности на чужині справа міжнародніх зв'язків є чи не найважнішою.

Тому тепер виникає проблема поширення поля нашої діяльности між молоддю наших союзників — народів поневолених Москвою.

Наша співпраця з цією молоддю за певнить нам стійкість спільного фронту боротьби в майбутньому та раз на завжди знищення московських зазіхань.

Тому кріпім співпрацю і спільний фронт боротьби за визволення який окроплений кров'ю мільйонів!

Боротьба молоді в країнах окупованих Росією стає грізною пересторогою для всіх «сильних цього світу», що ані гроші, ані погрози не всилі зломити волі народів до вільного життя.

Час існування поневолених і поневолювачів відходить до історії, як найчорніша її сторінка. На її місце приходить могутнє слово поневолених народів супроводжене здвигами національних революцій. Перед в яких веде молодь.

О. Зінкевич

Хотіла б я вас виховать, слова!
Щоб ви луну гірську будили, а не стогін,
Щоб краяли, та не труїли серце,
Щоб піснею були, а не квилінням.
Вражайте, ріжте, навіть убивайте,
Не будьте тільки дощиком осіннім.
Палайте чи паліть, та не в'яліть!

Леся Українка

Незабутній 1919 рік

«Спомин з Визвольних Змагань»

В червні 1919 року уряд УНР повернувся по довгій перерві до Кам'янця Подільського. Довге перебування за межами своєї території, безкарність, а в наслідок того й брак послуху наказам, навіть вижчої влади, призначення партійної Державної Інспектури, порахунки партійних ворогів і т. п. породжували важку атмосферу анархії, боротися з якою людям, що розуміли українську вільність не в зовнішності, а в пошанівці і честі українського імені, стало неможливим.

В есерівській пресі, яку підтримували тимчасова пануюча партія і Державний Інспекторат, появилися пасквільні статті про Міхновського й мого чоловіка. Ображений безвідповідальними наклепами тих дописів, мій чоловік вирішив взяти дво-місячну відпустку й виїхати до Галичини, тим більше, що я занедужала.

Гойдаючися по м'яких ресорах, обложена, як одужуюча, подушками милувалася я красою літнього ранку та різнобарвним килимом поля. Кожна квітка червоних маків, здавалося, кивала тільки мені, вітаючи моє одужання, а вітрець, перебігаючи травою, таємничо шепотів про радість життя. Давно вже не довелося мені їхати так спокійно без натиску ворожої загрози. Міністерства з їх хворобливою метушнею і невідомим завтра залишилися в Кам'янці Подільському, а Галичина вабила до себе красою незнаних Карпат і берегів Дністра. Хотілося вірити, а тому й вірилося, в усе добре, шляхетне, людяне і якщо не в людську то принаймні Божу вищу справедливість! Хотілося їхати так без кінця!.. В такому настрої приїхали ми до Мельниці.

Не вперше бачила я Карпати, цю красу Божого твору, але вперше відчула їх, а це зовсім інша річ. Тепер я розуміла таємничу мову гірського потока, що, прорвавши собі шлях між горами, раптом вирвався на свободу й водоспадом зливався з великого каменя. Вперше милувалася я летом орла над полониною. Вперше чула я звук трембіти в горах і бачила обережні рухи злодіяцького лиса, що стежив за гуртом дурнесеньких курочок. Краса й близкість природи примушували не тільки забувати минуле, але й очищали душу. Все пережите, весь бруд гніву, образ і бажання помсти відходили кудись, уступаючи місце спокоєві, теплу й злагоді. Було гарно, як у казці.

Та на жаль, це тяглося недовго. Хтось переказав мойому чоловікові, що в домі дідича (не пам'ятаю вже призвища) був розташований галицький шпиталь з 400 хворими на тиф. Персонал шпиталю при наближенні польського війська виїхав, лишивши хворих без жодного догляду. Офіційно мій чоловік був на відпустці, але його звання лікаря і почуття гуманности вимагали ознайомитися з тою палатою смерти, як назвав він мені той шпиталь, а ознайомившися, і заопікуватися хворими. Він знайшов хворих, що лежали просто на підлозі без жодних ліжок, матрасів, або хоч підстілки з соломи. Всі в купі, як одужуючі так і конаючі, і навіть мертві. Все це маячило й стогнало, сморід і бруд були страшні. Притомні приносили воду для непритомних і обслуговували їх в міру своїх сил.

Негайно зорганізований був УЧХ, а селяни взяли на себе постачання молока, яєць, масла. Підлога була вимита й застелена чистою соломою, білизна випрана, мертві поховані і так-сяк хворі прийняли людський вигляд, а життя наше — вигляд добровільного обов'язку. Щодня тепер чоловік мій ішов о 8 год. ранку до свого імпровізованого шпиталю, господарі наші у поле, а я лишалася на господарстві й готувала для всіх їсти. По обіді, якщо не було нікого з приватно хворих, ми йшли на прохід. Та швидко по селах рознеслася чутка про присутність лікаря і слава Василя «росла з кожним днем», тим більше, що він по старій «буржуазній звичці» не брав привезеного гонорару в вигляді курок та півників. Але цього вже не видержував наш господар і переконавшися що «пан доктор», як він, перепросивши, висловився «несповна розуму», сідав сам коло брами й запобігливо звільняв приїхавших пацієнтів від усього привезеного. Але хай Бог милує запідозріти старого в якійсь користі. Він сумлінно вів підрахунок «докторового майна» й намагався всунути нам при від'їзді

Та тоді нам вже не було до курок та півників...

13 липня одержали ми відомість, що вся територія по Збруч має 15. 7. відійти до Польщі. Решта Галицької Армії мусить перейти на Наддніпрянщину, а чоловік і я вертатися негайно до Кам'янця. За ті 17 днів, що ми були в Мельниці, дехто з хворих помер, дехто одужав, 65 душ було поміж ними поляків, яким нічого не загрожувало, а все ж душ 100 було українців, які в разі приходу поляків вважалися за воєнно-полонених і були здані на польську ласку. Дістати потрібну кількість так зв. «форшпанів» не було жодної можливости. Отже, навантаживши все, що могли дістати, непритомними, — решта останніми зусиллями свідомости посунула за нами пішки. Ще й тепер 34 роки згодом мороз проходить за шкірою, як тільки згадаю цей поворот до Кам'янця 13,14 і 15 липня 1919 року.

Стояла спека. Води взяти не було в що і вона швидко нагрівалася до гарячого. Сонце пражило немилосерно й здавалося — хотіло виссати з нещасних мандрівників, що нагадували тіні «Дантового пекла», останні соки.

Це була страшна валка напів-трупів, що рухалися помалу, зупиняючися щохвилини, щоб рятувати когось. А за тими, що лежали на возах сунув натовп напів притомних з горячкою в 40 градусів, які маячили, робили якісь несвідомі рухи, інколи лягали або падали на траву і в порох дороги. Як вдалося нам довести всіх живими — досі не можу збагнути. А довезли всіх і дали в шпиталь в Кам'янці Подільському.

На 6-ту годину добралися ми до якогось лісу, на краю якого стояла самотня хата а коло неї криниця і отаборилися на нічліг під відкритим небом. Чоловік поїхав до Кам'янця Подільського, щоб підготовити місця в шпиталі для масового прийому хворих, залишивши всю валку на мою відповідальність.

Я сиділа на краю ліса оточена тими безталанними. І час від часу дорогою попід лісом проходили частини Галицької Армії, прямуючи на Наддніпрянщину. Низько схиливши голови, щоб заховати свою душевну трагедію, а може й настирливу сльозу, відходили вони в повному порядку... Зі зброєю в руках... але на жаль порожньою, вистріливши всі патрони... О, якби не цей брак! Як би наказ взяти Заліщики не захопив їх з останніми 5 патронами... Як би не це!

Багато хворих, дивлячися на цей відхід, плакали. Ці сльози і це відчуття безпорадности в хвилину найбільшої трагедії мого народу затерли навіки сліди Збруча, як кордону в моїй душі...

Коло мене на траві лежав молодий галицький старшина, знеможений хворобою. Тремтячими, спаленими гарячкою устами він ледви шепотів: «Хай Бог їм віддячить».

***

В 1939 році, обсервуючи з балкона д-ра Білозора в Коломиї, виїзд польського уряду і старшинства в Румунію, я згадала цього милого хлопчину й його побажання. Дійсно Пан Біг їм віддячив сторицею, додавши до остракизму ще й ганьбу паніки, яка довела декого з польських патріотів до сабогубства.

Ганна Совачева

Україна

Ти сіль Землі, окраса праокрас,
Ти шепіт нив і зоряна вода,
Тебе любив, як Правду Бог, Тарас,
І батько-любомудр Сковорода.

Ти синь очей, огнем горючий мак,
Ти медоцвіт і схрещені шляхи,
Тебе любив, як матір син, козак,
Коли ненависть сіяли ляхи.

Ти Бога дар, освячений кришталь,
Ти юнь садів і щастя злоторіг,
Тебе топтали обри і москаль,
Орда татар і лютий печініг.

Ти кров моя, ти вічність праджерел,
Ти гимн життя, ти неоцвітний міт,
Тебе знайду і на руїнах сел,
В льохах тортур, в агонії сиріт.

Ти хрест несеш, окрадена, сумна,
В очах — прощення й спрагнені уста,
На сьті, Україно, ти одна,
Сестрою полишаєшся Христа!

Лев Т. Орлигора

З циклу: «Культурне життя в сучасній Україні»

КОМПОЗИЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНІХ ІНСТРУМЕНТІВ

Український народ протягом довгих століть свого існування створив багато різних народніх інстументів. До них можна зачислити: бандуру, яка була найбільш поширена в Україні в XVII-XVIII століттях, а тепер удосконалена хроматичним строєм, ліра — в свойому архаїчному виді, цимбали, волинка або «коза», сопілка, флюер, трембіта й інші різновидності духових інструментів. Ще в період Київської Руси була відома в народі побутова скрипка.

Найбільш характерною формою українського народнього інструментального ансамблю є т. зв. «троїста музика», яку виконується скрипкою, цимбалами і бубном (у композитора **Б. Лятошинського** знаходиться симфонізація такої музики). В загальному в Україні відомі оркестри мішаного складу: домбра, гітара, концертіно, боян і т. д.

Для токого складу українські підсовєтські композитори створили ряд цікавих композицій. До числа перших творів треба зачислити сюїту на українські теми **Г. С. Літвінова** (1927 р.) та інтермеццо на тему народньої пісні про повстання в Турбаях біля Миргороду, — **М. А. Скорульського** (в 1938-39 рр.), яке відзначається інтонаційною музичною мовою.

В багатьох творах, написаних для оркестри народніх інструментів, широко розвинулись танцювальні жанри. Як наприклад можна навести «Українську симфонічну поему» **В. П. Рождественського** і дві танцювальні сюїти. Один із найкращих знавців українського фольклору **Г. Г. Віньовка написав український народній танець**, який спеціяльно відзначається ритмічною різносторонністю та відмінною оркестровкою.

Після закінчення другої світової війни, найбільш активно працювали для народніх оркестрів **І. А. Віленський і К. Я. Домінчен.**

З поміж ріних творів **Віленського** слід відзначити сюїту на українські теми (1947 р.), в якій використано народні мелодії веснянок «Піду в садочок», «Ой, ходила дівчина беріжком» і «Ой, лепнув обруч». Велику популярність здобути його вальс, гопак і еспанських танець (1949 р.).

К. Домінчен в часі свого перебування на Кавказі пише мелодії для тридцяти осетинських народніх пісень, хору і окрестри (1942-44). В 1945 р. закінчує увертюру на українські народні теми, а рік пізніше творить «Українську рапсодію», де використано народні теми. В 1948-49 рр. він пише варіяції для оркестри народніх інструментів на тему пісні «Взяв би я бандуру».

К. Домінчен увів в українську концертну практику п'єси для балалайки, бояна і домбри в супроводі оркестри народніх інструментів.

Цікава «Українська сюїта» **В. Борисова**, якої перша частина написна на теми пісень «Про Ревуху» і «Йшли корови із діброви», друга лірична — в формі варіяцій на тему пісні «Подоляночка», третя частина побудована на темі виснянки «Ой, нумо, нумо, зеленого шума».

Найбільш монументальним українським твором для оркестри народніх інструментів являється симфонія **Гліба Таранова**, як про це пишуть совєтські критики. Г. Таранів був сильно критикований «за свои формалистические уялечения», після цього він покаявся «щиросердечно» і почав базувати свої твори на російській народній пісні... В своїх творах Г. Таранів показав, що багато ознак, характерних для симфонічної оркестри, можуть знайти своєрідне примінення і в оркестрі народніх інструментів.

Після революції в Україні головно став популярний боян. В останніх роках появились для нього твори великих, циклічних форм. Такою є соната композитора **Н. Чайкина**. В 1949 р. він написав для бояна два етюди, а також «Українську рапсодію», для квартету бояністів на теми народніх пісень «Ой, у полі нивка», «Ой, піду я лугом» і «На вулиці скрипка грає». Окреме значіння має його соната сі-мінор для бояна, яку він написав в 1945 р. і переробив в 1948 р. Ця соната велика подія в музиці на боян, з цілковитим розкриттям його великих можливостей як концертного інструменту.

Із композицій для бояна слід відмітити твори **Є Юцевича**, в першу чергу танці — київський козачок і херсонський гопак, метелиця та український марш. Крім того він написав чотири п'єси у формі варіяцій на теми пісень: «Ой, піду я лугом», «Вийшли в поле косарі», «Ой, по горі льон», «Там де Ятрань» та чотиричастинний квартет для боянів.

Дуже мало зроблено в створенні репертуару для «найбільш» українського інструменту — бандури. Досі в програмах виступів різних капель бандуристів основне місце займають обрібки народніх пісень «за малими вийнятками».

В 1941 р. був виданий збірник **М. Полотая** «Десять українських пісень для ансамблю бандуристів» (видавництво «Мистецтво»), в якому більшість п'єс становили обрібки старих пісень.

Декілька пісень для голосу і бандури і для ансамблю бандуристів написав **Є. Юцевич**. До них належать дві пісні на слова І. Франка — «Червона калина» і «Зелений явір» для голосу і двох бандуристів та дума на текст із поеми Т. Шевченка «Невольник».

Перша спроба створення композиції більшої форми належить в Україні композиторові **Ф. Надіненкові**, а на еміґрації **Г. Китастому** («Чорними хмарами» на слова І. Багряного та інші). Поза тим немає майже нічого.

Композиції для бандури і капелі бандуристів — найбільш відстала ділянка в українській музиці.

* * *

Цікаво було б, щоб українські музикознавці тут, на чужині, більш зайнялись оцінкою творчости наших композиторів в Україні. Щоб викрили в їхніх творах насильний «вплив» російської музики, своєрідної русифікації та затрачення суто українських духових рис, що є вбивчим для виказання відрубности українського народу.

Хоч, може, мале число цікавиться справами музики, але коли взяти на увагу, яку вона велику ролю відіграє в житті народу і його духовості, уважаємо за доцільне, хоч поверховно насвітлювати цю ділянку.

Зінаїда Сергійчук
(Австрія)

МОДЕРНІСТИ В ПАЛАТІ ТОКІО

В паризьких музеях заведено строгу дисципліну. Образам середньовічних мистців та клясиків дозволено пишатися в Люврі, молодших — імпресіоністів запроторено в надто малу Оранжерію (її називають нераз «передпокоєм Лувру»), а решту новонародженої, т. зв. модерної братії згромаджено в палаті Токіо, як найдальше від її достойних предків. Та, чи тим заподіяно модерністам кривду? — Не думаю, бо ж вони самі бажали такого відірвання. Сьогодні вони сусідують із вежою Айфля та палатою Шайо, (де ще недавно засідали до нарад представники членів ОН), — символами нової доби заліза й бетону.

Людина, що заходить туди, сподіваючись попасти в хаос не завжди зрозумілого мистецтва, вражена зразковим порядком. Тут усе провірено, все записано, всьому надано назву, здається — немає уже місця для іншого, ще новішого.

Починаємо з **нео-імпресіоністів**. Вони не відбігли далеко від імпресіоністів (дивись «Смолоскип» Ч. 2, жовтень 1952 — «Французький імпресіонізм», вживають таких же кольорів, але їхній технічний підхід більш декоративний. Це біля 1905 р., під впливом муринського мистецтва, зроджується **кубізм**. Жорж Брак, мабуть, виправдуючи свою «Мертву природу» — жарені риби й плястерок цитрини, писав: «Мета мистецтва — це не відмальовування факту, це образове його представлення». Кубісти, захоплені розквітаючими під цю пору науками, шукають мотивів дуже часто в медицині, або техніці. Інші, як Роль Дюфі та Анрі Матіс схематизують, тобто прив'язують більш уваги до лінії та композиції, чим до викінчення, а загально відомий Пабльо Пікассо, випробувавши всі можливі напрямки, віддався гончавництву. Згадаємо дещо побіжно **примітивізм** із йому питомою, не то дитячою наївністю та перейдемо до **фовізму.**

Фовісти, послуговуючись зеленим, жовтим і червоним кольорами, малюють немов вітражі, вбираючи поодинокі площі в чорні рямці. Їхня тематика часто релігійна — Жорж Руоль: «Святе обличчя». Ще один цікавий напрямок — це **набізм**, що постав під впливом, привезених в Европу, япон-

Енергія в майбутньому

Вимоги, які потягає за собою чим раз більше удосконалений, та прискорений трио життя, в свою чергу з безупинним зоросенням та дозоросенням, ведуть модерну техніку до все нових зусиль, часто зовсім нового характеру.

Цілий ряд праці, навіть найбільш різноманітної, є тісно пов'язаний в своїх технічно-технологічних процесах з зужиттям потрібної енергії для зміни своєї зовнішньої чи внутрішньої структури. Тому ж розвиток всіх ділянок техніки був би зовсім немислимий, коли б в парі з ним не удосконалювано процесу праці та й з ними пов'язаних засобів енергії.

Використовування різних засобів як вітер, води тощо, до подолання певної праці, було вже давно відоме, та часто використовуване примітивними племенами й народами в давнину, та ще й в деяких культурно відсталих народів теперішньої доби.

Прийшовший на зміну цієї примітивної праці, паровий, а пізніше електричний та експльозивний рушій, дав зовсім нові поштовхи та можливості. Примінені в житті, стали вони обертати незчисленні колеса, виручивши та прискоривши працю невільничих рук. Зложища вугілля та нафти, стали відігравати неабияку ролю в господарсько-політичному житті багатьох народів.

На сьогодні виринає перед нами ще одна необмежена можливість, а саме використання атомної енергії. Енергії з величезною силою, досі відомою в явищах природи.

Керування та дозування в відповідній кількості цієї величезної сили, яка добувається при розбиттю атома, є практично дуже важке та коштовне і в деяких випадках зовсім неможливе. Тим самим — мине ще багато років, поки почнуть свою працю атомні централі.

Труднощі полягають ще і в тому, що вихідний сирівець — уранова руда так, як вугілля і нафта, знаходить ся тільки в деяких місцях світу, що розчленовании безліччю кордонів та подільними зонами впливів.

Труднощі та невистачальність, а заразом повищена коштовність продукції кам'яного вугілля, який був найбільш надійним кальоріним рушієм багатьох технологічних процесів, змушує все більше призадумуватись та оглядатись за новими засобами.

Зужитковування водяної енергії, а в першу чергу рік, дали перші поважні позитивні результати й заощадження. При цьому випродукована електрична енергія знайшла широке прикладування в індустрії та сільському господарстві та дала велике відтяження для вугілля в залізничному транспорті.

Спроби використання енергії припливу та відпливу моря, котрі в своїх більш-менш ритмічних рухах, спонуканих космічними силами, змушують маси води підноситись та опадати ще не дали значніших наслідків. З багатьох морських країн Франція в першу чергу доложила низку зусиль над спробою побудовання життєздатних електричних централь. На побережжі Британії і Нормандії де різниця між поземом припливу та відпливу досягає десяти метрів, постав ряд дослідних споруд (Трегіє, Понтріє і Ротнеф).

Але з браку відповідного зацікавлення, а заразом і фінансових засобів та частинно з військово-тактичних мотивів, до будови справді великої споруди поки що не приступлено.

В міжчасі інші морські держави старались використати енергію, заховану між різницею температури поверхні та глибини морської води. Одначе ці спроби теж не вийшли за рямці лябораторійних дослідів.

Використання сили вітру через його несталість та неможливість практичної акумуляції енергії знайшло примінення лише в малих спорудах, зовсім місцевого характеру.

З черги учені звернули свою увагу на сонце та висилану ним енергію. Після ряду більш і менш вдалих спроб та експериментів, виготовивши безліч малих і великих проєктів, справа використання сонця, тобто сонячної енергії притихла, як поки що не до здійснення.

Потерпівши невдачу в цих ділянках, учені звернулись до останньої можливости — землі. Спершу, посвятивши більшу увагу вигасаючим та частинно вигаслим вульканам, учені дійшли до висновку, що якщо б вдалося зужиткувати частину газу та пари, котра видобувається з розколин і кратерів вульканічних місцевостей, то проблема енергії в майбутньому була б цілком розв'язана.

Що добрі, думки зроджуються з потреби — це давно відомо. Так було й цим разом. Маючи конфлікт з державним електричним підприємством, яке в свою чергу грозило припинити висилку електричної енергії, тосканський фабрикант і землевласник граф Фльорестано постановив за всяку ціну стати незалежним та роздобути дешеве джерело енергії для своєї фабрики. З допомогою фахівців, після довгих експериментів, сконструовано споруду, яка на місцевих «газуючих» щілинах почала давати слабеньку електричну енергію, одначе вистачаючу для фабрики.

Бачучи свій успіх, Фльорестано приложив зусиль і тепер електрівня Льодельоро перемінилась в гігантне підприємство, яке є в стані випродукувати три мільйони кільоватгодин на рік. Тим самим практично покрити одну третину всього італійського запотребовування. Та Льодельоро не одинокий випадок: Ісляндія, Болівія, Патагонія, Мехіко й Японія стали продукувати свою електричну енергію в спорудах, порушуваних вульканічною силою.

Останньо група вчених і фахівців ОН виїхала на острів св. Люції в Західньо-Індійському архіпелязі, щоб опрацювати найбільший досі проєкт використання глибоких земляних сил, які своїми вибухами перевищують енергію соток атомних бомб, коли б вони експльодували в один час.

Поминаючи всі експерименти, обчислення та припущення, науковому світові не вдалось виробити однієї думки, яка розкрила б таємницю земної кулі.

Чи земля була колись жевріючою компактною масою, яка згодом на поверхні вистигла, чи постала вона зі з'єднання космічного проміння та величезної температури її середини, чи постала з розкладу урану та інших радіоактивних елементів? Жодні спроби проникнути в глиб не дали бажаних результатів. Досі не осягнено більшої глибини як 5 тисяч метрів, а це ж не є навіть одна тисячна частина віддалі до земного ядра (6.400 км.).

Одначе виказалось, що можна використати температуру землі на такій глибині, яка має вже досить високу температуру, щоб провести з поверхні воду й тут перемінити її в пару. На думку 83 літнього спеціяліста цієї ділянки, французького вченого Жоржа рушійна сила, яка буде порушувати світ в майбутньому, — «лежить під нашими ногами».

А. К

Модерністи...

(Докінчення)

ських штампів. Його представники, як П'єр Боннар («Середземне море», «Куток столу») та Моріс Деніс («Музи») зберігають у собі дещо з мітології і не такі агресивні, як їх товариші — кубісти. Не можна теж поминути **сюрреалістів.** Для прикладу, ось картина Маршанда, «Незнайомі»: на руїнах, де будується, чотири постаті — один молодець грає на мандоліні, а другий і дві жінки слухають. У картині почуття смутку, порожнечі, якогось вичікування, чи безпридатности, незмірне небо, сірі камені, а постаті на передовому пляні випадкові й непобажані. Ідеал сюрреалістів — це не тільки дати полотно, це писати книжку, в якій дозволяється читати.

Наприкінці поглянемо ще на **абстрактних.** Ці не зважають узагалі на зміст і любуються грою кольорів, розбиттям світла в призмі. Коли б не, дуже часто поетичні, підписи, то було б важко взнати, що воно таке (Бернар: «Сумнів»).

Ось і все! Пів століття змагань, біля тридцять заль, найгарячіші суперечки — модернізм нашої доби. Бути в Парижі й не зайти в палату Токіо — це бути на «Золотому Побережжі» й не скупатися в морі! Може в голові дещо кружляє після багатогодинного напруження зору й думки, але придбане знання завжди вартісне. А критика?... Вже й так досить паперу задруковано нею.

С-ий

Ти в тінь не йди. Тривай в пекучій грі.
В сліпуче сяйво не лякайсь дивитьcя, —
Лише по спеці гряне жданий грім
І з хмар сковзне — багнетом — блискавиця!

Олена Теліга

L'Etudiant Ukrainien

З початком січня появилась в Парижі друге число бюлетеню ЦЕСУС-у «Л'етюдіян Юкренієн». Його поява напередодні студентського міжнародного конґресу в Копенгазі мала дуже велике значіння для здобування позицій для українського студентства на міжнародньому відтинку.

Це друге число, як за змістом, так і за зовнішнім виглядом, є багато краще від першого. Передова стаття «Доброго 1953 року», а дальше стаття «Кілька побажань на 3-тю студентську міжнародню конференцію», виходять поза рямки суто внутрішнього українського студентського життя, а ставлять проблеми міжнародного характеру, яких така велика кількість є для ставлення і розв'язання.

Багата змістом є частина вісток з українського студентського життя на чужині і в Україні. Започаткований відділ про українське наукове життя (стаття про УТГІ — з нагоди 30-ліття існування) повинен в кожному числі дати чужинецькому читачеві відомості про такі інституції як УВУ, УВЕШ, ІЗН.

Слід було б рівно ж більше уваги звертати на проблематику студентства в Україні. Стаття про політехнізацію шкільництва в СССР, повинна бути поштовхом для дальшого розпрацьовування подібної проблематики та представлення її у відповідній формі чужинецьким студентам.

В загальному бюлетень справляє дуже приємне враження, за що наше цілковите признання його редакторові, керівникові Відділу Міжнародніх Зв'язків ЦЕСУС-у і нашому співробітникові В. С. Мардакові.

НА ЧУЖИНІ

Лондон. Секція Студентів Інституту Заочного Навчання при УСГ в Лондоні звернулась зі закликом до всіх українських наукових інституцій, видавництв і всього громадянства з проханням жертвувати на деякий час підручники, університетські скрипти тощо з ділянки українознавства для користування студентам заочникам.

● **Бразилія.** В Понта Ґросса в присутності пластового Краєвого проводу стрінулись курітібські та понтаґроські українські пластуни. День перед стрічею курітібські пластуни дали «веселий вечір» для української публіки, який пройшов з великим успіхом. Крім цього Пласт в Бразилії робить підготовку для першого пластового табору.

● **Торонто.** В домівці УНО в Торонто Молоді Українські Націоналісти (МУН) влаштували «Великий концерт». В імпрезі брав участь хор, танцювальна група, музичний ансамбль МУН-у та ряд солістів.

◆ **Нью Йорк.** Директор Східньо-Европейського фонду М. Рагилс повідомив, що для закінчення студій в американських коледжах і університетах на 1952/53 академічний рік буде знову видано 22 стипендій для українських студентів.

Українська родина - перше виховне середовище молоді

Серед наших буденних зайняттях у школі, серед друзів, на праці, ми майже не маємо часу застановлятися над тим, як властиво ми відносимося до нашого найближчого оточення — родини.

Як не дивно, але про це памятають найбільше якраз ті з нас, — що їм доля судила піти в чужину самітнім, без родини. І скільки разів вони зокрема у важких хвилинах свойого життя, лише в своїх думках відтворюють образ своїх найближчих — родини. І напевно вони з влячністю згадують те піклування, що вони його зазнали колись від своїх родичів і черпають з нього сил протиставитися тим всім впливам нашого світу що свої нівелюючі впливи на молодь намагається назвати модерним вихованням.

Немає доброго виховання без родини! Немає змоги ніхто нас навчити любови й вірности до нашої вищої родини — нації, якщо ми не вміємо шанувати свойого найближчого оточення!

Ми, на жаль, часто в крузі своїх друзів зустрічаємося з прикрими фактами непошанування, відчуження, а то й погорди до наших батьків. Не раз ми чуємо: «наші батьки неграмотні! Наші батьки немодерні! Наші батьки не розуміють наших потреб! і т. д.» Правда, дуже часто справді маємо змогу здобувати вищу освіту як наші батьки й родичі. Але чия вина в тому, що вони її не здобули? Або ще краще спитаймо: чия заслуга в тому, що ми її здобуваємо?

В більшості випадків є так, що батьки, зокрема наші селянські, не мали змоги здобути відповідної освіти. Але може якраз тому — вони так бажають, щоб ми, їхні діти, йшли до школи! В нас на американському континенті трапляються ще більші дивовижі: батьки посилають і просять іти до школи, але ми часто воліємо йти працювати, без закінчення освіти — «бо нам потрібні гроші».

Не інакше виглядає справа з немодерністю наших батьків. Відомо, що вони жили й набували свої звичаї в інших умовах як ми. Але чи в тій їхній немодерності не знаходимо ми доброзичливости, чесноти і всього того, що таке далеке нашому модерному оточенню? Чи не віддзеркалюють вони нам своєю поведінкою якраз найкращих прикмет української нації? Думаю що так.

І врешті мені стає перед очима картина, як один із знайомих обурювався на свого батька, коли той назвав теперішні забави з джеєом злим прикладом для молоді. Мені здається, що батько мого знайомого також танцював би під звуки джезу, коли б був молодий, але так, як знимка матері в модерній сукні зроблена перед 20-ти роками викликає на наших устах усміхку і здивування «як це так могло бути» так і наші батьки не можуть зрозуміти нашого поступування. Але тим не менше ми повинні їм довіряти й знати, що тільки наше добро і бажання виховати нас якнайкраще є основою їхнього наставлення.

В сьогоднішніх умовах чужини, де нам бракує української школи і де на кожному кроці на нас впливає чуже оточення — наш дім, родина — стають тими випадовими базами, з яких ми завжди будемо черпати сили для успішного походу шляхами чужини до нашої Обітованої Землі.

Микола Коваленко

Шляхами далекої України

Корнинський каменолом

Корнинський каменолом славиться в цілій Україні. Він славиться своїм гарним ґранітом. Гарний його «взір» творять великі кристали кварцу і вкраплення слюди. Приємний для ока синювато-сірий тон дає шпат, а все разом нагадує колір води, злегка побриженої хвильками.

Можливо цей барвний «перегук» води і каменю привів до Корнина десятки московських скульпторів, які грабували український чудовий ґраніт для насаджування по нашій і поза нашою землею пом'ятники московським вожакам.

Корнинський ґраніт... Ці два слова звучать інакше, з особливим відтінком в устах тих, хто чував переказ про походження назви самого Корнина. Місцеві українці розповідають, що в лобу національно-визвольної війни в Україні у цих місцях, на березі річки Ірпень, під великим дубом стояло шатро Богдана Хмельницького, саме там мовляв, де приєднався до нього Хвастівський полк. Силів гетьман серед своїх полководців, радився як звоювати польську шляхту, а перед очима — кремезний старий дуб, коріння його аж поверх землі вузлами покрутилося. Показав Богдан на те коріння та й каже: «Як не буде шляхетного панства на землі нашій, тоді народ український розкоріниться в ній мов дубове коріння». Від тих слів Богданових і пішла назва міста — Корнина.

І склалося так, що саме з корнинського ґраніту викладена була та скеля, на якій до нині височить бронзовий монумент Богдана Хмельницького у Києві.

— Хочете подивитись, де той камінь довбали? — спитав сивовусий, високий на зріст, сухорлявий каменяр. — Ходім-те, подивитесь виробки!

Ми підійшли до старого, забутого кар'єру. В чаші його вже утворилося озерце, поросле очеретом та рогозою.

Підійшли ще два каменотеси, сивовусі, як і перший. У всіх трьох спокійні, поважні постаті, сповнені гідности майстрів, очі в тон ґраніту, вимова м'яка, навіть дивно якось — при такій «твердій» професії чути такі м'які, співучі інтонації.

Довідуємось, що перед нами три брати Кладченки — Сергій, Прокіп та Іван. Усім трьом разом понад двісті років.

Брати стали пригадувати, при якому царі добували тут камінь для Богданового постументу...

Подав Т. Зеленюк

СОН

(Фейлетон)

Снилося, — немов би я змінивсь у журнал... Чотири-шість листків мені, й чорнявий по вигляду. Причепурили мене вже там усякі редактори: колонками чуба причесали, під пресою манікюри постругали, товстими літерами сорочку вишили, наголовками підпоясали, голову в рямці обрали, ще й заставку в руки встромили: «На, ось тобі, держи!» Не Черешня, а журнал я тепер — і красивий який, щоб музики, то гопака танцював би.

От, усякий, тільки побачить мене, цмокне, вклониться, шапкою по землі змітає. «Доброго здоров'я, Остапе Івановичу,... хіба ж це в нас ви на такого гладкого вигодувалися»? — питає. «Ось як — кажу йому — приснилося...»

Було колись — фейлетоном на останній сторінці печатали, на перід не пускали, «не годиться» говорили. — Щоб тепер побачили! Читатимуть мене зразу з першої сторінки чорним на білому, розкладатимуть по-свойому й по-нашому, на неділю і в будень вистане, а читати двічі, то й на довше. Бо в мене й передовиця на два лікті, нотатки та поезія незгірші, вісточок копа, правдивих, або редакторською мудрістю придуманих. Поломано там, порозбивано й прикорочено, де треба хлібом поліплено, за останнім правописом на оливі помилки позішкрабувано, золотими думками замаєно. Усякого добра, кажу вам, возом не перевезти!

Ось який парень — журнал! «Читайте ЧЕРЕШНЮ...» — гукають по вулицях — «ЧЕРЕШНЯ останнім накладом... тільки тридцять шагів... читайте ЧЕРЕШНЮ!»

***

Віддали мене даром до одного дядька в службу. (Прізвища не зраджу, а земля нехай йому редакторським пером буде!) — дядько тільки поглянув, у куток сплюнув і бах — кинув на полицю. Мене — немов би хтось кулаком у очі грюкнув. «Пожалійте — кажу — для вас же мене печатали!» Дядько ж своє робить, косу клепче, зимою до жнив готовить. «Зглянься над білолашним сиротою, — хочу вблагати — не стати вам на все часу, то хоч дещо зачитайте...» На таке дядько як рванеться та до мене: «Ох ти, сякий-такий, мовчи, коли добре лежати, а то, дивись, ще кисле молоко прикрию!»

Місяців чотири, мабуть, уже пів року на полиці пролежав; пожовк і пилом припав. Лежав би може й довше, але розбудили тамті з редакції — кажуть фейлетон до наступного числа писати. Підождіть, напишу я вам!..

Остап Черешня

● **Харків.** Останньо зроблено серйозні закиди викладачам економічного факультету харківського державного університету: тексти їхніх лекцій не контролюються, факультет не має постійного контролю за викладанням, відсутня гостра критика... Викладач Карандієвський допускає грубі помилки в науковій роботі. З 11 викладачів 7 працюють за сумісництвом...

МОЛОДЬ В УКРАЇНІ

● **Київ.** У київській школі прикладного мистецтва на 208 учнів працює 70 викладачів і обслуги. В окремих групах навчається всього по 2-3 чоловіка.

Навчальна база, як пише «Рад. Україна», опирається на застарілу техніку, учбових кабінетів для окремих дисциплін. Учнівські гуртожитки перенаселені, учням не створено елементарних побутових умов для успішного навчання.

Окремі викладачі не мають відповідної освіти, а інші не працюють над підвищенням свого ідейного рівня...

● **Полтава.** Як повідомляє «Молодь України», на Полтавщині в останньому часі цілковито занепала письменницька діяльність молодих літераторів. Відома молода письменниця Лідія Биленко, П. Лубенський, Я. Шутько, Н. Хоменко взагалі перестали писати, а в творах тих, що ще пишуть, «багато ідейних помилок»...

Цензура (головний цензор Пьянов) така сильна, що молоді літератори ніяк не мають змоги видавати своїх творів через викривання в них різних ухилів.

◆ **Київ.** В цілій Україні, по всіх вечірніх школах відчувається брак навчальних посібників та наочного приладдя.

◆ **Київ.** «.. У Києві буденно та сіро живуть поза виробництвом юнаки та дівчата будівельно-монтажного участку Ч. 2.. На будовах трапляються запізнення, прогули і головне не почувається того творчого піднесення (!), яке ламає застарілі норми, надихає на перевиконання виробничих плянів... Політичні гуртки тут працюють мляво, молодь відвідує їх нерегулярно... Комсомольці, не кажучи вже про неспілкову молодь, стоять осторонь громадського життя!.. Новообраний комітет комсомолу і його секретар тов. Павленко щиро (?) прагнуть пожвавити діяльність комсомольської організації, але не знають, як взятися за справу (!)... (Рад. Україна»)

◆ **Дніпропетровське.** Одинокий в Україні палац культури студентів, який відкрито в жовтні м. р., стоїть до сьогодні пусткою. Цікаво для кого він тоді призначений, коли українські студенти Дніпропетровського мають право тільки дивитись на нього та любуватись його красою?...

ЛЕТУНИ-СПОРТОВЦІ УКРАЇНИ

У 1952 році в СССР відбулося багато змагань летунів-спортовців, в яких активну участь брали українські пілоти, парашутисти, планеристи й авіямоделісти спортивних клубів Добровільного товариства сприяння армії, авіяції, флоту.

Змагання показали зрослу майстерність авіяційних спортовців України. У всесоюзних змаганнях, організованих ДТСААФ, які відбулися в Калузі командну першість і звання абсолютного чемпіона з **планерного, авіомодельного й парашутного** спорту здобули члени аероклубів України.

Особисте звання абсолютного чемпіона з планеризму присвоєно спортовцеві Дніпропетровського аероклубу **Веретенникові.** Київський планерист мастер спорту **Єфименко** в літку 1952 року встановив світовий рекорд дальності польоту на планері до наміченого пункту. Він пролетів на планері типу «А-9» 646 кілометрів.

Харківським спортовцям — авіомоделістам **Лосеву і Теплову** присуджено перехідний приз ДТСААФ СССР. Модель одеського спортовця **Кулаковського** продержалася в повітрі 6 год. 01 хв. Це — світовий рекорд.

Кордова гідромодель дніпропетровця **Васильченка** показала рекордну швидкість — 91.33 км. за годину. Українським авіамоделістам належить **11 світових і 14 всесоюзних** рекордів.

Звання абсолютних чемпіонів України з парашутного спорту здобули члени Київського аероклубу: серед чоловіків — **Науменко,** серед жінок — **Шийнова.**

У змаганні з авіяційного спорту команда українських спортовців — льотчиків зайняла третя місце. В особистих змаганнях киянинові, спортовцеві першого розряду **Дьогтеву** присвоєно звання чемпіона СССР з комплексу пілотажу на спортовому літаку **«ЯК-18».**

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді.

Появляється з початком кожного місяця.

Редагує колегія в складі: Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко.

Адреса Редакції й Адміністрації:

3, rue du Sabot, Paris 6

Ціна одного числа в Франції — 25. фр., в Англії 9 пенів, в усіх інших країнах рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції 300, - фр. В усіх інших країнах 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати на адресу наших представників, або безпосередньо на адресу Редакції «Смолоскипу» міжнародніми купонами.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА: Les Wyshnewyj
638 E. 14-*th* St.
New York 9, N. Y.

Німеччина: Bohdan Jansen
Wuerzburg am Main
Bahnpostlagernd

Велика Британія:
W. Bondarenko 41, Percy road,
London, W. 12. England.

Канада: M. Kozij
807 Main St. Ste 1. Winnipeg, Man.

«Smoloskyp»
Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue du Sabot, Paris 6e
PIUF, S. A. R. L.

LA PAROLE UKRAINIENNE
Supplément

Париж
PARIS

СМОЛОСКИП
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse ukrainienne «SMOLOSKYP» Journal of the Ukrainian Youth

Ч. 3 (27) Березень 1953 Рік 4

ПОКЛІН Т. ШЕВЧЕНКОВІ

В місяці березні минає 139 років із того дня, як народивсь найбільший поет українського народу Тарас Шевченко.

Молодість Шевченка — це віддзеркалення незавидної молодости багатьох українців: кріпацтво й неволя (колишні царські, чи зараз большевицькі), криваве знущання над населенням, використовування та плюндрування найплодовитішої в Европі землі, фальшування історії,

«Мій краю прекрасний, розкішний, багатий! Хто тебе не мучив?» — писав Шевченко, а в його серці нагромаджений гнів зростав у спротив. Цей син селянина-кріпака, круглий сирота з одинадцятого року життя, дяківський наймит і панський слуга-козачок змінився в уста всього народу, щоб виявити злочинне насильство Москви.

Шевченко був борцем соняшним і грізним. Він же не поет покрою тих усіх, що між чотирьома стінами та після доброго сніданку голосять «великих слів велику силу». Викуплений із кріпацтва на двадцять четвертому році життя, він розуміє, що за гроші можна викупити (та чи завжди?) тільки одиницю — весь нарід треба викуповувати кров'ю. Він знає за що боротися, він бореться і жертвує перш за все себе самого. Але Оренбурґ і Новопетровська фортеця не можуть зломити його гарячого бажання служити поневоленій батьківщині — «нашій славній Україні».

В тому ж Оренбурґу Шевченко писав: «Чого ж я плачу? Мабуть шкода, що без пригоди, мов негода минула молодість моя». Але Шевченко, хоч і згадував про тугу і плач, то тільки, щоб заперечити слабосилля. Шевченкова молодість не проминула надармо, а навпаки, посеред бурів і ворожих ударів розцвіла пишним цвітом.

Для нас молодих Шевченко — це найкращий приклад сили характеру і самозабуття, це наше «Учітеся, брати мої!» — Не зі золота і не з дорогих каменів будуватимемо йому пам'ятник, бо й немає в світі такого матеріялу, щоб був йому гідний. Нашим обов'язком — іти його слідами та виповнити те, що він нам доручив, чого від нас жадав у заповіті: «...Вставайте, кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте!»

ПРО ЩО ДОВІДУЄМОСЬ З XV-ГО З'ЇЗДУ КОМСОМОЛУ УКРАЇНИ ?

27-30 січня ц. р. в сесійній залі Верховної Ради УРСР відбувся, після чотирьох років, XV-ий з'їзд Комсомолу України. З'їзд проходив парадно й «величаво». До президії обрано (завжди одноголосно) таких совєтських бонзів, як Мельніков, Коротченко, Кириченко і навіть «президента» України Гречуху... А дальше секретаря ЦК ВЛКСМ О. Шелепіна (всевидюще око Москви!) і секретарів комсомолу України Г. Шевеля, Б. Шульженка, В. Дрозденка, Л. Гладку, Л. Шендрика (хтось скаже може — вони не українці!...).

Між учасниками — «зірки» комсомольського світу України секретарі обкомів: **В. Цибульенко** (Сталіно), **М. Моторнюк** (Київ), **М. Кириченко** (Харків), **П. Фольварочний** (Рівне), **О. Григор'єв** (Полтава), **Г. Єршов** (Ворошиловград), **В. Богданчик** (Одеса), **Г. Колосовський** (Дрогобич), **М. Назаров** (Дніпропетровське), **Г. Коструб** (Закарпаття), **І. Грушенко** (Львів), **О. Жеребцов** (Кіровоград), **П. Черненко** (Чернігів) і інші.

З'їзд відбувся за таким порядком: 1. Звіт ЦК Комсомолу, 2. Звіт Центральної Ревізійної комісії, 3. Вибори ЦК Комсомолу і центральної ревізійної комісії.

Вся совєтська преса, в різних мовах, багато уваги присвятила цьому з'їздові. Тут з'їхалось кількасот делеґатів від двох і пів мільйона комсомольців. Число — з яким треба числитись. Тут вже нікого не можуть переконати арґументи, що більшість членів комсомолу в Україні — це не українська молодь, а російська, жидівська, тощо. Треба мати на увазі, що коли в 1934 р. було в комсомолі 68% українців, а в 1937 — вже 74%, то тепер після останньої війни втягнено 900 тисяч нових членів, головно з поміж селянської молоді (наступ Москви на українське село), — цей відсоток безумовно підвищився. Цей факт і головно комсомолізація молоді (виховання і перевиховання молоді почерез комсомол) стає з кожним днем грізнішим явищем. Большевики кидають всі можливі засоби на опанування молоді. Зараз для цього в Україні створено 38 тисяч політгуртків, в яких безперервно перевиховується один мільйон молоді! Підготовку в комсомол вже провадиться від дитячого віку. Майже всіх дітей України втягнено в піонерські організації, які начислюють сьогодні 4 мільйони 300 тисяч членів.

Декому здається, що такій колосальній силі перевиховання не може ніхто протистоятись, що большевикам, які вміло грають на різних почуттях молоді, вдасться таки перевиховати нашу молодь на відданих сталінському режимові людей.

Коли большевики заповідали, що саме цей з'їзд комсомолу докаже перевагу большевицького вчення над національними почуттями української молоді — то сталось цілком навпаки! XV-ий з'їзд комсомолу показав, що за час тридцятькількарічних зусиль большевикам не вдалось охопити молоді!

«Рад. Україна» за 27 січня в своїй передовій писала: «Делеґатам XV-го з'їзду ЛКСМУ є що розповісти про славні трудові діла, про визначні успіхи, здобуті комсомольцями і молоддю на всіх ділянках господарської, культурної і політично-виховної роботи»...

І справді делеґатам з'їзду було про що розказувати, але чомусь аж так багато тих «славних діл» не видно! А навпаки, делеґати виказали:

1. Що марксо-ленінська комуністична ідеологія не в силі поборювати між молоддю українських національних почувань. А боротьба цієї ворожої українству ідеології з ідеологією українського націоналізму і з українськими державницькими змаганнями — є оперта виключно на терорі й залякуванні.

2. Що комсомол не є виявом зацікавлення і бажань української молоді, а є організацією штучно піддержуваною окупаційною владою і її українськими поплентачами-яничарами.

3. Що комсомольські організації у багатьох випадках бойкотовані українською молоддю і не мають доступу до широких мас робітничої, селянської і студентської молоді.

4. Що пасивність молоді є новим виявом спротиву ворожій системі що

«знижує боєздатність комсомольських організацій, применшує їхню ролю на підприємствах, в колгоспах, учбових закладах і установах».

5. Що найбільш відсталі, цебто найменш зацікавлені в праці комсомолу є: Київський, Сталінський, Харківський, Дніпропетровський, Запорізький, Херсонський, Миколаївський, Житомирський, Сумський, Чернігівський, Волинський, Львівський, Одеський, Станіславівський, Рівенський, Ізмаїльський, Кіровоградський (та ж це ціла Україна!!) обкоми.

6. Що прояви українського націоналізму є в науці, літературі й мистецтві, під вплив яких попадає велика частина юнаків і дівчат.

7. Що українське підпілля, проявляючи себе в різних формах, продовжує боротьбу і держить тісний зв'язок з українською еміграцією. Що воно не є «агентурою іноземних імперіялістів», а є виявом змагу цілого українського народу, воно не походить з-за кордону, а зроджується і розростається по всіх закутках України, і в першу чергу між молоддю.

8. Що ідея визвольної боротьби України є сильніша від тих 10 мільйонів екземплярів «творів» клясиків марксизму-ленінізму і 13-ти томів творів Сталіна на українській мові, які видано за кілька останніх років.

9. Що українська молодь не радо йде на «виконування боєвих завдань партії», не радо вступає в соцзмагання. Число стахановців на багатьох підприємствах не зростає, а зменшується. Молодь не бачить якоїсь величньої ідеї, в ім'я якої вона жертвувала б своїм особистим (а така самопожертва є дійсно величньою, коли вона є добровільним виявом) і виконувала норми на 200-300 процентів.

10. Що між загалом української молоді (навіть між комсомольцями!) є ще сильні почування релігійности й віри в Бога. Маючи проти себе цілий апарат атеїстичної пропаґанди, будучи висміюваними і переслідуваними — велика частина молоді залишилась і надалі віруючою.

Ось що було прикрите бутафорними фразами, запевненнями про вірність партії, — але було сказане, може сухо, але правдиво, — учасники XV-го з'їзду комсомолу України.

Кожний звіт, почавши від Шевеля і Фольварочного, а скінчивши на якомусь нещасному секретареві обкому, починавсь тирадами на честь партії і Сталіна, зупинювався між страшними гранітними скалами української національної свідомості й українського «буржуазного» націоналізму і закінчувався каяттям, самокритикою і «запевненням» вірности й відданости. І так усі без вийнятку!

Ці факти є черговим доказом, що масовий комсомол України є штучно насадженою організацією, що ті тисячі українських комсомольців не є ворогами українського народу, не є винні і співвідповідальні (хоч вийнятки є всюди) за терористичну політику Москви!

Невже ж два мільйони молоді, яка є кістю від кости й кров'ю від крови України, невже ж вона може бути ворогом свого народу?!

О. Зінкевич

НОВА СОВЄТСЬКА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ

Слідкувати за народженням і ростом нової пануючої суспільної верстви — безперечно дуже цікаво й корисно. Одну з таких нагод дає Совєтський Союз, де за розвитком нової соціяльної кляси можна поступово слідкувати. Це нова інтеліґенція, яка виросла в сталінських п'ятирічках і яка дуже відмінна від інтеліґенції дореволюційної та західнього світу.

Совєтський мовний словник окреслює кожного інтеліґентом, коли він заробляє на своє удержання не фізичною працею.

Коли не дивитись почерез картки талмуду Маркса, то виразно помітить ся, що за останніх двадцять років постає в СССР, «країні робітників і селян», нова суспільна кляса, яка заповнює поступово державний апарат, невиключаючи й партії і яка являється одиноким законотворчим і виконним органом.

Заповіт.

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій:
Щоб лани широкополі
І Дніпро, і кручі
Було видно, — було чути,
Як реве ревучий!
Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою, злою кров'ю
Волю окропіте!
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим, тихим словом!

25·XII·1845 Переяслав

Слав'янська Правда

Скомплікована машинерія сцентралізованої індустрійної держави мусить бути обслужувана експертами: інженерами, лікарями, ученими та аґрономами. Одначе державна сила спочиває в руках найвищих партійних функціонерів в той час, коли колісцята цієї машинерії утримуються в русі відповідними, з фаховими здібностями, людьми. Партія побачила, що мусить чим раз більше опиратись на верстві, котру в роки свого приходу до влади так безоглядно винищувала. Річна роздача мільйонів рублів на сталінські премії та різні нагороди, поминаючи безліч орденів та звань, мають на меті підтримати та закріпити взаємовідносини та довір'я. Новопостала кляса, почуваючи свою вищість, стає чимраз зарозумілою.

Недавно виданий роман Юрія Тріфонова «Студенти» повністю віддзеркалює життя і думки цієї нової верстви. Дієві особи роману-група студентів в учительському інституті в повоєнній Москві. Роман в своїй змістовній формі — це мішанина творів вікторіянської доби з творчістю американського стилю. Студенти, які зі здивуванням зауважують, що деякі робітники — ознайомлені з творчістю Маяковського та є в стані висловити свою думку про його твори, — нагадують колишніх пансіонерок, що з таким здивуванням бачать, попавши випадково в убогі дільниці, що бідні є теж людьми. Між це вплутується джазова музика радіоприймачів, опливові лінії автомобілів типу «Победа», люксусові помешкання директорів, включно до п'ятсот шлюбних освідчень дівчині, якої світлина прикрашувала обгортку журналу.

Уже сама мова, що її дає автор своїм дієвим особам, різниться від поточної. Середня верства говорить легкоплавною російською мовою в той час, коли робітники висловлюються тяжкими однотонними фразами. Поодиноких селян, що виступають в романі, описано екзотичними виразами як людей, що стоять зовсім осторонь життя та інтересів героїв автора.

Одначе, поминаючи всі різниці життєвих можливостей та платень, всім цим молодим людям відомо, що це вони, котрі усталюють живчик російської імперії та в своїй вищості гордо відділюються від «побідних» кляс робітників та селян. Важко сказати, коли і де ця самопевність провідної ролі теперішньої інтеліґенції Совєтського Союзу дасться відчути в політичному житті. Але раніше чи пізніше це станеться. Ми знаємо досить мало про правдиві політичні та соціяльні аспірації цих людей, одначе, що вони в більшості зовсім іншої форми як та, котру дотепер накидував режим, про це нема чого сумніватися.

А. К-о

Микола Зеров

ШЕВЧЕНКОВА МОГИЛА

Над степом зноситься гора-могила:
Земне з землею поєдналось в ній.
Довічний сон, нерушний супокій
Знайшла собі тут знівечена сила.

Але... що смерть, як пісня легкокрила,
Мов вітер вольний в спеці осяйній,
Несе в майбутнє огневий напій,
Що ним минувшина жила й міцніла.

Побожний гостю, припади чолом!
З душі зринає радісний псалом,
Хоча від сліз і туманіють вії:

Там дід Дніпро і степ без берегів,
А тут гора, розлогий шум гаїв
І хрест, як символ муки і надії.

Молодь Коста-Ріки

Нижче поміщуємо інтервю з. П. Enrique Soto Borbon, делеґатом студентства Коста-Ріки на світовій Студентській Конференції в Копенгазі. Нам цікаво познайомитись із думками цього молодого студента тим більше, що він представляє собою відмінний світ, для нас далекий і часто незрозумілий.

Енріке Сото Борбон смаглявий, його волосся чорне, аж синє, на горішній губі пишаються тонісенькі вуси. Він же нащадок колишніх конкістадорів, завзятих моряків, що слідами Колюмба йшли здобувати невідомий світ, що в пошукуванні золота й пригод, не зважили на ніякі небезпеки.

Енріке скаржиться, мовляв у Европі погана зима: сніг, дощ і вихор — недаром він бо купив футряні рукавиці та кальоші, а зараз, у нагрітій кімнаті хухає в долоні.

— Розкажіть дещо про вашу країну — нав'язую розмову.

— Коста-Ріка, дорогий «аміґо» — це країна сонця! Ви, европейці, думаєте завжди, що в нас революції, кров і пожежі — ви помиляєтеся. Від 1821 р., коли то наші діди скинули ярмо еспанської колонії, ми не знаємо війни. Правда, наші безпосередні сусіди не всі такі миролюбні, але ми, хоч у 95% еспанського походження (а це дає нам право на гарячекровність!) воліємо спокійне життя. Ми хлібороби, живемо з кави, бананів та цукрової трості, невибагливі в потребах, уміємо цінити нашу незалежність.

— Будь ласка, — перериваю — розкажіть дещо більше про вашу молодь. Що робить, що думає, і як живе?

— Це річ складна й не знаю, чи зумію гаразд пояснити... Америка — це інший світ, інша психіка людини та інший підхід до проблем. Вирази нам спільні в словнику незавжди мають однакове значіння. Я вам скажу напр. що «ми вільні», та, чи ви це зрозумієте?

«У нас немає неграмотних. Навчання в народніх школах безплатне й обов'язкове. Гімназії та університети доступні для кожного — заможніші оплачують, але в 3/4 школи піддержувані державою. Наш університет у Сен-Хозе поділюється на десять факультетів — студіюють тут теж і чужинці, головно з Південної Америки.

Багато з наших студентів працює. — Це для нас річ зовсім природня. Виклади розложені так, щоб не перешкоджали в праці, а державне право передбачує, щоб час проведений у школі, в годинах праці, був оплачуваний.

«Наша Студентська Унія представляє собою все студенство. В нас немає ніяких міжусобиць, кожний факультет делеґує своїх представників, а ці вибирають провід. Це організація чисто професійна й ми навіть не думаємо про можливість ведення якоїсь політики — зрештою ми не відчуваємо такої потреби. В Університетській Раді виступають два наші представники й ті користуються повним правом голосу та мають безпосередній вплив на шкільництво. — Так передбачає державна конституція.

— А, — запитую я — яке враження ви винесли з вашої поїздки по Европі? Мені відомо, що ви гостили в Данії, Німеччині, Швайцарії, Італії, Франції та Північній Африці. Скажіть теж, що думаєте про сьогоднішню ситуацію, «залізну заслону» та народи, що знаходяться в ярмі.

— Европа видається мені музеєм. На жаль, музеєм запорошеним... Я не мав багато часу, але я слухав і придивлявся уважно. В перервах, між італійськими макаронами, німецьким «заверкравтом» та французьким червоним вином, я запримітив відмінність наших світів. Европа побудована на вулькані: хворобливі амбіції, захланність і самолюбність ведуть її до упадку. Европейська історія (не забувайте, що ми теж виводимось від неї!) хибно спрямована й тому мені важко вгадати, чи вже скоро настане той час, коли кожний заживе вільно в свойому краю.

Ми задумались — кожний по-свойому. Енріке линув думками кудись на захід, де за Океаном, на перешийку Середньої Америки цвіла його маленька, але вільна країна, а я — в протилежному напрямку, на схід... Ми обидва вірили в майбутнє — ми ж молоді, від нас воно залежатиме!

І. Сілецький

Як живуть студенти Львова?

Успішне навчання студентів значною мірою залежить від того, які побутові умови створені для них. Цього очевидно не розуміють керівники львівського політехнічного інституту, які зовсім не дбають про побут студентів. Є у нас наприклад, студентська їдальня на вул. Чистій. Щоб пообідати в ній, студент має витратити мало не дві години, вистоявши кілька черг: за хлібом до буфету, до каси і, нарешті, за столиком, чекаючи, поки звільниться місце. Таке ж приблизно, становище і в інших їдальнях та буфетах інституту.

Але марнується час студентів не тільки в їдальнях. Так у науково-технічній бібліотеці інституту завжди величезні черги до вішалок. Філіял бібліотеки на вулиці Чистій часто не працює, бо в ті дні, коли у студентському клюбі відбуваються концерти чи вистави, бібліотечне приміщення займають під ґардеробу.

Про всі ці недоліки не раз вже порушувалося питання, проте ні дирекція, ні партійна і профспілкова організації не вживають заходів, щоб задовольнити елементарні потреби студентів.

Ф. Смуток

студент львівського політехнічного інституту

(За «Рад. Україною»)

«Свою Україну любіть,
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую мінуту
За неї Господа моліть.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

МОЛОДЬ В УКРАЇНІ

Станіслав. У Станиславові створюється школа механізаторів, яка випускатиме кваліфікованих трактористів, електролебідників, механіків пересувних електростанцій для лісової промисловости України.

Вінниця. Багато дітей шкільного віку Вінниччини не охоплені ще навчанням. В області нараховується 30 тисяч другорічників. Понад 200 шкіл не мають земельних ділянок для практичних вправ з біології.

Протягом останніх 3-ох років в області переміщено 4 тисячі учителів, у багатьох з них немає спеціяльної педагогічної підготовки.

Вінницька середня школа ч. 25 не має жодного учбового кабінету або лябораторії, дослідної ділянки, спортового майданчика.

Сталіно. Понад 45 інженерів вугільної промисловости Горлівки і Сталіно готуються до захисту наукових дисертацій.

Для ознайомлення з новими досягненнями техніки організовано цикл семінарів, на яких навчається 600 інженерів і техніків.

Коломия. В минулому році в Коломиї відкрито педагогічний інститут. З самого початку тут бракувало завідуючого катедрою марксизму-ленінізму (яке це важне...), педагогіки і математики. В інституті немає жодного викладача зі званням вченого.

Біла Церква. Білоцерківський сільськогосподарський інститут, за час свого двадцятьрічного існування випустив коло двох тисяч аґрономів, зоотехніків і ветеринарних лікарів. Професори та викладачі інституту захистили за цей час 7 докторських і 12 кандидатських дисертацій, опублікували понад 70 наукових праць.

МОЛОДЬ І НАШІ НАРОДНІ СТРОЇ

Коли сидимо в повній залі на якомусь святі й точка за точкою пробігає перед нами — перше враження лишає в нас вигдям хору чи танкової групи. Це барвна, мінлива картина, що надає кольориту й підготовляє настрій.

Тому й поява хору розворушує залю. Сцена оживає, наповнюється красками й узорами, очі розбігаються щоб схопити це багатство. Хотілось би сприйняти народнє вбрання, як і пісню — вповні.

Та щось не дає. Неспокійно мерехтять кольори, перекрикуються взори. Втішатись спокійно не можна. В чому справа, питаєте себе. Чому таке замішання?

Поволі насувається відповідь. Треба тільки розглянути постаті в подробицях. У дівчат: величезні вінки, що стирчать над головою, корсетки, що не застібуються зпереду, білі фартушки з «френзлями», а до цього лякові черевички на високих закаблуках. А у хлопців: вишивані манишки, то вузькі — то широкі та ще й лискучі шовкові шаравари з таким же поясом.

Чи так воно не є в вашому хорі, у вашій танковій групі? Майже всюди знаходяться оті «народні строї», запозичені з театральних вистав чи інших аматорських гуртків. А як далеко вони відбігають від справжньої краси нашого народнього вбрання!

Тут було все гідно й по-мистецьки витримане. Ніколи не зустрічали ви крикливого ефекту чи перевантаження. Неодин стрій був багато прикрашений (гуцульський), або ярко-червоний (покуцький), але цілість мала рямці, що їх звемо стилем. Вже й говорити не приходиться про полтавське вбрання. Воно є спокійно-шляхотне як і гарна, дбайлива мова мешканців цієї країни.

Багато з Вас здивується моїм завагам. У чому тут справа? — скаже. Та ж усім воно подобається, оте на сцені! Веселе, мерехтливе, кольорове... А чужинці які захоплені! Навіщо вводити якісь зміни?

І справді, коли якесь враження тоді гарне, коли воно гамірне й яскраве, то може й правда. Та візьмім для порівняння хоч би музичні точки того ж концерту. Коли ми почуємо замість 5-8 пісень сорок та ще й виконаних на все горло в супроводі оркестри — тоді не матимемо почуття насолоди, а радше несмак і втому. Скажемо, що концерт перевантажений та мистецьки викривлений. А навіть будемо обурені, як тут спотворено українську пісню!

А хіба не діється те саме з нашим народнім вбранням? Виконуємо їх із будьякого матеріялу, змішуємо їх без системи й обнижуємо їх до якогось маскарадного вигляду. А оскільки краще було б, коли б ми виконали їх за нашим прадідним зразком!

Це питання, що над ним повинні застановитись усі хори, танкові групи й аматорські гуртки. Докладний опис народнього вбрання подамо у дальших числах журналу.

Л. Бурачинська

КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

«Вивчення творчости М. М. Коцюбинського в середній школі» (Київ-Львів, 1952 р. ст. 168) — це нова книга племінниці письменника — З. Коцюбинської-Єфименко, яка вийшла у видавництві «Радянська Школа».

В книзі зроблено ряд нових «відкрить», напр. що Коцюбинський написав повість «Фата морґана» під надхненням твору Леніна «до сільської бідноти» і що він поборював «підлі писання буржуазного націоналіста Винниченка»; що його літературний ріст проходив в безустанній «боротьбі з консервативними традиціями української ліберально-народницької націоналістичної літератури і її діячами, а в наслідку й з декадентами-модерністами, ідеологами соціял-шовінізму в Україні» і т. д.

Авторка дійшла навіть до висновку, що розвиток важніших соціяльних явищ ішов у Коцюбинського в горковському напрямку, що викликало негативну реакцію «Літ. Газети».

Ціла книжка, кожна її сторінка, повна фальшу та історичних перекручень.

«Концерт майстрів українського мистецтва» так називається новий кольоровий фільм, випущений київською кіностудією художніх фільмів. Сценарій і постановка Б. Барнета, режисер В. Лапокниш.

У фільмі беруть участь найвизначніші мистці й колективи українського совєтського театрального та музичного мистецтва: М. Литвиненко-Вольгемут, І. Паторжинський, Б. Гмиря, М. Гришко, Є. Чавдар, З. Старченко, Л. Руденко, Б. Пузін, М. Роменський, капеля «Думка» (кер. О. Сорока), капеля бандуристів (кер. О. Миньковський) закарпатський народній хор (кер. П. Милославський), Ансамбль українського танцю (кер. В. Вороницький), хор під керівництвом Верьовки.

Совєтська критика закинула режисерові, що у фільмі дуже мало показано творів, «в яких оспівується сучасне щасливе радянське життя», та що у фільмі є дуже мало зразків творів «братнього» російського мистецтва.

Літераторів Донбасу піддала останньо гострі й критиці московська «Лит. Газета». Як в ній подано, на Донбасі під сучасну пору працюють такі письменники і поети: П. Безпощедний, В. Попов («Сталь і шлак»), І. Гонилів («Шахтарчук»), П. Байдабура, В. Труханов, М. Фролов, Г. Бойко, І. Шадура, В. Мухин, К. Суханцев («Шахта гремуча»), А. Клоччя, В. Соколов, Л. Полянин.

За останніх 5 років вийшло біля 100 книг донецьких прозаїків і поетів.

«Л. Г.» писала: «Творчі секції донецької обл. письменницької організації працюють безпляново, збираються випадково. Заіснувавша в письменницькій організації атмосфера «благодушія», замовчування помилок, низька вимогливість до себе приводять до того, що деякі письменники стають зарозумілі, перецінюють свої сили... За післявоєнні роки тут не створено ні одного повноцінного твору про шахтарів».

фільм «Тарас Шевченко» в селі Гаврилівці, Димерського району, Київської обл. відвідало тільки півтора відсотка мешканців...

«В степах України» — це другий фільм випущений недавно київською кіностудією за одноіменною комедією О. Корнійчука. Режисер фільму Т. Левчук, оператор М. Чорний. В головних ролях Ю. Шумський (Кіндрат Галушка), М. Яковенко (Довгоносик) і Д. Мілютенко (Часник). Сюжет фільму — це сатира з колгоспного життя.

Фільм крім деяких гарних картин з української природи, нічим спеціяльним не притягає до себе уваги глядача.

Шляхами далекої України

Асканія Нова тепер

На правому березі Дніпра, на Херсонщині, розкинувсь найславніший заповідник України — Асканія Нова. Асканія Нова — це немов оаза серед безкраїх степів, в 65-ти кілометрах від Каховки, якраз в тому місці, де ніби буде проходити південно-українських канал.

Тут вражає багатство природи та праця, яку зробила людина для її перетворення.

Ось парк. На сімдесяти гектарах розкинувся дрімучий ліс. В ньому до двох сот дерев!

В зоологічному парку — освоєні, колись дикі, антилопи-гну, зебуяки, бантенги, козороги, архари... В степу видніють стада оленів і антилоп-канн.

Парк став лабораторією для гібридизації і акліматизації звірят. Створюється вигиблий рід зебри, бізона, зубра.

Недалеко розкинулась фарма великої й малої рогатої худоби. Ось стадо освоєних племінних биків, які важать понад тисячу кілограмів, тут і виведені інститутом елітні корови, асканійські вівці, які дають річно до 30 кілограмів вовни!

В Асканії Новій славився колись науково-дослідний інститут гібридизації і акліматизації, але після війни, за директорства Н. Балашова, він цілком занепав. Вже від трьох років не появляються «Праці інституту», не видаються жодні праці. Як правило, інститут на всі замовлення відповідає стандартно «буде вивчено», «буде написано...»

Ось черговий доказ, як большевики дбають в Україні про науку.

Подав Василь Кремінь

«НЕДОЗВОЛЕНІ ІГРАШКИ»

(З кінової залі)

«Jeux interdits» — «Недозволені іграшки», це не тільки фільм, один із багатьох, відзначених на конкурсі в Венеції 1952 р. — це ще й чудова історія двоїх дітей: Павлинки таПетруся.

В умі дорослої людини, життя — це заплутана філософія. Навпаки, для дітей — це річ буденна, річ, що повторюється безупинно кругом їх, як і інше: іграшка, чарівний світ, створений саме для них. Як влучно зображено це невинне, а може й наївне розумування в постаттях Павлинки та Петруся!

Їхні дороги прямували різно. Павлинка — одиначка, пещена й доражена, призвичаєна до всяких вигод. Петрусь — селянський син, що ніколи не знав співчуття, що виховувався на пасовиську, що дуже часто й то при кожній нагоді пізнавава силу батьківської руки. І ці діти, такі різні між собою, зуміли розумітися! — Це мабуть їхня, дитяча фантазія у відкриванні земських законів, що звела й їхнє життя до казкового, надприродного.

Це було в час останньої війни, безоглядної та кривавої. У валці втікачів Павлинка втратила батьків — ворожі літаки своїм обстрілом заподіяли ще одну трагедію, кинули на далекі дороги ще одну сироту. Павлинка спершу не вірила, але її батьки лежали край дороги непорушно; Павлинка прямо не розуміла, як це сталося — вона навіть не плакала. А інші, дорослі? — Кругом стільки смерти й жаху, то й доля якоїсь-там, маленької дитини не мала для них ніякого значіння. В юрбі, де кожний біг, щоб тільки вперед, щоб якнайдальше від війни, Павлинка, з мертвою собачкою на руках — жертвою того ж налету, поплуталась полями самітня... Так вона й потрапила до батьків Петруся.

Міський гамір заступило село. Це вічне село — в запеклій боротьбі зі землею, у якої треба здобувати те, що необхідне для людей — хліб. Село, де життя проходить непомітно й без проблем, де живеться та вмирається, бо так суджено, де війна не має відгуку (крім вістки в запізненому журналі!) й сусідські суперечки важливіші від політики.

В таких то рямцях Павлинка й Петрусь будують світ — їхній світ. Смерть, що їх оточує, смерть, яку вони впізнали, бо втратили найближчих, стає причинком до їхніх іграшок. Почавши від Павлинкиної собачки, вони збирають трупи різних звіряток, навіть комах та ховають у підвалі покиненого млина. Це — іграшки дивні й незрозумілі старшим — «недозволені іграшки», відвічне блукання кругом Ultima ratio.

Не можна не відмітити гри обоїх дітей (Бріґітт Фоссе та Жорж Пужулі). В останніх часах не завжди доводиться бачити на кіновому полотні старих та досвідчених артистів, щоб виконували їхні ролі так правдиво! Бо, кажуть, тільки діти вміють сприймати іграшку (фільм, чи іншу, справжню дитячу іграшку!) з такою серйозністю та з таким відчуттям. А, може ті діти й не діти, а життя — це таки іграшка... дозволена, або й ні?

С-ий

ЮНЕСКО в боротьбі з неграмотністю

Чи знали ви вже, що троє з п'ятьох мешканців світу не вміє ні писати ні читати? Що країни, в яких переважає число неграмотних були та є завжди джерелом політичних і соціяльних заворушень?

За підрахунком ЮНЕСКО лише протягом двох генерацій, при безупинній усильній праці, може вдатись усунути неграмотність у всьому світі. Покищо ЮНЕСКО поставило собі за завдання навчити елементарного знання азбуки народи Африки й Середньої Азії. Одна з найбільших перешкод — це різниця мови та альфабету, котра змушує часто до довгої підготовчої праці.

На заклик муринської республіки Гаїті в 1947 році, ЮНЕСКО вислало спеціяльну групу фахівців, котра мала за завдання створити один креольський альфабет та упростити безліч скомплікованих письменних правил. Протягом трьох літ, як результат безупинної праці, число неграмотних з 80% знижилось до 50%.

Знавці країн південної Америки твердять, що на 100 мільйонів мешканців цих країн, 60 мільйонів не вміє тримати пера в руках, поминаючи невміння читати. Напр. в Болівії нараховують 80% неграмотних.

Але не тільки серед примітивних народів помічається подібні випадки. Американський державний бюлетень в своєму повоєнному виданні заявляє, що 10 мільйонів американців перейшло такий короткий шкільний вишкіл, що треба їх зараховувати до анальфабетів. Крім того два мільйони американських дітей не відвідує жодної школи. За дальшими інформаціями 5 з 17 мільйонів покликаних до війська під час війни, мусіли бути звільнені зі служби з огляду на невистарчаючі умислові здібності. Тим самим кожний десятий американець не має вистачаючої шкільної освіти.

Навіть в самій середині Европи є багато держав, котрих горожани стоять на воєнній стопі з АБЦ. Франція має 3%, Італія, Чехословаччина та Північна Америка — по 5%, Польща 20%, Еспанія і Болгарія по 40%, Португалія та Румунія 50%, СССР 40%.

В країнах Єгипту, Ливану, Іраку, Трансйорданії і Сирії завдяки допомозі ЮНЕСКО 70% всіх дітей ходить до школи, поминаючи всі труднощі, які потягає за собою безліч діялектів, часто зовсім різних між собою. Перо за чорним вухом, чорнильниця на голові та зшиток в руці стали новою, раніше невиданою, картиною в цих країнах. Індія і Малайські держави стараються всіми силами зменшити число безграмотних.

Боротьба проти темноти, несвідомости й визиску, ведена з поміччю пера, зошита та чорнила, — стала девізою ЮНЕСКО в світовій війні проти безграмотности.

А. Козачук

ГОВОРІМ ПРАВДУ

Людська мудрість, що навчила нас їсти з тарілки вилками й ножем, що віддала нам до вжитку телевізію та реакційні літаки, обдарувала нас теж приказкою: «Правду говорять тільки діти...»

Ці чотири слова, зовсім непоетично складені в одне просте речення, приховують у собі дрібку змісту нашого життя.

Як часто ми стараємось доказати, що ми дорослі, що вже неодному навчились і що придбали досить досвіду, щоб кермувати самим собою. А докази? — Чейже нам проминуло вісімнадцять років і навіть раз у тиждень доводиться голотись!

Нещодавно французькі часописи приносили на переломових сторінках новинку — зрозпачені батьки розшукували за одинаком, дев'ятилітнім Жан-П'єром. Коли декілька днів пізніше його віднайдено, голодного та промерзлого, він пояснив причину такого, нероздумного поступовання: На донос одного зі шкільних товаришів, учитель покарав його за те, що мовляв він, збиткуючись, дзвонив до сусідських домів. «Я цього не робив, — жалівся Жан-П'єр — я говорив учителеві правду, але мене покарано все ж таки, хоч і несправедливо. Тоді я задумав утікти геть...» — і він розплакався.

Цей дрібний випадок, що міг був спричинити куди поважніші наслідки, дає нам чимало до думання. Одне стає нам ясне: говорити правду — незавжди корисно та незавжди в неї вірять. — Виходило б, що треба проховзуватися в'юном, лукаво всміхатись, притакувати наперекір власному сумлінню та брехати, як і де попало... «Але ж це противиться нашій моралі, — скрикне хтось — ми гидимось людцями без обличчя!»

Розбіжність теорії і практики? — Ні, це скоріше брак стійкости та принадливість шляху без перешкод. Лицарі правди призначені заздалегідь до невпинних боїв, частіше нерівних, боїв із окруження та зі собою самим.

Правда була завжди зброєю проміноючою, ясною! Ми ж не хочемо промайнути в житті, немов метелик, із квітки на квітку — ми хочемо йти певною ходою, прямо й гідно. Правда в великому, правда в дрібному, щоденному й незначному. Правда в ідеалах і правда в розмові з приятелем. Правда одна, шляхотна й могутня. — Щоб устоятись у правді, нам доведеться нераз і потерпіти, може й несправедливо, все ж таки ми не сміємо захитатись. Адже Сократ, щоб не перечити засадам голошеної науки, не завагавсь умерти й випив отрую.

нав'язуючи до наведеної тут приказки — «Правду говорять тільки діти», я завдам ось-таке питання: Чи не вар то нам залишитись «дітьми» все життя? Саме тому, щоб **говорити правду?**

ІРС

Паризька Національна Бібліотека

Вартість народу пізнається по любові з якою він зберігає багатства своєї минувшини. До цього належить не лише охорона вартісних картин, відбудова старих церков та турбота про утримання рідких пам'ятників. В першу чергу — це зібрання, догляд і дальше піднесення свого літературного здобутку.

Для подолання згаданого завдання, постав в цілому світі ряд організацій-бібліотек, які напливаючий матеріял розділюють, каталогують та віддають в розпорядження читача.

Одною з найбільших бібліотек являється Паризька Національна Бібліотека. Положена в середині рухливої частини міста, зберегла за своїми грубими стінами затишок та спокійну атмосферу.

Лише завдяки досконалій організації читач має змогу бути скоро та задовільно обслужений. Зміст бібліотеки поділений на вісім «департаментів» відділів. Одним з найбільших є відділ книжки. В ньому понад шість мільйонів примірників. Другим цікавим відділом, є відділ газет і часописів, через який річно переходить 13 000 примірників найбільш різноманітного вигляду та змісту.

Серцем кожної бібліотеки є каталог. При незадовільній праці його — навіть найбільш багата збірка тратить свою вартість.

В великім підземнім приміщенню, виложенім мармуром, знаходиться каталог книжково відділу. Скарби бібліотеки зібрані до 1935 року, закаталоговані в 180 томах, котрі протягом кількох хвилин дають можливість віднайти бажану річ. Книжки видані після 1935 року, закаталоговані на картках, скриньки котрих займають середину цього величезного приміщення. З огляду на те, що матеріялів бібліотеки не випозичається назовні, до послуг читача стоїть ряд заль-читалень. Одначе обмежене місце в них заставляє дирекцію видавати спеціяльний дозвіл на користування.

З бігом часу збірка бібліотеки поширюється новими книжками. До побільшення своїх збірок бібліотека користується багатьома засобами. Одним, безсумнівно найбільшим, — це «депо леґаль»: кожний видавець у Франції зобов'язаний від двох до шести примірників в нього друкованої книжки, залежно від кількости накладу, безкоштовно передати Національній Бібліотеці. З цього бібліотека залишає один примірник у себе, а решту вимінює закордоном, поширюючи тим самим різноманітність збірки. Крім цього в розпорядженні бібліотеки стоять досить поважні державні фонди на закупи книжок та часописів.

В історії свого існування бібліотека не раз користала з приватних пожертв, як одної книжки так і цілих бібліотек н. п. леґат Генриха Ротшильда, або американця Куртіса.

За словами одного великого ученого минувшини — «письменство є простором нації». В своїм багатстві воно віддає аж до останніх фаз правильний відбиток кожного відруху думки, кожного політичного потрясення чи наукового чину. Тут стоять спокійно одна коло другої книжки, котрі своїм змістом часто виборювали зовсім протилежні ідеї, стоять як живий свідок давно забутих часів, стоять до послуг ученим, які за їх допомогою стараються нести світло і правду в темноту буденного життя.

К. О.

ВІДВІДИНИ НЕБА

— Ідеш з нами? — запитав мене Іван, товариш із університету.

— Куди? — нічого не передбачуючи, запитав я.

— Як то куди, на Кройцберг! — відповів Іван і багатозначуче усміхнувся.

— На Кройцберг? — повторив я і нараз зрозумів, чому Іван так дивно усміхнувся.

— Ти, Іване, — казав я, — ти найбільший «люмп» у світі. Саме сьогодні я прирік собі пересидіти цілу неділю над затухлими книжками, а ти тут приходиш і стараєшся хитро мене від цього відвести.

— Ге-ге! — засміявся Іван, сягнув у кишеню, витягнув з-відтіля залізничий квиток і простягнув його мені.

— Іване, — сказав я, — безмоторове літання мене не цікавило, не цікавить і теж у неділю не буде цікавити!

Але не в неділю, а вже в суботу вечором безмоторове літання так мене зацікавило, що я не міг заснути. Я кидався з боку на бік, пригадував мій останій лет ширяком і врешті над ранком рішився кинути всі книжки в кут та піти на станцію.

На станції дожидав мене Іван. Спокійно, як би нічого між нами не було, подав мені квиток і повів до поїзду.

***

Кройцберг — гора хрестів, на якій, до речі, стоїть манастир, лежить серед пасма високих горбів. Ці горби — справжній рай для прихильників безмоторового літання. Вони всі, як бохонки хліба: кругляві, гладкі, з лагідними схилами. Ліс росте тільки в долинах, близько осель, де літакам і так нічого шукати. Горби перерізує глибока долина, якою з північного-заходу на південний-схід продираються вітри, задержувані горбами. Але не всюди в долині їм даний вільний лет! В одному місці, поперек долини стоїть гора — Кройцберг і залишає для струй повітря тільки малий просмик. Там-то вони взносяться вгору, розвіваються на різні сторони й, піддержані масами теплого повітря, не заникають, а сягають майже завжди в ті височинні райони, що лежать за хмарами й де інерція невідома.

— Але ми сьогодні політаємо! — радувавсь Іван.

— Не думаю, — сказав я і показав на гурму старих літунів. Іван уже не чув моєї відповіді, бо нашим очам показалося місце старту ширяків і він кинувся вперед. Але бігти не було чого, бо завідуючий полем витягнув з кишені якусь листу та повідомив нас, що такі, як ми мусять ждати до вечора.

Ми лягли на гладку, як шовк траву й з жалем гляділи на старих літунів.

***

Я рішився більше не ждати та пішов шукати за провідником нашої прогулянки — в нього були наші, поворотні квитки. Але, ані в юрбі біля ширяка, ані біля тих, що натягали катапульту я не міг його знайти й тому пішов ще поглянути за дерев'яним будинком, у якому звичайно стояли ширяки. Там його теж не було...

Повертаючись назад, я побачив у траві новенький ширяк, і з Іваном, що заінтересований моєю відсутністю, прийшов теж сюди, ми кинулися його оглядати.

Він був прекрасно збудований. Не було ніде шпар, все було щільно позаліплюване, нове і легке. Ми так були захоплені огляданням, що не зважили, як його власниця підійшла до нас. Тільки по кількох хвилинах я відчув, що хтось глядить на мене й, оглянувшись, побачив, що за мною стоїть дівчина, яка разом зі мною ходить на виклади. Я повернувсь до неї і сказав:

— Вибачте, я не знав, що цей ширяк належить вам.

Дівчина засміялась і відповіла:

— А я не знала, що ви цікавитесь літунством.

Я почав теж сміятися, а коли дівчина запропонувала мені політати її ширяком, я зразу згодився.

***

Я сів у трохи невигідне крісельце пільота, обвів себе пасом безпеки, прив'язав ноги до педалів, взяв у руки руль і крикнув: «Готово!» Гума катапульти зачіпилася за гак і я відчув, що ширяк випрямився, як птах до льоту. Руль у руках задрижав, бо десь з-ліва, зі землі піднісся дикий вітерець. Хтось із боку кивнув білим платком і я враз відчув, що ширяк шовгнув уперед. Я притягнув руль до себе й вітер заграв під крилами ширяка, неначе під моїми, власними крилами. Він гладив їх ясні поверхні, але рівночасно з невидною силою пробігав під ними, взносячи ширяк що раз вище й вище вгору. Руками, покладеними на руль, я відчував його слабші та сильніші подуви, а, забувши вложити літунські окуляри, він витискав річки сліз із моїх очей.

Коли ширяк уже заплив аж ген. до кумулюсових хмар, я відважився глянути на борт. Унизу, піді мною стояли, неначе чорні риски, хрести на Кройцбергу. Впізнавши положення, я повернув ширяк носом до вітру, а він його схопив на свої крила та поніс, зі мною в кабіні, на нові відвідини неба.

Вже сонце ховалося за горби, як я приплив на площу старту й півколами спустився на землю. Обсипана вечірньою росою, гірська трава шовгнула об ніс ширяка й під його натиском зашелестіла. Коли ширяк зупинився, до мене підбігла товаришка з університету та запитала:

— На милість Бога, де ви так довго були?

Я усміхнувся і, довго не надумуючись, сказав:

— Я був на відвідинах у небі!

Б. Янсен

САХАЛІН

Кожного ранку, коли сірий туман повзе через пристань, та низькі хатини Пагобі, залякані мешканці бамбукових споруд прислуховуються до різких голосів гудків табору примусової праці. Не цілих два кілометри віддалює його від Пагобі. І кожного ранку слідкують із-за причинених вікон мешканці цього міста, як в блідім світлі проходять довгі колони робітників-засланців. Зі згаслим виразом облич, з опущеними, змученими плечима, в подертих убраннях, в супроводі стукоту дерев'яних патинків та порожніх бляшанок покидають вони місто бараків за дротяними загородами, та поспішають до своєї праці — будови тунелю біля Пагобі на Сахаліні.

Праця не припиняється цілих 24 години. Цей тунель-велетень під Татарським проливом має сполучити Сахалін з материком. Він буде на 15 км. довгий, та 100 м. під землею і дасть можливість експлуатації мінеральних богатств в безпечний та дешевий спосіб. Тим самим уможливить здійснити плян заміни 70 000 квадратних кілометрів Сахаліну в одну твердиню. Задля цього Кремль вислав сюди відділи шостого армійського корпусу, не враховуючи значних летунських і морських сил.

До 1945 року південна частина Сахаліну належала до Японії, одначе після вступлення в війну СССР та капітуляції Японії, перейшла під контролю Москви. Жодна територіяльна втрата не вдарила так боляче японців, як утрата південного Сахаліну. Мінеральні багатства цієї частини можна зарахувати до одних з найбільших на сході. В місцевості Осла знаходяться пребагаті поклади ропи. Це єдиний і найбільший резервуар нафти на цілий Далекий Схід. Використовуючи його, большевики мають можливість дешевого постачання плинним паливом своїх далекосхідніх летунських сил, у Владивостоці, Ніколаєвську і Хабаровську, та фабрик Комсомольська. Не маючи цієї можливости, большевики мусіли б доставляти паливо з Кавказу, тим самим були б змушені до обмеження його витрат. Подолання віддалі в 8 000 км. з Кавказу на побережжя Охотського моря потягнуло б за собою велику витрату часу й коштів, зокрема під час війни. Тому то Сахалін має таку велику вартість для Москви.

Він має стати новим Баку та новим металюргійним комбінатом. Тому то всіми силами стараються нові господарі закріпити своє володіння та ударемнити будьякі спроби нападу противника. Через те новий тунель, будований не оглядаючись на жертви, має дати можливість забезпечення транспорту від нападів з води, чи повітря. Недаром заява Айзенговера про непризнання тайних договорів в Ялті спричинила глибоку тривогу в політичних колах Совєтського Союзу, бо лише силою цих договорів південний Сахалін та Курильські острови, передтим повноправна японська власність, перейшли під контролю Москви.

О. К.

ВАСЯ НАПЕВНО ЗНАЄ!

НаXIX-му з'їзді партії і зразу після нього Москва вдарила на сполох: давайте кіносценарії! — то не-аби які — такі, щоб викорінювали з нашого життя «всю гадость»! Давайте сатиру на всіх і вся! Але не тільки ви з Москви, але й ви там з провінції, з України, Білорусії, Грузії...

І ось Ю. Тимошенко, лавреат сталінської премії (!) і Е. Березин пишуть сценарій і то не-аби який: «Неумолимість» (ми б переклали: «неблаганність Москви!»)

Головні герої сценарії — дівчина Любопитна Маша і юнак Всезнаючий Вася. Вони сидять в київській концертній залі і дивляться на «телебачення». Хоч властиво і не «телебачення» (Всезнаючий Вася каже: **«Нічого подібного. У них там за екраном кіноапарат. Пускають наперед зняті кадри».** Аж раптом «телебачення» переривається, на сцені з'являється пожарник... Дальше висвітлювання фільму («телебачення»!) знятого на широкій, легкозапальній плівці, забороняється... На залі постає замішання. Але Всезнаючий Вася винахідчивий — за годину можна замінити широку плівку на вузьку в Москві, в міністерстві кінематографії... (бідний Київ).

Москва. Кабінет заступника міністра кінематографії СССР Плетникова. Перед ним представник Укрдержестради. Простягає лист.

«Великим планом лист: **«Просимо скоро перевести 200 метрів широкої плівки на вузьку...»**

Представник (зі спеціяльною повагою): Дуже просимо...

Плетников: Тільки 200 метрів? Та це для нас пустяки...

Великим планом — продовження листа: «... **необхідної для концерту артистів естради Тимошенко і Березина».**

Плетников (змінившись на обличчю розгнівано): Що? Міністерство кінематографії не намірене потакувати **різним естрадникам! (зневажливо показує переляканому представникові на двері).**

Представник (зігнувшись): Не для себе прошу. Для жанру, для сатири. Глядачі ждуть...

Плетников (червоніючи): Нічого не знаю і знати не хочу!

Великим планом — **ПАЛЕЦЬ ЗАСТУПНИКА МІНІСТРА ЩО ПОКАЗУЄ ДВЕРІ.** (затемнення).

На фоні густо падаючих листків календаря, які все збільшуються, обличчя різних урядових осіб з міністерства кінематографії України з телефонними трубками в руках. І всі вони один за другим: Просимо! Дуже просимо! (— це Мазепа, міністер кінематографії України). Поможіть! І т. д.

...Плетников (у свойому кабінеті, строге обличчя, неумолимий): **Нет. Нет. Нет.** (Затемнення).

Київ. Перспектива будов Хрещатика. Кватира в новому домі.

Любопитна Маша (звертаючись до Васі — **УЖЕ ЧОЛОВІКА):**

— Вася, коли вже накінець ми до кінця побачимо «телепередачу»? Ти мені говорив перед свадьбою, що перезняти плівку — пустяще діло...

Всезнаючий Вася (похмуро, до жінки Маші — **УЖЕ ЖІНКИ):** Бюрократизм Маша, (а ми б додали ще — московський, окупаційний) — не пустяще діло.

Любопитна Маша: Як же ж всетаки бути?

Всезнаючий Вася (вперше в життю розгубившись): НЕ ЗНАЮ...»

Коментарі зайві. Але Вася напевно знає.

П. С-ук.

З ЖИТТЯ ЧУЖИНЕЦЬКОЇ МОЛОДІ

■ Голяндські студенти взяли активну участь у боротьбі з повінню, що знищила 1/10 тієї країни. Вони допомагали в постачанні харчів відрізаним від землі, при направі гребель та в рятуванні населення. Один тільки університет у Ляйд вислав 1.300 студентів.

◆ На весну цього року студенти шістьох високих шкіл стейту Міннесота (ЗДА) переведуть спробу «світового парляменту». Їхньою метою є виказати, чи така інституція можлива та, чи могла б рішати в міжнародніх конфліктах. У цій маніфестації співпрацюватимуть теж чужинецькі студенти.

■ При університеті в Лювені (Бельгія) відкрито міжнародню світлицю, якої метою є уможливити чужинецьким студентам контакт із бельгійськими. Для користування студентів виставлено бібліотеку, організується спільні зустрічі, реферати та кінематографічні сеанси.

◆ «В большевицькій зоні Німеччини відчувається брак професорів» — заявив проф. Баумгарт на мітінґу в Марбурзі. З-поміж 500 професорів, останньо рекрутованих, навіть половина не має написаної тези.

■ Члени студентської добровільної служби праці в Еспанії і цієї зими брали участь у будуванні робітничих приміщень на передмістях Мадриду. Ці студенти працюють у вільному часі, головно в неділі, в год. 9-18.

◆ 50 молодих редакторів канадійських студентських журналів зустрілись у Монтреалі з нагоди річного конґресу університетської преси. Обговорювано справу поліпшення видань, виміни вісток та радієвої лучби між університетами.

◆ Біля Сен-Жермен-ен-Ляй (Франція) знаходиться незвичайно цікава школа для дітей працівників СГАПЕ. 266 дівчат і хлопців, що належать до десяти різних націй, навчаються тут за найновішими педагогічними методами й на французькій мові, яку засвоюють дуже скоро завдяки методі «Безік — 400 слів.»

ПОБРАТИМ

(Фейлетон)

Присвячую Федорові Григоровичу, побратимові моєму.

Мав я побратима, приятеля рідного. Золото, кажу я вам, не приятель — хоч до рани прикладай!

Федір Григорович — козак моторний... На мене схожий. Підемо, бувало, на яблука до сусіда — він на яблуню лізе, а я стережу, щоб хтось не заглянув. В читальні виставу ставлять — він саму кращу ролю грає, а я йому зі суфлерської будки підказую. Він і в танцях перший, коли я йому на скрипці дрібушок заграю!

В сторонах наших на верстов десять знають: Федір без Остапа не обійдеться, а Остап без Федора. Змалечку призвичаїлись — між батьківськими загородами плотів не було. Одного дня родились, в одній церкві, в одну годину христили, та й родичі якісь, хоч і далекі. На одній лаві в школі просиділи, в одному полку війну прослужили, до однієї дівчини, Пилипової Марусі, залицялись. Як то колись писав наш славний Руданський, одним горіхом — не гарбузом (!) ділились. Звісно — побратими.

— Федоре, — деколи спитаю — а хто з нас розумніший?

— Ніодин, обидва напричуд розумні вдались — відказує він.

— Федоре, — питаю вдруге — а хто з нас сильніший?

— Ніодин, — він своє настоює — обидва однакові, а вдвійку, то й тура здужаємо!

❦

Та не довелось нам до смерти побратимати залишитись!

Я пішов у журналах фейлетони писати, а Федір Григорович в інженери пробрався. Я в латаних штанях, а він двох лякеїв держить. Я пішком, а він тепер автом їздить. «Не рівня вже мені, Остапе Івановичу, братіку любий, — каже — треба було й тобі ось-так: інженером, чи доктором — теж лякеїв держав би, автом їздив би. А то, дурак, людей розуму вчити забаглось!»

І якось чудно на серці в мене: приятель він, побратим мій рідний, чи Юда, зрадник? А він: «Цить, ось тобі шагів двадцять — помолись за «грішну душу», напиши фейлетон про нашу дружбу...»

Так і я за тих двадцять, його шагів купив паперу, олівець, а списав усе вірно, правдиво. Коли не вірите — поспитайте його, Федора Григоровича, мойого побратима...

Остап Черешня

«Мовчанка є тільки тоді чеснотою, коли запобігає в розказуванні несінітниць».

Сталь

«Ми жалуємо завжди пізно за двома речами: за молодістю та за здоров'ям».

Дюма син

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ НА ЧУЖИНІ

● Згідно зі Звідомленням із діяльности КоДУС-у, за учбовий рік 1952/53 вплинуло 79 заяв про стипендії. Задоволено покищо 56, в тому числі 13 студентів одержало одноразову допомогу. — Не враховується тут приміщення українських студентів на чужинецьких стипендіях та допомог уділюваних братніми КоДУС-ами в Англії та Бельгії.

● На горі Преч. Діви в Анкастер (Канада) заходами СС Служебниць відкрито Дівочу Академію та Державну Цілоденну Школу. Вчіння відбувається в 13 клясах, а крім цього дається ще й спеціяльні курси: торгівельний, музичний, малярський, та домашньої економії.

■ На університеті Корнель (ЗДА) частину досвідів із ділянки фізики передається телевізією. В викладовій залі розміщено великі екрани, на яких студенти можуть краще слідкувати експерименти, показувані професором.

◆ На терені Австралії знаходиться ряд народніх шкіл та садків для української дітвори, щоб і ті, наші наймен ші, мали змогу познайомитись із нашою історією та культурою і не забу-

вали батьківської землі. В грудні 52. р. школи в Мельбурні та в Чульорі покінчили перший рік шкільного навчання іспитами й святочною роздачею свідоцтв. Слід зазначити, що в Мельбурні навчається 50 дітей, а в Чульорі 60 — навчання відбувалося в суботи.

● У Швеції перебуває зараз біля 800 студентів-збігців з-поза «Залізної заслони». Числово переважають уродженці прибалтійських країн та поляки, але, як зазначає «Гавдеамус», студентський журнал видаваний у Штокгольмі — це українці та чехи, що нав'язали найскоріше приязні взаємини зі шведськими студентами.

■ 14-17 лютого 1953 відбувся в Парижі конґрес французьких студентів-католиків, якого провідним кличем було: «Віра й університетське життя». Між запрошеними чужинецькими делеґаціями, репрезентував українських студентів-католиків та Т-во «Обнову» д-р В. Маркусь.

◆ При Українській Студентській Громаді у Великій Британії засновано першу секцію Студентів ІЗН. Основуючі Загальні Збори відбулись 25 грудня 52. р. в Лондоні; Головою новозаснованої Секції вибрано студента ІЗН — І. Дмитрова. У резолюціях закликається студентів ІЗН, розкинених по всьому світі, до зорганізованого життя та до творення таких же секцій і в інших країнах.

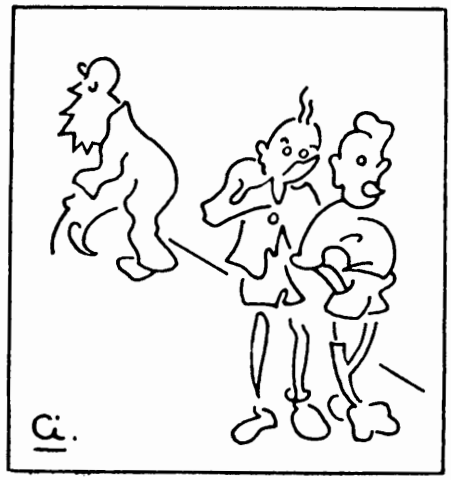

— Бачив його?... Це одинока людина, що не читає «Смолоскипу»!

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді.

Появляється з початком кожного місяця.

Редагує колегія в складі: Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко.

Адреса Редакції й Адміністрації:

3, rue du Sabot, Paris 6

Ціна одного числа в Франції — 25. фр., в Англії 9 пенів, в усіх інших країнах рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції 300, - фр. В усіх інших країнах 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати на адресу наших представників, або безпосередньо на адресу Редакції «Смолоскипу» міжнародніми купонами.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА: Les Wyshnewyj
638 E. 14-*th* St.
New York 9, N. Y.

Німеччина: Bohdan Jansen
Wuerzburg am Main
Bahnpostlagernd

Велика Британія:
W. Bondarenko 41, Percy road,
London, W. 12. England.

Канада: M. Kozij
807 Main St. Ste 1. Winnipeg, Man.

«*Smoloskyp*»
Journal de la jeunesse ukrainienne.
Edition speciale de la
«*Parole Ukrainienne*»
3, *rue du Sabot, Paris 6*
RIUF, S. A. R. L.

LA PAROLE UKRAINIENNE
Supplément

Париж
PARIS

СМОЛОСКИП
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse ukrainienne «SMOLOSKYP» Journal of the Ukrainian Youth

Ч. 4 (28) Квітень 1953 Рік 4

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Великдень — Великий День — день віри, остаточної правди, неминучої справедливости. В цей день, із запечатаної гробниці воскресав Цей, якого люди, в своїй засліпленій всемудрості, думали вбити — розп'яти поруч із злочинцями. З того часу цей день повторюється кожного року, його ми очікуємо з першим промінням весняного сонця, він повертатиметься завжди, бо завжди ми надіятимемось на перемогу світла.

— Христос Воскрес!

— Воістину Воскрес!

Воскресіння Христове — це доказ, що є щось вище, вище навіть від смерти, щось невхопиме людською думкою — божеське. Бо людина може доконати багато, ще більше, як зуміла вчинити до сьогодні, але їй не переступити заздалегіть визначених рямців. Людина може навіть убити життя другої людини, величати, чи п'ятнувати пам'ять помершого, але її помильність не дозволяє винести остаточного осуду.

Воскресіння Христове — це символ перемоги правди над злом, світла над тьмою. Це весна, що оживлює землю, це цілюща вода, що надає сили спрагненому, це віра в близьку мету, що гоїть закривавлені ноги мандрівника.

Ми теж віримо в воскресіння нашої Батьківщини! Ми всі, будь-то на каторгах у Сибірі, в підпіллі, чи на скитальщині. Життя не являло б собою ніякої вартости, коли б ми затратили віру в вищу справедливість і незаперечну досконалість природних законів. Ми знаємо за що нам доводиться терпіти — наше бажання служити тільки правді, не коритися ворожому насиллю та боротися за волю нашого народу. Ми віримо в воскресіння нашої Батьківщини, бо воно дійсне, воно життєздайне й могутнє!

З Воскресінням Христовим, Редакція «Смолоскипу» вітає всю українську молодь — в Україні й на чужині, наших читачів, передплатників та прихильників — Великоднім:

Христос Воскрес! —

Воскресне Україна! —

ЗНАЧІННЯ ЧОРНОГО МОРЯ В МАЙБУТНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ

В житті народів, що мають доступ до моря, головним фактором розквіту їхніх країн — було й є море, а з ним, як воєнно-морська, так і торговельна фльота. Такі народи швидко розвивалися, багатіли й їх держава осягла велич та могутність. Розуміючи велике значіння моря в свойому житті, ці народи завжди його шанували й щорічно відсвятковували «День Моря», взявши для цього знаменний момент (подію) в історії їхньої фльоти. *)

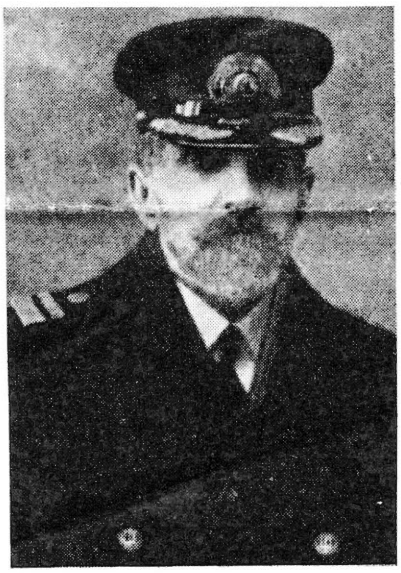

Володимир Савченко-Більський

Ген. по Адмірал.
б. Чорноморської Фльоти

Народився 1867 р. на чернигівщині. Командант Севастопольського флотського екіпажу, директор канцелярії Українського Морського Міністерства, начальник Гардемаринської Школи в Кам'янці Подільському, Начальник воєнно-морської Управи за часів Директорії, організатор морської дивізії в Західній Україні (1919 р.).

А тому й у нашій майбутній державі, якої майже весь південь обливає Чорне Море, а при добрих відношеннях з Туреччиною, може дати вихід на світові морські шляхи через Босфор, Мармарогиське Море та Дарданелі, — Чоре Море буде мати велике значіння для розквіту нашої держави.

Щоб осягнути повний розквіт нашої держави, першечерговим завданням, яке мусить поставити Україна своїй фльоті — це боротьба за володіння Чорним Морем, бо воно й є головним фактором її життя, її дійсного, всебічно незалежного існування. Заволодівши ним, Україна присвоїть усі переваги, що пов'язані з морем і матиме головний вплив на всі Чорноморські держави, а тим самим і зміцнить свою могутність. В разі ж чужого панування на Чорному Морі, Україну чекатиме доля другорядної держави — її експлуатуватимуть, а під чужим впливом вона існуватиме лише номінально незалежною.

А тому наша майбутня фльота мусить посідати дані для ведення акції наступу. При побудові її слід узяти під увагу весь досвід останньої світової війни — укомплетування добре вишколеної залоги, вивінування належною зброєю. Бо тільки тоді ми зможемо заволодіти Чорним Морем, а це дасть повну можливість підняти на високий рівень добробут, культуру та значно зміцнити свою могутність.

В. Савченко-Більський

Ген. по Адмірал.
б. Чорноморської Фльоти

***) — Дивись у воєнно-науковому журналі «Табор» — моя стаття: «Море й фльота та їх значіння в справі розвитку добробуту, культури й могутности приморської держави», книжка 10-а. (Пр. Автора)**

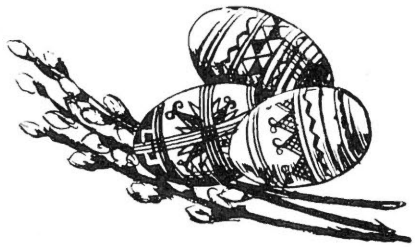

Читайте в наступних числах «Смолоскипу» спомини адм. П. Савченка-Більського про Чорноморську Фльоту.

ВОСКРЕСНІ ДЗВОНИ

Христос Воскрес! — голосять дзвони по всьому світу.

Христос Воскрес! — таке близьке, таке рідне. Це не тільки гомін дзвонів, не тільки весняний запах України, не тільки друг і орат, оонявшись, радують.

Христос Воскрес! — пробуджується і кріпшає віра у Воскресіння Правди-Христа, Правди-України.

О, який могутній досвітній гомін дзвонів, на поклик якого пробуджується все до життя: ось білі проліски й голуоа фіялька радують землю своєю красою, ось ластівка щебече коло своїх малят під стріхою української хати, ось діти стукаються крашанками, ось прикрашені вінками дічата виводять гагілки...

А дзвони гудуть, гудуть... Українські дзвони.

Аж ось цей гомін Воскресних дзвонів стає страшний і гнітючий.

Ось під гомін дзвонів з автоматом в руках продирається лісами, цькований окупантами український повстанець прокрадається по рідній, але чужій землі; ось дівчина-зв'язкова зі спокійними очима, але з тривогою в серці, несе вістку йому; ось із-за ґратів Луб'янки й Бриґідок виглядає біліде і виснажене обличчя і зір зупинює на цятці української блакиті; ось на Соловках і Колимі знеможені до смерти руки, як ніч так день підносять важкий молот; ось мати (о, свята українська мати!), працюючи на колгоспних ланах, зі сльозами в очах виглядає його, і ось в підвалі МВД іде на страту він, і йому востаннє вчуваються Воскресні дзвони, він чує слово ората десь в далині: Христос Воскрес! І з затиснутих до крови уст, мов відповідь лунає по цілій Україні:

«Я стою на стиці в лісах Волині, у зворах Карпат, в ярах Лівобережжя, мої очі переслідують Москву з-за залізних штаоів усіх тюрем України, я віддаю останні сили в далеких засланнях, я пю гірку чашу терпіння, я — иду на розстріл сьогодні, щоо завтра вся Україна Воскресла, щоо завтра ви оули щасливі, щоо завтра Україна гомоніла радісним гомоном, гомоном перемоги, гомоном торжества і щастя.

І з гомоном цих дзвонів, дзвонів Софії і Юра, дзвонів воскресаючої України, лине голос віри, голос надії, голос иого, голос української правди на землі:

Христос Воскрес! — Воскресне Україна!

О. В.

Чорне Море - Українське Море !

Коли переглянути найстарші наукові записки з часів повстання та розвитку нашої Київської Держави, то в них переважатимуть згадки, що тісно пов'язані з подіями над Чорним морем. Арабські, грецькі, візантійські історики в своїх творах згадують не раз про торговельні зносини з Києвом, чи воєнні походи наших предків. Імена Аскольда, Дира, Олега, Ігоря, Святослава Завойовника згадувались не раз цими літописцями.

Володимир Великий, будівничий Київської держави, зрозумів, що для розвитку державної сили треоа опанувати чорноморське пооережжя. Зайнявши Корсунь на Криму (989) і Таманський півострів на Кубанщині, оснував Тьмутороканське князівство. Воно аж до кіця XI ст. було українським Ґібральтаром на чорноморському побережжі. Поява кочовиків та втрата можливости користування морем, спричились у великій мірі до занепаду Київської Держави.

Щойно при кінці XV ст. козаки своїми морськими походами відновили старі українські права до Чорного моря. Київський митрополит Йов Борецький в своїй «Протестації» (1621) про козаків писав: «Це ж бо те плем'я славного руського народу, з Яфетового насіння, котре воювало грецьке цісарство Чорним морем і сухопуттю. Це з того покоління військо, яке за руського монарха Олега в своїх моноксілах по морі й по землі плавало й Царгород штурмувало».

В історії запорізьких чорноморських походів не раз такі міста як: Очаків біля лиману Дніпра і Богу, Акерман біля лиману Дністра, Килія і Ізмаїл при гирлі Дунаю, Варна в Болгарії, Кафа на Криму, Царгород, Трапезунт і Синопа на південнім пооережжю вітали у сеое запорожців, месників за ясир та граоункові наоіги татар і турків.

Та козаки не задовольнялись лише походами на надморські міста, вони відчули потреоу володіти частиною пооережжя. Опанування татарських фортець над Дніпром-Тавань, Кизикермень та інші при кінці XVII ст. дали змогу вільного виходу в чорне море.

Одначе невдача державних змагань гетьмана Івана Мазепи оеернула вневець спроби запорожців утримати в своїх руках пооережжя кругом лиману Дніпра. Після Полтавської катастрофи та пізнішого зруинування Січі велика частина запорожців перейшла на гирло Дунаю і там оснувала дунайську Січ. Друга частина колишніх запорожців, оеручи участь в російсько-турецькій війні, дали початок чорноморському козацтву. Після війни Таманський півострів стає головною основою кубанського козацького війська.

З поневолення України, Росія утримувала на Чорному морі велику воєнну фльоту, в складі якої поважну частину залог творили моряки-українці, командний кадр одначе залишавсь в московських руках. З розпадом російської імперії віджила в чорноморській фльоті українська традиція. 23 грудня 1917 року створено при Центральній Раді в Києві Український Центральний Секретаріят, пізніше Морське Міністерство, наказом якого дня 13 березня 1918 року проголошено закон про Українську Державну Фльоту (УДФ), що обіймала б всю воєнну й торговельну фльоту бувшої російської імперії, перебуваючу на Чорному, Озійському, або Каспійському морю.

І так 29 квітня 1918 року більша частина воєнних кораблів, які стояли у Севастополі, підняла український прапор.

Дальші події, виведення частини фльоти до Новоросиська і її затоплення на приказ оольшевиків, втрата пооережжя для УНР, захоплення Антантою решток фльоти та після невдалого окупування Врангелем чорноморського пооережжя, частинне її знищення або виведення до Бізерти (північна Африка) ось етапи, на яких вона пропала оезповоротньо. Рештки захопили оольшевики.

Так знайшла свій трагічний кінець Українська Державна Фльота в наслідок неуспіху українських державницьких змагань.

А. Ко.

Українська Державна Фльота в 1918

Настав 1918 рік. 10. квітня Запорізький корпус ген. Натієва дістав наказ заняти Крим. Наказ цей виконала одна дивізія Корпусу під командою полк. Болоочана. 24. 4. з'єднання Болоочана заинявши Симферополь, посувалися в сторону Севастополя, головного кримського порту. Одначе з огляду на постанови прийняті оерестейським миром, Крим не підлягав Україні і тим самим на жадання німецького командування Запорізька дивізія мусіла завернути, тоді коли німці прямували дальше до моря. 29 квітня німецькі відділи підходили до Севастополя. Зібрана в севастопольськи пристані чорноморська фльота, сподіваючись українського війська, на команду з адміралського лінійного кораоля «Юрій Пооідоносець» о 4 год. пополудні піднимає український прапор.

В історії чорноморського фльоту був це переломовий момент: над 7-ма лінійними кораблями, двома крейсерами й кільканадцять новими та старими міноносцями, 8-ма новими підводними човнами та кількома кораблями спеціяльного призначення, замаяв український прапор.

Коли замість українського війська в Севастополь прийшли німці, то частина чорноморського фльоту, головно міноносці, під командою адм. Сабліна відплила до Новоросійська, а звідти до Сухими, частина ж під командою адм. Острогродського-Апостола залишилась в Севастополі. Німці уважаючи її своєю воєнною здобиччею перебрали в свої руки. Туди ж потрапили, хоч дещо пізніше, й рештки з групи виведеної з Севастополя, більшість її з большевицького наказу була затоплена. На постійні заходи українського уряду, німці в серпні 1918 р. згодились передати Україні чорноморські воєнні й торговельні кораблі.

Українська воєнна фльота на чолі котрої станув адм. Андрій Покровський складалась з дреднаута «Воля», крейсера «Кагул», 11-ти міноносців, кількох підводних човнів, 1 лінійних кораблів старого типу, кількох транспортів і помічних суден та транспор-

ВІРНІ ІДЕЇ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ - СВУ і СУМ

Коли Україна програла Визвольні Змагання 1917-20 рр. — велика частина свідомої української інтелігенції не покинула Батьківщини, а залишилась в Україні, продовжуючи боротьбу з большевицькою окупацією.

В 1920 р. повстає в Києві БУД (Братство Української Державности), яке поширює сітку своєї діяльности по цілій Україні, організовує повстанчу боротьбу, держить тісний зв'язок з ЦУПКОм-ом (Центральний Український Повстанчий Комітет) та бере участь в створенні повстанчого центру — Козачої Ради.

В цьому часі найвизначніший український громадський і культурний діяч, академік Сергій Єфремов включається всеціло у вир підпільної праці. Як свою першу мету — ставить підготовку України до її остаточної визвольної боротьби.

В 1924 р. через несприятливі умовини припиняється діяльність БУД-у, але зате з посиленою активністю ведеться підготовка до створення нової організації, яка б могла успішно діяти в новій підбольшевицькій дійсності.

На весну 1925 р. з ініціятиви М. Павлушкова і Б. Матушевського, в порозумінні з С. Єфремовим закладається молодечу організацію — Спілку Української Молоді (СУМ). В червні 1926 р. при співучасті С. Єфремова, В. Чехівського, А. Ніковського, В. Дурдуківського, П. Гермайзе та О. Гребенецького утворюється, з осідком в Києві, Спілку Визволення України (СВУ), якої складовою частиною стає СУМ.

С. Єфремов і інші керівники СВУ, маючи наочний досвід Визвольних Змагань, знають, що для здобуття Української Держави за мало мати «купу кричущих слів», а треба мати в першу чергу **першорядно вишколені кадри,** на які можна б було опертись в часі зриву і будови державности. І тому СВУ і СУМ організує свідомий український елемент за принципом професійно-функціональним, ставлячи в основу підпільної праці провідні осередки-п'ятірки. Керівництво СВУ за короткий час зуміло створити групи-осередки Української Автокефальної Православної Церкви, шкільний академічний, лікарський, кооперативний та літературний. Осередки СВУ і СУМ-у були зорганізовані в Харкові, Києві, Вінниці, Миколаєві, Одесі, Дніпропетровську, Полтаві, Чернігові.

Сергій О. ЄФРЕМОВ

Народжений 19. X. 1876 р. на Київщині. Український письменник, публіцист, літературний критик, автор двохтомової «Історії українського письменства», перший академік кляси красного письменства Української Академії Наук (1919 р.), колишній лідер УПСФ, дійсний член УАН, організатор і Голова Спілки Визволення України (СВУ), засуджений большевицькими наставниками 19. 4. 1930 р. в Харкові на кару смерти, яку замінено на 10 років каторжних робіт. Доля його не відома.

За професійним принципом були створені осередки-п'ятірки в Академії Наук, у Науково-Педагогічному Товаристві при ВУАН, в Інституті Наукової Мови (кер. Г. Холодний), в Інституті Народньої Освіти (кер. Гермайзе), в Медичному Інституті (кер Черняхівський), в школі ім. Шевченка (кер. Дурдуківський), яка готувала основні кадри СУМ-у, між літаратами (кер. Старицька-Черняхівська) і т. д.

Праця СВУ і СУМ-у розгорталась, але й ворог не спав. В 1928 р. ГПУ викриває організацію та проводить масові арешти по цілій Україні. Як наслідок цього — великий процес СВУ і СУМ-у в днях 9. 3. — 19. 4. 1930 р. з 45-тьма керівними членами на лаві підсудних.

Сьогодні з точки погляду 23-літнього віддалення від процесу, можна оцінювати (на це кожний має право) діяльність СВУ і СУМ-у так чи інакше, можна осуджувати того чи іншого керівника за його поведінку в часі процесу, можна з високої еміґраційної трибуни робити ті чи інші закиди голові СВУ, Академікові С. Єфремову, але один факт залишиться на завжди для всього українського громадянства бездискусійним і незаперечним, що саме Сергій Єфремов і його найближчі співробітники, в час «зміновіховства», радянофільства і внутрішньої боротьби на еміграції в 1920-30 рр., в час коли прапор визвольної боротьби України був кинутий в болото московським окупантом і знечещуваний різними панасами любченками і приходьками — в цей час С. Єфремов, як представник старшої української генерації і М. Павлушков, як представник передової української молоді — піднімають цей прапор зносять його на вершини за ними піднімається тисячі української інтелігенції і молоді.

І хоч вони падають розтерзані своїми ж яничарами й московськими наставниками, хоч їх фізично обезвладнюється, та ціла Україна знає або вкоротці пізнає (чого ж стрілялись панаси любченки і скрипники?), що саме вони, великі Єфремови і Павлушкови є праві, що саме їхнім шляхом треба йти українському народові. Навіть ті, які ще вірять, що з московськими большевиками можна співпрацювати, що є можливість існування Української Держави в одних рямцях з Москвою, — переконуються в правдивості слів Павлушкова, що «Радвлада — це окупація України Росією!»

Сьогодні С. Єфремов (як він переживав, що не можна більше прислужитись українській справі, через наших «політичних безголових трупів») Дурдуківський, Павлушков, Старицька-Черняхівська, Матушевський та невелике число з тих 45-ти підсудних і тисячі відомих і невідомих членів СВУ і СУМ-у, розстріляних в підвалах ГПУ, залишилися для українського народу непогасаючими світочами, вічними смолоскипами в темряві большевицької дійсности, як символи перманентної боротьби з окупантом.

О. Зінкевич

ту майстерні «Кронштад», добутого із дня моря дреднаута «Марія» та декількох затоплентх кораблів.

Крім того за Директорії названо, або перейменовано воєнні кораблі, що були в миколаївських кораблебудівельних верстатах, а саме: 2 крейсери «Гетьман Богдан Хмельницький» і «Тарас Шевченко», 4 ескадр. міноносці «Київ», «Львів» «Чигирин» і «Батурин», 4 підводні човни «АТ 22», «АТ 23», «Щука» і «Карась» та матку для підводних човнів «Дніпро». Намічено будову лінійного корабля «Соборна Україна», 2 крейсери «Гетьман Петро Дорошенко» і «Гетьман Петро Сагайдачний», 8 ескадр. міноносців «Гетьман Іван Виговський», «Іван Сірко», «Пилип Орлик», «Кость Гордієнко», «Іван Котляревський», «Мартин Небаба», «Іван Підкова» і «Петро Могила» та 4-ох підводних човнів «АТ 21», АТ 24», «АТ 25», і «АТ 26».

Намічена українська Гардемаринська школа в Миколаєві в наслідок втрати чорноморського побережжя для УНР була урухомлена в Кам'янці на Поділлі. У початках 1919 року було зорганізовано на терені Галичини 2 піші полки морської піхоти (один «Гуцульський» у Коломиї з бувших матросів австрійської фльоти під командою адм. Савченка-Більського). Ці полки мали бути ядром морських одиниць-залог на випадок відзискання українськими військами чорноморського побережжя. **А. Козачук**

У ВІННИЦІ В ЧАСІ НІМЕЦЬКОЇ ОКПАЦІЇ

Нижче вміщуємо спомин молого юнака з Вінничини, який яскраво характеризує той стан, що в ньому знаходилась вся Україна під час німецької окупації.

До Вінниці я приїхав учитися після того, як німці закрили школи по менших містах та селах. Це була осінь 1942 р. Школа, в яку я поступив, не мала гуртожитку, а тому я мусів влаштуватись приватно. Спочатку я примістився в одного знайомого, студента медицини. Це був В'ячеслав С. Мешкання було в нього маленьке, а тому я міг розрахувати на нього лише тимчасово.

В'ячеслав через працю рідко бував дома. Сестра його, яка мешкала тут же, завжди виходила з дому на довший час: або на працю або по різних справах. Одного разу, прокинувшись біля другої години ночі, я побачив у себе в кімнаті за столом понад 10 осіб, між якими були і В'ячеслав і його сетра. Вони, побачивши, що я відкрив очі, почали спішно виходити, загасивши світло. Я не звернув жодної уваги на це, але коли на другий день сетра В'ячеслава запитала мене, що я бачив у ночі, кого знаю з цих людей, я трохи зацікавився. Річ ясна, це були сходини якоїсь організації. Мене почало це цікавити. Я захотів знати погляди моїх молодих господарів.

Зі мною ніхто не говорив на якісь політичні теми ні разу. Та про це дізнатися було не важко. У хаті крім літератури до читання були книжки з історії України, видані в Західній Україні й у Празі. Одного разу я почув, як В'ячеслав розповідав сестрі про одного робітника німецької поліції (а він був українець), який замість вживати своє становище на користь свого народу, працює на його шкоду і через нього німці розстріляли одного українського націоналіста. Мені стало ясно, що В'ячеслав і його сестра є свідомими українцями.

Та ось за допомогою товаришів я найшов інше помешкання і незабаром перебрався майже у самий центр міста. Господиня зустріла мене дуже ввічливо. В хаті був також її одинокий 15-ть літній син Юрій. Чоловік через свої обов'язки праці роз'їжджав по районах і тому я зустрівся з ним лише за кілька днів. Господиня говорила по-російськи, хоч і знала українську мову. Син її говорив лише російською мовою. Незабаром я переконався, що господиня й син її комуністично наставлені, точніше — про-російськи. Щодо сина, то мене це не дивувало: він був в совєтській школі, він мав таку маму й нічого не знав, що можна було б назвати українським

Незабаром познайомився я і з господарем. Коли він приїхав, Юра сказав мені:

— Уже рыжая кошка приехала.

Я зі здивування мабуть відкрив рота і мимоволі почав дорікати, як він може говорити подібні речі на свого батька.

Та тут причина скоро вияснилася: по перше — це не був рідний батько, а по друге — Юрко не любив його за те, що він був свідомий українець. В цьому я скоро переконався. Головне те, що можна було дивуватися, як він серед такого родинного оточення міг так мужньо витримувати. До Юрка ж він говорив по-російськи, бо мусів. Інакше не дістав відповіді.

Незабаром я познайомився ще з одним родичем господині. Це був дядя Саша. Так називали чоловіка, що мав біля 30-ти років і був капітаном совєтської армії. Саме тепер він повернувся з полону. Він був членом комуністичної партії і вінничани мабуть його знали, бо він весь час переховувався або в господині, або десь інше, а на вулицю виходив лише пізно ввечорі. Ще з одним комуністом він заложив таємний гурток, який, мені здається, нічим більше не займався, лише слухав таємно радіо з Москви і безмежно тішився подіями в Сталінграді.

Але я мав і інше оточення. Це були товариші в школі. Здебільшого це була молодь, що мала 17-22 роки. На 40 учнів, які були в одній клясі зі мною, приблизно 15 були приїжджі з сіл, а решта вінничани. Мені надзвичайно приємно про них згадувати, бо найбільше 8-10 з них були про-російського наставлення. З цього може один або два, що приїхали зі сіл. А це все таки великий відсоток молоді, що осталася здоровою після червоного панування Москви. А вони ж і тепер дома! Я не скажу чи ця молодь належала до націоналістичної організації, бо це й не важне, а скажу одне ця молодь була свідомо українська! Треба було подивитися як вони перекривляли професора креслення, бо він говорив лише російською мовою. Він виправдувався, що не вміє говорити по-українськи, то йому принесли український буквар, виписали українську газету, але це таки не помогло. Учні ж говорили між собою по-українськи, дехто з російським акцентом.

Часті арешти, які почалися з приходом німців, не минули й дядю Сашу. Як це сталося, хто його видав — не знаю. Господиня ходила з повними очима сліз, бігала до когось, незнайомі приходили до неї і все з метою врятувати життя дяді Саші...

Та ось в цьому часі зустріла й мене гірка вістка: німці арештували мені дорогу людину — В'ячеслава С. Сестра й близькі йому люди почали робити заходи з метою рятувати В'ячеслава, але все надаремно, бо ж він і ще кілька його товаришів були заарештовані під закидом приналежности до націоналістичної організації. Ніхто не поважувався обороняти людей, що мали таке обвинувачення.

Майже одночасно заарештовано дві особи: В'ячеслава С. як націоналіста та дядю Сашу, як комуніста. І майже одночасно проголошено присуди: як одного так і другого засуджено на 6-ть місяців тюрми, які вони мали відсидіти в Бердичеві. Звичайно вони один другого не знали, а я наводжу їх паралельно, щоб показати ту несправедливість, яка незабаром сталася: після шости місяців дядя Саша щасливий повернувся знову до Вінниці, щоб далі переховуватися, а В'ячеславу підвищують кару до кінця війни в концтаборі, якої він — на жаль — не витримав. Фізично здорова людина, не маючи права діставати передач, померла з голоду й негоди.

А. Г.

Історія у воску

На «Великих бульварах» Парижу, недалеко один від другого, примістились два музеї: Musée Grévin та Palais de Paris. Дивні й цікаві вони тим, що коли в інших музеях зберігаються старовинні пам'ятки культури, мистецтва тощо, то тут зібрано тільки репродукції — воскові ляльки. Хто бажає познайомитись із близька з колишніми володарями, королями, сьогоднішними політичними провідниками, визначними письменниками, фільмовими зірками, чи спортовими чемпіонами, нехай не вагається зайти до цих музеїв.

Усі вони стоять непорушно — скляними зіницями зиркають байдуже, а то з-горда — на зачаровану юрбу відвідувачів. Навіть тут відзначують свою важливість! Черчіль, Рузвельт та Сталін посідали, немов до прощальної знимки на конференції в Ялті; переможні генерали останньої війни — Айзенговер, Монтґомері та Жуен обговорюють якісь пляни (може нові?); королівська родина Великої Британії зібралась у парадних строях, мабуть на бенкет; французькі письменники та критики визирають цікаво з льожі паризької опери.

Історія вчить нарід про його минуле — колишні подвиги, надбання, творчість. Але, покинувши школи, не кожний пам'ятає цей незлюблений предмет: черги дат... черги прізвищ... Історичних повістей теж ніхто не хоче читати, залишається може кіно, але тут же так часто переплутане й неправдоподібне, що кожний здвигає плечем. — Цю прогалину французи виповнили музеями воскових ляльок.

У музею Пале-де-Парі можна оглядати ряд «живих» картин із історії Парижу: облога нормандами в 885 р., побудова каплиці Сен-Шапель, середньовічні закутини міста — «Площа чудес» та король волоцюгів, руйнування Бастилії, Наполеон приймає лефіляду, оборона Парижу в 1918 р. Всі постаті справжньої величини та зодягнені відповідно до епохи, а щоб викликати в глядача цілковиту злуду, вжито теж світляних та звукових ефектів. Напр. у картині «Руйнування Бастилії» колишня тюрма «палає» і чути «крик» роз'юшеної юрби.

Пивниці музею Ґревен присвячені чотирьом циклям: життя Ісуса Христа, покликання Жанни-д'Арк, французькі панівні династії та революція 1789 р. Тут, вгурті з Дантоном, Робеспієром і Маратом, вичікують смерти Людовик XVI та Марія Антуанетта.

Слід зазначити, що ці музеї — одні з найбільш відвідуваних у Парижі. Чужинці та прибувші з провінції товпляться при вході, а в святочні дні взагалі важко протиснутися до нутра. Школи організують часті прогульки, при чому вчителі пояснюють учням історичний підклад та волю поодиноких осіб у творенні історії.

С-ий

Говорить Провідник СУМ-у МИКОЛА ПАВЛУШКОВ

Оцим шляхом складаємо найщиріщу подяку ВШ. П. Директорові Української Національної Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі, Григорієві Довженкові, за те, що зволив нам передати до використання такі цінні на сьогодні матеріяли про процес СВУ і СУМ.

(Витяги зі стенограми)

ЗАСІДАННЯ НАЙВИЩОГО СУДУ УРСР ДНЯ 18. БЕРЕЗНЯ 1930 РОКУ. ЗІЗНАННЯ ДАЄ ЧЛЕН ЦЕНТРАЛЬНОЇ СУМ (СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ) ПАВЛУШКОВ. На початку 18 год.

Павлушков: ... Земля має залишитися селянству в такому стані, як під радянською владою. Що торкається індустрії, то частина дрібної — повернеться власникам, інша залишиться державною. З приводу цього балакав з Єфремовим, який казав, що селянин наш по природі власник-індивідуаліст, найкраще поставиться до обробки землі, коли вона буде його власна. Теперішні директори в підприємствах не зацікавлені в продукції, тому все руйнується, голод...

Прокурор Михайлик: Хто складав програм?

Павлушков: Складав програм я на підставі розмов з Єфремовим. Передрукував і зачитав Єфремову і Дурдуківському, вони похвалили і казали, що на підставі цього можна об'єднувати.

Прокурор: Ви розуміли, що йде мова про політичний програм?

Павлушков: Безперечно.

Прокурор: В чому полягала тактика СУМ, шляхи роботи?

Павлушков: СУМ засновувався в критичний мент, як нам здавалося, життя радянської країни в 1925 році. Тоді були труднощі, передбачалася війна з Польщею, а в зв'язку з цим **ми думали про здійснення нашої мрії — Української Народньої Республіки.**

Прокурор: Які шляхи СУМ-у були щодо повстання?

Павлушков: Про це говорилося на зборах нашого центру, було три варіянти: **перший — СУМ у повному складі має виступити, як сотня або батальйон спеціяльного призначення, другий — члени СУМ увіллються в регулярні або новоутворені військові частини, як керівники цих частин, третій — передбачав, що коли почнуться заворушення, члени СУМ мають зформувати по своїх школах окремі загони і стати в їх чолі.**

Прокурор: ...Значить терор являвся програмовим, але не писаним.

Павлушков: Це питання обговорювалося... Частина членів Центру СУМ була тої думки, що ми повинні застосовувати терор виключно проти найвищих урядових радянських діячів. Друга частина вважала за потрібне чинити замахи проти місцевих діячів... Єфремов заявлявся проти терору, але я говорив, що **коли ми живемо під постійним терором з боку большевицької влади то маємо право відповідати тим же... ми живемо в умовах, коли він виправдується.**

Прокурор: Як історично обгрунтовував Єфремов терор?

Павлушков: Не пригадую.

Прокурор: Чи він вихвалював терористів, як геройство гідне наслідування, а повстанців, як народніх героїв?

Павлушков: ...Кожний терористичний **акт направлений проти радянської влади — ми вітали.**

Прокурор: Яке значіння терору надавав Єфремов у наших умовах?

Павлушков: Великих наслідків ми не сподівалися, але внутрішні наслідки — так, бо **закликали нарід, націю до боротьби.**

Прокурор: Отже ваша організація була конспіративна, бойова, терористична.

Павлушков: Я мушу проголосити, що про терор знала лише централя нашого гуртка, решта членів про цей пакт не знала, тому тільки **ми** відповідаємо за цей пакт.

Прокурор: Що ж уявляла з себе ваша організація?

Павлушков: Образно кажучи — **це** був комсомол, але український по суті. бойовий!

Прокурор: Які ж ваші завдання?

Павлушков: В перший період наші завдання були поширити організацію молоді. **організувати якнайбільше число молоді і на селі і на периферії.**

В чолі стояла п'ятьорка. Організацію заложили: я, Матушевський Борис. Виноградов і Кохта Данило...

Прокурор: Чи був СУМ складовою частиною СВУ?

Павлушков: СУМ мав ту ж структуру, як і СВУ і БУД спочатку, а саме п'ятьорки. Восени 1927 року відбулася загальна реформа і ці організації перейшли на гуртову, і СУМ теж.

Прокурор: (Зачитує видержку з листа): Особливо треба дбати про об'єднання всіх ватажків... Далі — перешкоджати вивозити хліб... Зруйнувати мости...

Павлушков: Таке було.

* * *

Перерва в 19.20.

* * *

Прокурор: Скажіть, Павлушков, ви мали на увазі визволення Радянської України?

Павлушков: Не Радянської України, а з-під радянської влади Україну.

Прокурор: Який ви уважаєте будучий устрій України?

Павлушков: Я персонально уважаю потрібним режим твердої диктатури в формі виборного гетьманату, решта товаришів була лівіша і стояла на грунті диктатури при УНР.

Прокурор: А як дивився Єфремов щодо визначення основних засад будучої України?

Павлушков: Він дивився, що тоді Україна буде вільна, коли од прем'єра і в'язня, од кочерга до... всі будуть українці.

Слово бере прокурор Панас Любченко (приватно обжаловуючий).

Любченко: Ви відповідали тов. Михайликові, що ваш батько священик у Тулі був заарештований і засуджений за політичні проповіді?

Павлушков: Я про це довідався через рік після того.

Любченко: Скільки тоді вам було років?

Павлушков: 18 років.

Любченко: Де жили тоді на Україні?

Павлушков: В родині Дурдуківського та Єфремова.

Любченко: Тут ви одержали виховання?

Павлушков: Заоформив його, бо вже до того я мав свої погляди.

Любченко: Ви одержали політичне виховання в школі, в ролі учителів ваших були: Дурдуківський, Гребенецький, Трезвинський, Токаревська, Заліський, Гермайзе — всі вони тут на лаві підсудних. Саме в цій школі виховували учнів в контрреволюційному дусі, в бік УНР...

Павлушков: Весь мій випуск з трудшколи Шевченка увійшов до СУМ-у, у мойому випуску **75% походило з дитячих приютів, сиріт і т. д.**

* * *

Любченко: Ви відповіли раніше, що це в школі ви організували повстанський загін, що ім'я Петлюри було серед вас популярне, що серед Вас був створений культ Петлюри?

Павлушков: Так, серед певної частини.

* * *

Любченко: Хто на вас вплинув і розповів про Петлюру?

Павлушков: Я не згадаю решти товаришів, а у мене — це хатні.

* * *

Любченко: Ви утворили вашу організацію для боротьби за незалежну Україну?

Павлушков: Так, ми розглядали сучасну Україну, як колонію Росії!

Любченко: Значить ви, син тульського священика, плюс Матушевський-син українського поміщика й син професора Виноградова — вирішили визволити Україну з-під окупаційної влади... приєднавши до себе таких, як ви...

Павлушков: Можливо, що й так, приєднавши до себе таких як і ми.

Любченко: Значить робітнича і селянська українська влада єсть окупаційна?

Павлушков: На ці питання була відповідь моїх попередників!

Любченко: Кого саме ви вважали за окупантів?

Павлушкін: Радвладу!

Любченко: А ким вона створена?

Павлушков: Радянською Росією!

Любченко: А хто утворив міські ради, районні та інші ради на Україні?

Павлушков: Ради — це фікція, а в дійсності існують призначені виконкоми.

* * *

Любченко: Ви говорили про диктатуру, для кого вона потрібна і кого б мала захищати?

Павлушков: Проти аґентів зовнішних сил.

Любченко: Так проти яких зовнішних сил ви захищали Україну, коли у вашій діяльності ви раніш казали, що ви мали допомагати приходові зовнішних сил, а проти кого диктатура?

Павлушков: Проти півночі!

* * *

Любченко: Вчора аналізуючи пройдений шлях і засуджуючи його, підсудний Товкач говорив, що було фатумом України, що не найшлось діяча, який би міг реалізувати визвольний рух. Чи не думаєте, що кожна кляса має відповідного собі діяча?

Павлушков: Так по «Сеньку і Шапка».

Любченко: А як та шапка, що організувала СУМ і СВУ, як вона випадає?

Павлушков: Як би я мав люстру, я би відповів, а так трудно.

Любченко: Ви казали, що все навкруги мертве, що нема проводарів, а як думаєте зараз?

Павлушков: Живе лишилось там — в залі сидить!

(Засідання закінчилось в 9.30)

ЗАСІДАННЯ НАЙВИЩОГО СУДУ 19 БЕРЕЗНЯ 1930 РОКУ

Год. 17.45.

Продовження зізнання Голови СУМ-у ПАВЛУШКОВА

Прокурор Михайлик: ...Вам підчас рейду Тютюника було 18 років, а чи ви знаєте учнів Кирило-Методіївської гімназії, які потім воювали під Крутами?

Павлушков: Мовчить.

* * *

(Оголошується перерва на 20 хвилин)

Голова Суду Приходько: запитує про програм СУМ-у.

Павлушков: Я склав програм на підставі попередніх розмов з Єфремовим. Після чого видрукував і зачитав Єфремову, він похвалив, але сказав, що треба деяких змін. В програмі було питання земельне, повернення підприємств приватним особам.

Голова: Чи ви радилися з Єфремовим?

Павлушков: У важливих питаннях я радився.

Голова: Так, що можна вважати, що Єфремов був ідейним керівником СУМ?

Павлушков: Так, але разом з тим деякі виступи я робив **на власноруч,** Так, напр. **під час нелеґальної панахиди в Софійському Соборі по Петлюрі, я без порозуміння з Єфремовим, розкидав там відозви.** Пізніше Єфремов сказав, що це пахне провокацією.

* * *

Голова: Яку мету мав СУМ?

Павлушков: Як і старше громадянство, утворення Самостійної Держави Української!

Голова: А скажіть, як ужили ви голод на Україні?

Павлушков: Розмовлялося, що **голод є штучним явищем большевиків для знищення населення, штучним наслідком спеціяльної політики комуністичної влади.**

* * *

Голова: А скажіть, чи ви розмовляли з Єфремовим про терор?

Павлушков: Були балачки, підчас чистки студентства... Говорилося, що кілька терористичних актів можуть вплинути на внутрішню політику радянської влади... Принципово Єфремов був **проти** терору, але вважаючи, що ми живемо в час перманентного терору з боку радянської влади, перебуваємо на фронті, отже можна використовувати зброю своїх ворогів.

* * *

Голова: А як рішено питання у центральній п'ятьорці?

Павлушков: Ми цю справу там обговорювали, але голоси поділилися, три було за те, що терористичні акти виконувати на визначніших радянських діячах, двоє і я в тому числі, що вбивати кожного комуніста є досягнення... Треба поширити діяпазон терористичної діяльности і на комсомол і піонерів.

Голова: А що Єфремов?

Павлушков: Пригадую собі такий випадок: йшла розмова, що по місту шириться чутка, що хтось душить піонерів червоними краватками. Дурдуківський говорив, що батьки виписують дітей з організації. Ми висловлювалися в тому напрямку, що не дивлячись на те хто це робить, ці чутки заслуговують піддержки і що це слід поширити і на комсомол.

Голова: Значить вбивство чи можливі вбивства збігалися з завданням СУМ?

Павлушков: Так. Бо наше завдання було боротися з комуністичним рухом серед молоді.

Голова: Слово має член суду **тов. Соколянський.**

* * *

Соколянський: А що ви говорили про передумови?

Павлушков: Народився я в Тулі, в родині учителя... Родина моя жила увесь час розділена на два табори... Батько росіянин, мати українка. Між родичами увесь час були суперечки і непогодження на національному ґрунті. **Від матері я почув про колоніяльний визиск Радянської України. Мати мені розповідала, що таке Україна,** яке її становище. До революції я сам читав історію Аркаса, Коваленка, ці книжки мене захопили. З 1917 року ми стали одержувати «Нову Раду» з Києва і це не могло не вкинути в мою душу елементу націоналізму. Ці передумови мали вплив на мій дальший світогляд.

Соколянський: А завершення Вашого світогляду відбулося в Києві?

Павлушков: Завершилося в Києві і дома..

Зізнання Павлушкова закінчилося о год. 19.30.

(Прим. Редакції: всі підкреслення наші)

Пригода - подруга життя

Вимовляючи слово **пригода,** ми уявляємо щось незвичайне, сповите німбом романтики, перетикане буйністю, очайдушністю, щось схоже на «вільний льот», чи напів сліпу мандрівку в незнане. Бо пригода не йде в парі з годинником, вона очікує нас на кожному кроці, незбагнена й невловима, вона лякає і водночас манить. Пригода — це невідступна подруга нашого життя! Хочемо, чи ні, вона нас не покидає, завжди рада перехопити, покрутити немов у вирі, погратися.

Пригода — це щось, що на мить зміняє нашу ходу, що розбуджує наші змисли, що вириває нас із одноманітного, щоденного. Не думайте, що завданням пригоди є тільки збиткуватись —пригода, яка вона не була б, залишається в нашій пам'яті ясним спомином, блискучим камінцем у мозаїці нашого життя. Пригадайте хоч би, як у важких обставинах ви зуміли все ж таки порятуватись!

Побіч пригод знаменних (бо ж не кожному з нас доведеться зустрінутись у поєдинку з львом!) є ще ряд «незначних моментів» — я сказав би: дрібних пригод. Ось ми вчимось їздити на колесі — це ж пригода! Нас познайомили з новим товаришем — це теж пригода! Словом: пригода — це дія, якесь зацікавлення, це найкраща познака, що ми живемо, що віднаходимо себе в просторі та в часі, що маємо якусь мету, до якої прямуємо.

ПРИГОДА ВЧИТЬ: Завдяки пригодам, ми присвоюємо найдоцільніше знання — досвід. Ми ж не вірили, як болюче жалить бджола так довго, аж не приблизились до вулика та не переконались на собі самому. З того дня ми навчились порівнювати придбаний досвід і вдруге не підходитимемо до бджіл без охоронної сітки. — Чи ж уярмлення вогню, приспособлення кам'яного вістря сокири на держаку, не було пригодою людського роду?

ПРИГОДА ВИХОВУЄ: Віч-у-віч із пригодою, ми реагуємо — вона вимагає від нас негайної оцінки положення та дії. Ми перемінюємось немов у генерала, що на полі бою перешиковує лави жовнірів відповідно до ворожих задумів. Ми набираємо відваги, рішучости, сили. Ми стаємо бистрішими, справнішими та розважними в нашому поступуванні.

ПРИГОДА ГАРТУЄ: Вертаючись із прогулянки, нас перехопив дощ. Змокнути — не означає затратити добрий настрій, ба що більше, може й простудитись! Так що ж, замість опустити руки, ми жартуємо, сміємось, співаємо. Пригода гартує, бо робить нас відпорними на невдачі, закликає бути завжди доброї думки, веселими, бадьорими, життєздатними.

Ми від уродження цікаві, все наше життя відзначається знаком запиту: чому?.. як?.. де?.. Колюмб, Васко де Ґама та Маґеллян не вагались виплисти в далекі моря, щоб тільки відхилити рубець вічної таємниці. Їхні шляхи позначались пригодами, — бо кожний шлях до пізнання, до здобуття, до перемоги веде почерез пригоди. Не лякаймося отже пригод, бо людина, що провела життя без них — це немов тінь: позад неї порожнеча, глуха, без змісту, мертва.

ПРС

МОЛОДЬ В УКРАЇНІ

Станиславів. Як пише «Рад. Україна» з. 12. 2. 53. «в рогатинському райкомі комсомолу, завідуючим сектором обліку і статистики працювала пособниця українських буржуазних націоналістів — цих найлютіших ворогів нашого народу, агентів американського імперіялізму».

Київ. «Рад. Україна» з 15 лютого зробила поважний закид київському Державному Університетові ім. Т. Шевченка.

Напр. закинено, що лекції викладачів Сундарьової, Клименка-Черевка, Хлівецької, Малини, Мережинської є нудні й малозмістовні тому, що на дуже низькому ідейно-теоретичному рівні. Секретар парткому Зозуля і ректор унівеситету Голик погано контролюють виконування партійних рішень і постанов (!). Серйозних помилок допустились через незнання основ марксизму-ленінізму викладачі фізичного факультету Кузьменко, Лисиця, Гулак. Економічний і філософський факультети за весь час свого існування не видали ні однієї книги «Наукових записок». Лише поодинокі науковці працюють над темами, які «викривають антинародню контрреволюційну суть українського буржуазного націоналізму та космополітизму». Спеціяльно гостро критикується завідуючого катедрою ісмату і діямату Єневича.

Харків. На заочному відділі харківського сільськогосподарського інституту склало іспити 270 чоловік, одержуючи спеціяльність агрономів, лісомеліораторів, працівників дослідних станцій.

Львів. У львівському інституті прикладного і декоративного мистецтва відбувся перший випуск. Дипломні роботи виконали 42 випускники — живописці, скульптори, графіки, сцеціялісти в галузі художнього текстилю, кераміки, художньої обрібки дерева.

— о —

В яких умовах працює київська музична десятирічка?

В 1935 р. в Києві була відкрита музична десятирічка, яка мала готувати музично обдарованих дітей до вступу в консерваторію. Для школи споруджено спеціяльний будинок з чудовою (?) залею, організувано інтернат для учнів з периферій.

Після війни музична десятирічка розмістилася і досі працює в будинку, який не відповідає нейелементарнішим її вимогам. Досить сказати, що приміщення школи таке тісне й непристосоване до музичних зайнять, що майже третина учнів на лекції зі спеціяльних дисциплін ходить до вчителів до дому. Немає тут ні фізкультурної ні концертної залі, ні учбових кабінетів, ні піонерської кімнати, а головне інтернату. Через що з 418 учнів десятирічки тільки один — з периферії...

В. Бурчик і В. Архимович
батьки учнів музичної школи
(За «Рад. Україною»)

ВЕСНА

(Фейлетон)

Надійшла весна прекрасна,
Многоцвітна, тепла, ясна —
Мов дівчина у вінку...
І. Франко

Весна! — Я і не знав би, так зайшов листоноша та приніс мені журнал, «Весняний Легіт». — Там же стояло чітко: ВЕСНА!

От я поцікавився, став перегортати листки — ще в пучках,того журналу. Віяло від них чимсь теплим, пахучим. Печатано в рожевій фарбі — приходив мабуть із далека, бо в нас, хоч такого добра багацько, то завжди чорним, жалібним. Нагадувались черешневі (!) садки, соловії, дурманні пахощі.

— Весна! — перекликались рядки.

— Весна! — пишався «Весняний Легіт».

Я читав, прямо пив, не міг відірватися від проміння і блакиті: «Весна й молодість», — шептали набожно непоправні мрійники... «В життя, в природу, назустріч весні!» — перебивали очайдухи. «Весняна політика» — громив своєзначно якийсь грубань (у дві колонки!), «... в суспільному житті, в економії!» добавляли, притупцювали в такт молодші, а то й немовлята. «Аналіза весни» — захвалювали ті, що ходили колись у школи; «Ми й весна» — грались у піжмурки збиточні; «А що прийде по весні?» — розпитували несміливо відвічні песимісти. «Тобі весно, тобі зелена...» — встрявали, ніби то заблукані поети, але поважніші, досвідчені літератори відштовхували їх ліктями: «Значіння весни в письменстві, мистецтві та музиці».

Чим дальше, я стававсь легкий-легенький — з вітром полетів би. Хотілось танцювати, співати, будь-що, навіть ставати дуба, щоб тільки радуватись. А в дрібних оголошеннях захвалювали: «Продається весну (цьогорічну та інші, з минулих років, ще невживані!) — в цілості, або й по-шматочку...»

І я повірив. Розкрив вікно й гукав: «Весна! Дивуйтесь, люди, — ВЕСНА!» Зачарований, я бачив і веселку, й проліски, й сонце. Не стерпів, рішився бігти назустріч.

Та, зразу за воротами, поховзнувсь у першій болотній калюжі. Не смійтеся! — Заваляв руки та штани...

Остап Черешня

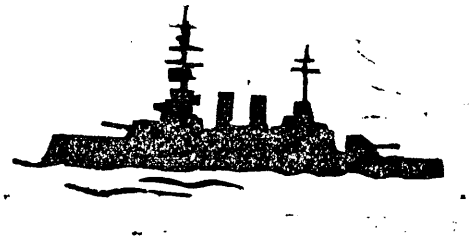

БОРОТЬБА ЗА ЧОРНЕ МОРЕ

Один короткий погляд на сучасну карту чорноморських країн вистачає, щоб запримітити зміни, які тут зайшли після другої світової війни.

Коли до того часу СССР мав в свойому посіданні лише половину чорноморського побережжя, то тепер, зайнявши Румунію і Болгарію, це володіння він побільшив до двох третіх всього побережжя, тим самим воно тепер розділилось між СССР та Туреччиною. Захоплення Румунії та Болгарії, а опісля Альбанії не було припадкове і його не слід зараховувати на конто вдалого проведення воєнних операцій на південно-східнім відтинку протинімецького фронту. Простягнена «братська рука визволення», це зарання опрацьований та підготовлений большевиками плян зміцнення чорноморського володіння та забезпечення Кавказу перед можливою інвазією противника на цих просторах.

Передньою сторожею цього забезпечення мало бути Адріятійське побережжя Балканського півострова, котре зі своїми нововибудуваними морськими базами в Альбанії мало в першу чергу ударемнювати спроби ворожого проникнення почерез Босфор та Дарданелі в Чорне море. Одначе нове становище Югославії багато дечого змінило в цьому пляні. Постала повна територіяльна ізоляція Альбанії від держав совєтського бльоку, чим підірвано вартість новозбудованих тут морських баз.

Альянти не раз признають свою велику помилку, яку вони зробили своїм десантом в Італії, не звернувши уваги на тогочасні домагання Черчіля, котрий вимагав зробити його в Греції, тим самим після його успіху за Альянтами запевнилася б повне володіння Балканським півостровом.

В майбутній війні Чорне море буде відігравати далеко більшу ролю як досі. Між Чорним морем, Озівським, та Каспійським положені нафтові багатства Баку, які є ахіллевою п'ятою Совєтського Союзу.

Але великий плян офензиви почерез Чорне море та Кавказ на Каспій, що свого часу пропонував німецький маршал Ґудеріян, ще й тепер має слабу вихідну базу. Постійні непорозуміння в Персії, заворушення в арабських державах, політичне напруження в Марокко, Альжирі, Тунісі, дотеперішня позиція Еспанії не дають альянтам достатнього тилового забезпечення. Прийняття Туреччини і Греції до Атлантійського Союзу та їхні спроби співпраці з Югославією дають перші позитивні результати. Здобуття рівноваги впливів на Балканах та зменшення воєнної ваги альбанського побережжя — це перші спроби опору новій експансії російського імперіялізму.

О. К.

Читайте в наступному числі нашого журналу:

«Говорить Борис МАТУШЕВСЬКИЙ»

Максим Рильський

МОРЕ Й СОЛОВ'Ї

(П. Тичині)

В зеленій бухті сонце і дрімота.
Ген-ген уже димиться пароплав.
За ним замкнулись водяні ворота
І ржавий ключ на дно спокійно впав.

Округлі груди піднімає море
І опускає з віддихом тяжким,
І світ такий прозорий і просторий,
Як для дитини материнський дім.

В димах узгір'я виринає й тоне,
І тінь од нього розпростерлась ниць,
І падають сніги рожевих птиць
На море запахуще і солоне.

Спортові вісті

Нікополь. В Нікополі відбулися змагання волейболних команд спортивного т-ва «Спартак» за першенство України. В розграх брали участь волейболісти і волейболістки Києва, Харкова, Дніпропетровська, Запоріжжя, Житомира, Миколаєва, Чернівців і Нікополя.

Перше місце серед чоловічих команд завоював Київ, друге — Дніпропетровськ, 3-є — Харків. Серед жіночих перше місце — Харків, 2-ге — Дніпропетровськ, 3-тє — Київ.

Київ. У Києві відбулись змагання за звання чемпіона України з гокею зі шайбою, в яких взяли участь команди Києва, Львова, Харкова, Чернівців, Станиславова.

Чемпіоном України стало вперше «Динамо» (Київ), 2-ге місце зайняв «Спартак» (Харків), 3-тє — «Динамо» (Львів).

Буковинські гокеїсти за чотири гри забили дві шайби у ворота противника, а в свої пропустили 70!...

Луцьк. В Луцьку відбулися змагання з клясичної боротьби, боксу і важкої атлетики між спортовцями Волинської та Ізмаїльської обл. Переможцем вийшла команда Волині.

Гельсінки. В швидкісному бігу на ковзах на міжнародніх змаганнях за першенство світу в Гельсінках в забігу на 1.500 м. друге місце зайняв **Олег Гончаренко,** осягаючи час 2 хв. 19,0 сек.

В бігу на 10.000 м. він зайняв перше місце за 17 хв. 22,2 сек. Пробігши чотири дистанції, О. Гончаренко набрав 193,143 пункти, завойовуючи **звання чемпіона світу в швидкісному бігу на ковзах на 1953 рік,** за що одержав лавровий вінок і золоту медаль.

«Надзвичайний» ріст спорту в Україні

Большевики весь час кричать про створення в Україні всіх можливостей і засобів для розвитку спорту та спортивних товариств.

Хоч Україна і видала багато спортсменів найвищої кляси, все ж спортове життя в загальному, головно між молоддю, — дуже відстає, а в багатьох випадках цілком занепадає.

Причин такого стану слід дошукуватись не в незацікавленості молоді спортом, а прямо в створенні совєтською системою таких життєвих умов, що спорт для багатьох відходить на другий плян.

Нижче наводимо витяги з повідомлення РАТАУ про конференцію в справах фізкультури, яка відбулась в Києві 9-10 лютого ц. р.

«... За післявоєнні роки в Україні стали до ладу 236 стадіонів, сотні гімнастичних заль, водних станцій і басейнів, тисячі спортивних майданчиків. Лише в 1952 р. збудовано III гімнастичних заль...» і т. д. Але...

Але, що з мертвих стадіонів?

«... В багатьох випадках незадовільно використовується сприятливі умови для розвитку фізкультури і спорту. Так... в Макіївці товариство «Металург» має найкращий в місті стадіон... одначе у секціях навчається незначне число робітників, масові спортивні заходи проводяться рідко й на низькому рівні»

«Серйозні хиби мають місце в діяльності спортивного т-ва «Колгоспник». В ряді колгоспів фізкультури колективи існують формально, в значній частині колгоспів вони взагалі не створені...»

«Фізкультурникам міста і села не скрізь створюються необхідні умови і не подається належна допомога в оволодінні спортивною майстерністю... Багато здібної молоді залишається непоміченою і не висувається на керівну спортивну роботу».

«Погано працюють спортивні т-ва «Динамо», «Спартак», «Трудові резерви», «Наука», «Урожай».

«Керівники ряду обласних комітетів у справах фізкультури і спорту і ряд спортивних товариств недооцінюють важливости ідейного виховання фізкультурних кадрів».

«Незадовільно підготовляють фізкультурні кадри Київський і Львівський фізкультурні інститути».

«В школах фізичного виховання України тільки 13% викладачів мають спеціяльну фізкультурну освіту».

«Управління в справах вищої школи і головне управління ремісничих і залізничих училищ та шкіл ФЗН УРСР зовсім слабо проводять роботу по вихованню талановитих спортовців, не створюють необхідних умов для їх спротивного вдосконалення. Спортивні команди студентів протягом останніх років займають низькі місця на всесоюзних студентських змаганнях, що свідчить про серйозні хиби в розвитку спорту і в роботі по підвищенню спортивної майстерности молоді, що вчиться».

Олекса ВЛИЗЬКО

МАТРОСИ

Загартовані сонцем, вітрами,
Препливши морями світи, —
Ми крім рейду не маємо брами,
До якої прийти!

Серце кинувши в шторми і штилі,
Ми в обличчя плюєм сатані,
І незрушно на тонни на милі
Розраховуєм дні!

Наша зброя ґвинтівка і кортик,
Наші думи морський бурецвіт,
Наше серце у чорному порті,
Де цвіте антрацит!

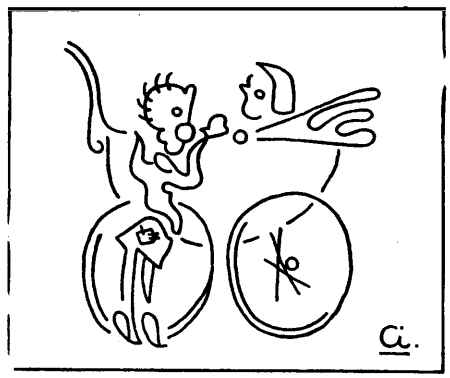

«Як-то, ви ще не бачили останнього моделю реактивних літаків?»

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді.

Появляється з початком кожного місяця.

Редагує колегія в складі: Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко.

Адреса Редакції й Адміністрації:

3, rue du Sabot, Paris 6

Ціна одного числа в Франції — 25. фр., в Англії 9 пенів, в усіх інших країнах рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції 300, - фр. В усіх інших країнах 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати на адресу наших представників, або безпосередньо на адресу Редакції «Смолоскипу» міжнародніми купонами.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА: Les Wyshnewyj
638 E. 14-*th* St.
New York 9, N. Y.

Велика Британія:
W. Bondarenko 41, Percy road, London, W. 12. England.

Канада: Petro Danyliuk, 104, Grove Ave, Winnipeg, Man.

«*Smoloskyp*»
Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la «Parole Ukrainienne»
3, rue du Sabot, Paris 6e
PIUF, S. A. R. L.

Париж Ціна 25. фр. Paris

СМОЛОСКИП
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse ukrainienne «SMOLOSKYP» Journal of the Ukrainian Youth

Ч. 5 (29) Травень 1953 Рік 4

ПАРИЖ - РОТЕРДАМ

В РОКОВИНИ СМЕРТИ ВЕЛИКИХ СИНІВ УКРАЇНИ

Десь між небом і асфальтними бульварами зависли радісні мелодії — мелодії дозріваючої весни, близького літа.

Латинський Квартал вмивається сонцем: може Пантеон мовчить, але шпаліри зелених каштанів, навіть сірі, від старости часто похилені кам'яниці зараз — святочні, величні. Водограй у Люксембурзькому городі шепоче невтомно казку про хрустальні тереми водяних глибин, килими квітів манять жовто-червоним, дитячий, невинний сміх мішається в одне з голубиним воркотінням та гамором трьохмільйонового міста.

Вулицями переливається юрба. Прохожі — кольорові цятки — мерехтять перед крамницями, при входах метра, сидячи під парасолями на терасах. Завжди говіркі, завжди метушливі... Ех, як хочеться жити, коли весна наповняє груди бажанням були сильним, творчим, — любити красу та майбутнє!

***

І, нараз, усі здригаються...

Тут десь, зовсім близько впали постріли. Один, два... шість. Сьомий набій застряг і не випалив.

Одне й те саме питання перелітає з уст до уст:

— Хто посмів вплести смерть у гимни весни й життя? Хто він, нікчемний душегуб?

Ось-там, недалеко від Сорбони, біля книгарні Жібер, стоїть... у синьому піджаку (це теж належить до постановки!), в руках пістоля — висланник кровожадної Москви... А перед ним — жертва, ще в судорогах...

— Петлюра? — радіє нікчемний душегуб — вбив Петлюру!

***

Місяць травень...

Рік 1926 та дванадцять років опісля — 1938. Два дні... дні жалоби всього українського народу: дні 25 та 23 травня, коли то від злочинної руки червоних аґентів гинули на бруках чужинецьких міст два, найкращі його сини.

Париж і Роттердам увійшли в нашу історію кривавим спогадом. Тут і там підступний ворог вирвав із рядів борців за волю України передові постаті. Зіпхнути в непам'ять світлі моменти, висмоктати цвітучі сепи, знищити нарід, його надбання та змагання — це мета, а до того треба перш за все — вбити Провідників. Бо ворог знає, що боротьба ще далеко не закінчена. Знає, що йому ніколи не заволодіти плодовитими просторами України так довго, як довго битимуться серця, сповнені любов'ю матері.

Голова Директорії і Головний Отаман Військ Української Народньої Республіки, Симон Петлюра, гідний наслідник Богдана Хмельницького та Івана Мазепи, — це світанок у житті українського народу, це вмілий керманич серед бурхливих подій 1917-21 років. Україна у вогні: революція, анархія, братовбивство. Скрізь розбазарюють, грабують — найпідліші промахи зустрічаються з найсвітлішими поривами. Люди сліпі, чи радше — засліплені, не добачають причаєного ворога — Москви, що в такій, чи іншій формі бажає тільки одного: знищити, заволодіти Україною... Так і тиснеться на уста: зрозуміли б усі під цю пору основний ідеал українця — створення Самостійної Соборної Української Держави, — то не було б тих скрипників, затонських та панасів любченків... розчарувань та трагедій.

Що Симон Петлюра розумів потребу українського народу та вірив у визволення України, нехай служать його ж таки слова: **«В українську державність ми віруємо, українську державність ми ісповідуємо, в її неминучості ми переконані. Для нас вона є до певної міри живою реальністю, бо ідею її ми носимо в серці, бо її духом, потребами — овіяне все життя».**

Друга жертва — це Полковник Євген Коновалець, Командир Корпусу Січових Стрільців, Командант УВО, Голова Проводу УН, та основоположник Українського Націоналістичного Руху. Почерез боєвища України — на Маківці, в золотоверхому Києві, — в суворі, сірі будні скитальщини Він не покинув шляху, обраного ще в молодечих роках у затишному Зашкові. Бути вірним ідеалами — це клич великих мужів; бути вірним Батьківщині, продов-

Справа здобуття Української Держави — це справа цілої нації української, а не якоїсь кляси чи партії.

СИМОН ПЕТЛЮРА

Волі українського народу до самостійного життя не знищать ні ворожі тюрми, ні заслання, бо Україна є нездобутнім бастіоном героїв і борців.

ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ

жувати почате діло, не зважати на труд, ні перешкоди — це клич Євгена Коновальця. Творець УВО й ОУН — тих вимріяних, палких лицарів, що не шкодували навіть життя в обороні прав українського народу. Його слова: **«У вогні перетоплюється залізо в сталь»** — це закон, якого Він завжди придержувався. Командир і заразом борець, Він став символом відродження України.

***

В судовій залі промовляє адвокат, П. Вільм:

«Панове Судді, Панове Присяжні! Перше, ніж приступити до розгляду фактів процесу, я дозволю собі вернутись кілька місяців назад. — Це було 25 травня 1927 року. В невеличкій церкві коло пляс-д'Італі, завішаній чорним сукном, на якім виступали фарби прапору Української Республіки, відбулася панахида по Отамані Петлюрі. Зливаючись з прекрасним хором, одним з українських хорів, незабутніх для тих, хто їх чув, ридання громади, зібраної в цій церкві, були дійсно зворушливі й діймаючі. І перед амвоном, осторонь від лав, призначених для присутніх, із свічкою в руці стояла самотньою молоденька дівчина в жалібнім убранню, стоїчно борючись проти сліз: — це була єдина дочка Отамана Петлюри!»

Але П. Вільм не сказав усього, бо в цей день і кожнорічно, в місяці травні, стоять в українських церквах, в краю та на скитальщині, мільйони дівчат та хлопців, дочок, синів великого чину — всі вони зі свічками в руках, що нагадують воскресення.

Отаман Симон Петлюра та Полковник Євген Коновалець стали духовими провідниками та вчителями всієї української молоді. Вони десь із небесних просторів, з-за хмар, із глибин нашої душі ведуть непереможні лави молодих борців. Бачите їх? — Всміхнені вірою обличчя, очі дивляться кудись, де Дніпро, де Карпати, де Кубань і Чорне Море. Співають:

«Не тішся враже, сотня поляже,
Тисяча натомість стане до борби...»

Д. Романенко

М. Міхновському

Прикували у темнім льоху,
Щоб у муках, звитяжець, конав.
Без тривог, без зітхань, без страху
Келих смерти гіркий сам прийняв.

О, ті подвиги будуть святі!
Всім відомо, мій друже, що вщерть
Дні отруєні горем лиш ті,
Від яких порятунком є смерть!

Лев Т. Орлигора

ДВІ ДУМКИ - ЗМИСЛ ЖИТТЯ

Третього травня 1924 р. покликано на суд Божий дві українські душі: М. І. Міхновського і його небожа та однодумця д-ра В. Совачева. Не можу писати про них, як про українських діячів, бо обидва були для мене перш за все — близькі люди. В таких випадках трудно бути об'єктивною але з дня їх смерти минуло більше чверть століття і дві думки, які були змислом їх життя, знайшли тепер загальне признання.

Перша — це було переконання, що щастя України лежить в можливо скорішому відділені від Росії. Думка ця не була популярна в перші часи навіть по революції. Тільки по тридцяти роках українська свідомість дійшла до того, щоб винести одностайну постанову на всілякі зазіхання різних єдинонеділимців: «Геть з Москвою!»

Друга — так само непопулярна в соціялістично наставлених колах, була: перевести негайно організацію своєї регулярної армії. Опоненти цієї думки знаходили її просто шкідливою. «Війна? Пощо? Ми з ніким воювати не збираємося!»... На жаль, в дуже швидкому часі довелося переконатися, що концентрація наших військових сил, які зформувались по військових клюбах ім. Павла Полуботка в Києві і Чернівцях, могла б відіграти велику ролю в обороні рідних земель.

***

Прадіди М. І. Міхновського належали до козаків. Його самостійництво, як і переконання, що боронити вольностей України доведеться зі зброєю в руці, були природні й зрозумілі.

... Останній раз я бачила Миколу в день проголошення федерації з Росією 14. листопада 1918 р.

13-го листопада було засідання Національного Союзу, присвячене справі повстання. Була обібрана Директорія з 5-ти чоловік, на чолі з В. Винниченком і членами: С. Петлюрою, Ф. Швецем, А. Макаренком і О. Андрієвським. На тому засіданні були присутні й Микола, Василь Совачів і Донцов від партії Хліборобів-Демократів. На другий день у мене в кімнаті зібралися Микола, його небіж — Сошко, Василь Совачів і я. Микола ходив з кута в кут, мовчки догризаючи недогризений ще чубук машки. Василь лежав на ліжку, повернувшись лицем до стіни. Сошко сидів у нього в ногах і оповідав мені про персональні прикмети члена Директорії Швеця, якого знав із Юрівського Університету. Раптом Василь повернувся до Сошка:

— Ну гаразд, повстання вдасться без сумніву, а далі що? Невжеж ви думаєте, що большевики не захочуть використати завірюхи і не посунуть знову на Україну? Маю сумнів, що повстанці, зайнявши Київ, не розійдуться по домах. Угода з Москвою, підписана Скоропадським, буде недійсна. Боронити Києва нема кому. Знову віддавати всіх і всю Україну на поталу Москві?

Така лють піднімалася на цю «федерацію», що ні в кого не було сумніву в правильності розпочатого повстання, але й великих надій на політичний розум обібраної Директорії не було. Правда, ім'я С. В. Петлюри імпонувало всім. Ми знали його, як великого патріота й хороброго вояка, але він не сам, а в товаристві Швеця, Макаренка й Андрієвського, — яких ми не знали і які взагалі не були популярні. Микола не говорив тоді нічого. Мене дивувала його незвикла для мене поведінка, що закінчилася його виходом з хати.

Після цього Микола зник. Згодом ми дізналися, що він занедужав на плямистий тиф, а одужавши, подався на Кубань. В той час ми вже були з армією УНР в Кам'янці Подільському. На Кубані Микола жив конспіративно, як шкільний учитель в станиці Полтавській.

В 1924 р. ностальгія примусила його повернутися до Києва. Та всевидюче око ГПУ давно вже відкрило його конспірацію і пильно слідкувало за ним. Швидко по його повороті до Києва воно «запросило» його для персонального ознайомлення. Протримавши його кілька днів, а останню добу в камері поруч з кімнатою слідчого, звідки він міг собі зробити уяву про методу допитів і чути голоси «ніжно» допитуваних, — йому запропонували найтіснішу співпрацю... Для відповіді на цю почесну пропозицію дано йому одну добу часу. Звільнено з в'язниці й дано до зрозуміння, що вразі втечі відповідатимуть його приятелі й бувші однопартійці.

Обдумавши своє положення, згадавши, що йому вже 51 рік і розраховувати на витримку нервів він уже не має змоги, Микола покінчив самогубством, довівши, що «ніхто не має більшої любови, як той, що душу поклада за друзів» («Грішниця» — Л. Українки).

По словах Юрія Колларда Микола Міхновський був «широка натура з такою вогняною любов'ю до України, що міг би при відповідних умовах запалити мільйони для боротьби за нашу Правду і Волю».

Ганна Совачева

Paris *La Parole Ukrainienne — Suplément* **Париж**

СМОЛОСКИП

Журнал української молоді

Ч. 5 (29) **Травень 1953** **Рік 4**

МЕНЕ ВІД ПРИРОДИ ПОКЛИКАНО ДО КИПУЧОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

(Микола Хвильовий і молодь — в двадцятьліття трагічної смерти).

«Хвильовий був наскрізь і всіми фібрами своєї душі — дитиною свого часу й свого народу. Він найглибше в той час пережив трагедію України, перший зрозумів її джерело і показав шлях виходу з нього. В ньому і через нього ми пізнаємо нашу сучасність і себе в ній більше і краще, ніж з сотень томів учених трактатів»

Петро Голубенко

В місяці травні минає двадцять років від трагічної смерти Миколи Хвильового.

Сьогодні не можна говорити про українську молодь тридцятих років, чи сучасну молодь України, не згадуючи виразника її (молоді) стремлінь і форматора її світосприймання — Миколи Хвильового.

Постать, зненавиджена Москвою, очорнювана й оспорювана своїми ж (!) стає втіленням молодої української підсовєтської дійсности.

Микола Хвильовий — проповідник нової України. України, яка може стати бажанням і за яку готові змагати цілі покоління. Україна, за яку бореться молодь тридцятих років — це Україна не вишиваних сорочок і синіх шараварів, а Україна модерна, не тільки нашого села, а й шахт Донбасу, риштувань хмароде рів Харкова, залізо-бетонних споруд Дніпрельстану. Хвильовий — проповідник України не просвітянства і скиглення чайки при дорозі стоптаній ворожим чоботом, він — проповідник не України, яку мала б принести розсварена еміграція. Україна Хвильового — це Україна націоналістична, Україна сильних духом і вольових українських людей, отієї вічно «молодої молоді», яка не буде плентатись у хвості подій, а буде ступати, як рівний з рівним, як сильна культурна спільнота, на рівні з передовими народами Европи, до світлого майбутнього своєї нації. Хвильовий вчить молодь змагати за Україну, яка дасть творчість вселюдського значення, а зрусифіковані міста України перетворяться в українські індустрійні центри та вогнища української науки й культури.

Проповідувані Хвильовим ідеї не могли не хвилювати цілої України, а в першу чергу молоді, не могли не захопити кожної української душі.

П. Панч в нагробній промові говорив: **«...Всі вийшли в далеку незнану літературну путь під знаком невгомонного, запального й романтичного Хвильового!»**

Кличі Хвильового ставали кличами навіть тієї молоді, яка знаходила для себе місце тільки в підпіллі! Це молодь СУМ-у — Спілки Української Молоді, **«яка стала виразно на позиції: «геть від Москви!»** — цебто на позиції М. Хвильового, Ця молодь **«захоплено, прямо до самозабуття, вітала Хвильового за його памфлети!...»** *)

Відображуючи трагедію України, ідучи постепенно від Андрія, який розстрілює в ім'я революції свою Матір, почерез Карамазова, цього виразника української революційної молоді, яка зайшла в тупик, — він дає українській молоді образ нової людини — Аглаю. Тих Аглай, які виростали і виростають у Вишах України, щоб завтра стати послідовниками, носіями і творцями нового українського відродження. Аглая — герой «Вальдшнепів» стає ідеалом для української молоді, за який вона (молодь) змагає. Аглая стає втіленням і репрезентантом підсовєтської молоді не тільки 20-30 років, але й 40-50-их! Це покоління, як і Аглая, **«горить вічним вогнем стремління в невідомі краї»**, це покоління нових **«відважних і вольових людей»**.

Аглая, цей новий тип української «молодої молоді» говорить про себе: «... **Я — нова людина нашого часу. Я — одна з тих молодих людей, що як гриби виростають біля ваших комячейок і яких ви не помічаєте... Ви розумієте — мене від природи покликано до кипучої діяльности, і я хочу творити життя... так, як його творили хоробрі на протязі тисячі років... Ми — я й тисячі Аглай у спідницях та штанях — не можемо далі жити без повітря!»**

Ідея нової людини, в новій майбутній Україні захоплює тисячі молоді. Тій молоді **«до болю хочеться бути такими ж безумними»**, як **«хоробрі на протязі століть»**.

Аглая — тип нової людини, **«якось химерно виглядала зараз»**, але постепенно приходила до молоді **«така бажана, як ніхто і ніщо»**.

В Аглаї українська молодь відчула **«потрібного і доброго пастиря»**, який одинокий зможе вивести українську націю **«з сліпих вулиць»** на чисті води великого завтра.

Аглая говорить ясно і недвозначно: «... **Справа в тому, що український націоналізм не дає і не дасть спокою твоєму російському мракобесію. Справа в тому, що як ти не кажи, а в його особі виходить на історичну арену молодий прогресивний фактор»**.

Карти розкриті. Одинокий шлях, який веде до відродження української нації, до її повної самостійности й суверенности, шлях найбільш певний — це шлях українського націоналізму.

В Аглаї вже не колеться своє «я», як колись у Андрія. Це вже повнотна людина, яка знає чого вона хоче, що їй любити, а що ненавидіти, її шляхи вже ясні, в неї немає сумнівів ні вагань, вона знає, що вона **«від природи покликана до кипучої діяльности»** в ім'я відродження своєї молодої нації.

Це відродження — не відродження України, як колонії (Малоросії) Москви. Це відродження України в повному розумінні цього слова. Про це Хвильовий говорить в своїх безсмертних памфлетах.

В «Україна чи Малоросія» він пише: **«Наша вишівська (високошкільна) молодь, що вся поспіль вийшла**

з трудящих верств нашого народу, не мириться і ніколи не помириться з пустопорожнім брязканням в інтернаціоналізм. Вона вимагає конкретної відповіді: чи є Україна колонією Москви, чи ні? Якщо ні, тоді вона (молодь) хоче бути послідовною і робить з цього для себе відповідні державно-творчі висновки».

І та молодь переконавшись всоте, що Україна, не Україна, а Малоросія — колонія Москви, зуміла йти в боротьбі за Україну шляхом Хвильового. А цей шлях вів почерез етапи: Андрій — Карамазов — Аглая, а всі вони разом — втілення Хвильового, а всі вони разом — втілення міль йонів української підсовєтської молоді!

***

Микола Хвильовий! Людина найбільш спірна з-поміж усіх культурно-політичних діячів, яка до сьогодні не дає спокою ні Москві, ні деяким нашим же «еміґрантсменам». Людина, яка воістину зуміла захвилювати цілою Україною. Захвилювати, як бурхливий океан після заупокійної тиші по бурі революції.

Ціле його життя — шлях на Голготу України. Він писав, немов передбачував шлях свого життя: **«Все сплелося в терновий вінок. Тоді я кладу цей терновий вінок на свою похилену голову і йду на Голготу. Але... книжники й фарисеї знову наздоганяють мій надзвичайний патос. Я чую вдари глуму й падаю, стікаючи кров'ю. Це бачу крізь сон... Але вперто й неухильно з терновим вінком на голові йду і йду на Голготу».**

Його шлях закінчується на хресті. Розп'ятий і розпинаний Москвою та своїми ж, каже слова, які знайшли відгомін серед цілого народу, серед всієї молоді: **Воістину прекрасне життя. І коли я умру й на могилу ви положите пучок чебрецю — знайте: я воскрес!»**

Так, Микола Хвильовий воскрес в мільйонах сердець української молоді.

О. Зінкевич

*) «Аванґард» ч. 3(25) 1952 р., стор. 8.

Українська молодь вітає Адм. Володимира Савченка-Більського

В ювілей свого 85-ліття Вш. Пан Адмірал В. Савченко-Більський одержав численні привіти, як від старшого громадянства так і в першу чергу від української молоді — Наспіли привіти від: Діловода Морського Пластування при Головній Пластовій Старшині; Гуртка «Морський Сокіл» в Торонто; 25-го Куреня Ст. Пл. «Чорноморці» — залоги човна Ст. Луїс; 25-го Куреня Ст. Пл. «Чорноморці»; 10-го Куреня УПС «Чорноморці»; залоги човна Канада, Редакції «Чорноморець»; Гуртка Морського Пластування УПЮ «Водяник», 10 Куреня УПС «Чорноморці».

Нижче містимо один з таких привітів, який є доказом, як глибоко шанує та цінить українська молодь Вш. Пана Адмірала.

10 Курінь УПС «Чорноморці»
Залога човна ЗДА «Стерничий»

Філядельфія, дня 22. І. 1953 р.

Високоповажаний Пан В. Савченко-Більський, Адмірал Української Державної Фльоти

в Парижі

Ми, українські морські пластуни, зібрані в пам'яний День 35-ліття відновлення Української Держави, пересилаємо Вам, Достойний Ювіляте, у 85-ті роковини Ваших народин — найщиріші побажання:

Всього добра і многих — многих літ!

Нехай Всевишній дозволить Вам, Вельмишановний і Дорогий Пане Адмірале, щасливо діждатися в повному здоров'ї того Величного Дня, коли знову замають на вільному Українському Чорному Морі синьо-жовті прапори Фльоти Вільної Соборної Української Держави!

Ми, українські морські пластуни, виховані на світлих традиціях славного минулого та визвольних змагань на суші й морі, вірні кличеві: «Бог і Україна» — є певні, що такий День, коли переможе наша Правда, прийде скоро!

Просимо прийняти від нас вислови найбільшої пошани і побажання,

Скоб!

(Слідує 18 підписів членів юнацьких гуртків «Морські Вовки» і «Білі Бурмили» морського пластування при 1-ому Курені УПС ім. сотн. Федя Черника у Філядельфії, ЗДА).

З ЖИТТЯ ЧУЖИНЕЦЬКОЇ МОЛОДІ

■ В Бразилії більшість Університетів і Високих Шкіл не в силі прийняти всіх матуристів, що бажають студіювати. На багатьох факультетах число студентів, які склали вступні іспити в 5 разів більше від кількости місць. Всі Високі Школи збільшили вимоги при іспитах, що викликало численні протести.

◆ В Болгарії 74 студенти були викинені з Університету в Софії за своє «буржуазне походження», 14 з них засуджені за саботаж.

◆ В Японії Міністерство Освіти дало згоду на побудову двох нових університетів і 16 юнацьких коледжів. Число Високих Шкіл, коледжів і юнацьких коледжів виносить під сучасну пору в Японії 223.

■ У Чілі, в Університеті Сантіяґо вперше відкрито факультет журналістики, студії на якому триватимуть 4 роки.

■ У Відні відбудеться 27. 9. — 1. 10. 1953 р. третій европейський Конґрес студентської преси.

◆ В Каїро відкрито Медичну Академію, в якій студенти арабських країн будуть спеціялізуватись в модерному поборюванні туберкульози.

◆ У Гірничій Академії в Колорадо (ЗДА) студіюють студенти 34-ох різних національностей.

■ В Румунії проведено велике число арештів **серед студентів**, між якими нібито викрито тітівську змову.

◆ 22. 4. 1953 р. відбувся в Ґанд (Бельгія) З'їзд провідників католицької молоді, що входить в склад ФІЖК (Міжнародня Федерація Католицької Молоді). У з'їзді брала також участь українська делеґація, яка заступала ТУСК «Обнова».

■ З початком місяця квітня відбувся в Руан (Франція) 42 Конґрес Національної Унії Французьких Студентів (УНЕФ), в якому крім численних чужинецьких делеґацій брав участь також Керівник Відділу Міжнародніх Зв'язків ЦЕСУС-у В. С. Мардак. На закінчення конґресу прибула (вперше на такого роду з'їзд) совєтська делеґація.

КОЛИ МИ ПОВИННІ СВЯТКУВАТИ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО МОРЯ ?

(Спомини)

I. Вступ

В моїй попередній статті «Значення Чорного Моря в майбутній Українській Державі» — було вказано, які заходи повинна проробити наша Чорноморська Фльота, щоб осягнути панування на Чорному Морі, що має дуже велике значення в справі розквіту нашої майбутньої Держави.

Але крім указаного треба добре подбати про знайдення на берегах Чорного Моря найкращого, найзахиснішого місця, де можна б було спорудити оперативну базу, яка відвідала б всім вимогам наймодернішої морської техніки й можливої війни та крім того збудувати, чи розбудувати існуючі воєнні порти та всі морські споруди. Таким місцем для оперативної бази була в часи б. Росії природна гавань на півдні Криму, де стоїть Севастополь, який був опоясаний багатими й глибокими затоками — Північною і Південною. Таким місцем треба скористатися й нашому майбутньому Морському Відомству.

II. Татари виявляють бажання прилучитись до України.

Своє бажання приєднати Крим до України татари виявили на початку 1917 р., в часи українізації, по моїй ініціятиві, Чорноморської фльоти. В час одного засідання нашої Ради Чорноморської Громади, в якій згуртувалися у велику українську сім'ю всі українці, що стало перебували в Криму, прибула делеґація від татар зі своїми національними прапорами. Низенько вклонившись та вибачившись, що перешкоджають нашій праці, делеґати попросили в нас слова. Це нас дуже зворушило й ми піднялися та попросили татар висловити нам, чого вони бажають і ми уважно їх вислухаємо.

Татари підрівнялись і один з них, що стояв на правому крилі, вище підніс дуже гарний прапор і почав говорити. Почав говорити, що на великому вічі їхнього народу було між іншим обговорене питання дальшого їх життя. Обміркувавши всі можливості, вони прийшли вкінці до висновку, що відбудувати свій край в самостійну державу їх народ не в силах, а тому, щиро шануючи наш народ, (при цьому вони низько склонили свої голови), — на їхньому великому вічі вирішено й одноголосно затверджено просити український народ прийняти їх до української сім'ї (як вони висловились) й просити дарувати їхньому народові культурно-освітню автономію. В доказ правдивости й щирости всього ними сказаного, делеґація просила нас прийняти їхні національні прапори.

Це нас ще більше зворушило. Нам дуже було приємно вислухати висловлене татарською делеґацією бажання їхнього народу приєднатися до України, бо південний Крим є для нашої Держави дуже цінним не тільки в військовому (стратегічному) відношенні, але й в економічному. Та й взагалі Крим явиться в майбутньому дуже цінним подарунком нашій державі у всіх відношеннях. І ми від усього серця дякували татарській делеґації та просили передати при кожній можливій нагоді всьому татарському народові безмірно велику подяку. Вставши з-за столу, ми підходили до кожного з татар і стискували руку зі словами: «Слава татарському народові, слава!» Обійшовши кожного, ми прийняли від них їхні національні прапори й просили пройти з нами до великої залі, де зібралася на загальні збори наша Чорноморська Громада, в якій поставили татарські прапори разом з нашими. Вже був час обіду й ми запросили їх пообідати разом з нами в Морському Зібранні. Після обіду ми провожали татар до залізничого двірця. Як раз був час відходу потягу на Симферопіль.

Повернувшись до загального будинку нашої Чорноморської Громади, ми зайшли до канцелярії й запротоколували прибуття в такій то справі татарської делеґації та весь перебіг спільної зустрічі. *)

Так відбулася поважна історична подія офіційного виявлення татарським народом повного довір'я й пошани до нашого народу, яка дає нам право уважати її актом, що відбувся по згоді всього татарського народу. А крім того, за часів гетьмана Павла Скоропадського, Крим був офіційно прилучений до України й як на морі так і в Севастополі, й нав круги була вже розпочата належна праця.

Якщо в розпорядженні української держави буде ціле північне побережжя Чорного Моря, — воно дасть в майбутньому Україні можливість піднести свій добробут, культуру та свою могутність на велику височінь.

Вважаючи це все ми повинні, як і всі давні народи, шанувати наше Море й щорічно відсвятковувати визначний день в історії нашої фльоти.

В. Севченко-Більський

Ген. по Адмірал. бувшої Чорноморської Фльоти

(Продовження буде)

*) Один примірник такого протоколу ми надіслали з листом від нас до Центральної Ради в Київ, але відповіді не одержали.

ПОДЯКА И ПРИВІТАННЯ АДМІРАЛА САВЧЕНКА-БІЛЬСЬКОГО

Мої Дорогі, мої Любі Високодостойні Морські Пластуни 10-го Куреня УПС «Чорноморці», 25-го Куреня УПС «Чорноморці», УПЮ «Водяник», УПЮ «Морський Сокіл» та все моє Морське Пластунство!

Від усього серця, від усієї душі бажаю Вам здоров'я і всього добра, а головне якнайскорішого повернення до нашого Рідного Краю, до нашої вже вільної, вже ні від кого незалежної, при Божій допомозі, нашої Любої Матері Соборної України.

Ваші милі, такі сердечні, — листи, такі рідні, зворушили мене й це було для мене такою великою втіхою, що я почав себе почувати краще й на душі було так легко, так відрадно, читаючи Ваші цінні для мене листи. Я не почуваю тепер себе таким самотнім, бо вчув таке миле, таке сердечне до себе відношення й я від усього серця складаю Вам, мої Дорогі Морські Пластуни, найщирішу, найсердечнішу подяку.

Хай Вам Бог Милостивий дасть сили видержати при Вашій праці для добра нашої дорогої України і на славу нашого Українського Чорного Моря та дочекатися світлих радісних днів повернення до нашої Любої Батьківщини і там щасливо спокійного життя при любій праці.

Не маючи можливости всіх Вас поздоровити з Великодніми Святами та скласти Вам мою велику подяку за Ваші неймовірно цінні листи, я з приємністю роблю це почерез журнал української молоді «Смолоскип».

Слава Україні!

Ваш

В. Савченко-Більський

Ген. по Адмірал. б. Чорн. Фльоти

При пластовій ватрі - в день св. Юра

Погідний всеняний вечір. Місяць розпочав свою мандрівку, а зорі моргають до нього, немов залицяються.

Ватра весело палахкотить. Біля неї сидять задивлені у вогонь постаті. Обличчя їх сяють радістю, а заразом на них видно велику задуманість. Сьогодні святкують пластуни день свого патрона, св. Юра. Це день коли по всіх закутках землі пластова молодь з лелійкою на грудях більше, як в інші дні, думає про своїх ближніх. Думає про інших пластунів, які запалюють між молоддю пластові ідеали та борються за них.

На життя св. Юра скавти дивляться, як на геройську леґенду, з якої кожний повинен брати собі приклад. Так, як св. Юр, пластун — мусить бути повсякчасно готовий принести себе в жертву при виконуванні Доброго Діла, працюючи справедливо, чесно, не зважаючи на жадні обставини.

В хвилину, коли ми сидимо біля нашої маленької ватри, ген — далеко, також на чужині, біля ватри сидять наші подруги й друзі. Вони може веселіші, може тому, що їх є там десь більше, мають свої гуртки, змогу працювати, брати активну участь в пластовому житті. Іншим може тяжче, вони покинули свої гуртки й поїхали в дальшу чужину. В багатьох місцях ще немає пластового уладу. Але це ще не значить, що там не може розгорнутись пластова праця, що ми вже не пластунки й не пластуни. Ні, навпаки, ми й багато з нас — тепер пластуни духом з сильнішою волею, бо більші наші завдання тому, що ми маємо бути піонерами пластової ідеї, розгортати працю там, де ще її немає.

Бо не штука бути пластуном там, де є разом з нами сотні пластунів, а штука одному дати ініціятиву, яка б покликала десятки молоді до Пласту. Наше завдання — в першу чергу — заховувати пластові закони й звичаї, гідно репрезентувати український Пласт. Завдання пластуна великі й кожний з нас мусить озброїтись сильним духом та сильною волею.

Дороговказом хай нам стане св. Юр. Не зневірюймось, коли нам доводиться важко працювати, не трать мо доброї думки, твердо ступаймо по нашому шляху, відважно берімся до праці, коли хочемо, щоб наша пластова ідея розвивалася. Будьмо гідними наслідниками наших Великих Попередників.

В день св. Юра, сидячи при цій ватрі, яка є частиною тієї ватри, при якій сидять наші подруги й друзі, веселяться і згадують нас, ми теж, дивлячись на неї, згадаймо про них і постановім собі: з новою силою при ступити до праці в ім'я України й пластових ідеалів.

Ст. Пл. Беркут

Французький Скавт зустрічає день св. Юра

22. квітня, увечорі, Париж засіявся темно-ґранатовими однострями. В кожному метро, в автобусах, на бульварах, вулицях — гуртками й поодиноко ви могли побачити сяючі, радісні обличчя французьких скавтів. Всі з піснею на устах, веселі, бадьорі — всі спішать до зимового Велодрому. Цілий бульвар де-Ґренель, біля метро Бір Гакеім і всі окружні вулиці забиті життєрадісною молоддю. Колона за колоною дівчата й хлопці входять до найбільшої спортивної залі в Парижі. Море скавтів, де-не-де видно якогось «цивіля», але він губиться, його не помітно, ще десь якийсь священик, але їх теж мало. Не видно й сеньйорів-скавтів, загал — це 10-16 річні.

Вхід до залі прибраний великими образами зі скавтського життя, які так влучно відображують цілу молодість!

Ті, що в залі, починають нетерпеливитись. Їм задовго ждати дві години, поки всі ввійдуть до середини. Але багато з них знаходять скоро зайняття: одні співають, інші лазять десь, заглядають, їх цікавить кожний куток цієї залі, в якій не один спортовець став чемпіоном світу!

Біля 9-ої години починається імпреза. Трубадури трублять тривогу. Зі вступним словом виступає А. Гай, керівник четвергових радіопередач для молоді.

Його слова короткі, але які, ядерні, які правдиві: **«Ми, яких серця сьогодні повні радости, а очі повні щастя, перенесімся думками до тих наших молодих друзів, які знаходяться поневолені, в нещастю, які стогнуть під тираніями».**

Після нього слідують виступи: гуртовий танець «маленьких крилець», скавтська оркестра фр. народніх інструментів, бретонські народні танці, демонстрація собак міської поліції Парижу (скоки, атака, охорона, розшук), під слова **«ми за братерство і дружбу між молоддю чотирьох кінців світу...»** виступають російські скавти: балалайочна оркестра і танцювальна група (танцюють «Гопак»...), скеч «Інавґурація статуї» відбиванкові змагання з ізраїльськими скавтами. Перед закінченням виступає Президент французького скавту п. Презігу, з коротким словом.

На закінчення відбувається величній танець — «Св. Юр» та велика збірна інсценізація: символ зла й добра, під гучні слова спікера: **«Змій, якого забив св. Юр, — це втілення зла, брехні, неправди, в наслідок чого приходить тиранія, поневолення народів, страждання...»**

Символ добра — вільний марш, радісних, вільних людей, до краси, щастя, свободи...

«Світ не потребує слабих людей, боягузів, сумних, — світ потребує людей відважних, сильних характером, солідарних, товариських, дружніх. Такий світ починається вже поруч нас в родині, школі, товаристві, грі й забаві...»

Величній здвиг, в якому взяло участь 15 тисяч французьких скавтів, закінчився символічним маршем кількох скавтських куренів, які представляли собою **добро, і свободу**, несучи непереді великий образ св. Юра, на другій стороні, якого виднів напис **«Перемагати»** і піснею **«Дружба і свобода»**, яку співали всі присутні.

Кожний виступ був мережаний спільними співами всіх присутніх під кермою знаменитою А. Гая.

Опівночі закінчилось це велике свято. Ще довго можна було чути по різних кінцях Парижу веселі співи та балачки молодих скавтів які розходились по домах.

***

На марґінесі цього свята слід би теж згадати виступ російських скавтів, які виявились настільки нечесними, що виступали з українським танцем, подаючи його за російський і докору в сторону тих наших українських паризьких пластунів, які ще досі не зуміли зорганізувати ані одного пластового гуртка, хоч на це є багато даних і можливостей.

О. З.

Богдан Ярославич

РАДІСТЬ

Весна — метелиця,
Кружляє круг змислів...
Усе немов сниться китицями слів.
Знов блиснули лиця,
Роз'яснів мій вислів —
У зір, що іскриться,
Хтось вічність уплів.
Так хочу вхопитись
За круг карузелю
Й блакиті напитись,
(Блакить я люблю!)
В трояндах втопитись —
В сп'янілих пастелях...
Щоб щастям упитись,
Я келих наллю!

Говорить Б. Матушевський

Засідання Найвищого Суду УРСР 19. березня 1930 р. о год. 20-ій.

Зізнання члена Керівної п'ятірки СУМ-у Б. Матушевського.

Прокурор: ... Чи ви знаєте про попередню діяльність вашого батька?

Матушевський: Член ТУП...

Прокурор: Які посади займав він при уряді Петлюри?

Матушевський: Я знав, що брав участь в роботі Центральної Ради, після в Громадському Комітеті при зустрічі Директорії, після був дипломатичним представником УНР в Греції...

Прокурор: Чи маєте ще яку рідню?

Матушевський: Маю ще двох братів. Один закінчив Подебрадську Академію і зараз працює десь в Польщі біля Варшави, другий зараз у БУПР, був студентом III-го курсу Київського ІНО.

Прокурор: Скажіть, як було закладено СУМ і вашу участь в ньому.

Матушевський: На весні 1925 року я і Павлушков прийшли до висновку, що треба заснувати національну організацію молоді і він дав одразу назву для неї СУМ... Я пристав на його пропозицію...

Прокурор: Чи не можете ви передати суду зміст цих дебатів?

Матушевський: Не пригадую зараз... Збори були у мене на помешканні.

Прокурор: Ви чули, як він (Павлушков — прим. Ред.) говорив про систему організації...

Матушевський: Що краще було б для конспірації організуватись по п'ятірках... Я завербував Клопота, Павлушков — Виноградова... Більше не знаю нікого.

***

Прокурор: Чи до пояснень Павлушкова відносно програму ви можете дати додатки?

Матушевський: ... Ми робили по своєму... **що до викупу землі, то такої точки в програмі не було. Земля мала належати тим, хто на ній працює.** Решту він передав правильно... Про терор, такого пакту не було, а говорилось, що терор можна застосувати до визначніших, а в разі потреби, то і для дрібніших діячів радвлади... Коли хто не підлягав постановам організації, його організація мала знищити... Засобом для цього були обов'язкові внески членів СУМ-у для купівлі зброї...

Прокурор: Ви казали, що тут змішували СУМ з СВУ, ви чули, що казав Павлушков, що СУМ є частиною СВУ. Коли ви вперше почули від Павлушкова про СВУ?

Матушевський: Це трудно мені сказати, а тому і мої попередні свідчення туманні. Колись Павлушков дав мені відозву, а згодом якось повідомив, що закордоном існує організація для визволення України і що ця організація поширена і на Україні та що до неї належить Єфремов.

Прокурор: Чи ще щось чули про СВУ?

Матушевський: Саму назву СВУ, як три літери, я почув уперше коли сидів в ГПУ... Про це я дізнався зі слідства.

Прокурор: У ваших зізнаннях плутанина. На стор. 40 ваших зізнань рівнож на сторінці 49 ви говорите про СВУ... Те ж зимою 1928 року... Це є ваше зізнання.

Матушевський, Так, я в той час цього не знав.

Прокурор: Ви цілий час давали такі неясні відповіді. У вас нема сумніву, що ви належали до СУМ, що ви разом з Павлушковим укладали програм і шляхом терору хотіли нищити представників радвлади.

Матушевський: Так...

Прокурор: Як же ви підписали проти?

Матушевський: Я не знав про існування порядку, що можу не підписувати протоколу.

Прокурор: Так для вас очевидно, що ви були членом СВУ?

Матушевський: Так.

Прокурор: ... брали участь у вшануванні Петлюри...

Матушевський: Брав... написав вірш... розповсюджував різну літературу... **Ми його (Петлюру — прим. Ред.) вважали за національного героя, за те, що він стояв за самостійність України.**

***

Матушевський: Я був, здається, скрабником, так скарбником...

Прокурор: Що то за організація була?

Матушевський: Зразу без політичної мети. (мова про ТЕЗ — прим. Ред.), мала на цілі зв'язувати товаришів, що кінчать школу, щоб вони не розгубились, для самодопомоги, а після чув від Павлушкова, що вона для об'єднання шкільної молоді, щоби не порвати зв'язку...

***

Слово забирає громадський обвинувач П. Любченко.

Любченко: У мене кілька запитань до вас. Ви учились у трудшколі Шевченка. Хто викладав у вас історію і суспільні науки?

Матушевський: Гермайзе.

Любченкчо: На якому віці ви закінчили історію?

Матушевський: Плани школи були побудовані так, що ми мусіли бути ще рік, але ми мали прискорений випуск. Ми стали на віці відродження, бо випуск був приспішений.

Любченко: По українській історії ви зупинились на якому віці?

Матушевський: Здається на 18-у.

Любченко: Керував у вас Гермайзе?

Матушевський: Так.

Любченко: А по суспільних науках хто?

Матушевський: Гермайзе.

Любченко: Що саме викладав по суспільнознавству?

Матушевський: Політичну економію, соціялізм, матеріялізм.

Любченко: А про що вчили вас про роки громадянської війни і революцію?

Матушевський: Нічого, для цього існував політгурток.

Любченко: Якого року ви закінчили школу?

Матушевський: 1923 року.

Любченко: Тоді, як почали організуватись боївки.

***

Любченко: Ви, здається, розробляли фінансову сторону вашого програму?

Матушевський: Ні.

Любченко: А хто його розробляв, Павлушков?

Матушевський: Так.

Любченко: А скільки платити за землю?

Матушевський: Я цього не казав.

Любченко: Він не казав, що за національною романтикою криється викуп?

Матушевський: Ні, не казав!

***

Любченко: Виходить, що Павлушков сам виправляв?

Матушевський: Не знаю... Ніхто не виправляв... **По програму земля належить тим, хто на ній працює!**

Любченко: А про інтервенцію?

Матушевський: ... що можливо і ми, як бойова організація візьмемо участь. Ми вважали, що на закордон нема чого вважати, що ми можемо самі встановити свій програм.

***

Запитання дає оборонець Волковиський.

Волковиський: Ваш батько коли помер?

Матушевський: В 1919 р., коли мені було 12 років.

Волковиський: Який настрій був у вас у зв'язку з цим?

Матушевський: Смерть дуже вра-

зила мене не тільки тому, що він був батьком, а й тому, що він був жертвою громадського інтересу, кинув родину і став до державної роботи УНР.

Волковиський: Ви кажете, що ваш батько вмер за національну ідею?

Матушевський: Так, я вважаю, що батько вмер за національну ідею.

Волковиський: Коли складався ваш національний світогляд?

Матушевський: Дуже рано, **ще в шість років,** коли батько працював в «Раді», я цікавився громадськими справами.

Волковиський: Значить з 6 років ви були під шовіністичними впливами?

Матушевський: Цього не скажу. Лише в час революції перейнявся шовіністичними настроями.

Волковиський: В яких школах училися ви?

Матушевський: Я вступив до першої української гімназії, що взагалі була першою українською школою, яка після перейменована була в першу трудшколу.

Волковиський: Ваш світогляд в школі розвивався під впливами...

Матушевський: Я дуже поважав Дурдуківського і Єфремова з багатьох міркувань. Дурдуківський був моїм другим батьком...

***

Волковиський: ... Ви казали, що про революційний рух ви нічого не знали. Що Петлюра був у вас за національного героя...

Матушевський: Політичного духу у нас в школі не було.

Волковський: Чи не казали вам, як Директорія поводиться там в Европі...

Матушевський: ... Нічого не знаю. **Я ідеалізував цих людей. Я дуже поважав авторитет Дурдуківського і Єфремова. Їх думки мусіли були й моїми.**

***

Волковиський: А чи ви знаєте, що писав Єфремов у свойому деннику?

Матушевський: Це було для мене тяжкою новиною. Очевидно після цього моє ставлення, оскільки дійсно ці погляди висловив Єфремов, мусить змінитись, бо в старі часи мені відомо — він виступав проти погромів, як і мій батько і чути про це мені тяжко.

Волковський: Так ваш батько був проти погромів... і вірш підписаний О. Матушевський — був вашим...

Матушевський: Так.

***

Голова суду проголошує допит підсудного Матушевського закінченим.

З'їзд організацій української націоналістичної молоді в Клівленді

(Власна кореспонденція)

Ідея скликання конгресу українських молодечих націоналістичних організацій зродилась вже давніше. Такий конгрес був необхідністю часу для узгіднення спільних акцій, координації й планування праці, про пагандивно-пресової ділянки та багатьох інших дій, які духово єднають націоналістичну молодь.

Здійснення цього задуму відбулось щойно 25-26 квітня 1953 р. на конференції в Клівленді, в якій взяли участь представники проводів і численна молодь МУН-у, Зарева й ВМ ОДВУ з Нью Йорку, Міннеаполіс, Шікаго, Монтреалю, Торонто, Філядельфії, Рочестер і інших осередків.

В перший день з'їзду, після слова д-ра Б. Винара про ціль конференції, вибрано Президію в складі: д-р П. Стерчо — голова, Б. Турченюк, Я. Білак, І. Михайлевич, В. Дмитрюк — члени та покликано до діяльності ділові комісії: організаційну — інж. Суховерський, В. Процик, пресову — Л. Винар, Я. Білак, О. Вруб лівський, резолюційну — О. Шевченко, В. Дмитрюк, В. Зварич.

Після відчитання численних привітів, виголошено такі доповіді:

М. Попович: «Українська молодь народжена в Америці й ми». Прелегентка докладно з'ясувала повстання, стан, розвиток та працю всіх українських молодечих організацій в ЗДА, їхні позитиви й негативи. Окремо зупинилась над працею молоді ОДВУ, над її, зокрема, тяжким шляхом діяльности та над цілями, які вона собі ставить.

Я. Білак в доповіді **«Молодь роджена в Канаді»** з'ясував приплив трьох еміґрацій до Канади, початок укрїнського організованого життя, зокрема молодечого. За його твердженням більшість молоді стоїть на роздоріжжі, не знає хто вона є — канадійці чи українці. Тому особливо треба провалити боротьбу за включення такої молоді в організаційні рямки. Життя сучасної української молоді знаменує меч в Украні й дипломатичний стіл на чужині. В своїй праці молодечі організації повинні звертати увагу на виховання твердості характеру, збереження українських національних традицій та на поставлення молоді на широкі державницькі позиції, не звужуючись до формальних справ.

Р. Шраменко в доповіді **«Програмово-діяльностеві пропозиції діяльности молоді ОДВУ»** представив співвідношення між ВМ ОДВУ і Зарево, справу націоналістичної преси молоді, справу доросту та співпрацю з іншими молодечими організаціями. Як ідеал у вихованні він ставить — в першу чергу виховання українського свідомого громадянина.

В широкій, живій і часом в дуже гарячій дискусії обговорено справу координації й співпраці організацій пресових органів, доросту, стипендійного фонду ім. О. Ольжича, активізації місцевих уродженців і інш.

Крім багатьох рішень суто організаційного характеру, постановлено створити Пресову Службу Націоналістичної Молоді та розбудувати стипендійний фонд ім. О. Ольжича.

У вечорі відбувсь в прекрасній атмосфері великий баль. На залі пахло студентським духом і червоними, рожами, як хтось влучно про нього висловився. Королевою балю вибрано п-ні Наклович, члена Зарева.

На другий день звітували комісії, які яскраво відобразили «гарячість» з'їзду. Бо він дійсно відбувався від початку до кінця в атмосфері гарячої дискусії. Це означало, що всі учасники цікавляться всіми молодечими проблемами, які ставлять вимоги часу.

З'їзд закінчено національним гимном. Всі учасники роз'їхались по своїх осередках з приємним спомином та гарячим бажанням ще більш посилено працювати.

***

В цей же день, в неділю, відбувсь з'їзд Зарева, який мав виключно організаційний характер. Звіт б. голови д-ра Б. Винра дав перегляд дотеперішньої праці та намітив проєкт зміни форм діяльности в майбутньому, що докладно відображено в резолюціях.

До нового Краєвого Проводу Зарева на ЗДА обрано: В. Дмитрюк — голова, Л. Винар — заступник, О. Шевченко — секретар, Д. Пілецький — організаційний, Лехновський — скарбник. Контрольна Комісія: д-р Наклович — голова, д-р Стерчо і Р. Шраменко — члени.

Л. Вишневий

ПЕРШИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА В ЗДА

(Власна кореспонденція)

11-12 квітня 1953 р. в Нью Йорку, в залях Колюмбійського Університету, відбувся Перший Конґрес Українського Студенства в ЗДА.

Від кількох років, властиво від того часу, коли почало все більше й більше скупчуватися українське студентське життя в ЗДА і українська молодь почала студіювати на Високих американських Школах, відчувалася потреба створення організації, що об'єднувала б все українське студентство. Час-від-часу появлялися на цю тему статті в українських часописах, відбувалися розмови, створено АВ ЦЕСУС-у, який почав перші підготовчі роботи, а пізніше цю ініціятиву перебрав Діловий Секретаріят, який і скликав Перший Конґрес. На Конґрес було обрано від 22-ох студентських товариств 89 делеґатів, хоч в нарадах брало участь лише 68. На початок — це безперечно поважне число, бо створена організація відразу нароховує 500 членів.

Зборами проводила Президія, яку обрано одноголосно в складі Григорчука — голова, п-на Кульчицька і Рижій — заступники і п-ні Кохно та Ковальська — секретарі для української й англійської мов.

В програму цілого з'їзду входили крім справ чисто ділового характеру також доповіді: **Проф. Мослі**, професора Колюмбійського Університету, що в своїй доповіді звернув спеціяльну увагу на допомогу студентам. Він як представник Східньо-Европейського Фонду, — запевнив, що ця організація не робить спеціяльного вирізнення для росіян, тому упередження українців супроти неї — зайві. Конґрес у своїх постановах пізніше постановив користуватися з Фонду згаданої інституції. Проф. Мослі, як великий приятель українців, зазначив, що досягнення української науки є великі, тому він радий бачити організацію українського студентства, члени якої, як майбутні вчені й фахівці, принесуть багато корисного для своєї нації і для всього людства.

Проф. Решетар у своїй доповіді підкреслив значення вибирання такого фаху для студіювання, що міг би відіграти важливу ролю у відбудові української держави.

Третю доповідь виголосив **д-р Фізер**. Це була, властиво, програмова доповідь. Д-р Фізер, підсумовуючи тяжкий шлях, пройдений українським студентством, ствердив, що нашим обов'язком сьогодні — підготуватися тут, у вільній країні, до важливих завдань, які дає нам наш народ — збагачувати знання й допомагати визвольним змаганням України. Вкінці прелеґент підкреслив, що нашим обов'язком є створити Централю на засадах академічної однозгідности, зберегти єдність і перешкодити монополії будь-якого середовища, бо лише тоді ми зможемо виконати всі наші обов'язки. І, що нашим обов'язком — зберігати завжди тісний зв'язок з ЦЕСУС-ом, як ценральною організацією, що об'єднує все українське студентство по за межами України.

Всі проблеми, які були порушені в доповідях, були пізніше опрацьовані комісіями: статутовою, міжнародніх зв'язків, допомоговою, організаційною та резолюційною. Найбільше часу присвячено для статутової Комісії і для самого статуту. Хоч, правда, голова цієї комісії, п. Винницький не погоджувався на те, щоб цю комісію доповнити ще трьома особами (д-р Цюцюра, д-р Фізер і п. Мельник), які є, до речі, найбільш компетентні в ділянці права. Одначе З'їзд цю пропозицію більшістю голосів прийняв. Інші комісії вив'язалися зі своїх обов'язків добре. Як організаційна так і резолюційна Комісії, винесли одноґідне рішення у відношенні до ЦЕСУС-у — визнавати ЦЕСУС організацією всього українського студентства на еміґрації, тримати тісний зв'язок, здавати звіти з діяльности й допомагати матеріяльно. Це, безперечно, є одне з найбільш позитивних рішень, яке З'їзд ухвалив майже одноголосно.

До неґативів належить в першу чергу те, що на З'їзді намагалися більше вживати англійської мови (!) навіть там, де цього абсолютно не було потрібно.

Управа новоствореного Союзу була обрана більшістю кількох голосів, в такому складі: п-на Є. Кульчицька — голова, пп. Поштар, Кравець, Шутка, Петришин — заступники, рівночасно виконуючі ролі референтів, п-на Ковальська — ген секретар, п. Кідень — скарбник. Голови поодиноких Комісій: стипендійна — п-ні Фіра, пресово-інформаційна — п. Головінський, культ.-осв. — п-ні Онуферко, спеціяльних доручень — п. Карапінка. Контрольна Комісія: пп. Григорчук, Норка, Семенишин, Бачинський, Заяць. Товариський Суд: пп. Білас, Олексишин, Сумик, Штойко, Богатюк.

Вина Комісії-Матки в тому, що вона не зложила такого складу Управи, за яку голосували б всі.

Конґрес закінчився спокійно, без жодного ентузіязму, без жодних великих надій на майбутнє.

***

Прозвучали останні звуки національного гимну і кожний з учасників спішив до підземної залізниці Нью Йорку; щоб скорше доїхати додому. Частина учасників, можливо, відразу після закінчення З'їзду про нього забула, одначе інша частина ще групами гаряче дискутувала, а потім поодиноко роздумували, застановлялися над деякими проблемами З'їзду й робили висновки. І напевно кожний мав інший образ висліду З'їзду, бо кожний його інакше уявляв перед початком, а також не кожний його бачив у цілості. Здається кожний, якщо не більшість, сподівалися, що на конґресі буде «війна», будуть сваритися до безконечности, як це вже в нас прийнялося. А тут диво: на залі нарад майже нічого подібного не було. Спостерігачі вважають, що на з'їзді взагалі не було динаміки.

Одначе, щоб оцінити З'їзд, як цілість, — треба брати до уваги все, що було на З'їзді: наради на залі й поза нею. І оці наради й розмови поза залею — були основою намагання не допустити різних непорозумінь в програму З'їзду. Була головна проблема, яка залишилась, на жаль, нерозв'язана: створити тіло — Союз такий, щоб він став базою **справжнього порозуміння** на всенаціональному, соборному ґрунті. Робилося це з наміром, щоб майбутня Управа Союзу охопила **все** українське студентство, а особливо те, що походить з підсовєтської дійсности — Наддніпрянської України. Бо хоч їх є багато, але надзвичайно мало їх бере участь в студентському організованому житті. А все через оті партійні сварки. Робилося це все з наміром, щоб майбутня Управа стала зразком єдности не лише для студентства, а також і для цілости українського суспільно-громадського життя.

Відповідальність за це лежала на плечах Комісії-Матки, яка мусіла б знайти вихід з дуже **простого** положення. Одначе прикро ствердити, що тоді коли всі інші Комісії вив'язалися зі своїх обов'язків чудесно, Комісія-Матка цього цілком **не осягнула**, а новообрана Управа складається з членів одного угрупування, з одної тільки частини земель України і навіть одного віровизнання.

(Док. на 10-ій стор.)

Шляхами невідомих земель

ІЗ АРКТИКИ НА АНТАРКТИДУ

Здається, що на землі вже немає такого місця, щоб туди не поступила людська нога... Протоптали її із півночі на південь, із сходу на захід, пройшли піщані пустелі та бори Африки, Америки й Австралії, заплили до найдальших острівців Океанії, сніговими бездоріжжями пробралися на бігуни земської кулі. Очайдушні піонери, сміливі мандрівники, не знаходять собі супокою, бо (тим, що не вірять у привиди Верна!) ще залишається здобути Монт-Еверест, прослідити глибину морів та... перенестись на одну зі сусідніх планет.

Останньо повернулась до Франції підбігунова експедиція Paul-Emile-Victor. Ця горстка дослідників (на знимках — вони бородаті, але всміхнені й перш за все: молоді!) зважилась атакувати Арктику та Антарктику, Ґреляндію та землю Аделяйди. Їхня праця тривала впродовж шости довгих років (1947-53) і зараз вони публікують висліди: підготовляють видання 50 томів усякого роду наукових спостережень, клеять ленти фільмових документаріїв, влаштовують виставки.

Слід знати, що підбігунові експедиції сьогодні повністю змоторизовані. В Парижі, на площі Єна, прохожі обступають дивовижну автомашину — це немов танк-амфібія, на гусеницях, стіни — опанцирені. Зацікавлення видимо зростає, бо всі, шнурочком, тягнуть з-відтіль до близької залі, де приміщено виставку. — Що там показують? Приладдя, що служило до помірів та записування різних явищ із ділянки топографії, геології, геодезії, мареграфії та інших наук, охрищених чудернацькими назвами: одяг та виряд експедиції; макети житловищ, у яких дослідники провели зимові пори; зразки підбігунового рослинного та тваринного світу; деякі сторінки зі щоденних метеорологічних звітів і те, що для нас найбільш цікаве — знимки.

На підставі вичислених ось-тут експонатів, спробуємо відтворити для наших читачів умовини, в яких перебувала експедиція:

Для прикладу перенесімся на декілька хвилин до Ґреляндії, де на схрещенні рівнобіжника 70o55'N та полуденника 40o30'W було построєно першу дослідчу станцію. В підручнику географії, чи в будь-якій енциклопедії знайдемо, що по-нашому — це «Зелена країна», відкрита вперше Ериком Червоним у 983-989 рр., зараз належить Данії, а заселена 16.000 ескімосів. І, уявім собі, що кругом нас одна, безмежна, снігова пустеля... Хто читав Джека Лондона, той знає: небо цілує землю, невмолимий холод (його тут до — 66oC!) і марево «білої смерти». Зимова хуртовина. Вихор, що мчить із скорістю 120 кілометрів на годину, переносить із місця на місце високезні кургани, прогризає дерев'яні споруди. Ніяк удержатися на поверхні! Обличчя людини, що відважилась виглянути зі землянки, вкривається через дві хвилини льодовою маскою... Будьмо щирі — який же в нас родиться настрій? В душі — порожнеча, сентимент безсилля супроти всемогучої природи, в горлянці — крихта притаєного переляку, а в голові — бажання бачити щось живе, гуторити, щоб тільки не залишитись самітнім.

Але дослідники не сміють піддаватись почуванням! Для науки вони підписали контракт на життя і смерть. Вони не вагаються, вони йдуть та перемагають. Леґіони їх: Рос, Франклін, Нансен, Скот, Бирд, Амундсен та ряд інших — собачими запрягами, механічними возами, кораблями, підводними суднами, літаками — вони спішать, щоб видерти природі останню теємницю.

С-ий

Куплю негайно!

1. Всі числа **«Юнацької боротьби»** (Журнал української революційної демократичної молоді).
2. Брошуру М. Шульги: **«Про молодь Наддніпрянщини».**
3. Брошуру УРДП: **«Молодь Великої України і наше завдання».**

Зголошення слати на адресу:
«Smoloskyp» (pr. Nestorenko)
3, rue du Sabot, Paris 6e, France.

Перший конгрес українського студенства в ЗДА

(Док. з 9-ої стор.)

Отже — це перешкодило З'їздові розв'язати одне з найголовніших питань згаданого вище. Чи це добре, чи зле — хай оцінить собі кожний зокрема, хто цікавиться українським студентським життям.

Прикро лише ствердити, що в нас хоч блукаємо по світових роздоріжжях вже багато років, катеґорії думання про добро свого народу ще не викристалізувалися. Але віримо, що прийде час, скоріше чи пізніше, коли Український Студентський З'їзд буде відбуватися більш динамічно, з динамікою **абсолютної єдности**, як дороговказом до осягнення мети не лише для своєї групи, а **щонайперше для добра цілої української нації.**

Це наш обов'язок, це конечна мета.

О. Шевченко

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді
Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:
Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статтей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародній купон на відповідь.

Передрук окремих статтей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:
«Smoloskyp»
3, rue du Sabot, Paris 6e, France.

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати **тільки** на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародніми купонами.

ПРЕДСТАВНИЦТВА «Смолоскипу»:

ЗДА:
Les Wyshnewyj
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.

Велика Британія:
W. Bondarenko
41, Percy Road, London W. 12.

Канада:
Petro Danyluk
104, Grove Ave, Winnipeg, Man.

Німеччина:
Jaroslaw Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Аргентіна:
Lypka Jaroslaw
c. Talcahuano 847, Buenos Aires.

Бельгія:
Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»
Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue du Sabot, Paris 6e
PIUF. S. A. R. L.

ЖОВТІ ЧОРТЕНЯТА

(З кінової залі)

Піти в кіно — так видається пересічній людині — це просидіти зо дві години в вигідному фотелі, в перерві посмоктати морожене, словом: забути про зовнішній світ та прогайнувати солодко дорогий час.

Все ж таки в фільмі, навіть лихому, спостерегливий та уважний глядач віднайде якусь прикмету. Будь-то заміст, гру артистів, діялоги, декорації, монтаж, постановка, музичний пейсаж, хоч би технічне виконання. Якщо в фільмі немає нічого, крім бездушних картин, то й при найгучнішій реклямі заля лякатиме порожнечою. Чейже людям залишилося ще деяке почуття краси й мистецтва?!

Ось-так і в фільмі про жовтих чортенят — China's little Davils — можна дошукуватись багато недотягнень. Хоч зображено тут і війну, й підпілля, то мається враження, що постановщик ніколи не виглянув поза ворота свого бюра, чи кіноматографічного варстату — студій. Вибухи ґранат нагадують часто бомбардування Гірошіми, бойові літаки присідають на рижових полях і т. п. — та це другорядне...

Раніше. коли мені було 8-12 років, я любувався читанням таких книжечок, як «Маленькі борці», «За Україну» — не пригадую точно, мабуть у львівських виданнях Тиктора, чи «Світ-у Дитини». Якось так склалося, що оглядаючи фільм **«Жовті чортенята»**, мені вони пригадались. Чи Літл Біч не схожий на нашого Андрійка, що доносив Січовим Стрільцям амуніцію аж у передові лінії і гинув від ворожої кулі?

... Японські війська опанували Китай. Це був 1941 р., зразу після наскоку на Порт Артур. У зруйнованому селищі американські летуни знайшли раненого хлопця і прийняли до себе. Його навіть післали вчитись у школу... Але Маленький Біч не міг забути Китаю в огні, не міг забути втрачених батьків, спаленої хати та на грудях тільки що присохлої рани від японської шаблі. «У ворога не шукай пощади!» — говорив він, а коли йому пригадували, що ще молодий, то всміхаючись китайським звичаєм, відказував: «Війна старіє людей... так і мені може зараз 500 років?»

Біч організує своїх шкільних товаришів. — Жовті чортенята пролазять колючі засіки, прокрадаються непомітно в японські магазини: нищать, палять, висаджують динамітом. «За саботаж — кара смерти!» — і японці безпощадно мстяться за втрати. Але китайський філософ — кільканадцять-літній Біч — припридержується закону, як то кажуть, примітивної людини: око за око. Всупереч наукам американського вчителя, який безустанно твердить, що навіть із ворогом можна піднайти modus vivendi, він добачує тільки одне, прогнати японців до їхнього Токіо!

Усьому свій кінець (фільм теж не може тривати в безконечність!) і Маленький Біч гине в бою з ворогом. «Цим разом — моя черга...» — це його останні слова.

Фільм про жовтих чортенят безперечно багатий змістом. Ця природна любов рідного — батьків, своєї землі, Батьківщини — не має у собі нічого з попереплутуватих міркувань т. зв. культурного світу. Скільки їх, тих малих жовнірів без однострою, що гинули й гинуть на рижових полях, чи серед ланів золотої пшениці? Їхній клич: **«Моє життя належить туди!»**, а їхні імена: Андрійки, Петрусі — всі ці незнайомі, але нам близькі, маленькі борці.

С-ий

В Україні

Дніпропетровськ. При Гірничому Інституті ім. Артема в Дніпропетровську створено оперну студію, якою кермує відомий український артист В. Вівчаренко.

Разом зі студентськими колективами оркестри, хору і хореографічного — оперна студія підготовляє, як свою першу постановку оперету «Наталка Полтавка».

Київ. В київській обл. 6.965 учителів є на нижчому рівні освіти, як вимагається. В Розважівському, Ново-Шемелицькому і Обухівському районах багато учителів без відповідної освіти викладають українську та російську мову, математику, фізику. В області крім того 60 директорів і 23 завідуючих учбовою частиною шкіл не мають належної освіти...

«Рад. Україна» ч. 51 опублікувала перегляд листів сільських учителів з різних місцевостей України, в яких вони жаліються на «бездушне і чиновницьке» відношення до них місцевих органів влади (не дають помешкань, не вирівнюють платні, тощо).

ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Негайно після появи першої частини «ЕУ», (яка, як відомо, являє собою цілість), почала Редакція «ЕУ» під проводом проф. д-ра В. Кубійовича підготовчі праці над другою, гасловою, частиною. Плянується, що друга частина вийде у 4 томах, по п'ять зошитів кожний (разом 17.600 сторінок дрібного друку). Вона обійме не менше 20.000 гасел і даватиме всі необхідні відомості з українознавчих предметів, упорядковані цим разом не за ділянками знання, а за абеткою. Розпочато енерґійні заходи для добуття фондів на редакційні праці, в якій включаються широкі кола нашої громадськости. 10. 4. приїхав до Сарселю новий науковий співробітник І. Кошелівець, який працюватиме спеціяльно у Редакції «ЕУ».

(За «Вістями ЕВ НТШ»)

«ГОЛОС МОЛОДІ»

Перед нами три числа органу МУН-у — «Голос Молоді»: два в англійській мові, одне в українській, які появились в цьому році.

Бездоганне технічне оформлення, вигляд притягаючий. Головній Управі МУН-у й співробітникам журналу належиться дійсно признання, не тільки за те, що вони зуміли перебороти всі труднощі фінансового характеру й видавати систематично свій журнал, а й за підшукання відповідних співробітників, матеріяли і статті яких роблять журнал дійсно цікавим.

Англійське видання цілком інше це «Digest ukrainian» своєрідний український молодечий магазин в англійській мові. Визначні особистості українського культурно-наукового життя (Проф. Л. Добрянський, проф. П. Юзик) та молодші співробітники запевняють йому високий рівень.

Тоді коли в нас так мало видань в чужих мовах, українська молодь в усіх країнах повинна розповсюджувати цей цінний журнал головно між чужинцями, чим спричиняться до пропаґування імені української молоді в вільному світі.

На нашу думку було б доцільно, при співучасті й інших молодечих і студентських організацій поширити цей журнал на репрезентативне видання всієї української молоді на чужині. Для цього треба більш зрозуміння зі сторони різних організацій, а МУН і Редакція «Digest ukrainian» піде їм напевно назустріч.

Замовлення на журнал можна слати на адресу:

Box 3093, Winnipeg, Man. Canada

Б. Г.

ПІДСУМКИ ЗИМОВОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ

«... Почавши з 20. грудня м. року в Україні випав великий сніг. На жаль, комітети фізкультури і спортивні товариства підготовились до зими дуже зле. Властиво зима застала в росполосі фізкультурні організації республіки. Спортивні т-ва майже нічого не робили для організації учбової праці і масових змагань на лещатах і совгах. В результаті цього в ряді областей зірвано здачу норм ГТО і підготовку р зпорядчиків для зимового спорту. В київській обл. в 28 районах із 53-ох праця по здачі норм ГТО взагалі не починалась. В самому Києві на сотні тисяч молоді тільки 35 тисяч брало участь в профсоюзно-комсомольському кросі.

Спортивні об'єднання «Динамо», «Спартак», «Наука» й «Іскра» або не мають лещетарських секцій, а якщо такі є, то дуже нечисленні. Такого улюбленого спорту, як фігурне совгання в цілій Україні є тільки кілька секцій.

Про низький рівень розвитку зимового спорту в Україні свідчать ось такі результати: в перегонах лещетарів на різні дистенції із 197 найкращих учасників республіки тільки 6 показали результат першого розряду. Ще гірше з результатами змагунів на совгах — навіть чемпіони України осягнули тільки рівновартість третього розряду!

На цілу Україну тільки в Харкові є одна доріжка для бігів, на якій можна тренуватись. Керівники республіканської ради «Динамо» і «Спартака» уперто не бажають будувати таких доріжок в своїх базах. Багато баз в різних містах цілком опущені. В Києві напр. на лещетарській станції «Спартака» із 200 пар лещет — тільки 70 в стані ужитку. Цілковито занедбано будову і відбудову лещетарських баз в Святошині і Голосіївському лісі (Київ).

Не ліпше стоїть справа з лещетарськими трамплінами. В Крем'янці, Славську їх чисто розтягнено... В Харківській, Львівській, Житомирській, Київській, Сумській, Дрогобицькій, Закарпатській, Черновецькій областях з кожним роком погіршується учбово-спортивна робота в зимовому спорті.

В Полтавській обл. де є більше 13 тисяч лещет, а 43.667 чоловік належуть до лещетарських секцій, предсідник обласного комітету фізкультури Ровенській робить завжди різні перепони для молоді, яка хоче займатись цим видом спорту чи брати участь в змаганнях... Та сама справа в Закарпатській обл. (предсідник Алмаший) — тут навіть немає лещетарських секцій... В Сумській обл. (предсідник Кулик) комітет цілком запустив учбово-спортивну роботу... Цілковиту байдужість до розвитку зимового спорту проявляють керівники Київського обласного комітету Кульчицький і Котко.

Велику частину вини за провал в зимовій спортивній праці в Україні несуть відділ фізкультури Укрпрофради (завідуючий Антонович) і республіканський комітет по справах фізкультури і спорту (предсідник Рац), а в першу чергу учбово-спортивний відділ (начальник Бусигін). В комітеті до сьогодні не створена секція бігів на совгах, а лещетарська (предсідник Шебакін) майже не діяльна.

В школах справа представляється не ліпше. При більшості фізкультурних шкіл навіть немає відділів зимового спорту. В Україні можна на пальцях перечислити тренерів і викладачів відділів зимового спорту. Київський та львівський фізкультурні інститути й технікуми погано готовлять таких спеціялістів.

Між спортовцями України не видно нового здібного доросту. Честь республіки захищають з року в рік ті самі люди...

Н. Ковжун

(За журналом «Сов. спорт» ч. 35)

НОВОЄННІ РЕКОРДИ СПОРТОВЦІВ УКРАЇНИ

Легка атлетика

Вид	Результат	Прізвище	Місцевість	Рік
ЧОЛОВІКИ				
Біг:				
800 м.	1.50,4	П. Чевгун	Київ	1952
42.195 м.	2:23.59,0	В. Давидов	Харків	1952
Бар'єрний				
110 м.	14,1	Є. Буланчик	Київ	1952
200 м.	23,5	Ю. Літуїв	Станиславів	1952
400 м.	51,2	Ю. Літуїв	Станиславів	1952
Скок: тичкою	4,42	П. Денисенко	Київ	1952
Мет:				
коп'є	73,37	В. Цибуленко	Київ	1950
граната	89,39	В. Цибуленко	Київ	1952
ЖІНКИ				
Біг:				
500 м.	1.14,6	В. Багатирева	Одеса	1952
800 м.	2.08,5	Н. Плетнєва	Дружківка	1952
1.500 м.	4.37,0	Н. Плетнєва	(Донбас)	1952
Естафетний				
3 х 800 м.	6.38,4	Збірна України		1952
ЮНАКИ 15 - 16 років.				
Естафетний				
4 х 200 м.	1.39,5	Збірна Одеси	Одеса	1952
Скок: у висоту	1,81	В. Ситкін	Бердичів	1951
з тичкою	3,46	А. Зеленцов	Київ	1951
Мет: диском	46,97	В. Дроздов	Дніпропетровськ	1952
ядро (5 кг.)	15,92	А. Шолков	Білгород Дн.	1952
ЮНАКИ 17 - 18 р.				
Біг:				
400 м.	50,7	І. Бондаренко	Полтава	1950
Скок:				
з тичкою	3,82	В. Васильїв	Київ	1951
у висоту	1,88	В. Ситкін	Бердичів	1953
ДІВЧАТА 15 - 16 років.				
Мет:				
диск. (1 кг.)	38,56	Л. Іщенко	Одеса	1949
мяч (1 кг.)	46,03	Л. Іщенко	Одеса	1950
ДІВЧАТА 17 - 18 років.				
Мет:				
диск. (1 кг.)	42,19	Л. Іщенко	Одеса	1951
мяч (1 кг.)	48,46	Л. Іщенко	Одеса	1951

Париж Ціна 25. фр. Paris

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse ukrainienne «SMOLOSKYP» Journal of the Ukrainian Youth

Ч. 6 (30) Червень 1953 Рік 4

В річницю 1933

Двадцять років минає від тих «триклятих» років, коли на просторих ланах найбагатшої країни Европи — України, вмирали голодовою смертю наші матері й батьки, наші близькі й знайомі. Вмирали з голоду, штучно запроваджного Москвою цим молохом дикої півночі.

Боротьба українського народу за свою свободу, боротьбу українського робітництва, селянства, інтеліґенції і молоді Москва рішила приборкати голодовою смертю.

Ми, українська молода генерація, знаємо тільки з оповідань про ці страшні роки. Ми чули, що матері їли своїх дітей, що ворог вивозив тисячі української молоді й дітей в глибину жорстокої півночі, щоб їх перевиховувати на своїх яничар, ми мали змогу прочитати кілька **статтей і навіть кілька брошур про цей найбільший злочин Москви, нечуваний в історії людства. Але цього всього так мало, це все таке бліде, що ми до сьогодні не маємо ясного образу про те, що діялось в тих 1932-33 роках в Україні.**

Тому ми запитуємо свідків цієї трагедії, українських публіцистів, письменників, науковців, селян і робітників: чому ви не даєте нам, українській молоді, твору про голод в Україні? Твору, який би розкрив очі мільйонам засліплених комунізмом чужинців. Твору, який би зворушив сумління сильних цього світу і показав справжнє обличчя Москви. Чому ви, свідки тридцять третього, таїте перед нами і чужинцями, цю подію, яка забрала від нас мільйони наших братів по крові? Де ж ви свідки проклятих років?

До тебе, українська молоде, ми кличемо, до всіх вас, які перебуваєте в різних молодечих організаціях — пам'ятайте про 1933 рік! Пам'ятайте, що ви за нього маєте помститись. Розкажіть про нього вільному світові. Влаштовуйте спільні маніфестації, протестні віча, включіться активно в працю всіх комітетів для відзначення двадцятої річниці трагедії України.

Втілення нової доби

Слова, що прості і суворі,
А інші — негідні слова...

В цих двох рядках — весь Ольжич: простий і суворий, який вважає негідним всяке пустословіє.

Не можна розглядати ні поетичної творчости, ні революційного чину Ольжича, не глянувши на покоління Ольжичевих батьків. І це тому, що Ольжич був черговим етапом нашого росту, росту нового покоління борців за заповітні ідеали нації.

Кожне покоління мусить принести нові цінноці, бо лише тоді воно сповняє своє завдання. Якщо висловом покоління батьків Ольжича був таки його рідний батько О. Олесь, то в самому звучанні їх поетичних псевдонімів ми бачимо різницю й знаходимо її суть. Олесь — співець ніжних почувань і співець зриву революції 1917 р. Співець зриву повного ентузіязму, повного завзяття, але зриву, що поривав на час, на час — надто короткий для осягнення перемоги.

О. Ольжич — вже в своєму псевдонімі вносить інше звучання: звучання княжої броні. В своїй поезії він славить порив і чин, славить екстазу атентату, але не допускає проминання цієї екстази. Він є людиною, що не визнає проминаючого зусилля. Для нього боротьба — це не винятковий стан, а життєвий закон. Він був суворий і все його життя було горінням для ідеалу, бо це горіння було його природою і ідеал такої людини він ставить праобразом свого покоління.

«Люди на сталь перекуті в огні, люди, як брили камінні» — каже він про покоління сучасних йому борців. Ольжич вважає, що вогнем — була революція покоління його батьків, але перекутим став він і його «брати суворі і великі», що виросли «в присмерку нори» серед дощів холодних і вітрів. В його бо поезії нема голубів і нема сонця. Їх не може бути для нього так довго, як довго нація поневолена. В кайданах немає радости — може бути тільки одна радість: радість боротьби за скинення цих кайданів. І тому він мріє про те, щоб «в шинелі сірій вмерти від ґранати», все своє життя «ставити ногу недбало на край блакитної чаші безодні», відвагою своєю покорити смерть, хоч вважає він те, що борцям його покоління «не дано до тридцятого року дожить».

Сучасна молодь схиляється у студіях у шуканнях над багатьома великими проблемами, але якось непомітно, щоб схилялась вона над питанням співзвучности між словом і ділом і то не лише у поетів, але у кожної людини. Можна погодитись, що письменник, який живе так, як пише, — це лише виняток. Нехай Ольжич був винятком під цим оглядом, але кожен великий є винятком і кожен ідеал є винятком з загального правила, з сірої маси з'їдачів хліба.

І саме Ольжич був тим винятком разом з О. Телігою, що не лише старались узгіднювати свої слова з ділами, але мали велику силу духа — узгіднити їх та дожити так до кінця, до геройської смерти.

Ольжич кликав до суворого життя і вів життя суворе. Кликав до чину й усе його життя було чином. І в кожній ділянці чин цей був досконалий: в науці, в поезії, в революційній боротьбі.

***

О, вір у одваги ясне багаття —
І скинеш, як порвану лахту,
І слабість, і сумнів, і марність життя.

Коли ти не відаєш страху.

І так тебе хміль наливає ущерть
І так опановує тіло,
Що входить твоя упокорена смерть,
Як служка бентежно — несміло.

Олег Ольжич

(Із циклу «Незнаному воякові»)

Там, де багато ломилось — Ольжич стояв, як брила камінна, там, де інші шукали «права жити» — він ішов однією дорогою: дорогою самопосвяти. І це випливало з його внутрішньої потреби, він не міг жити інакше, бо зрадив би себе. То му він справді був людиною нової доби, за яку змагався, був людиною, якої ідеал проповідував націоналістичний рух.

Як керманич Культурної Референтури ОУН, Ольжич умотивував свої вимоги до націоналіста. Він довів, що це ніяка теоретична вигадка, що це ідеал людей в кожній добі історії. Мало того — це ідеал Божого твору, який був вже в добі кремінна, коли ще цивілізація не розклала людей і коли люди не отуманювали себе згубними теоріями, щоб оправдати свою слабість. І зном же повторимо: Ольжич своїм життям, своїм чином і своєю смертю підтвердив реальність такого типу людини. Чи треба кращого доказу правильности його ідеалів?

Кажуть, що лікар не мусить жити так, як каже жити своєму пацієнтові, кажуть, що священик є тільки людиною і не мусить бути втіленням науки й заповітів Церкви, кажуть, що вчитель не мусить жити так, як каже своїм учням. В цьому є велика правда, але наскільки ж кращий є вчитель, що вчить не лише своїми словами, але й своїм прикладом! Таких вчителів є мало. Їх є навіть дуже мало, але до них належать сотки виховників націоналістичного руху, а на вершку піраміди їх стоять великі, між якими Ольжич займає одне з найпочесніших місць.

Хто знав Ольжича, кожен, хто називає себе визнавцем націоналізму, кожен, хто називає себе визнавцем заповітів Ольжича, — мусить пам'ятати, що Ольжич, — проживши так і скінчивши так своє життя, — належить до суддів. І кожному з нас доведеться стати на суд перед духом Ольжича. Чи буде він нас карати з Божого уповноважнення — не знаємо. Але поглядом своїх сталевих очей він змусить кожного з нас здати звіт зі свого життя. Пам'ятаймо, що під його поглядом ми не зможемо себе в нічому виправдати, бо він є свідоцтвом, що всі слабості можна побороти...

О. Жд.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляємо, що з не від нас залежних причин спомини Вш. Пана Адмірала В. Савченка-Більського будуть продовжуватись в наступному числі нашого журналу.

Редакція «Смолоскипу»

УКРАЇНСЬКІЙ МОЛОДІ - ВЧИТИСЬ!

Перед кожним українським політичним емігранто, перед кожним свідомим українським батьком і матір'ю, які перебувають на чужині і які мають дітей, повинно стояти ясно питання: чим стануть мої діти, яку користь вони принесуть для української справи на чужині і для майбутньої української держави? Всі батьки повинні усвідомити собі, як багато може принести його син чи дочка українській справі, які здобудуть високу освіту на чужих високих школах.

Як часто ми зустрічаємось з українськими батьками, які своєю тяжкою, мозольною працею в шахтах, чи на ріллі здобувають гріш, щоб дати життя для своєї родини, своїх дітей. Але й як часто зустрічаємось з такими, які не дбають про майбутнє своїх нащадків, заразом і про майбутнє української справи. По всіх країнах ми бачимо тисячі українських дітей, які не вміють говорити батьківською мовою. Ми бачимо всюди де перебувають українці, як молоді хлопці й дівчата пропадають на чорній праці, в шахтах чужих країн чи на текстильних заводах. Де логіка в цьому? Де логіка батьків — політичних емігрантів? Чому вони не вміють здоровим розумом проглянути своє минуле і подивитись на майбутнє своїх дітей?

З чим ці батьки і їхні діти вернуться в Україну? Що вони принесуть, коли, перебуваючи на чужині, не зглибили її, не зуміли засвоїти позитивів чужинецького політичного життя і державного будівництва, не зуміли збагнути культурного життя чужих народів, щоб з цими надбаннями, цими здобутками, як культурні одиниці, люди високого інтелектуального рівня, люди знання свого фаху — віддали свої надбання розбудові й закріпленню української державности та стали творцями української культури.

М. Хвильовий більше, може, як хто інший відчував потребу та вимогу часу, яка є актуальною і до сьогодні. Він вказував українській молоді, що шлях на схід до Москви — це наша загибіль, шлях на культурний Захід, на зближення з ним — це відродження української молодої нації.

І ми сьогодні є в цілій Европі і в цьому західньому світі, ми маємо змогу, як ніхто з наших земляків, пізнати її, вчутись в неї. Але ми не використовуємо цієї великої нагоди. На жаль, навіть наші молодечі організації, наша преса або взагалі цим не цікавиться, або дуже мало цим справам присвячує уваги.

Скільки ми бачимо випадків, коли молодий матурист чи тут в Европі, чи виїхавши до Америки маю чи змогу вчитись, (дуже часто одержавши стипендію), кидає навчання і йде на добре платну працю, щоб купити собі авто, телевізор, чи інші речі модерного «розвлєненія»...

Тому наш апель до всіх батьків і молоді, які не втратили ще відчуття власної вартости, для яких є тільки одна батьківщина (а не десять), які думають не про **своє** сьогодні, але й про **наше** завтра. Цей апель: **в ч и т и с ь!**

Нас можуть зле зрозуміти. Хтось скаже: я застарий, я не маю змоги, а добрий батько скаже до свого сина: — «Я був двадцять років шахтарем, ти теж будь!..»

Всім цим відповідаємо — нікому не є запізно вчитись. А цього доброго батька запитуємо: що краще буде для вас і для нього, коли ваш син буде професором Сорбони, чи шахтарем? Професором Київського Університету, чи таким же шахтарем Донбасу?

Хтось скаже: не кожний є здібний — це правда. Але наш апель є до тих, що здібні, до тих, що своєю впертою працею стають здібними (їх 99 відсотків!) — **вчіться!**

Скільки ми тратимо ніколи невіджалуваних можливостей! В кожному місті на чужині є різні курси для всіх, хто хоче вчитись. Є платні й неплатні. Не знаючи ні читати ні писати, ви можете протягом кількох років здобути звання університетського рівня.

Хочете вчитись в українських школах? Для цього існують заочні курси ІЗН при УВУ і УТГІ — обидві школи з різними відділами. Вчитись є завжди змога, тільки треба для цього хоч крихітку охоти й доброї волі.

Окрема справа тих, що вчаться. Тих, які виходять з чужих гімназій і самі не знають що починати студіювати. І тут з першою поміччю повинні їм прийти батьки, які повинні з дитинства вщепити їм любов до нашої батьківщини, навчити їх рідної мови, познайомити з минулим України. Другий чинник, який повинен зайнятись цим молодим високошкільним доростом — це молодечі й громадські організації, а в першу чергу студентські. Щоб не пропадала в чужому морю ця студіююча молодь, — необхідністю і обов'язком всього українського громадянства є доложити всіх зусиль, щоб створити сильні українські студентські осередки, влаштувати студентські клюби, бібліотеки, організувати різні доповіді. Бо український студент, будучи в першу чергу активним українським гро-

ЗУСТРІЧ ІЗ «ЛЮВЕНЦЯМИ»

Пізно вночі, вже спорожнілими вулицями Лювену ми пробиралися до гуртожитку українських студентів. У голові ще не притихло стукотіння поїзду по рейках, на станціях заклики ґарсонів — «перекуски... лімонада...» і перевірка пашпортів при переїзді через французько-бельгійський кордон... А зараз — ми перед одним із ряду однакових будинків, де на воротях маленький напис: «Foyer Ukrainien».

Зустріч незвичайно мила.

Просять зайти до «клюбу», де, не зважаючи на пізню годину, кількох молодих людей дискутують якусь, їм важну, подію дня. Приміщуємося у глибоких фотелях біля столика, де зібрано віяльцем низку своїх та чужомовних журналів. Напроти нас, на стіні — репродукції картин українських мистців. Закурюємо папіроски: вони частують бельгійськими й ніяк не хочуть спробувати наших «ґулюазів». Кімната поволі наповнюється новими прихожими, дехто вже в піжамі — усім цікаво познайомитись, чи побачитись (востаннє ми бачились ще на ВЛКУ ЦЕСУС-у в Люрі 1952 р. — пригадуєте?).

Гуториться про те й інше. Нас же цікавлять усі проблеми: від нашої, студентської почавши, почерез загально-українську, а на міжнародній скінчивши. Вони тут зійшлись мабуть із усіх закутин України: з Лівобережжя, з Поділля, з Гуцульщини, з Підкарпаття, з Волині — майбутні професори, лікарі, інженери, від них залежатиме дальший розвиток української науки.

Ось-цей уже покінчив, працює... Інший (цей з Мюнхену!) виїхав, ще інший одружився... Початки завжди важкі, але на те людина й є, щоб пробиватись у житті.

— Нас було тут колись багато більше. Біля п'ятдесяти, а зараз тільки вісімнадцять... на другий рік може тільки п'ятнадцять... — і щось, неначе тінь перебігає по молодих обличчях. — Люди зміняються — приходять, залишаються декілька років і відходять, **але гуртожиток, він мусить жити!**

Що робити? Як запобігти небезпеці втрачення осередку? — Ви ж знаєте, число наших студентів меншає. Табори біженців у Німеччині вичерпалися, багато виїхало за океан, дехто прямо закинув студії, щоб працювати, молодих майже немає. Ми в невідрадному положенні, але ми мусимо все ж таки знайти якусь розв'язку! Будь-це — ходити від хати до хати, заохочуючи молодь до науки. — Це наш обов'язок.

— Але ви в дорозі напевно зголодніли? — перебиває «інтендант» гуртожитку. — Ходіть, я проведу вас до кухні, там чекає на вас перекуска.

Справді по-українськи: «Чим хата багата». Кожний знає, де держать хліб, де масло, де можна знайти витрину до чаю. За яєшнею розвідуємо про життя в гуртожитку.

Внутрішній устрій немов на Запорізькій Січі, а студенти — це «козацька братія». — На мою думку, це найкраща назва, яку можна примінити до лювенського гуртожитку українських студентів. Провід, а за разом заряд усіма проблемами технічного характеру (сюди входить теж кухня!), належить «тріюмвіратові», вибираному за «демократичними принципами». Всі закони можна прочитати на таблиці при вході до їдальні: там відмічено кожного зокрема, що й де має прятати, який йому належиться дижур. Суперечок немає, а всякі непорозуміння наладнуються гуртом.

— А як у вас із наукою? — запитуємо.

— Ввесь день віддається до розпорядимости кожного студента. Крім «клюбу» маємо ще й світлицю, де можна вчитися. Дехто воліє у себе в кімнаті, або в університетській бібліотеці. В нас є теж своя бібліотека, але більш розвагового змісту (я бачив: біля Гюґо стоїть Стефаник та Шекспір!). Зараз гарячий час, бо зближаються іспити — це найважливіша подія в житті гуртожитку, від неї ж залежить наш тут побут. Назагал українці — одні з найкращих студентів у лювенському університеті, тому то й професори ставляться до нас прихильно.

Після вечері нас приміщують на нічліг. — Це простора кімната, де звичайно живе трьох студентів. Ліжка, шахви, стіл — все закидане книжками, стіни завішані картами України. Ми входили немов до святині, бо саме тут кожна, найдрібніша річ — поховкла знимка, вирізок із журналу, порожня скринька від шоколяди, дрібно записаний листок паперу — представляє собою безцінний скарб, душу студента: це свідки його минулого, його майбутнього.

Ще поки заснули, ми старались упорядкувати тільки що набуті враження: Лювен — може найстарше місто Бельгії — з його сіма тисячами студентів, а посеред них горстка молодих українців. Здається, що живуть на острові (тих островів у нас більше: Мадрид, Мюнхен, Нью-Йорк, Рим Париж, Ґрац...), але вони творять, усі разом, одну нерозривну цілість — спільноту українських студентів. Вони не лякаються, що життя призначило їх до невгаваючої боротьби — здобувати куди цікавіше, коли на шляху зустрічається перешкоди. Може інші, «щасливіші», бо не знали жорстокости воєн, бо не мусіли покидати рідної землі, мають змогу вчитися в кращих умовинах... Так, у житті не завжди їздиться «першою клясою». За це ми впізнавши дружбу, ми віримо в неї, ми йдемо рука в руку, пов'язані однією думкою: **український студент жив вічно, він і житиме!**

І. Сілецький

малянином і щирим українським патріотом, зможе виконати ті обов'язки, які на нас покладає наша поневолена Україна.

Ярослав Степанич

Міжнародня Вільна Академія Наук

В Парижі в 1951 р. з ініціятиви групи науковців з Центральної й Східньої Европи основано Міжнародню Вільну Академію Наук. Перші її Загальні Збори відбулися 23. 2. 1952 р., на яких прийнято 130 членів, запроєктованих підготовчою комісією.

На сьогодні Академія начислює 150 членів, які представляють 12 національностей (білоруси, болгари, естонці, мадяри, литовці, поляки, румуни, чехословаки, українці, хорвати, серби, словінці).

До Директивного Комітету вибрано з українців, як Першого Віцепрезидента, ініціятора й співосновника Академії, відомого нашого історика і б. міністра закордонних справ УНР — проф. О. Шульгина. До Академії м і. належить 20 визначних українських науковців з різних країн.

Метою Академії є, як це сказано в статуті: «Створити студійний центр для чужинецьких науковців, які через своє теперішнє становище не мають можливостей продовжувати своєї наукової праці в їхніх країнах. Для цього Академія запевнює співпрацю між членами в науковій ділянці, вводить їх в інші наукові кола, дає моральну й матеріяльну піддержку, доручує їм спеціяльні місії і дослідження, улегшує публікацію їхніх праць, видає бюлетень, або журнал, організує курси і публічні доповіді, організує бібліотеку».

З початком цього року появився перший бюлетень Академії у французькій і частинно англійській мовах.

О. З.

ПАРТИЗАНСЬКА БАЛАДА

Світлій пам'яті мого друга — капітана Василя Котенка — філософа, поета, партизана присвячую

Автор

Знову ніч. Знову дощ. Знов наказ: відійти
Утомились, стихають ворожі гармати...
І здавалось, так любо було б прилягти,
Десь на мокрій землі, хоч на мить задрімати.

Та дарма, сон не йде! Сон розтав наче мла,
Розпустивсь, наче привид, у лісі густому —
Тільки хутко зриваєш кашкета з чола
На холоднім вітру відганяєш утому.

Щось шарнуло у тьмі... Може ворог, чи сич?
Мовчазні і суворі лежать партизани...
Вже п'ятнадцятий день, вже шіснадцяту ніч
Ми б'ємось крізь ліси на Великі Рубани.

Завтра знов божевілля в гарматнім вогні,
Знов страшна серенада упертого бою...
Друже, в ці Богом прокляті ночі та дні —
Скільки смертних шляхів перейшли ми з Тобою?!

Та чи ж мало разів залицялась до нас
Ця розбещена баба — старенька Нірвана?
Завтра знов... а сьогодні ми маємо час...
Цілу ніч! Може буть аж до п'ятої рано...

Чи нам вперше, мій Друже, не спати ночей?
Ми і зараз, як завжди, не будемо спати:
Ти розкажеш багато цікавих речей
Про херсонські степи, про далекі Карпати...

В мутній пам'яті будеш надхнено ловить,
Наче палкий рубалка в занедбанім ставі,
Як пускав голубів у прозору блакить
Ти безжурним хлопчиськом в далекій Полтаві.

Перші роки студентства без болю й розпук —
Гомінкі, незабутні, нескривджені роки,
В лябіринті високих і мудрих наук
Твої перші, непевні, затримані кроки...

Потім муки шукань, потім розпачі тінь
Та нестримна радість істоти гіганта,
Коли розум сягнув у струнку височінь
По стопах своїх ідолів Ніцше і Канта.

І Великого Духа священний закон
І мозку надлюдська неперервана муштра —
Розум мусить збагнути страшний Рубікон
Так казав тоді Ти, так казав Заратустра.

Бідний мудрий юначе! Ти мріяв, горів:
Хто св' розум з'єднає з Великим Завітом,
Той прийде величніший зі всіх владарів
Панувати над Долею, людством, всесвітом.

Спалахне тріюмфатор, філософ, поет
Десь в Парижі, у Києві, чи в Трапезунті,
Щоб історії коло штовхнуть наперед,
Щоб створити нестворену?» ровин

Та суворої дійсности швидкісний звук
Зробить навіть з дитини людину залізну
І забувши премудрості древніх наук,
Ти пішов захищати «родіму вітчизну».

Це було в сорок першім. Хлипкі і руді
Десь на сході зникали обози останні,
Любе місто зосталось по заду в далі
У ворожих руках, у ворожому стані.

Дні летіли мов рій переляканих птиць
Від скажених боїв та від крови людської
Тяжко ранений в бік Ти лежав горілиць
Нерухомий, у тихім, шпитальнім покої.

Та «вітчизна» Твоя не схотіла простить
В чеснім серці Твоїм української крови,
Ти себе заклеймив, загубив себе Ти
На однім неуважно промовленім слові.

Твоя черга давно вже чекала на дні
У шухляді якійсь на державнім папері,
А увечорі раптом прийшли мовчазні...
Грізно чобіт гримнув у зачинені двері.

Посміхнешся, запалиш... Напружений зір
Довго буде блукать в дощовій порожнечі
Ще яскравішим стане живий до цих пір
Той останній у Києві зоряний вечір.

І святий Володимир на кручі у млі,
Цвіт білястий каштанів і перли акацій,
Навіть книжка, що кинув тоді на столі, —
На тридцятій сторінці розкритий Горацій.

Спом'янеш, що назавжди залишив свій дім
(пальці ляжуть на сталь нерухомі і стислі),
Так, хтось інший сидить в кабінеті Твоїм,
У Твоїм старовиннім, вольтерівськім кріслі.

І не віриться якось, що все це було
І ось зараз, сидиш Ти, мій Друже, зі мною
Та від крапель дощових утерши чоло,
Сумно клеїш цигарку гіркою слиною.

Чи ж Ти двічі прострілений, вижив тоді,
Не сконав на німецькім скривавленім списі,
Щоб сьогодні ізнов по коліна в воді
З автоматом бродити по Чорному лісі,

Щоб п'ять діб проблукавши, на шостій добі
Крадькома переспати в розбитій стодолі,
Щоб Тобі, мудрий книжнику, друже, Тобі
Чути поспіх від Тебе хитрішої долі?

Бачиш, хлопче, щоб гратись зі смертю, як ми,
Чи поцілити мозок людини влучніше,
Непотрібно було розгортати томи
Ні великого Канта, ні вічного Ніцше!

Знову скрутиш цигарку й дістанеш вогню,
Скінчиш повість свою Ти уривком Софокля.
Ніч мовчить закайданена в чорну броню —
Підозріла як злодій і наскрізь промокла.

Подивися, на сході поблідла імла,
Тануть хмар величезні, скуйовджені шати...
Так, вже п'ята! Довгенька розмова була —
Чи не час, капітане, нам з місця рушати?

Підійдеш до бійців через корчі густі,
Постоїш. Чи будити? Тобі не байдуже:
Може ніч ця остання у їхнім житті,
Мій єдиний, усе розуміючий Друже.

Може завтра у цей скритий вічністю час
Серед лісу того ж, серед ночі такої
Буде тихо лежати хто небудь із нас
Мовчазний і величний у вічнім спокої...

Не по однім із нас гіркі сльози проллють
Неутішна дівчина, заплакана мати...
Знову ранок і знову розпалену лють
Десь на північ несуть гомінкі автомати.

Гарольд Янсен

ПОЧИНАЮ «АМЕРИКАНСЬКЕ» ЖИТТЯ

Виходжу з американської публічної читальні. Гарна річ — ці американські публічні читальні. Заходите до величезного гарно влаштованого будинку й зовсім безкоштовно користуєтесь кількома мільйонами книжок, словників, лексиконів, журналів, газет, нот, патефонних пластівок, поминаючи прегарні, дуже вигідно для умової праці влаштовані, залі, музейні виставки, фільми чи навіть концерти. Більшість книжок можна випозичити на кілька тижнів. Дуже гарна установа.

Отже я виходжу з такої читальні. Розуміється, настрій в мене щонайкращий, бо на дворі чудовий літній вечір і я йду пахучим (щоправда також і бензиною) парком, а по шляху через нього мчаться тисячі славнозвісних американських лімузин. Погідне небо, повний місяць, хоч це мені не кидається у вічі, бо я в яркому світлі ліхтарень. Іду й зовсім не думаю про це, що я недавно вернувся з 10-годинної важкої фабричної праці, вмився, пішов до читальні змінити книжку й оце вертаюся з томом «Заратустри» Ніцше під пахою. Не думаю про це, лише думаю: чому мені болять плечі й м'язи рук, коли я врешті повинен звикнути до цієї праці (так мене потішали). Мені хочеться сісти і я користаю з першої найближчої лавки.

Так, і молоді люди бажають вигоди, як старі. Лише є одна різниця: старші конче її хочуть і дістають, а молоді лише хочуть. Осягнути це вони не мають часу і, як кажуть, потреби. Сидіти невигідно, але я про це скоро забуваю. Бачите, найгарніший спосіб боротьби проти якоїсь слабости, біди чи спокуси — це зайнятися чимсь іншим. Я так думаю і відкриваю сторінки: «Так мовив Заратустра».

Здається тепер вигідний час, щоб за старим звичаєм, сказати про себе кілька слів. Я — бувший «український ДП», студент (факультет зовсім неінтересний, 20 років, вільний (цілком!), тепер робітник на фабриці корків у великому американському місті. Це мабуть, все. Ага! Я не є жодний «—івець», хоч хочу бути націоналістом. Але про це іншим разом, бо ось тут дуже інтересне місце в Ніцше. Він каже: (а може це непристойно цитувати Ніцше? Тоді пробачте!)

«... хто пише кров'ю і приповідками, цей не хоче, щоб його читали, він хоче, щоб його вивчали напам'ять...»

Розуміється, що тут не треба розуміти дослівно, бо тоді любовні листи писані кров'ю підпадали б під цю категорію. Отже тут символіка.

Я читатиму дальше й скажу вам, як буде щось інтересне, а ви тимчасом гляньте на вулицю. Там ви побачите, що під червоним світлом, в авті затрималась пара молодих людей... Вони так довго зупинились, що їх будять сирени авт, які стоять за ними і вже мають право їхати, але затримує їх ця пара. Так, нераз любов затримує весь рух і не лише вуличний! Тепер гляньте вгору. Бачите! Ні, ви не можете бачити, бо над вами віття дерева, але відійдіть набік, ось так, скільки в небі зірок, бачите? І всі вони мерехтять, мов рухаються. Ви відчуваєте життя. Ви чуєте пульс всесвіту. Мимоволі груди жвавіше підносяться, скоріше пливе кров. Ви бачите, що життя кипить всюди, навіть далеко там і побіч вас і у вас самих внутрі. Життя.

Життя? Що це я мав про нього сказати? Ага, це не я, це Ніцше: **«... життя це лише терпіння — кажуть одні, — і не брешуть: то ж потрудіться, щоб воно перестало, щоб перестало ЦЕ життя, яке є лише терпіння...»**

Дійсно, започаткуймо нове життя. Свіже життя, яке не буде терпінням, а буде мати в собі приємність труду, чину і буде дійсним, цілеспрямованим, корисним життям. Згода? Я бачу, — які ви захоплені і як ті інші, здивовані, дивляться з призирством на мене. Бачу, що ви починаєте розмову. Це я дуже люблю: тут почуваю скрайності про себе. Але на превеликий жаль, я вас мушу покинути, бо вже пізно, а я завтра раненько починаю працю. Шкода, можливо я ще колись сюди прийду. Тут гарно.

Отже я йду, а ви залишайтесь тут, поговоріть ще (я б дуже радо з вами) і я певний (може це зухвало»), що ви погодитеся зі мною: варта почати нове життя. Тобто життя буде це саме, але ми будемо дивитись на нього новими, свіжими очима й будемо бачити що воно корисне, гарне та взагалі потрібне тоді, коли ми виповняємо його змістом, що стоїть на службі нашої нації. Подумайте! Ви думаєте, що це дивно, що моє оповідання зійшло на цей шлях? Що це не до речі? Ні! Я переконаний, що саме в таких моментах як вище-приходять ці великі і важні рішення, родяться важні пляни і починає свій хід нова машина, новий механізм, нове життя. Ми нараз помічаємо, що маємо такі великі шанси і тоді перетворюємось. Це виглядає, як у фільмі. А може це фільм?

О. Хорунжий
(Нью Йорк)

Ми є більшими «-івцями» !

(Лист до Редакції

... Треба з приємністю ствердити, що по американських Університетах студіює досить багато чашої молоді. В бібліотеках Університетів появляються українські книжки, що стають джерелом для вивчення українського питання. Та боротьба проти фантастично великих російських впливів по Університетах Америки мусить посилюватись з дня на день. Нам потрібно поважних праць про Україну, потрібна історія Росії з правдивим висвітленням минувшини (все це не менше важне від інших політичних акцій).

Читаючи мої листи, Ви мусіли завважити одну річ: забагато критики й песимізму, коли йде про діяльність української еміґрації. Замало признання. Це правда. Та мене, як і в кожного свідомого українця, болить українська справа, тому я борюся проти шкідливих провінціоналізмів. Я хочу бачити українську політику реальною. Наш вузько-провінційний патріотизм не дозволяє нам розвинути нашу політичну діяльність на повну її ширину. Лихо в цьому, що зачасто ми є більшими «-івцями», більшими галичанами, католиками, православними — як українцями! Засліплені шкідливою партійною боротьбою ми не в силі повести інтенсивну акцію проти наступаючих ворогів. Забуваємо, що лише сконсолідована й вміло поведена акція може переконати світ, що ми здібні мати свою державу.

Так часто можна спостерігати невідповідальні виступи поодиноких партій, які роблять погане враження на рішаючі чужі чинники. Не диво, що по таких «акціях» ці чужі чинники сприймають нас, як збунтованих викидьків нації, що не можуть виступати в імені свого народу. Тому-то мусимо поставити справу ясно: або сконсолідуватись на всіх відтинках українського життя і повести реальну українську політику, або продовжувати міжпартійну боротьбу що рівнозначне з самознищенням. Виберемо першу дорогу, — можемо вірити в успіх української справи, виберемо другу, — історія запише нас на своїй найчорнішій сторінці як тих, що заради особистих амбіцій, або других маловажних справ покинули спільний фронт у боротьбі за Батьківщину.

І. К.

«Фолкльор» на Конґресах французьких студентів

Студентські з'їзди у Франції є завжди надзвичайно атракційною подією, як для мешканців міста, де вони відбуваються, так і (головно) для самих студентів. На всіх конґресах: чи то студентів права, дентистики, медицини чи філософії, крім поважних нарад і рішень — т. зв. «фолькльор» є необхідний. «Фолькльор» для французьких студентів — це «загал студентських традицій», які беручи під увагу «нудність модерних розваг» (кіно, дансінґ) мають своє минуле, коли кличем студента було «жити — значить любити, пити й співати».

До студентського фолкльору у Франції належить теж... висвистування, переривання стріляниною з коркових пістолів чи безустанними вигуками промови міністрів, посадників міста, чи інших особистостей, які або приходять на з'їзд, або влаштовують для учасників прийняття. Дуже часто збиточні вибрики студентів доводять до досить гострих конфліктів з населенням цілого міста або й поліцією...

В улаштуванні «фолкльору», як щорічні конґреси Національного Союзу Студентів Франції (УНЕФ). В минулому році в Монпельє він вирізнився знаменитим нападом в білий день групи студентів, озброєних машиновими пістолями (річ ясна — дерев'яними), на один банк.

Цього року учасники 42-го конґресу УНЕФ-у уважали за необхідне вписати його також в пам'ять мешканців міста Руан.

Від першого дня з'їзду було видно групи студентів в характеристичних шапках, обвішаних масою прерізних відзнак, які від ранку до вечора ходили вулицями міста, співаючи й заходячи з одного ресторану до другого...

Власники готелів дійшли скоро до висновку, що краще таких клієнтів більше не мати, а миролюбні гості будуть напевно другий раз питати, чи немає в готелю конґресистів-студентів...

Одного разу, кілька студентів винесли з кухні миску зі сметаною і понамазували нею шиби всіх авт, які стояли поблизу.

Перед прийняттям у посадника міста Руан, щоб зробити певну «атмосферу» ще перед цілою імпрезою, яка як і всі подібні є улюбленою розривкою для всіх студентів, — група студентів винесла на перший поверх «Готель-де-Віль» особове авто...

Промова посадника після кожного речення була безперервно секундована викликами й бурею оплесків. Після його заяви, що все ж задержано «спокій» в цьому місті-музею, йому представлено вже від понеділка очікуваних совєтських делеґатів - Зою Туманову й Алексія Смірнова. Посадник захоплений їхньою прекрасною (!) французькою мовою, зразу дає їм до диспозиції своє авто і влаштовує в найкращому готелю Руану. Вістка про прибуття совєтських делеґатів облетіла миттю цілий Руан. З'явились журналісти, відразу зацокали апарати, інтерв'ю... Туманова тільки говорила «да» або «нет» за те Смірнов пописувався, розказував казочні оповідання про СССР — 70% студентів говорить перфектно по-англійськи, а 40% по французьки... Сенсацією була готовість цих «совєтських» делеґатів переговорювати з американською й іншими делеґаціями.

Вранці на другий день вся преса принесла сенсаційні вістки... Тільки Париж був своєчасно повідомлений, що це звичайні студенти паризького філософічного факультету, а ніякі совєтські...

В неділю вранці всі їдуть до Ле Гавр на посвячення нового французького корабля. Подорозі автобуси зі студентами задержуються, чекаючи решти. А тому, що всі нудились — забарикадовано дорогу і примушувано кожне авто давати викуп на «хворих студентів» за пропущення. Хто не хотів нічого дати того «репресували»: випускали повітря з опон, викидали всі речі на дорогу, закривали передні шиби прапорами... А тому, що операція над кожною «жертвою» тривала досить довго, здовж дороги зібрався цілий ряд авт, які ждали на свою чергу... Кожний «буржуй», щоб проїхати, мусів платити, що опісля й передано на студентські санаторії. Пропускали тільки вантажні авта робітників.

В Ле Гавр під час промови посадника міста зник герб і різні орнаментальні міські щити...

Бенкет мав бути кінцевим етапом «фолкльору». А ще до того якраз прибула правдива совєтська делеґація. Її всі обскочили, щоб подивитись на цю екзотичну рідкість. На жаль ніякі розмови не могли розв'язатись, бо делеґати говорили тільки на «общепонятном». Коротка промова президента УНЕФ-у, викликала галас і сміх, коли він сказав що «ми раді вітати між собою делеґатів **фашистівського** комітету совєтської молоді». Зразу після промови, серед галасу і криків пролунали постріли за плечима совєтських делеґатів... але це були постріли тільки з коркових пістолів. З кожною хвилиною настрій на залі підносився: конґресисти почали співати й танцювати по кріслах, а то й столах... Перелякана справжнім Заходом совєтська делеґація, не доївши вечері, покинула залю...

ВСМ

Інститут Заочного Навчання

ІЗН при УВУ провадить навчання українознавчих дисциплін заочною методою. Це висока школа, яка дає змогу вивчати різні галузі наук про Україну.

Студенти, які вписуються до ІЗН, на ПЕРШОМУ РОЦІ вивчають українознавчу підбудову — Студіюм Українікум — і закінчують його іспитом усним і письмовим та одержують відповідні свідоцтва. Ці студії являють собою замкнений цикл.

Розпочато працю на **другому** курсі **Гуманістичного Відділу.** Студенти, які цікавляться літературою, історією, мовознавством, мають змогу продовжувати розпочаті раніше студії, або їх починати.

Запис на вищі річники ІЗН провадиться далі.

Курси ІЗН дають змогу поповнити знання всім, хто:

а) провадить культурно-освітні гуртки чи референтури в різних наших установах,

б) провадить українознавчі курси,

в) займається вихованням молоді й має на меті дати їй українознавчі знання,

г) курси ці корисні для нашої молоді, яка студіює в чужинецьких високих школах славістичні, правничі чи інші науки, але не має змоги дістати джерельних матеріялів з наук про Україну. Студіюючи в ІЗН чи тільки читаючи окремі курси, наша молодь може легко включити у свої заняття українознавчі науки.

Поза студентами, курси ІЗН можуть **передплачувати,** як цілими циклами, так і з окремих дисциплін, особи, що з якихось причин (брак часу на студії тощо) не стають звичайними або надзвичайними студентами ІЗН.

Для наших культурно-освітніх працівників, які перебувають в місцевостях, де немає відповідних бібліотек, **Курси ІЗН особливо корисні.**

По інформації звертатися на адресу:

IZN, 27, rue des Bauves, Sarcelles
(S. et O.)

ГРІШ І ВАРТІСТЬ

Без грошей не можна обійтись, все ж таки за гроші всього не купимо...

Хтось скаже, що ми живемо в добу скрайнього матеріялізму, коли то людину пізнається по одягові та по засобах. Хтось навіть посміхнеться, прочитавши тільки перше речення мойого писання, скаже: «Говори своє — ми знаємо, який він!» Вибачте, коли б ви мене знали — я напевно не чудак і не професор із університетського амфітеатру, бороди та окулярів не ношу. Поясню вам і це не таємниця: я не розчарований у житті!

Іноді йду вулицею та числю щасливих людей. Одні всміхаються перед крамничними вікнами, інші за чаркою. — Цих я виминаю. Тоді повертаю в сторону міського городу й тут, на лавці бачу жінку з дитиною.

— Мамо, купи мені таку цяцю — сонце, що сяє...

— Ні, Івасю, його неможливо купити — відказує мати.

Я теж, колись, хотів купити сонце. Не те, щоб забракло грошей, але я переконався, що дійсно... неможливо. Ви не зможете собі уявти, як це мене врадувало! І, з тою часу я почав збирати речі, які не можна купити: дружба, любов, щирість, молодість... — Їх було стільки, що я вже побоювався, куди їх розмістити. Повернуся — бачу: гуляють, радуються.

Перський король, Крез, думав у щасливити світ: він порозважував куски золота, повирізував на них свою подобу. Круглі, чи квадратні, золоті, мідяні, чи паперові — гроші котяться кругом земської кулі, по рівнобіжниках та полуденниках, дзенькають. Ми б не знали вартости хліба, коли б не знали його ціни! Хліб же не печуть, щоб їсти — хліб печуть, щоб продавати! Золото, сріб ло та інші бляшки ми звикли носити в мошонці, чіпляти на пальцях, в ухах, а то й у носі. — Нехай блищить за нас!

У школі вчать, що тільки примітивна людина не знає гроша. Всю нашу цивілізацію завдячуємо чудодійному чортикові зі золотими кучерями. Так де ж наш ідеалізм, наша віра в красу, у велич? Необачно розгублені слова? Пусті слова... Чи ж не можна погодити двох скрайностей? Не ми, — це гроші є нашими слугами! Ми їм наказуємо й вони мусять слухатись, бо ми знаємо ще інші вартості, яких ніхто ніколи не зумів шматувати. Ними ми міряємо людей: вони без об'єму й без ваги, не притаюють розчарувань та кожному доступні. Це — справжні поняття вартости.

ІРС

Який вибрати народній стрій?

У вашій місцевості зав'язується танкова група. Є кілька охочих дівчат і хлопців, є й добрий знавець танку, що береться їх навчити. А як буде з народнім строєм?

Цим, здається, ніхто так дуже не переймається. Дівчата радяться між собою: — Сорочка в мене є, а «жупан» собі пошию, фартушок позичу у товаришки, а вінок теж якось зліпиться в останній хвилині. Другій знов бракує сорочки. — Та хіба це клопіт? У мене є шовкова вишивана блюзка, то ж може бути за сорочку.

От так легковажно збувають цю справу. Не знають голубки, яка це важна частина виступу. Що костюм на сцені — це одна третина, а може й половина їхнього успіху.

А навіть не на сцені! Хіба кожна з вас, коли весною прибирається, не обдумує старанно, що саме їй купити та як це скомбінувати? Добирає капелюх до плаща, черевики до сукні, а торбинку теж відповідну. Хоче, щоб її вбрання творило афектовну цілість.

А хіба в народньому вбранні не треба цього перестерігати? Чомусь нам здається, що то можна вбрати будьяку сорочку до будьякої спідниці та ще й почепити першого з краю фартушка до того. А наша жінка-селянка, що творила цей одяг, дуже добре підбирала кольори, дуже довго примірювала одну частину до другої. І завдяки тому, що вона так уважно, так дбайливо над тим працювала, маємо тепер такі чудові зразки народньої ноші. Цілі покоління жінок творили її. А ми так легковажно вимішуємо все докупи, що вони надбали.

А воно не так трудно пізнати цей стрій та як він повинен виглядати. Бо не йде тут про те, щоб ми вивчили всі відміни нашого народнього вбрання. Їх є багато й на еміґрації навіть не можна їх усіх зустріти. Та вистачить, коли знатимемо один наш репрезентативний стрій, що його звуть полтавським. Його впровадив наш театр у своїх побутових п'єсах, ним користуються в більшості наші хори й танкові групи. Він уже загально відомий у світі, як український. Він має ще й ту прикмету, що його можна зладити з купного матеріялу, отже зовсім легко придбати його й на чужині.

Та заки ще обговоримо поодинокі частини вбрання, треба застановитись над тим, що це таке — цей полтавський стрій та чому він так поширився.

Народній стрій на Наддніпрянщині, як його виводять у нас на сцені чи для репрезентації, не має прикмет однієї лише околиці. Подібно носять його на Київщині й Чернігівщині з невеликими відхиленнями. Та чомусь прийнялось для нього наймення цієї области, що подарувала нам нашу літературну мову і найкращі зразки народнього мистецтва. Отже пам'ятаймо: наш репрезентативний стрій походить із центральних українських земель.

Чому саме вибрали ми його? Є ще й інші ефективні відміни нар. вбрання, як гуцульське, бойківське і т. д. Та на центральних землях України найкраще розвинувся наш народній побут, найдовше проіснувала наша державність. Тому й одяг козацької старшини мав прикмети народнього й навпаки — у народнє вбрання увійшло багато з пишноти старшинського життя. Цей народній одяг може справді репрезентувати наш смак і побут. Він постав у серці України і тому дорогий кожній українській людині.

Л. Бурачинська

З прикрістю мусимо повідомити всіх наших Вш. Читачів і Передплатників, що це число з технічних причин появляється тільки на 8-ми сторінках.

Ми обіцяли

Тут все з дитинства сходжене, знайоме,
Сади яскраве сонце золотить.
Вже першим, теплим, довгожданним громом,
Розколений крихкий на річці лід.

Він рушить і у безвісті розтане,
І повіддю заголубіють дні.
Ми ж обіцяли, думали, Оксано,
Вернутися додому навесні.

Я приблукав, нікого не зустрінув,
Зростає смуток у моїй груді.
Чи нам забути шуми тополині,
Про що вони казали нам тоді.

Вже явір розшумляться не буде,
Він постарів, усох давним — давно.
Врочисто дзвін простори тихі будить
І все мені здається дивним сном.

І я незнаю, чом вернувся знову
Сюди, де біль загублену знайшов.
То жар нетлінний вірної любови
Мене іти примусив і прийшов.

Встають весінні, голубі тумани,
В громах зникає сонце вдалині.
Ми ж обіцяли, думали, Оксано,
Вернутися додому навесні.

Юрій Буряківець

APR 27 1968

Повоєнні рекорди спортовців України

(Продовження)

ПЛАВАННЯ

Чоловіки

Брас: Л. Макаренко (1952 Москва) — 200 м. — 2.39,6 сек.

Брас: Ф. Досаїв (Львів) — 100 м. — 1.17,6 сек. Л. Макаренко (Москва 1951) — 200 м. — 2.50,7.

Батерфляй: А. Матюков (Львів 1951) — 200 м. — 2.52,2.

На спині: В. Римар (Львів 1950) — 200 м. — 2.39,0.

Жінки

Брас: М. Гавриш (Київ 1952) — 100 м. — 1.23,0; М. Гавриш (Київ 1953) — 100 м. — 1.22,4; М. Гавриш (Київ 1452) — 200 м. — 2.54,7.

Батерфляй: М. Гавриш (Київ 1950) — 100 м, 1.20,5.

СТЕНДОВЕ СТРІЛЯННЯ

З місця: С. Сухарев (Севастополь 1947) на 100 пострілів попав — 100 на 200 — 200, на 300 — 299 разів.

З підходу: С. Сухарев (Севастополь 1949) на 50 — 50.

Дублети: М. Бурденко (тепер Свердловськ, 1951) на 50 — 46.

Круглий стенд: Ф. Ахлюстін (Київ 1952) на 25 — 25; Л. Дзюба (тепер Свердловськ, 1952) на 50 — 47.

Малий комплекс: М. Могилевський (тепер Кр. Армія, 1952) — 192,25.

ЖІНКИ

З підходу: Е. Постнікова (Харків 1952) на 50 — 40.

Дублети: В. Бурденко (Свердловськ 1950) на 25 — 19.

Хроніка спортового життя в Україні

● **Юрій Мигулів,** (16 років, «Піщевик» — Одеса) на першому турі республіканських заочних змагань скочив у висоту 182 см. а в потрійній боротьбі пробіг 100 м. за 11,8 сек. та товкнув ядро на 11,44 м. і таким чином здобув 1894 пункти, чим встановив два нові всесоюзні рекорди.

● **Новий республіканський рекорд** у бігах встановив Димовський (група 15-16 років, Одеса), пробігши 100 м. за 11,2 сек.

● **В. Чукарін** (Львів), олімпійський переможець у гімнастиці, працює тепер над книжкою «Мій шлях до майстерности», в якій розказує про різні цікаві речі в гімнастиці.

● **Ніна Слюсаренко** (перебуває від 5-ти років в Москві) стала абсолютною чемпіонкою СССР серед жінок, пролетіївши на ширяку-буксировщику 138 км. за 3 год. 30 хв. Високу мейстерність вона продемонструвала і на полеті на 100 км. і в наперед намічений пункт.

● **На змаганнях за першенство України** у клясичній боротьбі звання чемпіонів України завоювали: В. Ковтун (Дніпропетровськ), В. Широков, В. Жаров, Г. Холодняк, В. Трубчанінов, Н. Соломахін (всі — Львів), Г. Малінко (Харків), І. Богдан (Київ).

● **Юрій Митягин,** студент Київського Університету ім. Т. Шевченка, став чемпіоном СССР у шашках здобувши 11 пунктів із 17 можливих на XV всесоюзних змаганнях в Мінську.

● **На всесоюзних змаганнях** у підніманню тягарів першунами вийшли представники України: А. Титаренко — 267,5 пунктів; А. Хвесик (Любешів, Волинська обл.) — 381; Н. Усик — 366,5; І. Запараванний — 422.

Українська молодь

● Заходами УСГ-Париж 17 травня ц. р. відбулися жалібні сходини, СВУ і СУМ. На сходинах з доповідями-споминами виступили проф. О. Шульгин та проф. П. Зайцев. Після доповідей відбулась цікава дискусія, в якій виявлено різні погляди на справу процесу й деяких підсудних.

■ В місяці серпні ц. р. ЦЕСУС влаштовує біля Страсбурґу Високошкільний Літній Курс Українознавства з циклем викладів «Українська дійсність і українська людина під совєтами». Наукову сторін ку оформлює делеґатура УВУ в Франції.

◆ Секція студентів ІЗН у Великій Британії звернулась до студент ства і до загалу українського громадянства з закликом допомоги розбу дувати цей важливий відтинок нав чання на чужині.

● У величавих цьогорічних святкуваннях на могилі сл. п. Головного Отамана С. Петлюри взяла участь також численна українська молодь Було зложено вінці від ЦЕСУС-у «Зарева», СУМ-у й багато інших.

■ В 15-ту річницю смерти сл. п. Голови ПУН полк. Євгена Коновальця на могилі в Роттердамі був зложений вінець від ЦП «Зарева».

■ Цьогорічна участь делеґата ЦЕСУС-у В. С. Мардака в 42-му Конґресі Національного Союзу Французьких Студентів викликала гостру реакцію комуністів. Про це докладно писав студентський інформативний журнал «Ль'Обсерватер етюдіян». Гостра полеміка між цим журналом і комуністичними студентськими виданнями ведеться дальше.

Смолоскип

Журнал Української Молоді

Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі: Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко.

Редакція застерігає собі право сокорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статтей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародній купон на відповідь.

Передрук окремих статтей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

«Smoloskyp»

3, rue du Sabot, Paris 6e, France.

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати **тільки** на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародніми купонами.

ПРЕДСТАВНИЦТВА «Смолоскипу»:

ЗДА:

Les Wyshnewyj

638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.

Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:

W. Bondarenko

41, Percy Road, London W. 12.

Канада:

Petro Danyluk

104, Grove Str., Winnipeg, Mann.

Німеччина:

Jaroslaw Kaczmar

München 62, Postfach 34.

Аргентіна:

Lypka Jaroslaw

c. Talcahuano 847, Buenos Aires.

Бельгія:

Nadijka Ripak

58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»

Journal de la jeunesse ukrainienne

Edition speciale de la «Parole Ukrainienne»

3, rue du Sabot, Paris 6e

PIUF. S. A. R. L.

APR 27 1968

Париж ціна 25 фр. Paris

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse ukrainienne «SMOLOSKYP» Journal of the Ukrainian Youth

Ч. 7 (31) Липень 1953 Рік 4

Ми, які любимо сонце

Коли лежатимете над берегом ріки, скупавшись в її цілющих водах, і глядітимете в золоте кружальце, почіплене високо в небі та назване в щоденній мові сонцем, згадайте, що літо, хоч яке воно коротке, є для нас найкращим подарком природи. Бо:

Ми хочемо вдихати свіжість літніх ранків. Бовтатись ногами, не думати про ніщо, лиш про красу. — Вона така близька, хоч простягнути руку та обірвати клаптик — заховати на спомин молодих днів.

Ми любимо ясні й погідні, літні дні. Дрижить повітря, манить зелень і в її обіймах ми згідні потонути довіку. Наші обличчя смагляві та радісні й, щоб набратись сили, ми на каюках, у грі м'ячем, на колесі, в змаганнях за першунство в скоках, у бігу віднаходимо нагороду за цілорічний труд. Ми любимо ліси — зелені й дрімучі. Ми любимо верхів'я гір, бо хоч як здобувати важко, так, поглянувши згори, весь світ здається близьким.

Та ще - ці літні, зоряні вечорі... Поезія життя, перемога над щоденністю. Вдивившись у власну душу, може й пригадаються Карпати — Говерля... а може забутий хутір у подільській балці, чи степ — незораний, а вільний і могили, старі, козацькі?

З мандрівки: наплечник і карта чужого краю, ноги, що рівняють кілометрові стовпи й на обрії щось нове й цікаве. Нас веде думка про здобування просторів, бадьорить пісня і цілують вітри. **«Ми сонця ясного діти, вітру вільного брати...»** — причулося? Все дальше й дальше вперід — обкручуються довкруги нас поля, зникають позаду розкинені оселі.

Розтаборившись — під полотнами шатра, а тверда земля для нас найвигіднішим ложем — ще перед сном, розклавши вогнище-багаття, ми всі гуртом, і що б нас не ділило, згадаємо символ життя: горить. згоряє, та все нові галузинки держать його, мабуть у вічність!

Щоб молодь була щаслива!

Хто сьогодні не говорить про щастя молоді? В кожній країні, в кожній державі, кожна організація і партія — всі в унісон говорять про щастя молоді. Всі вихвалюються, скільки то вони «добра» зробили для молоді. Завжди, як і всюди поруч правдивих і щирих слів, проголошується фальш, а пропаґанда в ім'я молоді стає звичайною спекуляцією.

Всі рекорди в цьому відношенні досі побили і побивають комуністи. В боротьбі ніби то за щастя молоді, вони застосовують всі способи модерної, а заразом найбільш брехливої пропаґанди. Зі спеціяльним посиленням ведуть большевики цю пропаґанду рік-річно в пресі й радіо з наближенням літа і шкільних вакацій.

Ніхто в цілому світі не кричить стільки про відпочинок молоді, як саме большевики і ніхто в цілому світі паралельно з тим не експлуатує так молоді, як саме вони.

Цілі сторінки молодечих совєтських газет і журналів, а в першу чергу «Комс. Правди» і «Молоді України» списані «підготовкою» різних таборів, відпочинкових осель. Але приглянувшись ближче числовим даним, кожний читач легко зорієнтується, що в цих таборах буде «відпочивати» ледве 2 відсотки цілости української молоді і то в першу чергу діти совєтської буржуазії, яка перебуває в Україні (місцева, або зайшла), решта — це буде молодь Москви, Ленінґраду та інших міст Росії. У відомому Артеку, буде тільки кількадесят українських юнаків, решта — з «братніх республік», цебто в першу чергу з Росії!

Загал української молоді — міської буде замість відпочинку збирати відпадки металю по вулицях і смітниках міст... А сільська молодь буде працювати на колгоспних ланах, збирати колоски. Бо північний молох вимагає українського хліба. А щоб той хліб дістати, щоб його видерти з рук виголоднілого селянина — до цього треба запрягти партію, комсомол, піонерів. Над просторими полями України знову появляються вартівничі вишки, на яких стоять вартові-комсомольці: охороняють український хліб перед українським селянином!

А робітнича молодь, яка цілий рік стоїть за станком, чи видобуває вугілля з глибоких шахт Донбасу? Її жене партія і комсомол на перевиконування норм. Хто в західньому світі перевиконує норми на 300 а то й 1000 відсотків?! Хто в культурному світі в час свого відпочинку йде «добровільно» виконувати додаткову працю в неділі й свята? В ім'я чого це? Патріотизму? Якихось вищих ідей? Кожний в Україні знає, що це не добровільна, а найбільш рафінована примусова праця!

Відібрати людині відпочинок і певність завтрішнього дня, перемінити молодь в раба партії і її сліпого виконавця здібна тільки найбільш варварська система в світі.

Надходить літо! Найкращий сезон в житті вільної молоді. У вільному світі вона може щасливо і радісно проводити цей час. Перед нею відкриваються всі можливості таборування, екскурсій, прогульок, різних видів спорту, забав, ігор! Ніхто її не примушує, ніхто їй не забороняє! На це має право молодь, діти бідних і багатих!

В Україні на літні табори мають право тільки діти совєтської буржуазії. А сини й дочки мільйонів селян і робітників є примушені в часі своїх літніх вакацій, чи своєї відпустки фізично працювати.

Але навіть для тієї української молоді, яка й має право на літні

табори, вони служать не для відпочинку, а засобом русифікації і пояничарення нашої молоді.

Молодь в Україні не може бути щаслива! Бо там, де панує московська тиранія, де дітей цькують на батьків, де в спільному житті є нації поневолювачі і поневолені, де дітей і підростків експлуатується в нечуваний спосіб, де є поділ на молодь кращу й гіршу, на молодь старшого і меншого брата (нечуване пониження! Де ж рівність?) — там молодь не може бути щаслива!

Тільки в українській державі, де буде запевнене право на науку й відпочинок для всієї молоді, де сама молодь буде кермуватись покликанням до тієї чи іншої ділянки науки й знання, де буде забезпечена недоторкальність української родинини, де першим виховником української молоді буде здорова, з глибокими моральними основами родина й **українська** організація молоді, а не партія — тоді тільки українська молодь зможе бути щаслива!

О. З.

НАЙМОЛОДШІ МИСТЦІ

В котрому році життя родиться в дитини почуття краси — мистецтва? Не важко уявити цей хаос, у якому дитина мусить вибирати. Хаос звуків, під цю пору джазової оркестри, хаос ліній та кольорів, що ціхують наше, немов на роздоріжжі, двадцяте століття. — Дитина бажає рости, здобувати — вона всюди знаходить притаєні можливості, коли її довкілля частіше спішить у протилежному напрямку...

Якось, проходячи вулицями Парижу, я побачив виставку т. зв. «спонтанного мистецтва» (art spontané). Зайшов.

Ми всі пригадуємо тих збиточних зайчиків, що гуляють по блакитному небі, ті дерева, на яких зелені листки поначіплювано рядочками, ті портрети з перекривленим носом та розкуйовдженим волоссям, ті задимлені кораблі, що нагадують далекі подорожі. Бо й правда — першим проявом зіткнення дитини зі зовнішнім світом є картини: природа, вся винахідливість людини та чар незабутніх казок про кращий світ та кращих істот. Скільки їх, тих картин, на клаптиках паперу, на стіні шкільного будинку, на вигладженому піску?

Пані Ж. Тортель, інспектор народніх шкіл у Парижі, подає ось таку оцінку: «Мистецтво родиться враз із почуваннями, які змагають до виявлення. Тому то метою шкільного навчання повинно бути не поневолення, але розбудження особистої думки, надаючи їй поняття людських вартостей».

Цікаво теж завважити, що дитина являється заразом поетом (бо поезія та малярство опираються на одному: на красі картин!) Декілька слів, зв'язаних та кинених необачно, китиця пахучих конвалій — довір'я, доброзичливість, любов, поєднані в одне з безжурністю, іграшкою. «Люблю сонце — пише п'ятилітня Алін — і люблю квіти; люблю моїх батька і матір і люблю мою вчительку, бо вона дозволяє мені рисувати пташки, ті самі, що зимою стукають у вікно...»

І я, стоячи, може безпорадно перед тими, на перший погляд «богома зами», починав вдумуватися. Яка ж була в мене несподіванка, коли я помітив, що в рисунках п'яти — чи шостилітніх дітей скривається не менше краси! Я теж забажав пірнути в країну казки: в ліси, де стільки чудачного звіра, в морські глибини, де риби й затоплені багатства, в простори, де можна б зустрінути чарівника-піскосія.

Дитина бачить по-свойому, я сказав би куди краще. Вона ще не мала часу набратись роздумного обманства й творить так, як на це їй дозволяє її вмілість та засоби. Ось-що говорить один із авторів виставки, Мішель: «Узявши білу й чорну фарби та змішавши їх разом, ми одержуємо сіру. Вона ж знаменито надається до малювання старих домів, померзлих на дощі рук, лихих чарівниць, лукавих звірів, словом всього, що погане, підступне та нам противне.» Діти люблять барвистість — синє, зелене, червоне, бо люблять життя у повному його розгарі. Діти не терплять обмежень (вже в рисунках відкидають рямці!), сприймають світ так, як він їм стелиться до ніг, вірять йому, бо казка є для них дійсністю.

Для декого подібна виставка та взагалі питання про мистецтво дітей видаватиметься обманюванням легковірних... «Що ж може дати від себе дитина, без досвіту, без знання техніки?» — скаже неодин. — Я йому відповідаю: Шоб зрозуміти дитину, слід дивитися її очами — очами невинними, привітними.

С-ий

Шляхами далекої України

Таганріг сьогодні

Якщо дивитись на Таганріг з моря, він подібний на велитенську підкову, яка світить вечорами тисячами яскравих світел. Зліва, на невисокій горі, невтомно мигає маяк, освічуючи дорогу кораблям і баркам, які перетинають неспокійне Озівське море. М'яке матове світло проливають круглі лямпи на приморській набережній. З правої сторони — вогнів ще більше: немов зарево стоїть над металюргійним заводом, відбиваючись в темній воді затоки.

Що Таганріг невеличке місто — це видно по розсіянню світла, але й по цьому видно його живучість. Тут є завод самохідних комбайнів і котлів високого тиску, випускається труби і листовий прокат, ремонтується човни, виготовляється меблі, переробляється рибу.

Таганріг цікаве місто. Його щойно розбудовано з початком XVIII століття після здобуття москалями Азова. Тут же було побудовано на Таганному Розі велику твердиню.

В Таганрозі жили в різному часі відомий поет і знавець античного світу М. Щербина, письменник і етнограф В. Тан, композитор С. Майкапар, відомий інженер М. Білолюбський.

В місті є музей, драматичний театр, кілька кінотеатрів і клюбів, парк в центрі міста, стадіон і спортові площі, новий яхт-клюб, чудові околиці, а найважніше — море!

Воно зразу рядом, під вікном, широке, голубе.

Між молоддю є багато аматорів водного спорту, є сім яхтів, але вони всі на другому кінці міста і не кожний може туди дібратись вечором.

Молодь мріє про побудування в бухті водної станції, пляжу, завести своє рибацьке господарство, створити яхт-клюб, інші мріють про вивчення чужих мов, про музичні та мистецькі школи. Але це тільки й залишається мріями...

(За «Комс. Пр.»)

Україністика на Оттавському Університеті

В 1953-54 акдемічному році студії україністики на Оттавському Університеті будуть охоплювати навчання української мови, літератури, культури, етнографії, історії України, історії заселення Канади та ведення потрібних семінарів. Виклади будуть відбуватись українською, англійською та французькою мовами.

В цьому році основано Фонд Українських Студій, який має за мету — зібрати потрібні фонди на покриття адміністративних видатків.

Головою українського відділу Сенат Університету іменував д-ра В. Ю. Кисілевського, а на професорів запрошено о. д-ра І. Назарка, д-ра К. Біду і д-ра С. Жмуркевича.

Paris La Parole Ukrainienne — Suplément Париж

СМОЛОСКИП

Журнал української молоді

Ч. 7-31 Липень 1953 Рік 4

Нова чистка в комсомолі України

Багато вісток, що надходять з України, свідчать про те, що в комсомолі України відбувається велика чистка. В першу чергу попала під це «сито» молодь Західніх Земель України. В місяці березні проведено численні арешти між студентами й молоддю вищих кляс десятиліток в Станиславівській області.

Про деякі потягнення не може замовчати й большевицька преса. Напр. «Комс. Правда» ч. 131 писала: «Деякі райкоми ЛКСМУ Сталінської обл., замість того, щоб терпеливо виховувати комсомольців, десятками (!) викидають їх з комсомолу. Викидають за маловажні проступки, не задумуючись, чи можна задержати цих комсомольців в комсомолі, чи вичерпані супроти них всі міри виховання. Викидають без обговорення на комсомольських зібраннях, заочно, не розібравшись в суті проступку. Бюро Будьоновського райкому комсомолу викинуло з комсомолу тринадцять молодих робітників будучастку «Донбассельстрой»... Безличність дійшла тут до того, що бувший завідуючий сектором обчислення райкому тов. Сидоренко самовільно викинула з комсомолу більше тридцяти комсомольців».

Після смерти Сталіна відносини в комсомолі ще більш погіршились. Новий уряд, боючись заворушень між молоддю, ще більш скріплює дисципліну. За найменший проступок молодому юнакові причіплюють арлик «неісправного», на нього починається нагінка на всіх можливих місцях: в комсомолі, між товаришами, на праці, в місцевій пресі, і доходить аж до всевидючого НК ВД, що кінчається висилкою з України, або арештом.

Не тільки чужинці, але й деякі наївні українці думають, що з приходом в СССР до влади нового диктатора змінились відносини в сторону поліпшення, мовляв нові реформи, амнестія... воля! Що, на жаль, аж ніяк не відповідає дійсності. А навпаки, нова влада ще більш прикручує ґвинтик свободи, починаючи робити ще більший натиск на молодь. За останніми вістками в Україні, головно в Києві, Харкові й Одесі проведено арешти серед молоді, яка перебувала тут на студіях зі Західньої України. Цій молоді закидується зв'язок з українським націоналістичним підпіллям та з... американськими диверсантами.

На провідних постах в комсомолі теж проведено деякі зміни, про деякі вже можна довідатись з преси, інші ще затаєні.

За останніми оповіданнями утікачів з Красної Армії — між молоддю зроджується все з більшою силою дух спротиву. На багатьох підприємствах і заводах все збільшується число самовільних вчинків, чого не було в такій кількості раніше. Молодь сьогодні вже не захоплюється жодними «патріотичними» кличами. Вона все більше й більше відчуває їхню облуду і фальш.

(—х—)

КРИЗА В ШКІЛЬНОМУ НАВЧАННІ ?

Нижче містимо дискусійну статтю нашого співробітника І. Сілецького Віримо, що порушена проблематика викличе зацікавлення, як серед наших професорів і педагогів так і серед студентства. Всі відгуки публікуватимемо в міру наших можливостей.

Саме покінчився шкільний рік — ще один від часу грецьких академій та середньовічних університетів, коли то студенти збиралися на міських площах, чи прямо на вулиці, щоб знайомитися із думками професорів-філософів. Зараз навчання куди складніше. в шкільних будинках, поза щільно закритими дверями, — знання розподіляється визначеними давками. На те й построєно спеціяльні міністерства, повиготовлювано програми, назначено відповідних учителів. Словом — із колишнього вільного навчання не залишилось нічого крім спогаду та ще декілька залишок із давніх студентських звичаїв.

Пишучи ці рядки, я говоритиму устами молодого студента... Мої критичні погляди ніяк не опираються на пустій демагогії, бо таку я вчився завжди поборювати. Це скоріше в'язанка думок, безпретенсійних та щирих, кинена ненароком між авдиторію шкільного амфітеатру. Такими їх і треба сприймати.

В першу чергу: Що є метою шкільництва? — Кажуть, що це приспішення кроку, спрямування до визначеної ділянки, підготовка до праці в лоні суспільства... Коротко, чітко й задовільно!

Та, чи це вистачає? Чи ж життя потребує тільки автоматів, сліпих і нездарних, прив'язаних на віки до станка, де крутиться одну тільки шрубку величавої машини, не знаючи навіть, куди саме вона потрібна? Для прикладу перекиньмося перед ворота однієї з високих шкіл, байдуже якої. Виходить звідтіль юнак, у руках держить диплом. Він змагався за нього продовж п'яти-шости років, частіше не доїдав, працював ніччю. На вихідне ще йому стиснули руку та побажали багато відваги й щастя! А зараз він стоїть і сам собі дивується: чи ж посуті він так дуже змінився? Ні, йому не вільно так думати — грішити, бо в нього є патент!

Коли батьки передають дальше виховання своїх дітей у руки вчителів, то вони сподіваються напевно іншої розв'язки! Вони бажають бачити своїх улюблених одинаків та одиначок не лише на запевнених становищах, але перш за все здібними дати відповідь усім життєвим вимогам. Бути людиною повноцінною — не значить пишатися якимсь-там дипломом — треба розвинутись всесторонньо духово й тілесно.

Шкільні виклади перемінились у свого рода відчити-мітінги, де вчитель виступає протягом короткої години перед анонімною товпою. Ця товпа, дарма що це його учні, не має для нього ніякого значення. Він читає лекцію, вживаючи всі засоби всесильної ретерики, але його думки блукають іншими шляхами: його вичікує власна родина, незакінчена партія шахів, чи підвечірок у крузі ближчих знайомих... При кінці шкільного року цей же вчитель завдасть декілька питань, більш чи менш важких, запише кращу, чи гіршу оцінку й його завдання на тому вичерпане. Він бо не знає, як тужать за ним його учні!

Цей спосіб навчання спричинює не-аби-яке викривлення молодих молодих душ. Вся розгра опирається на тому, щоб потрапити на легке питання, а шкільний рік залишається дуже часто втраченим ча-

сом. Це питання розв'язано куди краще в т. зв. «коледжах», де вчителі перебувають разом із учнями та беруть участь у їхньому, позавикладовому житті (навіть у спортивних змаганнях улюбленого американцями бейз-болу!) Роля вчителя — це не мертве передавання знання, це побудова кріпких баз для дальшого його розвитку, не говорячи вже про моральне оформлення. Один із професорів Колюмбійського Університету писав у свойому щоденнику: «Я завжди старався вчити те, чого сам не знаю...»

Коли в політиці та економії зустрічається так часто кризи, чи не можна теж говорити про кризу шкільного навчання? Школа ставить собі за завдання оформлювати молодь, а тимчасом, скільки скалічених виходить із її мурів? Повторяю: скалічених, бо крім диплому нічого не засвоїли. І, уявім тих же молодих людей на відповідальних становищах! Короткозорі й наївні сотворіння, що не бачать нічого поза їхньою професією, а на дальшу мету — невідкличне застояння і упадок.

Підсумовуючи всі ці спостереження, дозволю собі завдати декілька питань: Чи не краще затерти прірву, що постала між учителем та учнем, зближаючи їх до себе в ролі незаступимих співробітників? Чи шкільне навчання не принесе більший хосен, коли вчитель поцікавить ся учнем, його здібностями, його зацікавленнями, його працею? Чи, врешті, одноділянкове та вузькопрофесійне вишколювання не перечить законам волі, людської думки? — Бо наше століття вимагає людей всесторонніх, обізнаних із усіма проблемами — я скажу: повноцілих.

І. Сілецький

Дніпропетровські юні залізничники

В густих алеях тополь і акацій, над озером центрального парку культури й відпочинку в Дніпропетровському побудовано ще перед сімнадцяти роками малу дитячу залізницю. За цей час «Голубий експрес» пройшов дорогу в 76 тисяч км. Залізниця має цілу свою магістралю. Вона має свою будівлю станції «Піонерська», радіовузол, діспетчерську, шість стрілочних постів, депо, два паровози, чотири вагони, метеорологічну станцію, дороговимірний віз, дрезину, звукове кіно. Крім того є бібліотека, майстерні, учбові кабінети.

П'ятсот учнів шкіл Дніпропетровська і його околиць займаються в гуртках малої залізниці. Тут вони знайомляться з технікою залізничного транспорту, вчаться будувати моделі, макети з металю і дерева. Тут вперше вони полюблюють цей фах і більшість з них пізніше вступає до спеціяльних шкіл транспорту і залізниць.

(За «К. П.» ч. 108)

МОЛОДЬ В УКРАЇНІ

Київ. З ініціятиви ЦК ЛКСМУ і СРПУ відбуваються в Києві зустрічі молоді з письменниками, поетами і літераторами різних народів СССР. В цьому році відбулись вже такі зустрічі з представниками Грузії, Молдавії і Вірменії.

Дніпропетровськ. В Дніпропетровську учні 62., 70., 5., 59. і 23 шкіл, засадили шкільні сади і парки. Такі сади засаджено теж власними силами молоді при школах Кривого Рогу, Нікополю, Ново-Московки та в селах области.

Запоріжжя. Над Дніпром розкинулось ряд літніх піонерських таборів, в яких має відпочивати ніби то 25 тисяч молоді. Великі скупчення таборів побудовано біля Осипенко, Запоріжжя та Євпаторії.

Дніпродзержинськ. Учні багатьох ремісничих шкіл та шкіл ФЗО працюють над конструкціями моделів для наукових кабінетів. Учні школи ч. 1 сконструювали діючу модель переносного стану і механічної доменної печі, учні Нікопольської ремісничої школи — мініятурну кранову вежу. В загальному учні збудували більше сімдесятки діючих моделів.

Сталіно. Секретаря Микитівського райкому комсомолу Звягіна усунено з його посту за «очковтирательство», угодництво (опортунізм!), бездіяльність».

Кишинів. Із 384 научно-дослідних праць студентів кишинівських шкіл — 174 відзначені преміями. На окрему увагу заслуговує праця І. Паровиченка «До теорії упорядкування множень» і М. Бужка-Жука «Про інтерпретацію геометрії Лобачевського».

Київ. В цьому році Київський державний Університет ім. Т. Шевченка кінчає біля тисячі студетів філософічного, історичного, механічно-математичного, біологічно-ґрунтового й інших факультетів.

Київський інженерно-будівельний Інститут підготовив за роки свого існування більше чотирьох тисяч будівників і архітектів. В цьому році їхні дипломні праці присвячені в першу чергу висотним будівлям, гідротехнічним забудуванням, плануванню і будівлі осель, мостів, елеваторів.

Чернівці. При ремісничій школі Ч. 5 в Чернівцях діють гуртки рисування, ліплення, інкрустації, композиції, літературний, танцювальний, драматичний та інші. В гуртку ліпки працюють П. Михайлюк, Д. Чепига, П. Слободнюк, А. Кукуца, П. Зацерковний і В. Данилюк. Між учнями окремо вирізняються члени танцювальної і домрової оркестри — Г. Раєвська, Св. Шульгина, Т. Брижак, Т. Волошин, М. Чепига, О. Кіфа.

Сніжнянка. В гуртожитках Сніжнянки (Донбас), де живе велике число робітничої молоді, немає обладнання, багато бараків треба основно ремонтувати, але про це ніхто не дбає... В гуртожитку Ч. 9 хоч і є червоний куток, в ньому немає ні книжок, ні шахів, немає жодних музичних інструментів, хоч робітники домагаються покращання умовин, партія на це не реагує.

Київ. В цьому році на агрозоотехнічних курсах України навчається коло мільйона колгоспників. Понад 300 тисяч з них закінчує трирічний термін навчання. Після складення іспитів їм присвоюється звання «майстрів сільського господарства першого розряду».

Нікопіль. Більше 150 молодих робітників і службовців заводів міста навчаються у вечірньому металюргійному технікумі. Недавно почався перший випуск, після якого учні дістають звання техніка-металюрґа.

Харків. В Харкові почались пожвавлені праці над відбудовою знищеного в часі війни дитячого стадіону «Піонер». Над відбудовою працюють найбільше студенти й учні харківських шкіл у вільні від навчання годин.

Одеса. З кінцем травня почались іспити на судноводному факультеті Одеського Університету. Після іспитів студенти вирушили на научному кораблі «Екватор» на літню практику.

Харків. В музичних школах харківської области вирізняються окремими здібностями скрипачі Л. та М. Юрченки й піяністи Лариса Фанова та Ніна Печериця.

Миколаїв. Поблизу Евпаторії над Чорним Морем в літньому таборі буде 270 дітей.

НА СТАРТІ

Ми скромна група ще зовсім молодих людей «без імені» і «великих творів». Наші рямці — Літературна Комісія «Зарева», спроможності великі, бо ми молоді своєю молодістю, хоч доля судила зватись воєнною молоддю. За нами дворічний досвід більш або менш проробленої праці... З програмою без маніфестів і святочних декларацій... З живим, запальним словом літературного «молодняка».

Ми не хочемо нікого «об'єднувати» механічно та «організувати» ще одну літературну групу, визнавати ту чи іншу течію і підписатись великою буквою в анналах добродіїв і творців великої літератури. Зовсім ні!

Також не намагаємось розв'язати «пекуче» питання творчої співпраці молодого й старшого покоління.

Ми вдячні д-рові О. Грицаєві, що своїм справжнім досвідом вказав нам на «Тарасові стовпи» нашого літературного небосклону. Ми привітаємо творчу думку «батьків» — які не «заборонять» нам і на далі остатись «дітьми»... та помилятись.

Наш дорібок?

Ми видали три ліітературні листки, які не стрінули майже жодного відгуку (може тому, що друковані на циклостилі?!).

Придбали деяку кількість членів та співробітникіів й сьогодні відкриваємо сторінку «Юности» в«Смолоскипі», як продовження.

Наші завдання зовсім не великі і не епохальні.

Ми хочемо, мусимо і будемо слідкувати за українським патосом і трагедією українського живого слова в Україні.

Уважно будемо прислуховуватись до б'ючки літературних течій Західньої Европи, Америки та всіх країн вільного світу.

Будемо шукати за розв'язкою наших літературних уподобань. Хочемо іти вперід за власним покликом й покликом несфальшованого, рідного слова.

Будемо вчитись і пізнавати.

Редколегія «Юности»

З праць Комісії

ТВОРЧІСТЬ О. СЛІСАРЕНКА

Прим. Редакції: Нижче містимо один розділ з більшої праці автора, що нажаль — з огляду на свій об'єм не може друкуватись в цілості в нашому журналі.

«Вона мені чужа — ця сіра і убога сучасність».

(О. Слісаренко: «Князь Барціла»)

IУ. Ненависть до Москви

В прозовій та поетичній творчості О. Слісаренка суцільною, нерозривною лінією тягнеться основний мотив ненависти до Москви. Байдуже, чи вчорашньої — білогвардійської, чи сьогоднішньої — червоної, до Москви, як виразника безкультурного вандалізму.

Головну характеристику московської культури знаходимо в новелі Слісаренка «Камінний виноград», що характеристична сюжетним тлом чужини (Грузія) та глибиною символічних зображень.

Матеріял, який містимо на сторінках 5-6-7-8 є літературною частиною нашого журналу. Він появляється, як продовження листка Літературної Комісії «Зарева» — «Юність», число 4, рік III-ій.

«Тисячоліття культури Грузії скромно пропонує стомленому подорожньому хліб і вино, **а руська культура, занесена сюди п'яними офіцерами й чиновниками, сплюгавлена салдацькою казармою, вигукує кабацько—льокальським написом: заходь, любезной! І коли перша своїм візантійським аскетизмом кам'янить виноград життя, друга топче його казенними чобітьми» 1)**

Слісаренко характеризує рівночасно й сучасний йому стан совєтської держави. В уста одного науковця він вкладає такі думки: «А сучасна держава? Досягнення, каже те? Киньте, професоре, дурити себе й інших! Ми перемогли буржуазію з її анархією і взялись до комунізму, соціялізму... Ну то що з того? Здобула людина хоч крапельку внутрішньої свободи? Ні, тисячу разів ні! **Мене примушують робити те, що мені органічно противно, настирливо лізуть у найдрібніші шпарини мого життя, плюють мені в душу,** вимагають, щоб я думав так, як і всі, це во ім'я визволення» 2).

В цих кількох наведених думках розкриває автор жахливу правду московського терору та духового рабства поневолених. Проте він не лиш в прекрасних новелях розкриває обличчя сучасности, створеної червоними« визволителями». Він користується зброєю сатири, в якій зображує ідеї большевицької революції:

«Дайош Волинь, буржуй пузатий!
Візьмем Петлюру, Ванька, чорт!
Штани надінем хрантуваті
І чобітки за первой сорт». 3)

Поет сміло стверджує, що:

«Наркозами
Дотиків електричних
Отруєно мозок і тіло». 4)

У своїй повісті «Бунт», яка віддзеркалює настрої молоді 1905-их років, серед цілого гурту бурсаків, змальовує москаля Коржова підлим донощиком цілої бурсацької братії.

Проте основне й найбільш скрайнє ствердження ненависти до Москви ми вичуваємо у містичному сні Уласенка, мовляв: **«Треба боротись, щоб скинути московську владу. Щоб самим господарювати на своїй землі».** 5)

Кульмінаційною точкою антимосковського наставлення Слісаренка треба уважати його виступ проти М. Ґорького (Пєшкова), який забороняв перекладати свій твір «Мати» на «украинское наречие». На цю виразну провокацію московського шовінізму Слісаренко відповів одвертим листом, який з відомих причин не міг бути видрукуваний у жодному літературному журналі. Він передавався з рук до рук у ручних копіях.

На превеликий жаль цей цінний документ не донісся до нас. Можемо тільки поділитись переказом С. Підгайного, який зустрічався з автором на Соловках. Слісаренко говорив: «Я, звичайно, у своїй відповіді Ґорькому написав про те, що не збираюсь вступати з ним у філологічну полеміку про українську мову. «Язик» це чи «наречіє» мені байдужісінько. **Не цікавить мене, як московський міщанин розглядає українську націю та її мову, бо знаю, що за моїми плечима стоїть 40 мільйоновий український народ з його тисячелітньою літературою, мистецтвом і наукою».** 6)

Ця відповідь гідна вірного громадянина України. Не даром, пізнавши облудну душу московського народу звернувся Слісаренко до «майбутнього» такою фразою:

«Сумуй
над могилами тих,
що повірили
приходу месії!» 7)

Відповідь Ґорькому привела безпо

середньо до вислання Слісаренка на сибірську каторгу.

Коли критик В. Державин твердить, що «поезія і проза Слісаренка не мають між собою сливе нічого спільного» 8) то з ним можна не погоджуватись. Поезію і прозу Слісаренка лучить головний мотив українського націоналістичного світовідчування. І хоч його прозова та поетична творчість по літературній формі різна, одначе по суті-змісті — вона одна.

Сьогодні думки Слісаренка відносно московської культури мають таку саму ціну, як і тоді. Це була дійсно велика індивідуальність, яка не завагалась в обороні провідних ідей української нації принести себе в жертву.

Любомир Винар

1) «Кам'яний виноград», В-во «Книгоспілка», 1927, ст. 15. (Всі підчеркнення наші — Л. В.).
2) «Князь Барціла» зі збірки «Кам'яний виноград» ст. 75.
3) «Байда», вибрана лірика, ДВУ 1928, ст. 16.
4) Ібід. «Закохання», ст. 44.
5) «Без компасу», УВ 1943, ст. 34.
6) С. Підгайний: «Українська інтелігенція на Соловках», 1947, ст. 86.
7) «Царівна останньою» зі збірки «Байда» ст. 33.
8) В. Державін: «Письменник — Громадянин, «Укр. Думка» Ч. 14. 1952.

Іван Ірлявський

Червень

Блакитний червень обрій підійняв
і широчини розгорнув барвисті, —
в душі дзвенить весняна ще луна
із долів променистих.

Ходім у поле — вже цвітуть жита -
Не затоптати те, що має корінь,
Коли блищить і зваблює мета
в рожевому просторі.

Ставай же поруч, дорога,
одні нас в'яжуть — боротьба й принада,
та даймо знак схвильованим лугам
і рік ясним свічадам,

Що наші навіки вони, — ми їх,
що ввік із ними злита наша доля
за те, що падали й падем за них
у бою серед поля.

(З збірки «Моя весна»)

Матеріяли для «Юности» просимо надсилати на адресу «Смолоскипу», або на адресу:

«Junist» (c/o L. Wynar)
2725 Queen Ave
Cleveland, Ohio. USA.

Юрій Буряківець

Епілог

Буде нам з тобою що згадати
Після диких, спалених ночей.
Вивчив я далекий грім гарматній,
І тривожний блиск твоїх очей.
А вони, мов теплосині квіти
На узбіччях радісних доріг.
Може нам з тобою й не зустрітись,
На дорогах димних, бойових.
Будуть ще набої рватись глухо,
Стугоніти в вибухах земля.
Вийдеш ти в ту сторону послухать,
Де в кривавім зареві поля.
Роздимляться дико видноколи,
І покриють кров'ю битий шлях.
Будуть хлопці йти суворочолі
В сіруватих, наче ніч, рядах.
І пройдуть вони безмежним краєм,
Де руїни між похмурих трав.
І, можливо, ти того згадаєш,
Хто любов і мужність поєднав.

Баляда про коней

Шляхи кривавились довкіл,
І коні грузли в трупах, глеї.
Вони тягли з останніх сил
Важкі, понурі батареї.
За ними куль невпинний лет,
Полки своїх, чужих солдатів.
Та коні знають, що вперед
Будьщо їм треба поспішати.
Он там, де гречок білоцвіт,
І хлібні, лагідні алеї,
Їм мусять дати відпочить,
Щоб повернути батареї,
Щоб знов боями загреміть,
Смертельним розіллятись лаєм,
І відступ тисячам прикрить,
Які зморилися до краю,..
А потім в дикім перегоні
Топтати житній переліг.
Одне не знали тільки коні,
Що канонірів вбито всіх.

ЧИ ЦЕ НЕ Є МОЛОДІСТЬ?

Молодість! Чи знаємо скільки змісту в цьому слові? Чи розуміємо дійсно його значення? Чи свідомі ми цього що молодість — в нас самих, що ми — молоді?

Без погляду з перспективи часу важко сказати чи правильно й достатньо глибоко можемо ми, молодь, її оцінити. Ми відчуваємо в собі силу, ми переживаємо спалахи почувань, ми мріємо, — а за хвилину рьемось до діла, ми спочиваємо лише після труду, змучення, в нас бурхливі сни і кожний ранок в нас — нова епоха. Ми прагнемо руху! Чи це є молодість?

Ми залюблені в контрасти, ми віримо в нездійсниме, ми безупинно бажаємо, в нас нема вагань, нам підказує наш свіжий розсудок, ми хочемо багато знати, ми спрагнені відомостей... Чи це молодість?

Серед людей бачимо більше весельчаків; ми — з ними. В житті бачимо багато радости і втіхи; вона — для нас. Коли ми самі — задумаємось, тужимо за чимсь незнаним, за кимсь, хто може бути нам близьким. В вечірніх сумерках в нас вогкі очі, миготіння кожної зірки тривожать нашу душу, нас розчулює природа і ми слухаємо знов і знов оповідання про золоте минуле.

В моменті нас розпалює свідомість завдань, нашого призначення і ми рвемось до їх сповнення, падаємо, встаємо, йдемо! Вперед! Вище! Дальше! Більше свободи, руху, досягнень. Більше знання! Хочемо знати, більше знати все знати!

Такі в нас почування, це ми переживаємо. Та лише старші люди, ці, що знають — що значить вже не бути молодим, що бачать різницю між молодістю й старістю, можуть нам пояснити що криє в собі це одне слово: молодість. Послухаймо ж що вони кажуть:

«Молодість це не пора життя — це стан духа. Це не діло рожевих щічок, червоних уст і гнучких колін. Це успосіблення волі, якість уяви сила почувань, це свіжість глибоких джерел життя. Молодість значить темпераментна перевага сміливости над страхом, апетиту на пригоди над вигідним життям.» (С. Ульман).

«Ніхто не старіється лише тому, що прожив означене число років. В остаточній аналізі люди старіються тому, що покидають свої ідеали Роки морщать чоло, але покинення ентузіязму морщить душу. Журба, сумнів, самозацікавлення страх, розпука це ті довгі «роки», котрі згинають чоло й повертають творчий дух назад в порох». (В. Лоув)

Молодий вік ще не означає молодости. Можна постаріти замолоду. Задумаймось над тим, це правда. Нераз завважуємо між нами одиниці, в яких брак ентузіязму, цього молодечого запалу, самовідданости, брак руху; вони по суті — старі. Вони самозадоволені, не в погоні за пригодами, досвідом, знанням. Вони відпочивають — але не після труду. Вони ВЖЕ відпочивають.

Хто хоче бути таким? Ніхто? Це добре. Чи треба молодих «старців»? Ні. Перед нами великий робочий день. Нам треба дужих, молодих людей для великої праці. Будьмо ж ними. Живім, працюймо! Горім, трудімось, любім! Більше руху, більше ентузіязму, більше завзяття і впертости, більше — молодости!

В. Хорунжий

На високих шпилях

(Із недрукованої одноіменної збірки літературних етюдів).

Чули?

...померла романтика?...

Не дзвонили по ній в дзвони й ані мозолисті долоні робітника не натискали ґудзика фабричного гудка.

Відійшла вона безшелесно так, як обсипуються пізною весною пелюстки квіту яблунь і груш так, як клонятся зів'ялі голівки тюльпанів в городчику...

Була романтика — а зараз вже її немає!...

Відшукував її між камінними намогильниками цвинтарів вчорашнього дня, поміж золотистими рельєфами літер, виритих у них...

Глядів я за нею в затишних залях столичного музею.

Знаходив я там тільки павутиння вчорашніх захватів, вчорашніх днів...

А я людина, що жде завтрішнього...

Зараз я знаю: поміж нами лежать листки відривних календарів...

Мені жаль за романтикою!

Як же мені не жалувати!

От, бувало сядемо вкупочці, запряжемо мрії в золоті колісниці і понесемось попід хмарами тудою, звідкіль щастя манить...

То знов підемо людними вулицями столичних міст, поміж людей — і це вже нам радісно!

Зараз вже її нема...

Нема, а мені всетаки хочеться її віднайти, відшукати й у двох ще раз піти стежками вчорашнього...

Говор'ю вчорашнього, бо мене ще не приманило ні нинішнє та ще не приманює завтрішнє, хоч я йому приречений...

(Лорейн, травень 1953)

***

Вечір. Спінені буруни Камінного Моря мерехтять серпанком срібного сяйва, спалахують, як привиди. В такий вечір хочеться вірити в добрих духів високих шпилів, тих казкових гномиків, що виходять з глибоких розколин і печер гратися самоцвітами щастя. Хочеться вірити в міти заворожених царівен, що юність минулих днів окутали чарами споминів. Хочеться щераз випрошувати в долі минулого, неповторного, всупереч холодові зрілих думок, всупереч дійсности...

Чи це не щастя призабути хоч на часок, що десь там, в домах, шумує пристрастями гарячих поривів буденність, що гомонить стоголосими дисонансами справжнє життя? Чи це не щастя для людини перейти в інший, спокоями і красою сповнений світ — і тривати в ньому хоча б одну хвилину?...

Це Добрий Бог створив ці оази краси, щоб люди, втомлені непосильними тягарами днів, могли приносити свої пощерблені болем і розпукою вчорашнього серця — зануривати їх в непорочності тиші, віднаходити себе самих. Це, Добрий Бог, поставив на сторожі того завороженого світу ті глибокі пропасті, ті дикі стіни, ті стрільчасті ґотики піднебних шпилів, щоб людина, заки увійде в той світ, призабути могла в труді виходу, буднів — утому.

Благословення трудові стрімкого підходу на високі шпилі.

Благословення хвилинам забуття буденних дисонансів.

Благословення людям, що хочуть у світі краси віднайти себе.

(На Штайнернес Меер, зимою 1949 р.)

Мене зовуть непереможними зовами високі шпилі, що над ними лише сонце, хмари та орлів шорстке ячання. Внизу, ген-ген, царство приземного літання голубів, а тут орлиний простір, ширінь та далечінь... Це ніщо, що поміж ними пропасті, дикі зриви стін. Це їх зумисне построїла Божа Мудрість, щоб людина могла пізнати жемчужне сяйво змісту труду для краси.

Я довго блукав верхами Альп й довго не вмів відповісти собі, що саме зове мене на нові і нові мандрівки. Це пізнання прийшло тільки з часом, тоді, коли моє тіло вже не лякалося найважчих трудів мандрівок, коли втома рідко приходити стала до мене. Це пізнання прийшло тоді, коли я зумів збагнути й оцінити велич тиші високих шпилів, тоді, коли мої думки сповнилися змістами непорушности тиші —

— воно прийшло з першими днями осени мойого життя...

(На Гохзайлері, осінь 1948)

***

Не видно сьогодні високих шпилів. Окутали їх верети хмар і біле прядиво мряк. Мряки скуйовдані як пси. Сторожать.

Даром шукають мої очі рельєфу святинної будівлі. Не проглянути їм ні хмар, ні білого прядива мряк.

Притискаю чоло до холодної шиби й триваю в безрусі. Дрібненькі краплини дощу сковзують по ній повільно, без кінця...

М'яке сопрано господині стелиться невибагливою мелодією по сховищі, сповнює його тугою й сумом.

Котячою ходою підходить до мене зневіра й пестливо торкається висків, ховає вологе зо сліз обличчя в долоні й хлипає...

І моє плаче серце:

Загнівалася на мене моя любка...

(Керлінґергавз, Зелені Свята 1948)

***

В моїм світі: високі білі шпилі, білі хмари, білі квіти — і біла тиша. Бог білої тиші високих шпилів жбурляє в синє плесо Королівського Озера щире золото радости й вдоволення.

Ступаю стежиною, що ховається за далекий білий обрій. Ступаю самозреченим:

— Я частиночка тиші...

Мене не тривожать неспокійні думки. Моє серце б'ється рівно і чітко. Я досяг великого пізнання:

— Я закоханий в тиші високих білих шпилів...

(На Завґассе, весною 1949 р.)

Юрій Федорович

Донець

Хтось засвітив благословенне сонце
І дзвінко кинув переможний крик..
А ти чвалав конем, завзятий донче,
І мчав за вітром твій яскравий шлик.

І ти сміявся у шаленім чвалі
Аж степ дрижав і гнувся чорнозем,
Із вітром гимн співало вістря сталі
Над диким і запіненим конем.

І врешті ти дірвався плеса Дону,
І глянув на блакитну широчінь..
А потім — воду, втомлену від гону,
Жадібно пив і ти, і вірний кінь..

Вже інший час. І я немов проклятий.
Ну що ж, сьогодні спомин це, чи сон,
Я бачу: мчить конем донець завзятий
І мріє тихий і широкий Дон..

Ігор Панковський

***

Перед іконою лямпадка —
Свічечкою серце.
Не дай, добрий Бог,
Золотій мрії вмерти.
Скалує свічечка,
Лямпадка мерехтить,
Кує коваль цвяшок
Щирозолотий.
Кує коваль цвяшок
Щирозолотий
Гей, у сволок, в новій хаті
Хто ж тобі заб'є?

Чорний Джек

Паризькі горобці

(З кінової залі)

Мені, як українцеві, було незвичайно цікаво бачити цей фільм. Я люблю музику: гру на фортепяні, а ще більше хоровий спів. Зазначую — добрий спів, де зустрічається не лише підібрані голоси та справного дириґента, але одну цілість, плавку, зіграну та мелодійну.

Ви, що слухаєте радіо, може вам уже пощастило вхопити одне з французьких радіовисилань, коли передавано концерт **«Маленьких співаків Дерев'яного Хреста»** («Les petits chanteurs à la Croix de Bois»)? Якщо ні, то послухайте — я вам розкажу про фільм «Moineaux de Paris» — **«Паризькі горобці».**

Все, що тут показано — так зазначує зразу дириґент хору — є придумане й служить для пов'язання поодиноких виступів хору. Все ж таки — це не перешкоджає, щоб пережити декілька моментів із нашої юности-дитинства та відвідати історичні закутини Франції.

Почалося з того, що Жано (це десятилітній герой фільму та один із співаків у хорі!) помітив на шиї в однієї жінки золоту медалю з імператорським орлом. Цю медалю він пам'ятав аж надто добре — його баба буня йому показувала раніше, говорячи, що це його прадід, підстаршина гузарів — Сезарен — одержав із рук Наполеона. Щоб відобрати медалю, Жанові доводиться перейти чимало: його предок, Сезарен, приходить йому з допомогою, але виявляється, що в медалі заховано таємний лист Наполеона до Короля Риму й цей слід віднести на його могилу в церкві Інвалідів у Парижі. Жано виконує доручення і казка вривається.

Виступи хору маленьких співаків незвичайно вдалі. Тільки дивитись на їхні обличчя, поважні та вдумливі, коли зібрані в півколі, очі зосереджені на руках дириґента — відчувається мимоволі вклад праці не-аби-якої зі сторони кожного співака. Це зовсім не перечить, щоб після виступу вони веселились, навіть збиткували, як усі інші діти. Щось незбагненне верховодить ними! Зрозуміння важливости кожного голосу зокрема, а не лише сліпе підпорядкування, велич гармонії хурта в виконуванні однієї і тої самої мелодії, де кожний знаходить своє місце.

Пробачте мені, коли змальовую музику може обстрактними словами, але моє враження залишилось велитенське! Мені довелось уже декілька разів слухати їхній спів, я бував на одному з їхніх концертів — враження залишилось однакове. Я так і бачу їх: у білих нагортках, з дерев'яним хрестом на грудях, руки закладені... співають.

А ви, дорогі читачі, розкинені по найдальших закутинах світу, почувши по радіо хоровий спів, де хлоп'ячі сопрани та альти переливають ся то бурею, то весняними подувами вітру, знайте, що це хор «Маленьких співаків Дерев'яного Хреста». Між ними ви напевно впізнаєте теж голосок Жано — ось-цей, що знімається жайворонком аж у небо...

С-ий

Оперна студія Київської Консерваторії

Оперна студія при Київській державній консерваторії ім. Чайковського — це та творча лябораторія, де студенти вчаться створювати сценічні образи, проходять оперну практику. Чим ближче до кінця навчального року, тим напруженіше життя на невеликій сцені студії. Тут проходять репетиції цілих вистав і уривків з клясичних опер. Студенти-випусники вокального факультету готують ряд цікавих робіт до державних іспитів. Перед кінцем навчального року вихованці студії виступали в операх «Йолянда» П. Чайковського, «Наталка Полтавка» М. Лисенка, «Мадам Батерфляй» Д. Пуччіні. Недавно на сцені студії було показано постановку української опери С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм».

Дев'яносто років не сходить ця чудова опера зі сцени. Вона знайшла широкий відгук в серцях слухачів, вабляючи своїм реалізмом, яскравістю і життєвістю образів, народністю і мелодійним багатством музики.

В постановці «Запорожця за Дунаєм» відповідальну партію Карася виконував молодий співак, студент четвертого курсу В. Михайлович (кляса проф. І. Паторжинського), який чотири роки тому приїхав учитися до Київської Консерваторії із Закарпатської области. Партію Одарки виконувала випусниця консерваторії, колишня колгоспниця О. Жила (кляса М. Снаги). Світлий, ліричний і привабливий образ Оксани створила студентка четвертого курсу Л. Новикова. Дещо статична постать Андрія у виконанні випусника М. Дуди (кляса М. Єгоричової).

Невелику партію султана виконував студент-випусник Ю. Галкін (кляса О. Гродзинського). Маючи сильний баритон, він вже прийнятий до Київської опери. Ролю Селіма-аги виконував недавній пілот, студент третього курсу О. Героєв, а ролю Гасана — студентка третього курсу Т. Тугушева.

Режисер постановки — О. Завіна, дириґент оркестри — В. Тольба.

Для студійної роботи, в якій зайняті студенти старших курсів Консерваторії вокального факультету, вибрано «Йолянду» П. Чайковського.

Оркестра під керівництвом В. Тольби, що складається з студентів інструментальних кляс Консерваторії, виступає в спектаклі «Йолянда» справжнім організатором та основою всього музично-вокального ансамблю і в той же час лише одним з його елементів.

Злагоджено звучать в спектаклі вокальні ансамблі та фінальний ансамбль з хором (хормайстер О. Петровський).

Знаменитий образ Йолянди створює Л. Новикова (кляса М. Снаги), партію Марти співає А. Карапетян (меццо-сопрано, кляса В. Гужової), партію Водемона виконує О. Купрієнко (кляса Зубарева). Інші ролі виконують Ю. Галкін (Роберт), О. Суслов (король Рене, кляса проф. Д. Євтушенка) та В. Лутченко (кляса проф. І. Паторжинського).

Постановку «Йолянди» дуже вдало розв'язав О. Колодуб.

Ці дві постановки в оперній студії Київської Консерваторії, як твердить совєтська критика, свідчать про творчий успіх української студентської молоді.

(За «Рад. Україною» ч. 101)

Розповзаються шляхи

Розповзаються шляхи гадюками сірими.

Україні невідомі,
Якими одмірять мірами
Радощі, од віку заподіяні?

Рушають дорогами каравани,
Ідуть запорошені пілігрими,
Линуть білокрилі кораблі за океанами —

Всіх скарав Господар Великий,
Кинув присудом важким у груди:
«Буть погоничом вам до віку
Щастям навантажених верблюдів».

О. Слісаренко

Молитва

На шпилі — сонце, Бог і я.
На долах — білі мряки.
Уста порепані тремтять
Молитвою подяки.

Внизу десь сонний церкви дзвін
Молитву мовить ранню,
Я кличу з ним, о, Боже мій,
Тобі, Тобі — осанна!

Чорний Джек

Спомини Адмірала В. Савченка- Більського

КОЛИ МИ ПОВИННІ СВЯТКУВАТИ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО МОРЯ ?

(Продовження)

Зважаючи на те, що наше Чорне Море буде мати в майбутньому дуже велике значення в ділі розбудови України, треба взяти в історії нашої фльоти таку подію, яка була б надзвичайно визначною, дійсно заслуговувала б на увагу та щоб в реалізації такої події брали участь моряки-українці, які б виявили були відданість та щиру любов своїй фльоті й своєму морю.

Така подія відбулася **23 листопада 1917 р.**, а саме коли наспів до нас III-ий Універсал, що був виданий у Києві Українською Центральною Радою, в якому вже говорилося про необхідність вжити належних заходів в справі осягнення незалежности нашої Держави.

Прочитавши такий Універсал, наша Рада Чорноморської Громади знайшла потрібним прочитати Універсал вселюдно, прочитати урочисто й з військовою парадою. Але тому, що наша Рада де з чим не згоджувалась у виданому Універсалі, було вирішено запросити на 6-ту годину того ж дня 10 визначних матросів старшого віку. Ознайомивши матросів зі змістом III-го Універсалу, ми запитали їх:

— Скажіть нам відверто, як на вашу думку, чи весь Універсал читати вселюдно, чи лише першу його частину?

На це запитання наші матроси довго мовчали, перешіптувались між собою. Нарешті старший з них виступив вперед і сказав:

— Дуже дякуємо вам, що запитали нас, що запитали наш погляд на III-ий Універсал. Ласкаво просимо прочитати лише першу половину, бо серед наших людей є добрі люди, але й є дуже недобрі та й не варто поспішати з оголошенням того, що торкається нас особисто, — сказав цей матрос. — Нам треба ще багато попрацювати, щоб поставити нашу любу батьківщину на тверді ноги. А от, як Бог Милосерний допоможе нам осягнути це, тоді буде час упорядкувати і наше внутрішнє життя.

— Правда, правда, не треба проголошувати всього Універсалу! — закричали голоси всіх десяти матросів.

Трудно передати, як нас надзвичайно зворушила ця промова та підтримка всіх матросів.

І раділа душа, дивлячись на цих милих матросів, що перейняті такою глибокою свідомістю, таким правдивим патріотизмом. Ми дякували їм, власне висловлювали їм нашу велику радість, що їх погляди зійшлися разом з нашими в спільній праці для добра нашого народу. Вставши із-за стола й підходячи до кожного матроса, ми міцно стискали їм руки.

На другий день наша Рада зібралася, щоб обговорити, в якому порядку провести намічений церемоніял. Було вирішено прочитати III-ий Універсал, власне першу його частину, біля пам'ятника адмірала Нахімова, після чого мала бути проведена військова парада. Про наше рішення були повідомлені фельдфеблі всіх кораблів Чорноморської Фльоти, яким було наказано зібрати всіх матросів-українців на 10-ту годину 23. листопаду 1917 року. Всі мали бути одягнуті в бушлати, озброєні рушницями з підсумками. Крім того був виданий наказ, що 23 листопада о 2-гій годині буде прочитаний біля пам'ятника адмірала Нахімова III-ий Універсал Центральної Ради. Фельдфебелям прибути на визначене місце зі своїми матросами на 12-ту годину.

Коли наблизилось 23. листопада до мене явився біля 11-ої години мій адютант, з яким я опустився по сходах до екіпажної пристані, де мене чекав на катері мій шофер і ми в мент прибули до Графської Пристані.

Вже біля пам'ятника адм. Нахімова стояли матроси. І навіть здалека можна було пізнати, що це стояли наші матроси, наші правдиві патріоти, які так пристойно тримали себе, заховуючи повну тишу, не курили, стояли прямо, склавши свої рушниці в великому порядку «в козли» й надзвичайно уважно та дуже вдумливо дивились на Графську Пристань, чекаючи початку чогось радісного, чогось близького їхньому серцю.

Вся нахімовська площа була залита народом. Дуже багато чужинців. Що так багато зібралося людей подивитись на нашу параду, цьому не слід дивуватись, бо в ті часи, в ті перші місяці революції, далеко було відомо, що Севастополь являє собою єдине місто не тільки на всю Україну, але можна сміливо сказати що й на всю бувшу Росію, де тримався аж до приходу большевиків повний порядок і належна дисципліна. А серед матросів-українців не тільки не падала дисципліна, а ще більше кріпла й як у Севастополі, так і в інших містах Криму життя у час народження Української Чорноморської Фльоти було таке миле, таке приємне, таке радісне, як на велике свято, як на Великоднє свято колись в старовину. А тому до Севастополя й наїхало багато люду й навіть чужинців.

Коли годинник вибив першу годину, до мене стали підходити з рапортами фельдфеблі всіх кораблів Чорноморської Фльоти, які доклали мені, що все виконано, як було наказано. Затримавши фельфебелів на декілька хвилин, я подав їм деякі вказівки, а саме — заховувати перш усього всюди де належить, повну тишу й порядок. Чужинцям треба передати, сказав я, що для них призначені місця біля готелю «Кіст» і з повною повагою провести їх до того місця. Після цього я наказав фельдфебелям іти на свої місця і негайно розпочати вистроювати матросів в розвернутий фронт. Своєму ад'ютантові я наказав зараз же відбути на корабель, на якому тримав свій прапор Головний Командир всіх морських сил на Чорному Морю контр-адмірала Неметц і доклaсти адміралаві, що рівно в дві години почнеться парада. Але в скорому часі повернувся мій ад'ютант і з ним ад'ютант контр-адмірала Неметца, який доклав мені, що адм. Неметц в назначену годину не може бути присутній на параді й що прийняти параду він доручає мені. Одержавши таке повідомлення, я запросив командувати парадою корабельного інженера капітана Неклієвича.

Контр-адмірал Неметц був великим прихильником большевизму й був призначений на посаду Головного Командира всіх морських сил на Чорному Морі Міністром Фльоти й Армій Тимчасового Правительства в Петрограді — Керенським, замість адмірала Колчака, що був звільнений Керенським за дозвіл українізації Чорноморської Фльоти. Це була високопорядна, розумна й енергійна людина. Адм. Колчака любили й шанували матроси-українці та взагалі вся фльота. Він багато де в чому причинився в справі українізації Чорноморської Фльоти, щиро допомагав нам і не відмовляв всім нашим прохання при продовженні українізації. Тут дозволю собі згадати теплим словом подяки Високоповажану Дружину адмірала Колчака, що, як українка одною з перших вступила в члени нашої Чорноморської Громади в Севастополі і дуже багато допомагала нам та не жаліла грошей на різні витрати, зв'язані з українізацією.

В. Савченко-Більський
Адм. по адмірал. б. Чорн.Фльоти

(Далі буде)

30-літній Ювілей ЦЕСУС-у в Парижі

Щоб ушанувати 30-ліття Центрального Союзу Українського Студентства, в суботу 4-го липня ц. р., відбулася в Парижі святочна зустріч Управи ЦЕСУС-у з представниками українського наукового світу та громадських організацій на терені Франції.

Хочемо відмітити, що згадана імпреза залишила по собі незвичайно миле враження. Для паризьких студентів — це була ще одна нагода для виміни думок із тими, що хоч уже від довшого часу покинули студентське життя, все ще близькі молоді та молодечим проблемам. Між гостями поруч українського духовенства та професорів слід згадати колишніх основоположників і діячів ЦЕСУС-у — зібрані в одному гурті — всі вони являли собою в цей вечір, справжню родину, виховану на кріпких засадах українського студентства.

Святочну зустріч відкрив Президент ЦЕСУС-у — др. В. Маркусь. Доповідь про ЦЕСУС, про його заснування, мету та змагання прочитав довголітній член Управ ЦЕСУС-у — інж. А. Жуковський. З окремим словом виступили: ген. Вікарій о. Ван-де-Мале, доц. В. Янів, проф. О. Шульгин, ред. О. Бойків, проф. О. Кульчицький, проф. Шумовський, інж. М. Ковальський, п-ні Хмелюк, п-ні Коваленко та інж. М. Коваленко. Всі промовці дуже часто ділились з присутніми своїми споминами а перш за все вказували на цю передову установу українського студентства, що на чужій землі та серед найважчих обставин, зуміла завжди зберегти добре ім'я українського студентства.

Старші й молодші розходились, відспівавши на закінчення традиційне «Геудеамус».

Д.

Чому П. Тимченко не прийняв визову?

«Я (слідує прізвище) включаюсь в соціялістичне змагання і беру на себе обов'язок виповнити плян на (цифра), працювати без браку, утримувати в чистоті робоче місце, виконувати громадську працю...»

В кінці бланку два графіки: «викликаю на соціялістичне змагання товариша (слідує прізвище) і «виклик прийнятий».

Ось десятки і сотні таких бланків примушується виповнити молодих і старших. Нова метода експлуатації, — відповідальність за яку несе перед партією і урядом комсомол. Комсомол став наставником над молоддю і погоничем у праці.

Один комсомольський ватажок на якомусь там заводі в Києві говорив московському кореспондентові:

«Кожного треба держати на оці, кожного треба втягнути в змагання, кожному заглянути в душу. А якщо в цеху є 142 комсомольці та ще 50 молодих робітників — не комсомольців...»

Одна молодь, головно та, яка живе з родиною, старається виконувати і перевиконувати норми, прямо для заробітку. А решта, яка не має нічого вже до втрачення, працює, щоб працювати. На них цілий час ведеться нагінка. «К. П.» з 14. 5. ц. р. про цей же київський завод писала:

«... Іван Лопушенко і є один з тих 36-ти молодих робітників, які не виконали норм виробництва» (!). В іншому місці: «... Групорг В. Терехов щомісячно виповнює норму неменше як на 250%, а в його комсомольській групі із 17 чоловік — 12 не виповнють змінних норм»... Навіть комсомольці!

А Петро Тимченко навіть не захотів підписати виклику!

— Чому не хочу, — говорить він. — Слинько (цей, який його викликав) мене викликав прямо так для «годиться», а чи підпишу я виклик чи ні — все одно тут жодного змагання немає: кожний працює за себе.

А Юрій Кирильченко, хоч і підписав виклик, — його партнер виконує норму на 250% а він ледве витягає...

В загальному, що відмічає і «К. П.», нікому й не цікаво соцзмагатись.

Це не один випадок, який ми взяли за приклад, ціла Україна не хоче соцзмагатись. Кожний знає, що соцзмагання — це ніщо інше, як найбільш рафінована московська експлуатація.

К. Г-ук

■ Французьке Міністерство Національного Виховання рішило побудувати нове селище для студентів в Антоні, біля Парижу. Тут зможе приміститись 3.000 студентів. Вони зможуть користуватись тут бібліотекою, спортовою площею, а для дітей одружених передбачено садки та школу.

◆ Студенти та професори Університету в Каліфорнії (ЗДА) зібрали 3.214,58 дол. на цілі міжнародньої університетської самопочі.

◆ «Европейський Рух Молоді» влаштовує 20. 7. — 10. 8. 53 біля Кан (Франція) літній табір для молоді і студентства.

Смолоскип

Журнал Української Молоді
Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:

Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статтей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародній купон на відповідь.

Передрук окремих статтей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

«Smoloskyp»
3, rue du Sabot, Paris 6e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати **тільки** на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародніми купонами.

ПРЕДСТАВНИЦТВА «Смолоскипу»:

ЗДА:
Les Wyshnewyj
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.

Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:
W. Bondarenko
41, Percy Road, London W. 12.

Канада:
Petro Danyluk
104, Grove Str., Winnipeg, Mann.

Німеччина:
Jaroslaw Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Аргентіна:
Lypka Jaroslaw
c. Talcahuano 847, Buenos Aires.

Бельгія:
Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»
Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue du Sabot, Paris 6e
PIUF. S. A. R. L.

РОЗУМНИЙ ЧОЛОВІК

(Фейлетон)

Людина «вчена» стоїть переді мною. Перехилила голову в бік, чогось скривлена.

— Так — це ви, Остап Черешня? — питає.

— Я. — відказую.

— А-а... нічого собі... Ab uno disce omnes...

— Що таке? — дивуюся.

Треба вам же знати, що людина «вчена» приїхала до нас днів тому десять. Вона родилась таки в нашому селі, але її віддали скоро в школи — возили кудись далеченько, аж до міста. Приїхала не та вже. Походила сюди-туди, пригадала родинне кубло й зараз — людям під шкуру зазирає, свої порядки заводить. Цей не так робить, тамтой не те думає... Кожному щось пришпилить: Oculos habent et non videbunt... Os habent, et non loquentur... Manus habent et non palpabunt...

Ми тієї мови, правду говоривши, ніяк не розберем. Нам по-свойому іноді важко зговоритись, а то ще на латині, чи як її звуть! Ми — люди прості: чоботи літом на кійку носимо, млини молоком ганяємо, в садках бджоли мід збирати привчаємо. Латина — нехай їй! — на те й є вчені, щоб цяцькалися!

— Omnis homo mendax... — філософує.

— А ви, як із вами? — цікавляться люди.

— Asinus asinum fricat... — не розгублюється людина «вчена».

Ось ми стоїмо зараз один проти одного. Мовчимо. Як же нам бесідувати, коли її важко второпати, що таке хоче? Розказав би я їй (людині «вченій»), як це в нас пшеницю сіють, як жнуть, як у копи складають, як молотять — їй воно не цікаве. Розказав би, як молоді гуляти знають, та вона ще, лихо не спить, сміятиметься.

— Остап Черешня... — кривиться чув десь... Знаю, знаю — це ви сплітки в журналах пишете? Sunt verba et voces, praetereaque nihil... Stultorum infinitus est numerus...

—Еге ж... — хочу щось відповісти.

— Memento. homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris — перериває людина «вчена».

Я вже не таких бачив, але тут мабуть не пораджу. З ноги на ногу переступаю, хотів би людину «вчену» в куток загнати, не знаю як... Аж млосно в горлянці!

В ухах ще бренить: Vanitas vanitatum. et omnia vanitas..., коли прозріваю. На серці якось тепліше, серед ночі родиться сонце — пригадую Котляревського «Енеїду». Зразу вдаряю:

«Енеус нострум маґнус панус
І хлопець, хоч куди козак...»

Остап Черешня

На заклик Шполи...

Останньо невеличке містечко на Київщині — Шпола стало відоме в цілій Україні... Що там сталось? В селі Лозоватка біля самої Шполи в одну гарну неділю, день відпочинку, зібралась вся молодь, вийшла за село і почала будувати спортивну площу. За прикладом цього села в шполянському районі має бути збудовано 10 футбольних піль, 14 бігових доріжок, 17 різних спортивних площ, 13 гімнастичних городків, і т. д.

Зразу вдарено в пресу. Партія, уряд піклується молоддю!... Дбає про її фізичне виховання... «Радянський спорт» пише цілі довжелезні репортажі.

І за прикладом шполянців тепер по всій Україні, в неділі, молодь працює для спорту. Не партія, не уряд, а молодь!

З цього приводу відбуваються по містах і селах спеціяльні мітинги, обговорюється «героїчний подвиг шполянців», проектується йти їхнім шляхом. Пишеться репортажі зі Сталіно, Дніпропетровська, Полтави. Вінниці...

Це так молодь. А партія і уряд «не зорганізувавши технічної помочі колгоспним фізкультурникам, підняв шим будову тих чи інших спортивних баз. Цієї допомоги не дістали навіть самі шполянці, хоч вони і просили про це!..»

(За «С. С.» ч. 61)

Хто розбиває баскетбольну секцію київського «Динамо»?

Кілька років тому в Україну був висланий, як тренер баскетболістів «Динамо», росіянин М. Єгоров. Після його кількарічної праці та його спеціяльних «виховних» здібностей, притаманних кожному москалеві, — найкращі баскетболісти «Динамо» покинули свою команду, а колись найкраща в Україні жіноча команда «Динамо» взагалі розвалилась!

Сам Єгоров, як тренер і суддя, по являється дуже часто на змаганнях в нетверезому вигляді, а його поведінка — грубіянська. Невже ж при такій «братській» допомозі може успішно розвиватись український спорт?

(За «С. С.» ч. 57)

ІЗ НОТАТНИКА

Горять світла великого, чужого міста. Горять й пригадують казки минулого. По вулицях переливаються барви прохожих. Веселі, безжурні, життєрадісні мешканці американського міста. Гучними каскадами бризгає просторими бульварами вульґарний сміх людини.

І я вийшов на місто, щоб розвіяти негоду душі. Гляньте на головний сквер з крикучими реклямами, потоки неонового світла з ночі роблять день. Прогрес XX-го століття. Проте, будь ласка, загляньте в душу цих безжурних... Загляньте й жахнетесь. Там, у надрах її свідомости буття, ви відкриєте плитку людину з філософією вічного жувача ґуми.

Сміх, що несеться світляними вулицями — це сміх долярового раба, який мало має спільного з тим сміхом, що ви чули там, у просторах Голубої Савої.

***

На вулиці вже лягли вечірні барви. Я йшов назустріч метушні великого міста, щоб там заспокоїти власну совість.

Он там під похмурим каменем хмародерів бачите брудних муринів й представників білої раси, це жебраючі боми...

Головна громадська інституція мого «прибраного» міста — це бари. Там громадянин знаходить «духове заспокоєння». Там топлять свою журбу й віднаходять щастя. Дійсно, щасливі людці, що знайшли свій життєвий ідеал!

***

Ви напевно подумаєте, що я один з тих нечисленних життєвих песимістів, які не вміють «пристосуватись до обставин». Можливо. Може це справді був лиш настрій одного з буденних вечорів великого, чужого міста.

Роман Княжич

■ Міжнародня організація «Ротарі-клюб» ухвалила на 1953/54 шкільний рік ще 95 стипендій для студентів тридцяти різних країн. Студентами піклуються члени тієї країни, де він студіює.

◆ Австралійські студенти подали внесок на природничих факультетах ввести теж гуманістичні дисципліни і навпаки. Цього рода узагальнення викладів піднесе рівень університетського навчання.

■ 29 червня ц. р. почалося навчання на четвертому «плаваючому університеті». — Це американський пароплав «Президент Клівелянд», що виплив з Сан-Франціско в напрямку Японії та Китаю. На його борті студенти зможуть нормально слідкувати за курсами історії, економії та права.

СКОРТ В УКРАЇНІ

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТА В УКРАЇНІ

В Україні такі інститути готовлять кадри викладачів фізичного виховання і тренерів: Київський і Львівський Інститути Фізичного Виховання, п'ять факультетів фізвиховання при Педагогічних Інститутах та Відділ Заочного Навчання при Київському Інституті Фізичної Культури.

В післявоєнних роках большевики звернули зокрема увагу на спорт серед молоді. Тому й Київський Інститут після війни випустив 720 спеціялістів (більше як за цілий час свого існування перед війною!), які тепер працюють викладачами в різних школах, технікумах та тренерами при різних спортових товариствах. Двадцять вихованців Київського Інституту одержали звання майстра спорту.

«Одначе спортивні осяги студентів фізкультурних учбових заведень, — як пише в «Сов. Спорті» ч. 62 директор Київського Державного Інституту Фізкультури, М. Шерстюк, та їхня педагогічна майстерність могла б бути вища, якщо б для їхнього росту використати всі можливості і в час усунути всі недотягнення в учбово-виховній праці».

Причини цього, як пише дальше М. Шерстюк є такі:

1. Відсутність чіткого профілю випусників-спеціялістів. Студенти одержують «універсальне» знання спорту, не спеціялізуються в окремих ділянках. Учбові пляни Київського і Львівського Інститутів є на жаль багатопрофільні.

2. Студенти не дістають жодного знання з провадження організаційної ділянки праці. Закінчивши Інститут вони розгублюються, не знаючи як організувати колективи фізкультури, спортові секції, тощо.

В наслідок злих програм Інститутів в Україні майже немає спеціялістів-тренерів футболу, веслування, мотоциклю, наколесництва, гімнастики, легкої атлетики, плавання, скоків у воду, зате є багато спеціялістів широкого профілю, які можуть рівночасно працювати в різних ділянках спорту, але будучи до того підготовленими дуже поверховно.

Щоб розв'язати хоч частинно ці недоліки, М. Шерстюк пропонує створити при інститутах фізкультури два факультети — спортовий для підготовки спеціялістів-тренерів по окремих ділянках спорту і педагогічний, який випускав би спеціялістів широкого профілю для праці в середніх школах, тощо. Дальше він пропонує, в зв'язку з великим зацікавленням спортом в Україні, створити Інститут Заочного Навчання на базі харківського технікуму фізкультури.

В Україні з усього числа фізкультурних працівників з вищою освітою тільки два проценти мають наукові звання і ступені! Проблема підготовки наукових кадрів могла б рішатись шляхом створення Українського Науково-Дослідного Інституту Фізкультури і Спорту. Київському Інститутові дозволено щойно в цьому році (!) готувати аспірантів, але їхнє число є ще дуже обмежене.

Ще досі не дозволено Київському і Львівському Інститутам приймати від учителів фізичного виховання кандидатські іспити і дисертації для захисту. На це має право тільки Москва!

Республіканське управління фізичної культури і спорту ще досі не дозволило написати дисертаційних праць таким визначним тренерам України, як Синицький, Романенко, Синицька, Бражник, Вржесневський, Лучкин, Дмитріїв, Онищенко, Мишаков, Рисєв, Шаблинський, Черкун і інші. Із 66-ти викладачів в Київському Інституті за більше 5 років праці тільки 20 з них мали змогу і дозвіл (!) підготовити і захистити дисертації!

Вже чотири роки (!) протягається побудова в Києві учбового корпусу Українського Інституту Фізкультури! А в самому інституті немає ні лябораторій, ні кабінетів, ні спортового музею!

Москва бачить поважних конкурентів між українськими спортовцями, які на олімпіяді в Гельсінках завоювали більше золотих і срібних медалів, як росіяни, тому й робить різні перешкоди в розвитку спорту в Україні. Вона воліє, щоби українські спортовці навчались в Москві чи Ленінграді, де їх можна більш русифікувати, як в Україні.

О. Несторенко

(За «Сов. Спортом» ч. 62)

Чукарін в неласці?

На всесоюзних змаганнях гімнастів, які відбулись в другій половині травня ц. р. в Києві — олімпійський переможець і абсолютний чемпіон СССР, В. Чукарін, в обов'язковій програмі зайняв шосте і сьоме місця!... А в надзвичайних необов'язкових змаганнях він вийшов на третє місце. Його місце абсолютного чемпіона зайняв москаль В. Муратов.

Дивно, що непереможний чемпіон і олімпійський переможець після нецілого року займає сьоме місце... В СССР все можливе. Хто попадає в неласку, кого треба позбутись — той, щоб зникнути зі сторінок преси, мусить виказатись нездібним чи неспроможнім. Невдача Чукаріна не викликала жодних коментарів в совєтській спортовій пресі. Про нього згадано мимоходом.

(—х—)

Українці між найкращими лещетарями світу

В зимовому сезоні 1952-53 ми знаходимо між 25 найкращими бігунами світу на лещетах таких українців: **О. Гончаренко, Ю. Головченко, Д. Сакуненко, Р. Грач.** В бігу на 10.000 м. О. Гончаренко зайняв перше місце (16.50,5).

Українські парашутисти

Г. Пясецька добилась блискучих успіхів, скачучи з висоти 7.923 м.

В. Романюк один із найкращих наших спадунів покинув літак на висоті 13.108.5 м. Він розкриває парашут щойно 967 м. від землі, пролетівши 12.141.5 м. за 167 сек. Цим він побив всі світові рекорди, як по висоті скоку, так і по довжині спаду. Він перший завоював стратосферу.

П. Сторчиєнко скочив вночі з літака з висоти 10.836 м. Він пролетів у вільному леті 9.726 м.

Харків. На всесоюзних змаганнях по фехтуванню Україна зайняла друге місце, одержавши 23 перемоги в 27 зустрічах.

Київ. Киянка Л. Клипова («Наука») встановила новий всесоюзний рекорд для дівчат 15-16 років, пропливши брассом віддаль 200 м. за 3 08,6.

Київ. У наколесницьких змаганнях, які відбулися на трасі Київ — Лубни — Полтава — Харків — Полтава — Лубни — Київ взяло участь по 8 змагунів від «Динама», «Спартака», «Науки», «Колгоспника», «Буревісника», разом 500 осіб.

Кращі результати осягнули: І. Хавро, Л. Ковбасенко, В. Гонгольський, А. Бояжан, Столяров, Грицодуб.

Париж ціна 25 фр. Paris

СМОЛОСКИП
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse ukrainienne «SMOLOSKYP» Journal of the Ukrainian Youth

Ч. 8-9 (32-33) Серпень-вересень 1953 Рік 4

Рік праці «Смолоскипу»

В цьому місяці минає рік, від коли ми перейшли на журнальне видання «Смолоскипу».

Ми, — завдяки моральній (і це в першу чергу!) і матеріяльній підтримці численних наших друзів, зуміли безперебійно продовжувати нашу працю, маючи в рядах наших співробітників саме **українську молодь**, яка й помагала нам творити **свій** і **для себе** журнал. Тому й він різниться від інших журналів саме тим, що він є **журналом молоді, редаґований молодими й для молодих.**

Ми зуміли дати в нашому журналі матеріял, який знайшов широкий відгомін теж і серед старшого громадянства; проблеми, які заторкували, були широкою дискутовані в українській пресі, наші статті передруковували численні часописи, навіть чужинецькі; подавані нами матеріяли були пересилані радіостанціями в Україну.

У відгук на нашу появу ми одержували численні листи, які нас заохочували до дальшої праці.

І саме це нас зобов'язує. Зобов'язує продовжувати працю, навіть серед найбільш несприятливих умовин. Тому й нашим завданням — говорити правду про молодь в Україні й на чужині. Приглядатись до життя чужинецької молоді. Прислухуватись і до думок старших.

Ми завжди будемо вказувати українській молоді на чужині на працю, життя і боротьбу наших друзів в Україні. На боротьбу, яка нам диктує і наказує не шукати других батьківщин, а пам'ятати тільки про **ОДНУ**, бо вона для нас тільки ОДНА, при всіх умовинах. Хто знаходить другу батьківщину тому не по дорозі з нами.

З вірою в правильність вибраного нами шляху закликаємо всю українську молодь до співпраці. Хай нас поєднає клич «Смолоскипу»:

Дружність і співпраця!

Відбувся 17-ий Конгрес ЦЕСУС-у

В днях 22 — 23 серпня 1953 р. відбувся в Парижі 17-ий звичайний Конґрес Центрального Союзу Українського Студентства. В Конґресі взяли участь умандатовані делеґати УСГ Париж, НаСУС в Бельгії, УСГ у Великій Британії, СУСН в Німеччині. УАКв Стокгольмі та УСГ в Мічіґені. Через штрайки у Франції з однодневним спізненням наспіли мандати делеґатів УСГ в Клівленді та УСОМ в Монтреалю. Крім цього в працях Конґресу взяли активну участь представники українських ідеологічних студентських організацій Зарева і ТУСМ-у ім. М. Міхновського.

Не зважаючи на розпорошеність та матеріяльні труднощі на Конґрес ЦЕСУС-у прибули представники всіх зорганізованих студентських осередків, в Европі, чим дали черговий доказ своєї тісної співпраці зі студентською Централею. Участь у З'їзді зорганізованих клітин студентства ЗДА і Канади дали доказ, що ЦЕСУС для всього українського студентства являється єдиним авторитетним чинником, який компетентний репрезентувати і координувати діяльність українського студентства.

Тридцять років діяльності

В цьому році ЦЕСУС переступив 30 років своєї діяльности. Три десятки років безперебійної праці, змагань, шукань, творчого вияву. Обставини, серед яких приходилось працювати ЦЕСУС-ові, були надзвичайно несприятливі й трудні. Приходилося ставити опір деструктивним внутрішнім проявам та проломлювати чужинецьку опінію, яка не завжди ставилася прихильно до українського питання. Найбільший бій провів ЦЕСУС проти окупантів України — чи це була Москва, Польща, Румунія, Мадярщина чи їхні різні експоненти та форми загарбницької політики. В їхньому поборюванні ЦЕСУС здобув собі серед української опінії почесне місце.

На протязі своєї тридцятилітньої праці ЦЕСУС зазнав моментів підйому, успіху і слави, але були теж критичні, від вирішення яких залежала дальша доля не тільки ЦЕСУС-у, але українського зорганізованого студенства. Саме в ці історично-переломові моменти виказалася виборленість української студіюючої молоді та її суспільно-національна зрілість. Серед цих останніх здалося б пригадати 2-ий Звичайний З'їзд ЦЕСУС-у в 1924 р., на якому радянофільська група старалася розбити ЦЕСУС, а коли їй не вдалося, тоді вона заложила ДОПС, яке старалося підривати авторитет ЦЕСУС-у на міжнародньому відтинку. Після цього ЦЕСУС ступив на ясний національно-самостійницький шлях, який характеризував цілу його дальшу діяльність. Знову в критичнім положенню знайшовся ЦЕСУС після другої світової війни, коли дійшло до розбиття студентської централі. Але цей стан довго не потривав — вже в 1947 р. прийшло до об'єднання двох ЦЕСУС-ів, чим була збережена студентська професійна єдність та авторитет і традиції тридцятилітньої діяльности.

Конкретна праця

Від самого заснування ЦЕСУС-у, його працю поділено на більше відтинків, які створювали для себе спеціяльні апарати діяльности. Між двома світовими війнами чинними були чотири відділи:

1. Адміністративно-організаційний відділ: правними членами ЦЕСУС-у були краєві студентські союзи Західніх Земель України, Карпатської України, Буковини, Чехословаччини, Австрії та майже всі студентські громади на еміґрації (Европа, Азія, Америка).

Найбільше число членства ЦЕСУС охоплював в 1924 р. (22 правні члени в 9 державах з 4650 студентами). Другу кульмінаційну точку ЦЕСУС осягнув при кінці 1947 р., об'єднуючи 33 студентські громади в 10 державах з 2721 фізичними членами.

2. Економічний Відділ. Форми праці цього відділу мінялися на протязі часу. Головним завданням його було збирання фондів для незабезпечених сттудентів. Почавши з 1940 р., матеріяльним забезпеченням студетства зайнялась громадська установа КоДУС і тим самим відтяжила працю ЦЕСУС-у на цьому відтинку.

3. Культурно-освітній відділ. До другої світової війни цей відділ уна прямлював різного рода імпрези, — серед яких свято Крутів набрало спеціяльного значення, реферати, відчити, маніфестації, видавничу діяльність.

ЦЕСУС видавав від грудня 1923 р. до 1931 р. свій орган «Студентський Вістник». Крім свого органу ЦЕСУС видавав ряд інформативно-пропаґандивних публікацій в англійській, французькій, німецькій та інших мовах.

Від 1931 р. видавничу діяльність ЦЕСУС-у, перебрало західньо-українське студентство, що видавало на початку «Студентський Шлях» (Львів), а пізніше «Студентський Вісник» (1935-39). У повоєнних роках жваву видавничу діяльність провадив еміґраційний ЦЕСУС («Студентський Шлях», «Вістник ЦЕСУС-у», «Звено») об'єднаний ЦЕСУС видавав «Студентський Вістник» та свій офіціоз «Вісті ЦЕСУС-у». Від довшого часу йде підготовка до видання Ювілейного Альманаху ЦЕСУС-у.

Новою формою прояву культурно-суспільної референтури в повоєнних роках є скликання загально-студентських високошкільних імпрез, що пройшли оригінально й успішно (Студентський Ідеологічний Конґрес в 1948 р., Високошкільний Тиждень в 1949 р. та Високошкільний Літній Курс Українознавства в 1952 і 1953 рр.).

Відділ Міжнародніх Зв'язків

Міжнародній студентський відтинок — це чи не єдиний відтинок, де українське студентство офіційно заступало Україну перед чужинецьким світом.

Два головні завдання поставив собі ЦЕСУС на цьому відтинку: познайомити студентсько-академічний світ з українською проблемою та здобути для українського студентства рівнорядне місце в колі інших вільних націй. Праця ВМЗ проявлялася у формі участи в міжнародніх студентських конференціях, співпраці з різними національними уніями, видаванням публікацій в чужих мовах, листуваннях, особистих зносинах, тощо.

Між двома війнами ЦЕСУС брав активну участь з правом дорадчого голосу майже в усіх конґресах CIE (Міжнародня Студентська Конфедерація). Українське студентство було заступлене на таких конґресах CIE: Гаґа — 1923, Варшава — 1924, Прага — 1927 (на якій був прийнятий проєкт Ф. Ємця на відзнаку CIE), Рим — 1927, Париж — 1928, Будапешт — 1929, Брюссел 1931, Прага — 1935, Софія — 1936.

Крім цього ЦЕСУС співпрацював з Міжнародньою Студентською Службою (ICC) і мав своїх делеґатів на конґресах у Женеві — 1925, Карлівцях — 1926, Ширсі — 1927, Шартрі — 1928, Кремсі — 1929, Оксфорді — 1930, Женеві — 1931, як рівнож брав участь у студентській виставці культури і мистецтва в Неаполі в 1937. Українське студетство було заступлене на Всеслов'янському Конґресі в Празі (1922), на Міжнародній Педагогічній Конференції в Единбурґу (1925), на Всеслов'янському Аґрарному З'їзді в Люблині (1926) та різних спортових студентських зустрічах і конференціях.

Після другої світової війни положення ЦЕСУС-у на міжнародньому форумі стало трудніше через те, що на місце CIE покликано до життя нову організацію — МСС (Міжнародній Союз Студентів), в якій цілковиту перевагу взяли комуністи. Щойно з 1948 р. коли з пробольшевицької МСС почали виступати західні національні унії, для ЦЕСУС-у постало сприятливіше положення. Більші можливості виринають з повстання в 1952 р. Координаційного Секретаріяту (КОСЕК) в Единбурґу. На всіх конференціях, конґресах, з'їздах, де тільки було можливо і потрібно, ЦЕСУС був заступлений. Делеґати українського студентства брали участь в таких важливіших конференціях: Лейден (1949), Стокгольм (1950), Единбург (1952), Копенгаґа (1953). Від 1947 р. у Відділі Міжнародніх Зв'язків ЦЕСУС-у найбільш активними були студенти Б. Макаренко, І. Суховерський, В. Винницький, М. Антохій, В. С. Мардак.

Перспективи на майбутнє

Тимчасова стабілізація загального політичного положення, а в зв'язку з нею і українського чинника, створили для ЦЕСУС-у нову ситуацію і поставили його перед новими завданнями. З одного боку українські землі знайшлися цілістю під совєтською окупацією, де українські студенти не мають найменшої можливости свобідно проявляти свою діяльність, а на зовнішньому форумі є репрезентовані загальноавєтськими **делеґатами,** — по цей бік залізної заслони українське студентство розпорошене по різних еміґраційних теренах, в невідрадних умовинах здобуває знання на різних університетах західнього світу та продовжує традиційну станову студентську діяльність.

В Европі число студентів значно зменшилося. Поважніші осередки залишились тільки в Лювені, Мадриді, Лондоні, Мюнхені, Парижі. Найбільше число студентів перебуває в ЗДА й Канаді. Відрадним явищем, що багато з них розпочало свої студії на новому терені. В Південній Америці (Арґентіна, Бразилія) та в Австралії умовини студій трудніші, проте робляться заходи для пожвавлення станової студентської праці.

Відірваність від Батьківщини, бо залишився тільки духовий зв'язок, та чим раз менше число українського студентства на еміґрації — це два моменти, які визначують теперішню структуру і форми праці українського студентства та його речника — ЦЕСУС-у. ЦЕСУС як в тридцятих роках, так і тепер, продовжуватиме свою діяльність може в скромніших формах, але за всяку ціну зберігати ме ролю єдиного представника українського зорганізованого студентства.

З перспективи тридцятирічної діяльности студентської централі можемо з певністю сказати, що їй вдасться перемогти всі труднощі, задержати тяглість праці та вписати нову світлу сторінку в історію зорганізованого українського студентства.

Аркадій Жуковський

Paris La Parole Ukrainienne — Supplément Париж

СМОЛОСКИП

Журнал української молоді

Ч. 8-9 (32-33) Серпень-вересень 1953 Рік 4

Почався шкільний рік в Україні

І знову, як щороку: 1-го вересня тисячі дівчат і хлопців, тисячі студенток і студентів повернулись в мури сотень совєтських шкіл України. І знову, як щорічно в підсовєтській дійсності, — для одних відкритий шлях до науки, для других без виглядне майбутнє. В країні «пролетаріяту», в якій говориться про рівність в правах на навчання — цієї рівности не запевнено для тисячів дітей селян і робітників. Заплата за навчання, впроваджена законом з 1940 р., не дає можливости тисячам молоді здобувати високу освіту, зате її висилається почерез ФЗН на невільничі роботи поза межі України.

Сьогодні важко сконстатувати кількість шкіл і студентства в Україні. Г. Коваль в «Рад. Україні» з минулого року писав, що їх є 159, ген. секретар Комсомолу Шевель на минулорічному пленумі ЦК говорив, що їх є лише 144, а радіо Київ передало в серпні ц. р., що їх є 145. Така розбіжність навіть в офіційних повідомленнях є черговим доказом брехні совєтської пропаґанди.

Але в основному для нас це й не так важно скільки тих шкіл є. Фактом є, що вони є і що совєтська влада присвячує багато уваги школі й освіті.

Багато більш загрозливе і небезпечне для українських визвольних змагань спрямування виховання і одностороннє подавання предметів. Вся система комуністичного виховання і совєтської освіти виховуючи молодь на марксо-ленінській філософії штучно ізолює молодь від родини, релігії, церкви, убиває почуття правдивого патріотизму, почуття батьківщини, нації. Виховує культурних одиниць, які поза технічною майстерністю повинні являти собою духовоскалічених «совєтських громадян».

Вся система освіти й виховання плекає і штучно підтримує конфлікти між молоддю та старшими, між дітьми й батьками, або родиною і народом. За комуністичним вченням повага до старших, любов до свого народу (не совєтського!), до батьківщини (а не СССР), а тим більше до Бога — є забобони, «буржуазні пережитки», які властиві лише малокультурним одиницям.

Всій здібній молоді, яка не піддається ідеологічному впливові марксо-ленінського вчення дається печать «клясово чужого» елементу, і не допускається до студій на Високих Школах. В прийнятті до шкіл основну ролю відіграють не знання, а політична благонадійність.

Школа в Україні, хоч дійсно поширена, — не виконує функцій згідно з потребами української нації, а навпаки є засобом русифікації та поневолення України. Большевики використовують шкільництво для пропаґанди в західьому світі, а світ сприймає це, як чисту монету, забуваючи, що совєтська школа є далека від життєвих потреб окремих націй.

Нажаль, ще до сьогодні ніхто з українських педагогів не дав справжнього твору про правдиве обличчя совєтської школи та про справжні цілі комуністичного виховання. А такий твір напевно допоміг би багатьом засліпленим пізнати справжню суть большевизму головно в такій ділянці, як шкільництво і виховання.

(-х-)

ВЛКУ - 53 ОСЯГНУВ СВОЮ МЕТУ

Високошкільні Літні Курси Українознавства здобувають собі чимраз то більше зацікавлення та популярність серед українського студентства. Перед роком ми згадували про перший ВЛКУ — цього року доведеться підтвердити наші думки, бо другий ВЛКУ записавсь ще світліше в книзі буття українського студентства.

Цьогорічний ВЛКУ відбувся у днях 10 — 20 серпня в Вальбурґу та Страсбурґу (Франція). Темою Курсу була «Українська дійсність та українська людина в СССР». Незвичайно цікаві виклади з ділянки: ґеоґрафії, літератури, права, психології та соціології внесли ще один многоцвіт у скарбницю духового збагачення української молоді. Викладачам: Проф. Д-р В. Кубійовичеві, Проф. Ю. Бойкові, Доц. І. Кошелівцеві, Проф. М. Глобенкові, Проф. Др. О. Кульчицькому, Проф. В. Юрченкові та Доц. Д-р В. Янову належиться щира подяка.

Як же мило згадати, що помимо транспортових труднощів (зв'язаних із останніми штрайками на терені Франції) студенти не поминули мовчанкою зазову своєї Централі — ЦЕСУС-у. Їх було може небагато — бо біля сорок, — але вони репрезентували всіх наших друзів, розкинених у цілому світі. Їхня увага вчасі лекцій та ведені ними, жваві дискусії свідчать найкраще про велике зацікавлення темою Курсу та ідейне наставлення українського студентства до близьких нам проблем.

В рямцях ВЛКУ відбуто теж два студійні дні з викладовими мовами, французькою та англійською. Доповідачі: Ректор І. Мірчук, Проф. О. Кульчицький, Всч. о. П. Дюмон, Ч. С. В. — Опікун українських студентів у Лювені та Проф. Ф. Ле Руа з Інституту Політичних Наук у Парижі, дали в короткому часі всесторонній образ українського народу, його історичного минулого та державницьких аспірацій.

До взаємного наближення учасників ВЛКУ неменше спричинились товариські імпрези. Відмітимо тут волейбольні змагання між дружинами країни перебування, в яких перше місце здобула «бельгійська» дружина, а четверте й останнє... «французька». Зорганізовано теж шахматний турнір, товариський вечір та традиційну прощальну ватру.

***

Після дещо коротенького огляду цьогорічного ВЛКУ, нам залишається тільки ствердити, що українське студентство й надалі продовжує 30-літню традицію ЦЕСУС-у. Пов'язане кріпкими принципами дружби, воно не піддається ніяким ворожим впливам і прямує до одного: віддати свій труд у жертву Батьківщині.

Високошкільні Літні Курси Українознавства стали доказом, що хвилеве розпорошення по різних державах західнього світу не має значення, бо в літніх місяцях кожний український студент може включитися в гурт довго небачених друзів.

Вже тепер укладаються пляни на будуче: літом 1954 р. зустрінемось знову й знову засядемо поруч, щоб вивчати багатства та красу рідної Землі!

Д.

Повідомлення

Редакція «Смолоскипу» з прикрістю повідомляє всіх своїх передплатників і читачів, що з технічних причин серпневе число нашого журналу не могло появитись. Це число появляється, як подвійне за серпень-вересень.

«САМІТНИК» ІЗ ШКОТІЇ

На годину перед обідом я зустрів одного з моїх друзів і ми, розмовляючи, задержалися на розі вулиці. Довкруги нас шумів Париж — перегонялись авта, на схрещенні поліцист вимахував білими рукавами, навшвидки вертались із щоденних закупів господині.

Аж ось підійшов до нас юнак, в наших роках. Ми приглянулися: сірі штани, темно-синій піджак зі срібними ґудзиками, з лівого боку на грудях відзнака англійського університету.

— Турист — подумали ми — зблудив і напевно шукає дороги...

— Пробачте, — заговорив він. — Я прислухавсь і ви говорите по-українськи... Я теж українець, студент, а приїжджаю з Едінбурґу в Шкотії. Шукаю за українськими студентами в Парижі, маю записані адреси.

Не скажу «чудно» й не «випадок», бо нам це трапляється частіше. Ми перебуваємо в різних країнах, але ми віднаходимо себе — завжди близькі, майже незмінені. Кордони не мають для нас ніякого значення, кілометри видаються іграшкою, мрякі Англії, чи сонце Італії не можуть затерти в нашій пам'яті картину далекої Батьківщини. Те, що нас лучить — заразом невхопиме й просте: «Я теж українець...»

Ми познайомились. Влодко студіює архітектуру, саме покінчив третій рік. Доля закинула його аж ген на північ, до Шкотії та в Едінбурґу він зараз — одинокий український студент, «самітник». Все, що має здобув власною працею. Вивчив англійську мову, за успіхи в науці влада приділила йому стипендію в висоті 200 фунтів річно. Ще дещо доробляє в знайомого архітекта, але, чи не найбільше допомагає йому в житті його бадьорий настрій і віра в майбутнє.

— Я приїхав відвідати Париж — розказує Влодко. — Мені вдалося зібрати дещо грошей і, використовуючи літню пору, я прилучився до групи шкільних товаришів-англійців. Між прогулянками до Версалю та Шартр, оглядинами музеїв, Айфлевої вежі (обов'язково, бо англійці придержуються офіційного провідника!), я нав'язую лучбу з українцями, які зараз перебувають у Парижі. Шкода лише, що не можу залишитися на довше.

Париж подобається Влодкові. Для нього — це зовсім інший світ, бо вже привик до англійського способу життя. Перш за все хвалить їжу, але, коли згадуємо про шкільне навчання та взагалі студентів, — крутить головою:

— Ви хвалитесь вашим «Латинським кварталом» — я не обмінявсь би з моїм університетом в Едінбурґу. В нас тиша, спокій, сприятні для науки, а тут — гамір, завжди щось нове, щось кипить, гомонить, товпиться. Не можу собі уявити, щоб тут можна було вчитися послідовно!

Звичайно, Влодко не натякає на нас (дослівно: мене й мойого друга, чи пак паризьких студентів!), але в нього є свої погляди...

— В Англії навчання взагалі строге — продовжує. — Виклади обов'язкові, в школі доводиться залишатись цілий день. Вертаючись вечором додому, я мушу ще собі приготовити вечерю, бо живу самітньо, без родини. Як же мені думати про щось інше?

Все ж таки не робім Влодкові цими словами кривди. Влодко співпрацює з місцевими українськими установами, хоч сам, удержує контакт із ЦЕСУС-ом, дописує до українських журналів. Влодко здобув собі теж добре ім'я між англійцями та шкотами: вони ставляться до нього з повагою, він їх навчив багато про Україну, про наші змагання і непоборність.

***

Влодко, дещо анонімний Влодко з далекої Шкотії — це один із наших «самітників», розкинених по всіх континентах. Мені довелося писати про нього, бо саме його я зустрів на вулицях Парижу. Але таких Влодків багато більше! Може невідомі, може неспроможні відвідати Париж, але нам близькі. До них ми кличемо: «Влодки, ми з вами!»

І. Сілецький

◆ На загальних зборах Британської Національної Студентської Унії (БНЮС), які відбулись 10-12 липня ц. р., дискутовано фінансовий стан Унії та участь англійських обсерваторів в конґресі МСС, який відбувався у Варшаві. Рішено, що висилані обсерватори мають право вести переговори, за що мають здати звіт перед асамблеєю БНЮС. На зборах обрано нову управу, в склад якої увійшли: **Фред Жервіс** — президент, і Патріція Бернес — секретар.

■ У Вел. Британії одержує під сучасну пору 72% студетнів фінансову допомогу тоді, як до війни одержувало лише 41%.

Европейський З'їзд « Зарева »

3-ій річний европейський З'їзд «Зарева» відбувся в Парижі 24.-25. серпня 1953 р. при участі представників з Бельгії, Еспанії, Німеччини і Франції та запрошених гостей.

Учасники З'їзду, майже всі будучи учасниками Другого ВЛКУ чи делеґатами на 17-ий Конґрес ЦЕСУ-у, мали змогу взяти теж участь в конференціях «Зарева».

Метою З'їзду — були підсумки дотеперішньої діяльности нашого студентського середовища і намічення плянів діяльности на майбутнє.

З'їздом керувала Президія в складі: А. Жуковський — голова, М. Калитовська — заступник і В. Рождественський — секретар.

Представники різних країн в своїх звітах та інформаціях відмітили живу діяльність членів «Зарева» в зорганізованому студентському житті. З важливіших проведених праць слід відмітити: спільна академія в честь сл. п. полк. Є. Коновальця «Зарева» і ТУСМ-у ім. Міхновського в Мюнхені, відвідини хворих, участь членів «Зарева» в різних міжнародніх конференціях та праця в ділових комісіях. Дискутанти відмітили конечність дальшої співпраці в ідеологічній площині для кристалізації ідейних основ українського націоналізму, як рівнож відмічено потребу більшої заанґажованости в працях ділових комісій. Европейське представництво повинно зацікавити членство «Зарева» розробленням проблем державного будівництва та працею комісій, які сьогодні діють в системі «Зарева»: суспільно-політична та філософічних течій, літературна, економічна, демографічна, психологічна, архітектурна, військова, медико-біологічна, підсоветської дійсности та інші. Така праця в котрійнебудь з комісій може бути корисною й інтересною, як для цілого українського загалу, так для «Зарева», як і для даного студента.

З'їзд відбувся в дружній атмосфері і виявив велику спаяність членства «Зарева» довкола його ідейних основ.

До Европейського Представництва «Зарева» обрано: А. Жуковський — голова, М. Калитовська і П. Дорожинський — члени.

В. Р.

● Заходами студентського німецького журналу в Берліні «Кольоквіюм» появилась книга на 400 сторінках «... здобуває твердиню знання!», в якій подано документальний матеріял про совєтизацію Університетів в Східній зоні Німеччини від 1945 р. по сьогодні.

Як виглядає справжнє українське народнє вбрання

Здається вже досить було загально сказаного про народнє вбрання. Вже хотілось би вам почути щось ясного й виразного, як воно повинно виглядати!

Правильно

Почнемо від зачіски. Дівчина повинна волосся розділити рівненьким розділом по половині і гладко розчесати його на боки. Зачесавши все поза вухами, притримати все спиначками ззаду. Не бійтесь, що зачіска «прилизана»!

Вінок із дрібних квіток, густо зложених, накладати на 3-4 пальці від насади волосся. Ззаду ховаєте під зав'язку вінка пришпилені кінці волосся.

З-заду при вінку, або при намисті, дочіплюємо 5-8 стрічок, однакової довжини, широкі на півтори до двох інчів, у гарних, соковитих кольорах, що сягають так довго, як корсетка.

На намисто вжити імітації червоних коралів 5 — 8 разків та добре нанизати їх так, щоб був один разок усе більший та нижче другого. На стрічці чи оксамитці зависити поверх намиста золотий хрестик.

Сорочка з білого тонкого полотна. З неї бачимо тільки широкий, виши тий рукав та нижній край підтички. Довжиною сягає до половини литки.

Вишивка сорочки трохи нижче плеча — полик або вуставка та покидані по полі рукава деталі — одскочки. Вузький взірець біжить на подолі сорочки. Краски: чорна й червона.

На сорочку вдягає дівчина плахту або спідницю. Плахта це розкішна картата вовняна тканина, що нею вгортає дівчина свій стан. Спереду плахта дещо розходиться. Спідниця з тонкої вовни або важкого шовку, широка на 4 пілки, морщена у поясі. На 4 пальці від низу нашивають на спідниці кольорову лямівку.

При плахті й спідниці вживаємо фартушка, що є пишною прикрасою. Тому роблять його з кольорового, шовкового матеріялу й вишивають, або нашивають коліровою тасьмою.

Зґрабна корсетка з вишневої, темно-синьої або зеленої вовни чи оксамиту гарно охоплює стан і запинається з лівого боку. Краї корсетки обведені кольоровими зубчиками або крепінкою. З-заду корсетка поширена складками, т. зв. «вусами».

Ноги вбуває дівчина в чорні або кольорові чобітки. Коли таких немає, можуть послужити чорні міцні півчеревики на низьких закаблуках.

Попробую це пояснити. Воно важко без показу чи рисунку. Але коли зіставити те, як воно повинно бути, з тим — як не повинно, а властиво, як у нас носять, то може воно буде досить виразне.

Неправильно

Не насувати кучерів на вуха й не лишати півдовге волосся, щоб звисало ззаду з під вінка. Це закриває вінок, а під час танку несамовито літає довкруги голови!

Не накладати на вінок рідко великих квіток, що стирчать та спотворюють голову. Не накладати пів місяців, цебто картонових «кокошників», бо це не український звичай.

Не добирати блідо-синіх та рожевих стрічок різної довжини, як це часто бачимо. Не перетягати їх до переду, бо вони закривають намисто й корсетку!

Не накопичувати на шиї червоних, зелених, синіх шкляних коралів та ще й поплутаних між собою!

Вузькі рукави та куца, до колін сорочка — це засаднича хиба цілого вбрання. Ще й коли вона з такого матеріялу, що опадає (шовку, маркізети).

Не приміщувати полика вище ліктя або здовж рукава! Не ліпити різнобарвного гуцульського взору на сорочку до полтавського вбрання!

Не вживати замість плахти картатих легких тканин, що нагадують шкоцькі матеріяли. Не носити плахти без фартушка, бо вона спереду не сходиться і тоді видно білу сорочку. Не лямувати спідниці золотим галуном, бо це нагадує трохи циганський одяг.

Не вживати білого фартушка та ще й із тороками знизу! Білий, полотняний фартушок носять тільки в Галичині та й ніколи не прикрашують його тороками!

Оці розстібнуті спереду «жупани», що не мають складок з-заду, висять на дівчині як мішок, а під час танку вони літають незугарно довкруги неї. Їх форма й вишивані чи мальовані прикраски не мають нічого спільного з полтавським убранням.

Як спотворює стрій модний черевичок без зап'ятка! І добрий стрій губить свою цілість, коли до нього немає відповідного взуття.

Отже, передумайте ці вказівки всі, — хто вже має народнє вбрання і хто хоче собі його справити. Кооператива «Плай» у Торонті вже випродукувала крої для кожної величини і немає української дівчини, що не могла б собі пошити тепер стилевого народнього вбрання.

Л. Бурачинська

ПОВСТАНСЬКА ЛІРА

Нас вела у бій повстанська ліра
— Як герой античний Прометей
— Енерґійна постать командира
І блакить його ясних очей.

Коливалась, пінилась новина
— Рев п'янкий весняних канонад:
«Незалежна, вільна Україна,
Край звитяжців — з Дону до Карпат!»

Дим гармат і блеск нічних багнетів...
Командирів мовить автомат:
«З нами вічний дух степів прилетів,
Кат пропаде в реві канонад!»

Громихав вихрястий, величавий
Чорний бій — шалений, дикий вир,
Як з грудей струмок збігав кривавий
І заснув навіки командир.

Терновим вінком повстанська ліра
Гомоніла з вітром по степах,
Як погасли з вітром по степах,
І бичок в усміхнених устах...

***

Нас веде непереможна віра
Сині очі, усмішка ясна
Енерґійна постать командира
І його команда голосна...

Всеволод Різдвянський

Ю. Буряківець

***

Я не забув тебе і певно не забуду,
Бо ти була для мене кращий сон.
Від болю защемлять зненацька груди
Не беручи нічого у полон.

Якби прийшла ти, то вони б відразу
Розкрились, щоб ніжно схоронить
Твій біль і смуток, і німу образу,
Твоїх садів вишневий ніжний цвіт.

І ми б пішли з тобою доостання,
Дорогою любови і добра.
Злилися б і засяли на світанні
Зорею біля нашого Дніпра.

КОЛИ МИ ПОВИННІ СВЯТКУВАТИ ДЕНЬ НАШОГО МОРЯ?

(Докінчення)

Коли склянки на всіх кораблях вибили другу годину, на підмостки, що були встановлені недалеко від середини Графської Пристані, піднявся директор гімназії Вячеслав Лащенко, що був обраний Головою Ради Чорноморської Громади, який прочитав половину III-го Універсалу. Вся площа завмерла в чеканні. А коли В. Лащенко закінчив читати, по всій Нахимовській площі залунали гучні оплески. Підмостки за раз же були винесені й я зі своїм ад'ютантом та в оточенні Ради нашої Чорноморської Громади пішов приймати параду. І як тільки ми рушили в напрямку, де стояли наші матроси в розвернутому фронті, над звичайно добре вирівняні, лицем до Графської Пристані, я почув дуже гучну трікотню, що доносились з моря, власне з Північної Затоки. Я зараз же обернувся й побачив, що з кожного корабля підносились дуже високо великі ракети, з тріскотом розривалися в повітрі, а іскри їхні дуже красиво розбивалися об кораблі.

І в той же мент Андрієвські прапори нахилилися і враз на всіх кораблях Фльоти піднеслися на фок-маштах жовто-блакитні шовкові прапори, які піднявшись дуже величньо, повівали. Це було так красиво, так глибоко захоплювало людину з серцем, людину правдивого українського патріотизму. Я зараз же приклав руку до кашкета й це зробив і мій ад'ютант, а всі члени Ради нашої Громади познімали свої капелюхи. І дуже втішним було почути, як капітан Неклієвич подав команду:

— Струнко! Слухай на караул!

А тут ще більше зворушуюче залунали по морю гарматні постріли зі всіх кораблів.

Оркестра, що стояла на правому крилі розвернутого фронту наших матросів, ударила в барабан і заграла наш національний гимн: «Ще не вмерла Україна і слава, і воля...»

О, яка це була краса!! Яке це все було миле, таке радісне, таке утішне! Як захоплювало, зворушувало кожного українського патріота і так ласкаво стискалося кожному серце!... Але ж це було несподіванкою, а тому ще раз підтвердило — наскільки в ті часи наші матроси були правдивими патріотами, які так безмежно, так гаряче любили свою фльоту, своє синє козацьке море. І я думаю, що ті, які залишилися живими, є такими ж правдивими патріотами й сьогодні.

Була мертва тиша. Всі стояли, як укопані. Я подивився на матросів. Вони стояли не ворухнувшись і міцно тримали рушниці «на караул». І так пильно і любо дивились на небо, яке було в той час таке ясне, таке особливо приємне й таке ласкаве, нібито тішилось цією красою разом з фльотою.

Я наказав ад'ютанту, щоб передав капітану Неклієвичу, що коли перестануть стріляти з гармат і буде повна тиша, щоб оркестра перестала грати, а матроси взяли рушниці «до ноги» й стояли вільно.

Минуло 15 хвилин. На морі стало тихо. І було дуже втішно дивитися, як на всіх кораблях Фльоти на фок-маштах і величньо повівали шовкові жовто-блакитні прапори. І от рознісся по всьому морю надзвичайно гучний постріл з гармати зверхдреднавта «Воля». Андрієвські прапори вмент піднялись, а наші національні — жовто-блакитні потихесеньку опускались.

Коли наступила абсолютна тиша, я з своїм ад'ютантом і також в оточенні членів Ради Чорноморської Громади пішов приймати параду. Коли я почав наближатися до розвернутого фронту наших матросів, то був надзвичайно втішений таким надзвичайно гарним порядком, що був ушикований серед наших морських команд. Всі були зі своїми розкішними, художньо виконаними національними прапорами, що були на правому крилі кожної команди (4 роти).

Капітан Наклієвич подав команду:

— Струнко! — в той же мент оркестра дуже гарно заграла зустрічний марш на мотив з оперети «Чорноморці»:

«Слава, слава! Слава нашим козаченькам — нехай ворог гине! Слава нашим Чорноморцям — орлам України!..»

Я підніс руку й оркестра затихла. Прийшовши ближче я привітав наших матросів, побажав їм здоров'я й закінчив словами:

— Слава нашій любій Україні, слава нашій Фльоті, слава вам, наші орли України! Слава!

На це моє привітання наші матроси дуже втішно для мене відповіли, закінчуючи словами:

— Слава вам наш дорогий Команданте! Слава! Слава! Слава!

«Слава нашому командантові» вони так голосно вигукнули, що це рознеслося по всьому Севастополю. Я підніс руку — і в мент мертва тиша. Я подав належні команди і матроси під командуванням капітана Неклієвича пройшли мимо мене добре вирівняними шеренгами.

Коли почесний похід був закінчений, наші матроси в такому ж ладі, під гру оркестри, рушили до своїх кораблів.

Мене окружили зі всіх боків чужинці, підійшов до мене й один визначний російський поет (сам — старшина) і просив мене прийняти його вірш, присвячений відродженню Української Чорноморської Фльоти. Це мене трохи здивувало, але я йому щиро подякував.

Всі чужинці в дуже піднесеному й ласкавому настрою здоровили мене з такою надзвичайно вдалою парадою, з такою несподіванкою, а головно, що Чорноморська Фльота здала іспит на самостійне, незалежне відродження для української держави. Один із них, швед, дуже був зворушений всім і володіючи ломаною російською мовою, задихаючись казав, що він і всі здивовані, що в такий час де в б. Росії майже всюди йде повний розвал, в чому вони переконалися, в Севастополі їх вразило щось незвичайне. Крім того, що всюди повний порядок — їх вразило таке ввічливе поводження й особливо зі сторони матросів, що так добре здисципліновані, так добре виховані.

Дуже було приємно нам, що вдалося так блискуче задемострувати перед поважними чужинцями й перед усім населенням Криму та України таку велику міць українського національного руху на Чорноморській Фльоті, який крім того, що яв-

МИТРОПОЛИТ ПОЛІКАРП ВІТАЄ АДМІРАЛА

Високоповажаний Пане Адмірале!

Сердечно вітаю Вас з 85-літнім ювілеєм і схиляю своє чоло перед Вашими заслугами на славу нашого Українського Народу в тяжкі часи його боротьби за самостійність і незалежність своєї Батьківщини.

Молю Милосердного Бога, щоб Він умножив Вам літа на літа, подав Вам сили та здоров'я діждатися того радісного дня, коли всі ми матимемо можливість повернутися на свою Рідну, Самостійну й Незалежну Україну й улаштувати своє життя під Покровом Рідної Національної Автокефальної Православної Церкви і свого Рідного Національного Проводу.

Призиваю на Вас всевідюче Боже благословення.

З любов'ю до Вас, Ваш богомолець

Полікарп

(Митрополит УАПЦ)

ляв собою дуже міцні підвали в справі відбудови головної галузі нашої Держави, але й являв порони теля порядку й належної дисципліни та моральности людини.

І так відбулася велика історична подія, що вразила всіх несподіваним просвітком правдивого розуму серед наших українських матросів, що не були отуманені невчасним соціялізмом, а через те й большевизмом, а були міцно перейняті правдивим патріотизмом та безмірною глибокою любов'ю до своєї батьківщини.

Піднесення в той час на всіх кораблях Чорноморської Фльоти наших національних прапорів, що було щирим — не примусовим і що було проведено по ініціятиві та змозі майже всіх українських морських команд і головним чином наших матросів, є єдиною подією за всі роки нашої визвольної боротьби, яку лише й можна назвати знаменним ментом в історії нашої Фльоти. Крім того це піднесення наших прапорів так урочисто, в такому порядку, яскраво задемонструвало, що Чорноморська Фльота є українською фльотою й є готова на скинення Андріївських російських прапорів та піднесення українських національних і військових. Цим також було підкреслено, що в Севастополі є ще щось вище, значно вище невчасного соціялізму та большевизму.

Деякий час настрій серед наших матросів був значно підвищений. Па на Нахімовській площі та піднесення наших національних прапорів зробила на їх духове життя поважний вплив. Зміцнилась віра в свою силу, в своє право.

А тому день 23. листопада, що є надзвичайним і знаменним днем в історії нашої фльоти повинен бути святочним днем нашого дорогого Чорного Моря й щорічно такий день повинно відсвятковуватись.

Володимир Савченко-Більський

Адмірал по адм. б. Чорн. Фльоти

ВОРОГАМ «СМОЛОСКИП-у» ПІД УВАГУ

Якщо вам «Смолоскип» не то не подобається, але ви бажаєте, щоб його вогонь, запалений молодими серцями, потах і він змінився в «чадіючий квач», придержуйтесь ось таких засад:

1. Якщо листоноша приносить вам до хати «Смолоскип» — не переглядайте його, або, борони Боже, не беріться читати. — Це журнал наскріз нецікавий, порожній, неохайно зредаґований і т. п., навіть непідхожий, щоб загорнути в нього ваш «каскрут», бо на лихому папері... Найкраще — зразу до коша!

2. Якщо ненароком ви взялися чи тати — підчеркуйте червоним олівцем всі його недоліки. Опісля обрахуйте їх старанно, перепишіть на чистому папері та, підписавшись піевдонімом, вишліть до такого журналу, що не терпить «Смолоскипу» бо не терпить всього що «молоде й зелене, а преться туди, куди йому не треба».

3. Якщо «Смолоскип» вас таки за цікавив, (що властиво неможливе!), — не гарячкуйтесь, а махніть рукою, бо писати до Редакції не варто: вашого допису не помістять, листа не прочитають, ваших думок під увагу не візьмуть, а про якусь-там відповідь годі й думати. Кожна Редакція, а тим більше «Смолоскипу» — це підібрана «кліка».

4. Якщо вже скоро минає рік, а ви ще не вирівняли вашої передплати — скажіть собі, що «Смолоскип» має і так забагато грошей. Чи ж не краще з'їсти подвійну пайку мороженого, або піти в кіно, де показують Гемпрі Боґарта в його останнім «чорнім» фільмі? Зрештою — на те й є адміністратор, щоб його дразнити, а хата теж ще не горить!

— Вам вдячний **«Смолоскип»**

Із циклю: «В далекій Україні»

Київський телевізійний центр

В листопаді 1951 р. створено перший в Україні телевізійний центр, який побудовано в Києві.

Зараз у Києві і навколишніх селах налічується близько п'ять з половиною тисяч телевізорів. На кожну передачу дивиться не менше 25 тисяч глядачів.

У телевізійній студії працює багато молоді. Хоч в Україні ще не має ні одного ВУЗ-у, ні факультету для підготовки працівників телебачення, — їх готується на місці в процесі роботи.

За минулий рік радіоглядачам було показано 147 передач. Глядачі продивились і прослухали за цей час 172 художніх, документальних і науково-популярних фільмів, 141 кіножурнал, 32 мультиплікаційних фільми, 32 концерти і 10 спектаклів. Вони познайомились з провідними артистами київських театрів, українським народнім хором, ансамблем танцю та іншими колективами України, а також з колективами інших республік.

Совєтська критика закидає київській телестудії, що програми передаваних концертів одноманітні, немає конферансу, зовсім забута художня самодіяльність, на протязі цілої години з'являються, змінюючи одне одного, зображення доброї сотні людей, яких показують то в анфас, то в профіль. Такі концерти розраховані тільки на слухача, а в ніякому разі на глядача.

В телепередачах не показується життя Києва, не показується стахановців художників. За весь час познайомлено глядачів тільки з однією подією міста — обласною виставкою самодіяльности образотворчого мистецтва.

Останньо для телецентру виготовляється пересувна телевізійна станція, яка дасть змогу провадити передачі безпосередньо з театрів, концертних залів, стадіонів.

Треба сконстатувати, що і робить совєтська критика, що київський телевізійний центр відстав на багато від подібних в Москві чи Ленінграді. Для кожного ясно, що це вина не українських телетехніків, а влади, яка штучно гальмує розвиток цієї цікавої ділянки передавання.

Подав О. Несторенко

(За «Рад. Україною» № 73.)

МІЖ ПРОЄКТОМ І ДІЙСНІСТЮ

(Кілька деталів про конструкцію літака)

Щоб збудувати військовий, туристичний, пасажирський, транспортний, бомбардувальний, мисливський чи винищувальний літак — перед конструктором стоїть завжди та сама проблема: перевезти відповідний тягар на означеній висоті і з означеною скорістю, на дану віддаль, в найбільшій безпеці і з усіми вимогами вигоди.

Це й є місія літака, яка може бути різна: транспортний літак повинен бути так збудований, щоб перевезти крам по найменшій ціні. Він мусить мати велику аеродинамічну «тонкість», щоб якнайбільш заощадити силу моторів і паливо, та т. п. В пасажирськім літаку треба примістити додаткові сидження, що збільшує мертву вагу літака. Мисливець мусітиме бути скорий (евентуально навіть переступити «мур звуку», мати зброю, мати абсолютно досконалу аеродинаміку, тонкість; кабіна летуна має бути світла, щоб не заслоняти **круговиду**, ціляння і так уміщена, щоб не спричинювати творення «ударних хвиль», що постають на звукових скоростях.

В основному перед контструктором постають такі проблеми при будові літака: платний підйомний тягар, скорість, максимальна височина і віддаль польоту.

Кожний аероконструктор має знання з таких ділянок: аеродинаміка, термодинаміка, механіка флюїдів, відпорність матеріялів, металюрґія, електрика, а коли йдеться про літаки звукових скоростей — аеропляcтика.

При конструкції літака перші основні елементи, які усталюється, — це тонаж, поверхня і розмір крил, стабілізатора та стерна.

Багато складних елементів не можна обчислити наперед, як напр. будова крила узалежнюється від стабілізатора (крило не сміє бути на рівні стабілізатора, бо тоді стабілізатор тратить ефективність) і т. д.

Для кожного прототипу літака будується його модель з точним пропорційним поменшенням всіх частин (крила, кадовба, тощо), який випробовується в спеціяльних аеролябораторіях. Цей модель може мати в крилах електричні мотори, котрі порушують пропелери, що виказує уплив струї повітря. Модель крила під кожним кутом лету, скорість вилету — середню, максимальну та старту, височину та віддаль лету.

Роблячи випробовування та вносячи на моделі удосконалення можна оцінити з дуже великою точністю можливості літака.

Кожний літак мусить бути: 1. Зрівноважений — цебто, коли його зрушить якась сила — він мусить сам повернутись, на своє місце.

2. Контрольний — цебто його керми мусять бути діяльні, щоб йому дозволити еволювати в часі вилету, лету і приземлення, а часом дозволити робити акробатичні рухи.

3. Зручний — цебто літун не повинен витрачувати забагато зусиль при орудуванні кермою і педалями. (Є літаки, які мають т. зв. серво-мотори, при кермуванні якими треба витратити силу — 20 кг., але без цих моторів треба б було витратити силу в 10 разів більшу).

Форма пропелера ставить теж великі перешкоди, він мусить мати силу видержливости, котра може дійти до 80 тонн.

Розложення реактивних моторів спричинює не малі труднощі. До них допроваджується повітря відповідними проводами, які не сміють перешкоджати аеродинамічним формам літака.

Структура літака мусить бути легка, еластична, сильна і відпорна та не справляти труднощів при конструкції.

При піднесенні після пікування відосередня сила може осягнути 7 разів ваги літака. Тому напр. крило мисливця буде мати коефіцієнт 11, цебто коли літак важить 8 тонн, то крило повинно витримати тягар 88 тонн. Але щоб таке крило мало добрі аеродинамічні прикмети, воно може бути завгрубшки лише 25-30 цм. А при цьому в таке крило мають уміститись колеса, збірники з паливом, електричні та гідролічні проводи до керми, а часом і зброя з амуніцією.

Опісля робиться докладний модель літака з дерева, на котрім вивчається розміщення інструментів, сиджень, приладів, тощо.

Коли цілий літак готовий — випробовується функціонування мотору чи моторів. Спочатку випробовується літак на землі при різних скоростях, щоб перевірити тормози і реакцію керм та інших частин. Перший польот не триває довше, як 45-50 хвилин. Дальші випробовування тривають цілі тижні, після чого літак переходить до центру випробовування польоту, де його офіційно контролюють: скорості, звинність, сили моторів, віддаль старту. Щойно тоді, коли літак є в абсолютно досконалому стані, йому дають свідоцтво лету і він може бути прийнятий до серійної продукції.

Під час всіх проб береться під увагу рапорти пробного екіпажу, за якими впроваджується відповідні зміни та удосконалення. На літаку є рівнож різні камери й апарати, які міряють точно всі дані, що їх подають бортовими приладами.

Від часу проєкту до серійної продукції літака минає дуже часто чимало місяців а то й років...

Борис Глинський

Літом на хуторі

(Фейлетон)

Треба мені фейлетон скласти, «про літо» — сказано...

Що візьмусь — не виходить. Жарко в комнаті й на дворі, а гляну кругом — пером мазну — поезія, не фейлетон. Аж тут і друзі:

— Остапе, щоб про літо писати, треба вжитися, самому погуляти, перепочати, з-близька приглянутись. От, давай, ми тебе пішлемо до знайомих, на хутір. Там же в них і лісок, і річка, садок чималий, баштан, пасіка й дочка в хазяїнів ще молода...

Як уже не відпекувавсь — не помогло. Завели гуртом на станцію, посадили в вагон, силою квиток у жменю встромили: Їдь!

— Друзі милі, — руками закриваюсь — я вам і ту, зразу з голови напишу. Нащо мені ваш хутір пригодивсь?

А далі — годі... поїзд покотився. Вистрибнув би ще на бігу, але страшно — зашвидко мчить. Подумав і махнув рукою: друзі лиха не бажають, час скоро пройде, якось повернуся.

Зустріли на хуторі вельми приязно:

— Знаємо, знаємо! Потрібну дістали записку, щоб піклуватись, а то через рік над книжками змарнів, із сил вибивсь. У нас заживеш, немов король...

Та ще й докинули дещо тихіше:

— От, завтра вранці корів обійдеш, дров нарубаєш, води внесеш. Після обіду побачимо, може з хазяїном у пасіку підеш бджоли підкурювати...

— Головонько моя нещасна — жахнувся я. — Відпочити посилали, ось тобі й відпочинок! Щоб швидше впоратись, то в обід ще на річку поскочу. Та вже воно й річка? Навіть ніг гаразд не змочив і тільки...

Корови ж у хазяїнів люті, рогаті! Воду носити далеко, бджоли з диму подуріли, жалять, а дрова суковаті — від сокири долоні набрякли. З їдою теж не краще: хазяїнів дочка оком у миску засіла, весь час «по-менше!» — наказує. А воно їсти хочеться, літом на хуторі — чорта рогатого з'їв би!

Повернувсь я з того хутора тоненькій, немов шіпка. Відкрив двері в редакцію та й повалився прямо адміністраторові під ноги.

— Рятуйте! — простогнав. — Душа від тіла відділяється, наприкрилося.

— Щоб про літо писати, треба вжитися... — говорили. Нехай же їх!

Остап Черешня

Молодь ОДВУ на новому етапі праці

(ПС МО ДВУ) І ми вже знову по З'їзді! Так, як і кожного року! Здавалося б, що нічого надзвичайного, — звичайний «річний обов'язок» і нове чекання до слідуючого З'їзду ОДВУ і його Братніх Організацій. Але ні! Сталася тут подія, якої не можна обійти буденним міркуванням та притаманною нам байдужністю.

Кожному, хто хоч трохи цікавився, чи цікавиться історією української еміґрації в ЗДА і діяльністю місцевих організацій, товариств чи клюбів, кидалася в очі неперевершене зорганізованість й діяльність ОДВУ і Братніх Організацій. Безперечно відноситься це до часу до 2-ї світової війни, як і в часі її. Непотрібно замовчувати, що ОДВУ, УЗХ і МО ДВУ, як націоналістичні організації, завдяки большевицьким аґентам були понесли своєрідну жертву в часі 2-ї світової війни, тобто були наражені на неприємності з боку урядових чинників ЗДА.

Після війни почалася нова ера для ОДВУ і Братніх Організацій. Закасали рукави НЕПОБОРНІ і з ще більшим запалом взялися до праці, яка мусіла і мусить принести їхній поневоленій Батьківщині — ВОЛЮ!

Чергувалися довгі, нудні, малонадійні навіть роки... Організація йшла міліметровим кроком, **але лише вперед...**

І тут ми переходимо до властивої теми: МОЛОДЬ! Вона, яка гордо носила перед 2-ю світовою війною ім'я **«Молоді Українські Націоналісти»** (МУН), була зійшла до звичайного **«Молодь ОДВУ» (МОДВУ)** і... щиро сказавши — ні то жила, ні то завмирала... Але ж знову поміж молоддю знайшлися із сталевими очима юнаки і юначки, які закусивши до крови уста, однодушно вирішили: іти до вибраної мети і здобути її, не зважаючи на ніяку ціну.

І пішли...

Довгий, твердий, з перешкодами шлях... Але шлях свій, ніким не накинений, а такий, який продиктовує душа і який дає запевнення осягнути **це, про що стукотить в грудях молодече серце,** до чого рветься **великий дух,** що являється заповітом батьків.

І ось по 8 роках тяжкої праці прийшли наслідки:

МО ДВУ знову піднесла свій несплямований Прапор, на якому боєвий золотий Тризуб з вічними кличами: **Нація понад усе! Наша сила в нас самих!** Переходову назву — МОДВУ, заступила знову властива назва «МУН» і молоді люди відчули, що вони дальше зловили свій ґрунт і що їхній лет розвинувся в могутню силу, яка за собою пориває нові, свіжі, хрустально-чисті кадри юнаків і юначок.

Молоді Українські Націоналісти (МУН), як Братня Організація ОДВУ і УЗХ, відбуваючи свій 14-й З'їзд у Філядельфії, Па. дня 4. і 5. липня ц. р., відчула, як може ще ніколи, що на ній лежить відповідальність великої ваги. Відповідальність перед Українською Нацією за правильне виховання молодої української людини, за правильну постановку праці молодечих організацій і за привернення розгубленого потічка до властивого корита ріки, яки ми являється народжена в ЗДА українська молодь й українська етнічна ґрупа.

Р. Шраменко.

ПЕРЕД БУРЕЮ

В алеях сонце догоряло,
Котилось, падало за ліс.

Скоріше вечора бажалось,
Щоб знову стрітись мов колись.

І розказать про пережите,
Згадать вогонь минулих днів,

Щоб тільки мріяти, радіти
У шумах вітру і гаїв.

В мовчанні радостей чекати,
Яких давно не мали ми.

В притихлі обрії вдивлятись,
Де можуть виникнуть громи.

І розігнати нас по світу,
Серця розбити об ґраніт.

Щоб ми забули як любити,
Плекати в мріях первоцвіт.

Юрій Буряківець

ЖИВИЙ ДИСКОБОЛЬ

«Будучи в Парижі, не забудь відвідати Лювр! — переказували мені. — Там, у залях відділу скульптури зберігається **Дискоболь.**

Саме стою напроти нього, приглядаюся. Багато читав уже раніше, оглядав на знимках, на рисунках і медалях — всюди звеличували гнучкість його рухів, силу й рішучість. Витесаний грецькими майстрами, він простояв тисячоліття та по сьогоднішній день являє собою найкращого змагуна, спортовця.

Не знаю, як це, але в мене зродився сумнів: Чому ж не кине оцей кружок, не встановить світовий рекорд, не здобуде срібної чаші в нагороду за справність? — Дискоболь, знаменитий Дискоболь, так і змінився в моїй уяві в символ незавершеного пориву.

***

В природі, тільки глянеш, можна відрізнити те, що живе від того, що безрушне. Візьмеш н. пр. камінь, кинеш його — летить, а далі впав на землю, ще підстрибнув, покотився і завмер. Що не роби, виріж у ньому найкращу постать — велетня, силача, красуня — йому завжди щось бракуватиме. Те щось — це життя, рух, думка, воля, а він — ніщо інше, лиш матерія!

Нещодавно мені пощастило познайомитись із юнаком, років двадцять. Ми харчувались в одному шкільному ресторані й зговорилися за столом. Нераз згадували про те й інше, порівнювали наші погляди, навіть сперечалися. Та все ж таки я не міг надивуватися запалові й відвазі мойого, нового приятеля: В його голові товпилося стільки очайдушних задумів, плянів на майбутнє, молодих захоплень і поривів! Здавалось, що ось і зірветься, сплесне руками та змінить увесь світ у вишневий **садок...**

Щойно згодом я помітив, що мій приятель подібний до грецького Дискоболя. Не знаю, чи він його зумисне наслідував, чи так уже родився. Дивлюсь бувало на нього — держить диск-думку, замахується, любується грою напружених мускулів, але не кидає, застиг. Не хоче, вагається, чи не вміє?

Кажуть, що кожна перемога вимагає дещо риску. Бо, чи ж не краще бути переможеному, змагаючись, чим залишитися все життя на половині шляху? — Це вже не обережність, а прямо хворобливе потонення в мріях, будування повітряних теремів.

Кам'яний Дискоболь навіяв холоду в душу мойого приятеля. Струмок його життя, ще вчора бурхливий, покрився льодом, сціпенів і ніщо не може прорватися з-під мертвої опоки. Коли сидить у фотелі, йому здається, що перепливає моря, що вдирається на найвищі шпилі гір. Пестить рої мрій, бо лякається дійсности.

ІРС

В БОТАНІЧНОМУ ГОРОДІ

Чи були ви вже в ботанічному городі? А може в вашому місті перебування такого немає і до столиці їхати далеко? Шкода, бо це дійсно цікава прогулянка... Та не журіться — ходіть зі мною, я вас проведу.

В школі я ніколи не був добрим ботаніком і, правду кажучи, не знав відрізнити сосни від смереки. Проходив із кляси в клясу з «достаточним», яке доводилося нераз тяженько здобувати. Не дорікайте — я люблю природу, рослини, але для мене — це не параграфована наука, а первісна краса, необмежена буйність, зелені безодні в усіх відтінків цього кольору.

Ми перед входом у паризький «Jardin des plantes». Будь-ласка, заходьте, вступ вільний.

Зразу за воротьми нам здається, що ми перекинулися в інший світ. Дерева заступили сірість буденного життя з його метром, однаковими, п'ятиповерховими кам'яницями, турботами й смутками. Ви почуваєте себе якось радісно, вільно. Навіть півонії, незлюблені за їхню претенсійність півонії, засаджені чужим огородником, сьогодні всміхаються до вас.

Проходимо широкою, в два шпаліри вирівняною алеєю і... перша несподіванка: наш дуб! Старий і дужий, вирваний тільки з нашого лісу та принесений невідомою рукою.

Ой, що ж це за шум учинився?
Гей!
Що комар та й із дуба повалився...

Ходіть, нам не стане часу, а ще багато оглядати! Бачите, ось — там клен — ви ніколи не збирали його насіння, що падаючи додолу, крутиться немов повітряна шруба? А там — пізнаєте? — граб. Ще дальше — липа. В мойому місті був парк, засаджений липами. Старі й дуплясті — їх замуровували, але після кожної бурі одна-дві перекидались. Пригадую: я ще був малий і оплакував кожну, бо для мене — вони мали серце й душу...

Алея кінчиться і входимо в лябіринт стежок, що пнуться на гірку. На круглій площі розрісся кедр. На табличці читаємо: Cedrus libanotica, засаджений у 1734 р. Значить — більше двісті років тому! Та, чому він ливанський? В наших Карпатах багато таких.

В мене двері тисовії,
Не злодіям до розбою!

— Це слова зрадливої, Довбушевої дівчини. Кедр же рідний брат тису — він переняв його славу.

Біля кедру зібралися гуртом: сосна, смерека та ялиця. Беззаперечно, вони й тут не пристають із будь-ким.

По другому боці гірки — ні, це не привид! — тополя. Струнка й висока, серед сплетеної зелені прорвалась у небо. Росте й мріє про наші шляхи... Дещо дальше, на самоті — верба.

Ой, у полі верба...

Відділили її від соняшника, від малії, від барвінку. Залишили вкупі з якимись колючками, з якимись гробалистими кущами, з роду-вік не бачила таких.

Ось і забарились у споминах! Здається, щойно прийшли, а тут сторожі накликають — вертатися пора. Мабуть пізна година, скоро закриватимуть город. Ну, нічого, ще зайдемо, а покищо — прощавайте!

С-ий

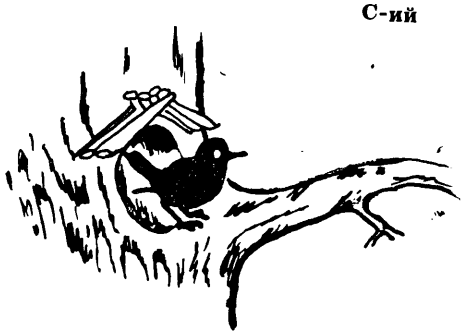

ХРОНІКА

◆ 670 студентів з 67 країн будуть студіювати в цьому році в Університетах ЗДА шляхом високошкільної виміни.

● 42% з 70 тисяч прийнятих студентів на високі школи Китаю будуть студіювати техніку. Загальна кількість студентів в Китаю за офіційними даними виносить 217.700.

■ У Мадриді постав европейський культурний осередок, в якому може брати участь вся молодь, що цікавиться культурними справами.

◆ В цьому році 34.000 чужинецьких студентів вписалось на Високі Школи ЗДА, що є рекордним числом. Напр. в 1940 р. в ЗДА студіювало лише 8.500 чужинців.

● Асамблея молоді ЗДА, яка відбулась 3-8 вересня ц. р. в Мічіґенському Університеті, обговорювала питання «Світ, якого ми хочемо».

■ В Парижі в т. зв. Університетській Оселі (Сіте Юніверсітер) закінчують будову павільйонів Мехіко, Норвегії, Камбоджу й Марока. Незабаром почнеться будова павільйонів Німеччини, Бразилії, Єгипту й Уругваю. Таким чином в Оселі буде заступлено 60 національностей. Тепер в оселі живе 4.600 студентів.

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді
Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:

Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статтей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародній купон на відповідь.

Передрук окремих статтей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

«Smoloskyp»
3, rue du Sabot, Paris 6e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати **тільки** на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародніми купонами.

ПРЕДСТАВНИЦТВА «Смолоскипу»:

ЗДА:
Les Wyshnewyj
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.

Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:
W. Bondarenko
41, Percy Road, London W. 12.

Канада:
Petro Danyluk
104, Grove Str., Winnipeg, Mann.

Німеччина:
Jaroslaw Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Арґентіна:
Lypka Jaroslaw
c. Talcahuano 847, Buenos Aires.

Бельгія:
Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»
Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue du Sabot, Paris 6e
PIUF. S. A. R. L.

МОЛОДЬ НЕ ХОЧЕ ЙТИ В ШКОЛИ ФЗН

На XIX-ому З'їзді ВКП(б) окремо обговорювано справу вербування та виховання молоді в школах ФЗН. Цю справу підніс в своїй основній промові Маленков, а З'їзд прийняв у цій справі спеціяльні рішення: побільшити число учнів ФЗН та поліпшити якість навчання, бо до тепер учні, які закінчили ці школи в багатьох випадках мали дуже низькі кваліфікації.

Цього року 25 червня почався набір молоді до шкіл ФЗН, гірничо-промислових, ремісничих, залізнодоріжних та інших спеціяльного навчання.

Молодь ніяк не хоче йти добровільно до цих шкіл. З цього приводу «Сов. Культура» № 3 писала: «В більшості областів, країв і союзних республік призив молоді в школи ФЗН і гірничо-промислові школи проходить не задовільно. За першу п'ятиднівку школи були укомплетовані менше як на 10 процентів». Між відсталими республіками по- Грузії знаходимо і Україну, тоді, як в багатьох областях Росії «плян здачі молоді» перевиконаний на багато процентів!

Відірваність від родини, перетворення молоді на бездомних пролетарів перекинення далеко від України — ось ціль набору і мобілізації молоді в трудові резерви. Не дивно, що молодь старається за всяку ціну оминути таке навчання.

(- х -)

З ЖИТТЯ ЧУЖИНЕЦЬКОЇ МОЛОДІ

◆ В Норвегії відбулась перша після війни конференція представників держави, університетів і студентів на якій обговорено питання: «В яких розмірах суспільство повинно принести економічну допомогу студентству і в якому вигляді?»

● Студенти 25-ти національностей вписались у цьому році на літній семестр Інсбруцького Університету (Австрія).

◆ Сімома голосами проти двох Студентська Рада Університету Кап Тавн (Південна Африка) висловилась за виступленням Національної Унії Південно-Африканських Студентів з МСС.

■ В цьому році вибився між усіми далекобіжними спортовцями в СССР київський молодий лікар Іван Голополосов. В минулому році в маратонському бігу найкращі успіхи осягнув Василь Давидов, селянин з харківщини.

● Понад 300 студентів з Люблянського Університету (Югославія) відбудуть в цьому році студійну поїздку закордон.

■ Завдяки фундації Форда буде побудований перший Університет в Йорданськім князівстві.

■ В 1952 р. 10.684 студенти складали іспити на Високих Школах Бразилії. Найбільше студентів студіює філологію і право, найменше журналістику.

◆ В місяці вересні передбачується конґрес студентів Латинської Америки, який повинен відбутись в Сан тіяґо (Чілі).

● Модернізація викладів пішла так далеко, що останньо в Сорбоні (Париж) на пропозицію професорів Люто і Гандільо до диспозиції студентів Географічного Інституту передано один літак на сорок місць. Польоти і виклади на ньому є обов'язкові для всіх студентів Інституту.

■ Поблизу Тель Авіву розпочали будову першого після створення Ізраїльської держави Університету. Будову фінансує американська організація Мізраші.

● В Стамбулі (Туреччина) в половині липня відбулась Генеральна Асамблея Світової Університетської Допомоги (ВУС), на якій присвячено багато уваги допомозі студентам-утікачам. Секретаріят ВУС-у запропонував Комісареві Біженців при ОН спеціяльну програму допомоги студентам-біженцям, на довгу відстань часу. Українські студенти мають повне право користуватися цими допомогами, для цього повинні окремі студентські та допомогові українські чинники поробити відповідні заходи в державах свого перебування.

◆ Рада Льозанського Університету (Швайцарія) заборонила вести всяку політичну пропаґанду в Університеті. Ця постанова спричинена надуживаннями комуністів.

Спорт в Україні

● На 4-ому фестивалю молоді, який відбувся в серпні ц. р. в Букарешті спортовці України завоювали 5 золотих, 5 срібних і 6 бронзових медалів.

◆ Петро Сороковик зі Сталіно здобув золоту медаль на всесоюзних змаганнях легкоатлетів. Він пробіг 44 км. (марафонський біг) за 2 год. 29 хв. 2,8 сек.

● Між десятьма найкращими спортовцями СССР в марафонському бігу є п'ять українців.

■ Ніна Откаленко кількакратна світова переможчиця в бігу на 800 м. здобула золоту медаль за біг на цю дистанцію на 4-ому фестивалю молоді в Букарешті. Її час 2 хв. 7,3 сек.

◆ Студентка Людмила Радченко (Київ) поліпшила рекорд України в скоку у висоту на 4 см., скочила на 160 см.

■ Студент А. Яковців (Київ) метнув диск на 50 м. 11 см.

● Відомий чемпіон України Є. Буланчик пробіг дистанцію в 110 м. за 14,3 сек.

◆ В «День шахтаря» по всіх гірничих оселях відбулись численні спортові змагання, в яких українська молодь виказала черговий раз своє зацікавлення спортом.

◆ Українські спортсменки Д. Барахович, Н. Чорношок і Н. Откаленко на цьогорічних всесоюзних легкоатлетичних змаганнях, які відбулись в Москві в липні ц. р. відновили свій світовий рекорд в естафетному бігу на 3 х 800. Їхній час 6 хв. 35,6 сек.

● На 7-ій всесоюзній студентській спартакіяді молода киянка О. Кошилеґа, студентка третього курсу юридичного факультету київського університету зайняла перше місце в забігу на 100 м. Її час 12,3 сек.

■ «Сов. Культура» Ч. 2 пише, що не зважаючи на приписи, багато ВУЗ-ів в СССР не проводять конкурсів для вступників. Між ними таку методу приймання на ВУЗ-и практикують теж Одеський гідрометеорологічний інститут та Харківський автодоріжний. В інститути можуть бути зачислені навіть такі особи, які закінчили десятирічки на «посередньо» без жодних вступних екзаменів.

Пізнаваймо нашу Батьківщину!

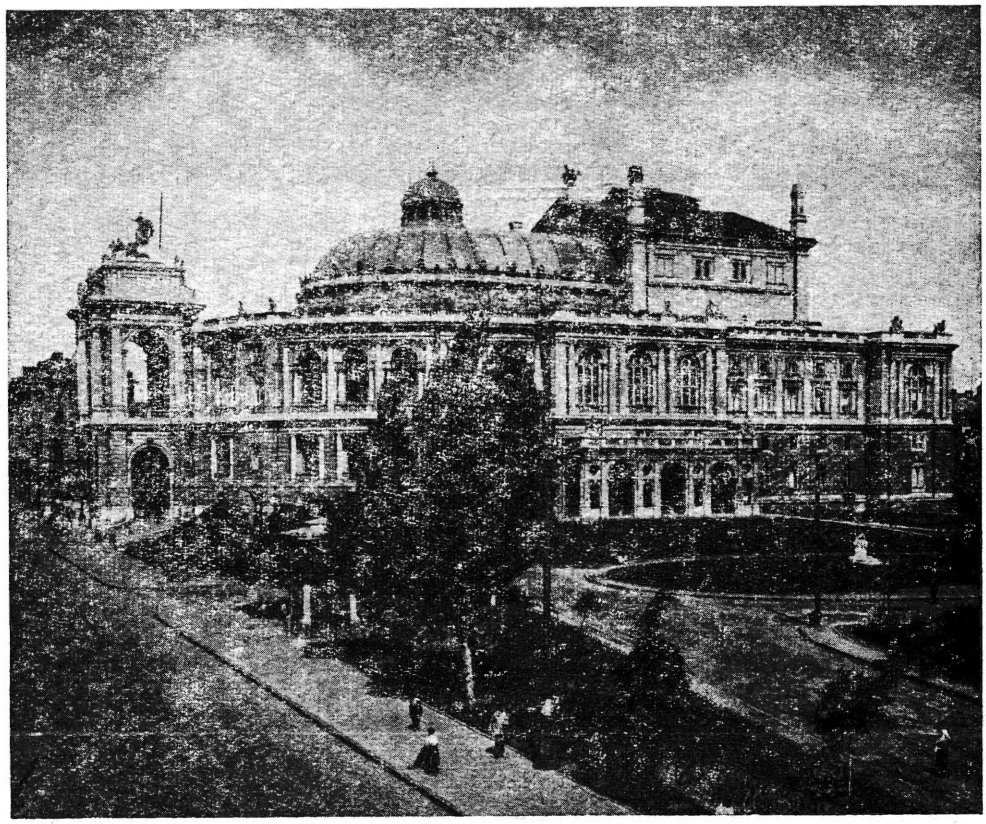

Що це за будинок? За правильну розгадку — нагорода. Відповідь надсилати до 1-го жовтня ц. р.

НОВА УПРАВА ЦЕСУС-у

Після дводенних ділових нарад, в яких активну участь взяли всі делеґати та після звітів б. Управи ЦЕСУС-у, всім її членам одноголосно уділено абсолюторію. Бувша Управа провела за свою каденцію не малу працю: делеґати ЦЕСУС-у взяли участь в міжнародніх студентських конференціях в Копенгазі, ЦЕСУС був заступлений на студентських конференціях в Копенгазі, Монпельє, Руан, Брюсселі, відбуто два ВЛКУ, видано пропам'ятні значки, три числа бюлетеню ЦЕСУС-у у французькій мові («Л'Етюдян Юкраїнен»), розпочато проведення обліку українського студентства, проведено конкретну підготовку для видання «Альманаху ЦЕСУС-у», бюджет ЦЕСУС-у в останній каденції виносив майже мільйон франків. Велику працю як на зовнішньому, так і на внутрішньому відтинку, провели й окремі студентські товариства та громади в країнах свого перебування.

Які сильні позиції має сьогодні ЦЕСУС на міжнародньому відтинку, найкращим доказом цього є присутність на 17-ому Конґресі Президента Національної Унії Французьких Студентів п. Мусрона. Численні привіти наспіли теж від українських установ і визначних особистостей.

Після заслухання звітів ділових комісій: організаційно-статутарної, культурно-освітньої, міжнародніх зв'язків та фінансово-бюджетової, на пропозицію Номінаційної Комісії (в складі: О. Зінкевич — голова, Я. Пеленський і В. Свобода — члени) обрано нову Управу ЦЕСУС-у в такому складі:

Президент — Кирило Митрович,

Перший Віцепрезидент — Осип Зінкевич,

Другий Віцепрезидент — Віктор Свобода,

Генеральний Секретар — Іван Сілецький, Секретар — В. Олеськів,

Кер. Відділу:

Міжнародніх Зв'язків — Володимир С. Мардак,

Фінансів — Вячеслав Вишневський,

Організаційних справ — Володимир Косик,

Студій і сусп. опіки — Осип Зінкевич,

Культ.-осв. — Володимир Микула,

Преси й Інформацій — Іван Жеґуц,

Спорту і фіз. виховання — Василь Рождественський,

Контрольна Комісія:

Голова — Д-р Василь Маркусь,

Члени — Павло Дорожинський, інж. Василь Михальчук,

Товариський Суд:

Голова — інж. Аркадій Жуковський,

Члени — Іванна Мірчук, Марта Калитовська.

Париж ціна 25 фр. Paris

СМОЛОСКИП
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse ukrainienne «SMOLOSKYP» Journal of the Ukrainian Youth

Ч. 10 (34) Жовтень 1953 Рік 4

Осінь іде...

Осінь 1953...

Однакова, як усі ті, що проминули: жовтолиста, тужлива й химерна, часто заплакана. Скільки їх — тих осеней? Осеней нашого життя...

Нишком розвіваються радості, тануть щасливі дні. Осінь — хоч як не хочеться — заводить нас між чотири стіни нелюбої кімнати, наказує забути про мрії і боротися, ще раз боротися, бо життя є тільки боротьбою. Осінь, безсердечна осінь!

Краплини дощу вже стукотять по вікнах, вже вітер грається в електричних дротах, ноги незнайомого мадрівника вже змішують із болотом опале листя. Осінь прикоротила дні, позасвічувала ліхтарі, сповила мрякою далекі спомини, жовто-червоними фарбами розмалювала деше ві реклями та вершки дерев, а зараз — пишається своєю незугарністю, брудом і сміттям збайдужілого міста.

Спитаємо: Чому так рано, чому так невідклично вона до нас загощує? Чому не сміється вічно золоте сонце, чому безкрає небо вкривається хмарами?

— Осінь, сіра й безрадісна, скрадається здовж мурів, немов тінь гасить красу й налягає сумом на серця.

Мовчать вулиці, неонові світла за лицяються в мокрому асфальті, їжаться комини настороженого міста...

Здалека чути кроки. Хтось іде... точний, щоб не спізнитись на зустріч, зап'ятками вибиває хвилини. Це вона — осінь іде!

Невже ж ми лякаємось її? Лякаємось осени й трудів, про які вона нам нагадує? Ні! Стократно — ні! Ми сильні, ми загартовані на бурі, ми свідомі, що жити — означає боротись і, як нас не били б дощі, ми переможемо.

Молодість не знає осени...

Молодість вірить у вічну весну!

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ І РІЧНИЦЯ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Український нарід по-різному відзначає річницю большевицької жовтневої революції 1917 р. Погляди на значення жовтня в нас різні: одні вважають його за суто негативне явище, в наслідок якого прийшло поневолення України Москвою. Інші (а є й такі) навпаки, вважають, що жовтень відкриває нову сторінку України та вносить багато позитивних елементів в наше життя. На такому наставленні і в такому насвітленні справ виховувалась українська молодь після жовтневої революції в підсовєтській Україні й поза нею.

Сьогодні в нас дуже часто чується закиди в сторону молоді років 1917-20, що вона, мовляв, не включилась всеціло в боротьбу за українську державність, а поповнювала ряди большевицької армії. Сказане проголошується як догму, а закид уважається за цілком правильний, якого ніхто не зважується заперечувати. При цих всіх закидах цілком забувається, що ґрунт для большевизму готували в Україні саме ті (до речі, — які й роблять ці закиди), які отруювали душі молоді ідеями марксизму та соціялізму. Які ставили основний акцент не на національне, а на соціяльне визволення і побудову нового життя разом з російським народом (пригадати б хоч III-ій Універсал, який проголошено зразу після большевицької революції).

А що тоді робили большевики, коли ми боролись тільки за автономію і соціяльне визволення? Вони боролись теж за соціяльне визволення, а Ленін проголошував самоозначення народів «включно до відділення». Українська здезорієнтована молодь, (бо хто ж її орієнтував до революції в сторону української державності? Як вийняток ставимо М. Міхновського, але, на жаль, визнавців його ідеології була лише горстка), яка бачила безсилля української влади, яка бачила, що ця влада замість творити — розпускає армію, замість нести порядок (який можна в такому часі вдержати тільки при допомозі сильної армії), вносить безпорядок, ділячи в безконечність землю...

Фанатична до абсурду відданість української молоді своїй владі (згадати б працю українських міністрів і дипломатів, які мали по 20-25 років, згадати б Крути та безчисленну кількість героїчних вчинків молодих українських вояків) — зводилась на нівець партійним доктринерством в уряді.

Це все з однієї сторони, а з другої — творення в Харкові українського совєтського уряду, з визначними українськими дореволюційними діячами, згадати б сина Михайла Коцюбинського — Юрка, членів Центральної Ради (ліві есери) М. Полоза, О. Шумського, М. Любченка, В. Єлапського, та перехід на сторону большевиків цілих українських національних партій (!) — боротьбістів та незалежних соціял-демократів. Творення українських військових частин з іменами Богуна, Шевченка, Орлика, а дещо пізніше перехід цілої Української Галицької Армії на сторону большевиків — не могло не вплинути на формування світогляду української молоді, саме прорадянського.

В такій ситуації, при таких обставинах, при таких різких розбіжностях у власному народі — будь яка молодь напевно опинилась би в такому ж самому положенні, як і українська.

І тому ми не обвинувачуємо і не будемо обвинувачувати тих 17-25 річних юнаків, які опинились в цьому часі не в українській національній, а в совєтській армії, цебто по другій стороні барикади українських визвольних змагань. За їхні

вчинки мають перед історією нести відповідальність ті, які приспали їхню національну чуйність, їхні національні почування своєю отруйною пропаґандою марксо-соціялістичних ідей.

Перед історією і українським народом та українська молодь має бути оправдана! Бо не вона винна, а в о н и!

⁂

Прийшли 20-ті роки: чи не одні з найчорніших в історії України. Приходить перемога саме ідей жовтневої революції. І що діється? Замість одноцілого фронту української провідної верстви (саме провідної верстви, бо народ завжди був би пішов за нею) в продовженні боротьби за державність — з однієї сторони зміновіховщина, з другої розсвареність української політичної еміґрації, що параліжує кожну українську визвольну акцію.

Зміновіховщина, цебто опанування української інтеліґенції большевизмом, забиває останній цвях в домовину Визвольних Змагань. Ті, що ще вчора очолювали українські визвольні змагання, ті, — які були членами українського національного уряду, в ганебний спосіб зраджують Україну, топчуть свою честь і переходять на сторону ворога! Складають чолобитню червоній Москві, каються, відрікаються вчорашньої боротьби і... повертаються в совєтську Україну. Ось вони:

Президент Української Народньої Республіки, найбільший український історик — проф. Михайло Грушевський, Голова Директорії УНР, визначний український письменник — Володимир Винниченко, міністер закордонних справ УНР — А Ніковський, керівник міністерства освіти — П. Холодний, ген. секретар уряду УНР — П. Христюк... Скільки ж можна вичислювати?! А крім них — заступник Президента ЗОУНЬ — С. Вітик, визначний педагог і посол до австрійського сойму — Антін Крушельницький — були головними пропаґаторами радянофільських ідей закордоном.

І може — якби не вони, може — якби був одноцілий український фронт, якби не було сплямлено зрадою українських самостійницьких ідей — може Україна була б сьогодні вільною державою. І в наслідок, на нашу думку, саме цих помилок ми мали і маємо мільйони членів комуністичної партії і комсомолу та мільйони жертв.

Але на щастя і на перекір всім «примиренцям», всім хто вірив на слово Москві, підсовєтська Україна видала дві символічні постаті: С. Єфремова і М. Хвильового.

С. Єфремов — символ підпільної боротьби України з Москвою. Тим, хто заперечував, що підпільна праця є можлива, — він наперекір їм, поставив СВУ і СУМ, які охоплювали всю Україну. Тим хто боявся, — він показував свою і своїх однодумців відвагу. Тим, хто корився перед ворогом, він показував непокірність і прямолінійність.

М. Хвильовий — символ боротьби в межах леґальних можливостей, який вийшов з рядів української комуністичної молоді. Тим, хто заперечував боротьбу на культурному фронті, — він доказав, що вона не менш важлива за підпільну. ВАПЛІТЕ, Березіль, які були пов'язані з ідеями Хвильового, залишились назавжди зразками для працівників української культури. Молодь, виховувана на памфлетах і літературних творах Хвильового і хвильовистів, постачала і постачає кадри для підпілля.

В річницю жовтневої революції, якої ми не святкуємо, але наслідки якої ми собі вповні усвідомлюємо, головне ті, які вона внесла в життя цієї української підсовєтської молоді, — хай всі вони будуть пересторогою для нас — молодих і старших, і нехай ті наслідки в нас більше не повторюються, тоді й не буде закидів в сторону тих, які були такими, якими мусіли бути. Не буде зради одних і не буде потрібно оправдань чи зрозуміння для других.

О. Зінкевич

Збудували новий Університет!...

З початком нового шкільного року в СССР, а зокрема в Україні, очікувалось деяких змін.

В ці дні розпочав свою працю новий московський університет ім. М. В. Ломоносова. Університет — велетень! Університет — фабрика! Тут, за допомогою «казкового устаткування», незліченних бібліотек, повного комфорту та відповідно підібраної партійної професури, переробиться сюди прибувших представників 59-и народів на «беззаветно одданих своей великой родине, активных і сознательных строителей коммунистического общества».

Та не тільки з допомогою високих шкіл мало б відбутися осягнення назначеної мети — перетворення душі, зацікавлення і мети молодої людини. Партія на своїм XIX-ім з'їзді подбала про відповідну підготовку «кадрів». Декретом вищезгаданого з'їзду партії введено загальну середню освіту, а одночасно зобов'язано Міністерство освіти РСФСР і Академію педагогічних наук змінити й удосконалити програму навчання у школах. Крім змін у самій програмі передбачено теж зміни підручників. Міністерство освіти вирішило зменшити матеріял деяких предметів аж до 20%. На листу скорочень зачислено підручники: російської літератури, історії, географії, фізики, хемії та біології.

З підручника російської літератури в першу чергу рішено усунути «перегруження текстами до вивчання напам'ять». (Дивним збігом обставин проріджено «творчість про Сталіна», як також викинено деякі твори Пушкіна!).

З підручників історі усунено «все зайве», як про історію світу, так і про історію СССР.

В підручниках географії скорочено матеріяли про господарчі та політичні устрої закордонних країн.

⁂

Одначе, як партія не старається забезпечити і наладнати навчання, в багатьох «братніх» республіках помічено помилки та недостаточний успіх у деяких предметах, як н. пр. російська мова та література. Також устаткування шкіл, навіть університетів, виявляється не вистачальне та з лихого матеріялу. Учням доводиться вправлятись на приладдю ще дореволюційної конструкції, або виготовляти таки самим, бо призначені для шкіл прилади— як подає комсомольська преса — недоброякісні і скоро псуються. Відчувається теж брак учителів, зокрема на Херсонщині та Харківщині. «Комсомольська Правда» подає, що лише на Херсонщині бракує 50 учителів, щоб поповнити учительський склад існуючих середніх шкіл.

Різниця між устаткуванням та забезпеченням шкіл у російській республіці й школами в інших республіках є незвичайно велика. Найкращим прикладом нехай послужить **новозбудований університет** у Москві:

Будова його тривала чотири роки, а участь у будуванні брало 30.000 робітників, у великій кількости — учнів ФЗО. Забудовано поверхню в 2.600.000 кв. метрів. В центральній частині університет має 32 поверхи. Загальне число приміщень: 5.400, з того 1.000 лябораторій та більша кількість бібліотек, у яких зберігається 1.200.000 книжок. Будинок обслуговує 100 скорісних витягів (вінд). Стіни виложені керамікою, ґранітом та мармуром.

З однієї сторони — казково багаті будівлі, з другої — голі стіни, простих та вапном білених шкіл. Країна, де на кожному кроці говориться про рівність, доказала ще раз про існування величезних різниць і контрастів. Цього рода різниці непевно не зустрічаються в державах «гнилого Заходу»!

Ако

Paris La Parole Ukrainienne — Supplément Париж

СМОЛОСКИП

Журнал української молоді

Ч 10 (34) Жовтень 1953 Рік 4

Відважно ступайте до висот!

(Українська Студентська Громада в Клівленді — працею започатковує свою діяльність)

Впорядкування студентських справ на терені ЗДА належить до великих громадських осягів української спільноти. Переглядаючи сторінки української преси, все частіше зустрічаємо відрадні вістки з студентського життя. Відбутий 22. і 23. серпня в Парижі XVII. Конґрес Центрального Союзу Українського Студентства інформує українське громадянство про поважний вклад проробленої праці — тієї найстаршої української студентської установи на еміґрації та рівночасно зобов'язує українське студентство ще більше поширити студійно-громадську роботу в поодиноких скупченнях української еміґрації на чужині.

Для з'ясування рямок праці українського студентства не зашкодить поділитися вже майже публічною таємницею — найповажнішим недоліком зорганізованого студентського життя. Вичуваємо певну неоправдану диспропорцію між проробленою працею студентських центральних і краєвих установ та роботою окремих студентських клітин в терені. Немає найменшого сумніву — праця студентства на місцях, в окремих високошкільних осередках, не завжди поставлена на належному рівні й мабуть не завжди додержує кроку поважним осягам студентської Централі.

Тому з правдивою радістю треба привітати відважний почин Української Студентської Громади в Клівленді. 30. серпня ц. р. місцеве радіо в рямках української години поінформувало українське громадянство про проєкт відбути «Студентські Дні» в Клівленді. З почину УСГ 3. вересня ц. р. відбулися ширші сходини з участю старшого громадянства, щоб спільно опрацювати рямки тієї небуденної на нашому терені імпрези. Треба з признанням підкреслити, що українське громадянство Клівленду живо цікавиться студентськими справами, реаґує на його недоліки й кожночасно готове прийти йому з допомогою.

Присутні (б. 60 осіб) вислухали дві інформаційні доповіді: д-ра Б. Томкова «ЦЕСУС і позиції українського студентства» й д-ра Б. Винара «Студентські Дні в Клівленді».

Нам приємно довідатись, що відбулись «Студентські Дні» в Клівленді (ЗДА). Ці Дні вносять нове в життя українського заокеанського студентства. Віримо, що вони знайдуть широкий відгук серед загалу української студентської молоді й в майбутньому переміняться в своєрідні імпрези в роді заокеанських Високошкільних Курсів Українознавства, заініційованих в Европі ЦЕСУСом.

Високо цінячи ініціятиву Української Студентської Громади в Клівленді, — Редакція «Смолоскипу» пересилає всім учасникам «Студентських Днів» свої найширші привітання!

Продискутовано й прийнято рямки «Студентських Днів» та створено відповідне громадське тіло для контролі й координування наміченої роботи.

Що являється змістом «Студентських Днів» у Клівленді? За словами доповідачів завданням тієї студентської імпрези було спопуляризувати студентські інтереси в якнайширших колах українського громадянства, перевести певну допомогову акцію на студентські цілі та відсвяткувати окремою імпрезою 30-ліття праці нашої студентської централі.

В рамках «Студентських Днів» запроєктовано перевести такі імпрези:

I. Дні студентської проблематики.

В програму цієї частини входитимуть 4 доповіді громадських і студентських діячів на рямкову тему: «Позиції українського студентства на чужині». (д-р Б. Томків: «Сучасний духовий стан українського студетства», Л. Винар: «Організовані форми українського студентства», Інж. М. Тарасюк: «Громадські завдання українського студентства», О. Зінкевич: «Українське студентство в УРСР»). Запроєктовано узглядити станові студентські інтереси, з'ясувати громадську працю студентських товариств в минулому й сучасному та висвітлити ідейні позиції сучасного студента в нових обставинах.

II. Відсвяткування окремою імпрезою 11. жовтня — 30 років діяльности Центрального Союзу Українського Студентства з відповідною діловою й мистецькою програмою.

III. Відкриття виставки української студентської преси на чужині з метою з'ясувати громадський дорібок студентства на протязі його найновішої історії.

IV. Перевести ударну збіркову акцію серед якнайширших кіл українського громадянства з метою фінансово допомогти в праці КоДУС-ові й студентським центральним установам. Для цієї ж мети, заходами УСГ, 10. жовтня ц. р. відбудуться «Студентські Осінні Вечорниці» з відповідною програмою.

«Студентські Дні» тривають від 10. вересня до 11. жовтня ц. р. На ширших сходинах українського студентства й старшого громадянства створено Громадський Патронат Студентських Днів. В склад Патронату ввійшли відомі громадяни Клівленду в особах: голова — проф. В. Радзикевич, члени — дир. Л. Бачинський, адв. І. Білінський, д-р І. Гурко, проф. М. Ждан, мец. О. Малицький, інж. М. Тарасюк, д-р Б. Томків, інж. І. Фур і проф. Ю. Яремкевич. Діловий Комітет очолюють: О. Врублівський — голова УГС (організаційна частина), Ю. Олійник — містоголова УСГ (мистецька частина) і П. Бурда — секретар УСГ (фінансові справи).

Приємно нам повідомити українське громадянство, що заходами референтури міжнародніх зв'язків УСГ до участи в мистецькій частині запрошено студентів-чужинців. Це вперше в Клівлені на студентській імпрезі виступлять студенти-чужинці, щоб своєю участю засвідчити приязнь і пошану до праці українського студентства на еміґрації. Сподіваємось, що «Студентські Дні» змобілізують увагу українського громадянства на студентські справи та діловою співпрацею всіх зацікавлених громадських і студентських установ спричиняться до скріплення студентських позицій в одному з більших осередків скупчення української еміґрації, що ним являється Клівленд.

Б. Дан.

БІЛИЙ КІНЬ

(З кінової залі)

Фільм про «Білого коня» («Crin blanc») — це короткометраж. Назвати його тільки додатком — не можливо, бо в ньому, поруч прекрасних картин природи, подано тяглість акції та провідну думку, доречі — забарвлену екзистенціялістичною філософією. Цікаво завважити, що дієвих осіб небагато, бо тільки п'ять, коли не числити самого героя — Білого коня.

Подія відбувається у французькому департаменті Лянд, над берегом Атлянтійського океану. Тут велика кількість землі вкрита водою, порізана повільними ріками, зрадлива для необізнаної з тереном людини. Це трясовиння, зарослі очеретом та травами, лиш де-не-де виростають із води піщані горби.

Годують тут коней табунами. Ці — живуть дико, щось на зразок американського «дикого заходу» й тільки раз у рік їх зганяють, щоб вибрати найкращих та, приневоливши більш-менш до запрягу, повести вглиб краю на продаж.

В одному табуні верховодив він — Білий кінь. Справжній: кров і вихор, невгнимий і волелюбний, грізний, майже деспот, неуважливий ні на біль ні на смерть, бо такою є вся природа. А вже найбільше він ненавидів людей. Ці люди приносили зі собою лиш пута й ярмо, хотіли запрягати до воза, вложити на спину тягар, батожити. Білий кінь не здавався — болотні простори були для нього найкращою скриткою, а він їх вивчив змалечку.

Власник табуну, розлютившись за непокірливість, віддав Білого коня ясноволосому внукові місцевого рибалки. І диво... дитина й кінь зрозуміли один одного, припали собі до вподоби. Ніхто ніколи ще не зумів сісти на Білого коня, а малому хлопцеві це вдалось за короткий час. Від тоді — гуляли обидва. Стали нерозлучними приятелями.

Але не спав лихий та словоломний власник. Він пожалів, що так ізлегка подарував коня і забажав відобрати. Пігнався ще з двома помічниками.

Це була шалена погоня! — Дике, притаманне ще тільки тварині змагання за волю, за життя. Не могли їх задержати болота, розступавсь очерет, з острахом ховались водяні птиці. Божевільні посміли нарушити тишу пустелі й зранили красу літнього дня. Гнались наосліп: попереду — хлопчина на Білому коні, а за ними — з диявольською усмішкою на устах, три вершники.

Там, де кінчалася земля і, де вже не було нічого, крім води та неба, зупинилися. Та не всі — Білий кінь, а з ним, на спині рибацький хлопчина, кинулися в обійми морю. Зрозуміли вершники небезпеку й стали гукати: «Вернись, залишимо тобі коня!» Безуспішно... їм ніхто більше не повірить.

***

Білий кінь і ясноволосий хлопець поплили туди, де коні й люди живуть у справжньому мирі...

С-ий

З ПАРИЖУ ДО КАП НОРД

(Про працю зразкового французького учителя).

27 паризьких учнів віком 9-14 років відбули в часі цьогорічних вакацій подорож на північний бігун. Подорож відбулась в клясі, з книжками та з учителем!

Задум відбути таку експедицію зродився в учителя географії М. Тюка. За його ініціятивою, власними силами, учні побудували автоклясу, з усім потрібним приладдям та обстановою: шкільні лавки, дошка, тощо. Сам учитель виконував функції учителя, провідника і шофера. Протягом двох місяців учні проїхали 11.000 кілометрів. Відвідали Голяндію, Бельгію, Німеччину, Данію, Норвегію, Фінляндію. По дорозі їх овацийно вітали в усіх країнах, які вони проїздили. Це вперше в історії шкільництва — ціла кляса в комплеті зі шкільним приладдям відбула таку подорож. Це вперше знаходимо такого учителя, який в навчання і організування молоді вложив всю свою душу. Бо він не тільки вчитель, він знає що його завдання не тільки вчити та викладати сухі шкільні предмети — він в першу чергу виховник молоді, який має приготовити її до життя. Учителя М. Тюка видно всюди з його молодими учнями: він з ними грає футбол, ходить на екскурсії, є прикладом для них. Такому учителеві могли і поручити своїх дітей батьки.

Підготовляючись до експедиції, учні побільшили кількість екскурсій минулої зими, а на Великдень відбули пробну експедицію.

В часі експедиції на Кап Норд ціла кляса була поділена на 4 групи, які по-черзі займались відповідними справами: кухня, каса, фармація, тощо. Кожної ночі учні розкладали свої шатра для нічлігу. При цьому розкладали ватру, при якій робили нотатки, дискутували різні проблеми, відбували наради.

31. серпня, згідно з передбаченням, авто-кляса повернулась до Парижу, яку й нам принагідно вдалось побачити і говорити з учасниками.

До наступного літа ще далеко. Може хтось з нас спробує зорганізувати таку експедицію?..

П. К.

АКТИВІЗУЄТЬСЯ МОЛОДЬ АЗІЇ

6. — 27. жовтня відбудеться в Токіо під патронатом ЮНЕСКО студійний та інформаційний семінар провідників молодечих організацій. Цей семінар буде присвячений проблемам і заанґажованості молоді в суспільному житті. Предсідником курсів буде директор Народньої Освіти Бірми, М. У. Каунґ.

В жовтні м. р. ЮНЕСКО організувало в Ранґуні подібну конференцію -семінар, на якій обговорювано проблему прив'язаности до батьківщини (цівізм). В ній взяли участь 33 делеґати молодечих організацій з 11 країн південної Азії і південного Пацифіку.

Цьогорічний семінар є продовженням минулорічного, має його доповнити й завершити. Основною темою, яку будуть обговорювати, буде питання праці молоді й молодечих організацій в ділянці поліпшення житєвих умовин, застосовуючи методу виховання населення.

В азійських країнах більшість молодечих організацій працює тільки по великих містах. Тому передбачується окреме обговорення на семінарі справи розвитку молодечих організацій по індустрійних центрах і селах, та вплив організованої молоді на переїзд селянської в міста.

● — В окупованій большевиками зоні Німеччини видалено з університетів 270 студентів та передано їх до індустрії. Причини видалення — участь у протибольшевицьких заворушеннях 17 червня ц. р.

■ — В Парижі при Сорбоні заложено новий Інститут Політичної Філософії. Основниками цього інституту є 80 французьких учених і політичних діячів.

◆ — Третя по величині будівля в Еспанії, фабрика тютюну в Севільї, (побудована в 1750 р.!), буде передана до вжитку університету міста Севільї. Всі факультети, за виїмком факультету медицини, знайдуть у цьому будинку доволі місця.

БУДНІ Й МОЛОДЕЧА ПОЕЗІЯ

(Фраґменти)

Ти випив самогону з кварти,
І біля діжки п'яний спиш, —
А там десь голуби, мансарди,
Поети, сонце і Париж.
Максим Рильський

1.

В годині шостій ранком починають співати будильники: п'ять, шість, може й більше? — Це мешканці мойого готелю готовляться зустрічати ще один день.

Зразу опісля цей Месьє Дюпон, що живе при кінці коридору, наставляє радієвий апарат; він працює механіком на автомобільному заводі та слухає ранній б'юлетень, щоб знати точний час. А там, здолу — хтось лається, хтось інший свише перестаріле сольо «Кармен-ового» тореадора, Мадам Дюпре накликає когось почерез вікно, а собака моєї консьєржки вчіпилась знову замітача вулиць.

Ех, яка проза!...

2.

Мій сусід з-ліва спеціялізується в драматургії. Останньо вивчає Шекспірового «Макбет»-а. Подивляю його вміння, а заразом проклинаю годину, коли наняв цю комнату.

— Тікай, вступись сперед моїх очей! Нехай земля тебе приховає! Твої кості порохняві, твоя кров застигла, в твойому погляді немає світла!...» — повторяє, мабуть усоте.

Час у школу! Плащ, сшиток і вже збігаю по вузьких, аж завузьких сходах. При вході перехоплюю ще привіт консьєржки — завжди однаковий:

— Бон-Жур, Месьє Жан.

— Такий і вам: Добрий день.

3.

В університетському ресторані черга — чоловік двісті.

Розказують нісенітниці, курять найтешевші «ґулюази», читають скрипти. Гусениця голених та бородатих облич, знаменито в'язаних краваток і нечищених черевиків.

Обід: біфтек, в оливі смажені барболі, кусок сира, яблуко. Якийсь довгань розлив на стіл зупу й навіть не вибачається.

— Цікаво, хто здобуде цьогорічний чемпіонат футболу. На твою думку?...

— Маю два квитки до театру, на сьогодні вечором. Підеш?...

— Хочеш купити добре колесо? Віддам тобі моє...

... Скільки між ними Аристотелів, Да Вінчів, Пітагорів?

4.

П'єр, мій приятель — маляр. Кажуть спеціяліст по мертвій природі.

Заходив до нього між двома викладами. Малює — «Мрія петуній».

Його модель — склянка налита водою, а петунії — відображає таки з пам'яти. На полотні: трикутники та кружки (все зелене!), а посереди ні, в криштальній чаші, — дві розкішні... петунії. Ці «петунії» чогось блакитні (ультрамаріна!), але я не важився запитувати, чому саме. — Може тому, що всі мрії бувають звичайно блакитні?

П'єр — надійний хлопець. Спершу студіював право, опісля медицину, аж ось — хтось порадив йому пробувати в мистецтві. Тепер малює «Мрії петуній»...

5.

У вечірній мряці мандрую берегами Сени: Ке-Вольтер, Ке-Маляке... Шукаю слідів молодечо поезії.

Кругом мене Париж, Париж 1953. Осінь.

Необережний, наступив на порожню пушку від консерви. Копнув і покотилася з дзенькотом... Де вона, ця поезія? Де її знайти? — А, може вона зовсім близько, кругом мене? Дивлюсь на неї і не бачу?

І нараз, немов перед завороженим, усе зміняється: Молоді дні... Дні чарівні, буйні, очайдушні, полум'яні! З-поміж рядків прочитаних книжок, із хаосу кипучого життя, з крихіт радощів і смутків — вони з'являються відвічним бажанням: здобути, за всяку ціну здобути!

Молоді дні, дні мережаних снів, дні гарячих поривів, віри й розквітаючої сили! Дні, що не знають зневіри, перешкод, що завжди святочні, величні, незабутні!

Р. С.

Шляхами невідомих земель

СЛУХАЙТЕ РАДІО АНДОРРУ

Між еспанською і французькою державами, заховане від решти світу в горах Піренеях, лежить мале князівство — Андорра.

Мешканці цієї країни, в числі біля 5.500 душ, не знають, що таке страхіття війни (обидві світові війни відогрались далеко поза територією князівства) та живуть без турбот і зайвого нервування.

Столицею цього дивного князівства є містечко Андорра ля Велля. Воно має одну головну та три бічні вулиці. З видатніших будівель слід відмітити банк, у якому можна стрінути всі валюти світу та кіно, де раз у тиждень висвітлюють фільм. Найбільш статочною будівлею є беззаперечно тисячолітній, майже в руїнах, будинок, де зараз приміщується парлямент.

Але найдивнішим у цій державі є те, що нею володіють **два** монархи. Один — це кожноразовий голова французької держави, другий — еспанський єпископ із Ургель. Мешканці Андорри горді зі своєї минувшини; до своїх князів вони зачислюють безліч французьких королів із Людвиком XVI-им включно, як теж Наполеона 1-го, а сьогодні — Президента Французької Республіки, В. Оріоля. Але одинокою законодавчою установою являється місцевий парлямент, у якому засідає 22 гірських селян. Про успіх їхньої праці свідчить те, що мешканці цієї країни ще й тепер не платять жодних податків, не знають що таке «брак праці» та не мають ніяких труднощів із вивозом чи спроваджуванням будь-яких продуктів із сусідніх країн, бо немає жодного закону про граничні оплати.

Ці обставини спричинились до надмірного розвитку торгівлі, приносячи машканцям Андорри великі прибутки. Кожний п'ятий громадянин Андорри має своє приватне авто, тобто кожна родина розпоряджає власним моторовим засобом льокомоції.

Крім усіх цих небуденних прикмет, на території Андорри знаходиться одна з наймодерніше вивінуваних радіо-висилень, яка заступає брак театру та музичних концертів. Завдяки відповідно й зі смаком підібраній програмі, «Радіо Андорра» стала безперечно найбільш любленою радіостанцією південної Франції та Піренейського півострова,

О. К.

ПОЧАВСЯ НОВИЙ ШКІЛЬНИЙ РІК В СОВЕТСЬКОМУ СОЮЗІ —

Як піклуються «найщасливішими» дітьми

В цьому році має бути побудовано в Україні 156 дитячих садків. В доповнення до того 40 нових дітсадків намічено розмістити в великих житлових будівлях. Цієї кількости дошкільних заведень не вистачить для повного задоволення потреб.

Назагал приміщення для дітсадків будується дуже повільно. Для ілюстрації положення, — можна навести Ворошиловградську обл. Тут на 1953 р. заплановано побудувати 25 дітсадків, на їх будову відпущено вистачаючі фонди, але ці засоби погано використовується. Річний плян будови дітсадків тут наразі виконано на 37%. Напр. ще навіть не почато будови дітсадка для дітей робітниць Ворошиловградського металюрґійного заводу ім. Ворошилова, хоч для цієї мети асигновано 600.000 рублів. Директор заводу тов. Гмиря і його заступник тов. Скорик говорять: «Це не спішно, ще вспіємо, є справи важніші». І ніхто їх не спішить. Погано будується дитячі приміщення на заводах ім. Артема й ім. Рудя. Безвідповідальне відношення до цієї справи деяких господарів поглублюється невглядом зі сторони керівників обласних організацій. Так і предсідник виконавчого комітету тов. Решетняк дав доручення перекинути всіх занятих на будівлі дитячих садків і ясел на другі об'єкти.

Крайньо незадовільно розгортається мережа дошкільних приміщень в Білорусії. На Мінському тракторному заводі дошкільними приміщеннями повинно бути охоплено не менше 700 дітей, фактично побудовано підприємством всього 2 дітсадки на 225 місць. На Вітебській фабриці «КИМ» слід прийняти в дітсадки 650 дтей, — побудований тут всього один дітсадок на 120 місць. Нові дошкільні приміщення в Білорусії будується недопустимо помалу. Будинок для дітсадка при комбінаті будівельних матеріялів в місті Полоцьку будується вже третій рік. В Мінську будинок дітсадка, який фінансує міністерство освіти, будується вже три роки...

Керівники Української Промислової Ради не думають про тисячі матерів, які працюють в промислових артілях і не мають жодної можливости віддати своїх дітей в дитячі ясла чи садки. В Харкові в одному кварталі находяться артілі, в котрих працює приблизно 3 тис. жінок, але поблизу немає ні одного дитячого садка.

Передова «Уч. Газ.» Ч. 72 (3782)

Як живуть «найщасливіші» вчителі

Поважну шкоду справі народньої освіти наносить пливкість, необґрунтована переміна педагогічних кадрів. В Пуховичському районі в 1952 р. перейшло зі школи в школу 48 учителів і вибуло з району більше 20 чоловік. В Ошмянському районі поважні промахи є в підборі керівних кадрів. В Білорусії є понад 4.000 семилітніх і середніх шкіл. Здавалось би, що із 25.000 учителів з вищою і незакінченою вищою освітою можна б піднайти для шкіл підготовлених керівників. Одначе в цей час із 52 директорів середніх шкіл лише 30 закінчили ВУЗ-и, а із 213 директорів семилітніх шкіл близько половини мають середню освіту.

Міністерство незадовільно керує обласним інститутом закінчення освіти для учителів. Ще не рішено питання про підвищення кваліфікацій працівників обласного відділу освіти. Дуже мало видається методичної літератури для помочі учителям, керівників шкіл і відділів народньої освіти».

Н. Мурашко

(заступник міністра освіти Білорусії)

«Уч. Газ» Ч. 71 (3781)

ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ

Харківський Політехн. Інститут один з найстарших в Україні. Одинадцять факультетів Інституту готують інженерів тридцяти спеціяльностей: радіотехнічної апаратури, автоматики і телемеханіки, турбобудівництва, електричних машин і апаратів та інших.

В 1950 р. Інститут випустив 500 інженерів, в 1953 р. — 946. В цьому академічному році прийнято на перший курс 1.750 студентів, з того 450 медалістів і відмінників, яких приймається в Інститут без вступних іспитів.

Цікаво, що управління Інституту, як довідуємось з совєтської преси, роз'їжджає по околичних містах ще кілька місяців перед прийомом і веде широко закроєну пропаґанду між учнями десятих кляс, щоб вступали в Інститут. Видно з цього, що молодь не дуже радо йде до цієї школи, хоч вона має дуже добру репутацію. (У Франції, як і в інших західніх державах жодна державна школа не веде пропаґанди, щоб йшли вчитись до неї. Не зважаючи на це, кількість прохань про прийняття набагато перевищує кількість вільних місць).

Директором Харківського Політехнічного Інституту (тепер ім. Леніна) є проф. М. Семко, з визначніших викладачів слід відмітити декана автотракторного факультету проф. М. Медведєва, завідуючого катедрою сільсько-господарського машинобудівництва проф. д-ра технічних наук А. Петрусова та завідуючого катедрою теоретичної механіки проф. І. Бабакова.

С. М.

◆ В Одесі є 17 ВУЗ-ів. Деякі з них, як Інститут мукомельної промисловости і елеваторного господарства та Інститут інженерів морської фльоти — одинокі в цілому СССР вищі учбові заведення такого типу.

Учителі, які приїхали в Татарську АРСР, мали великі труднощі з піднайденням помешкань. Про пришкільні кватири й говорити нема що: плян будови домів для учителів в Татарії не виконується з року в рік. Навіть приватними помешканнями учителі не були забезпечені всюди. Так, в Столбичинському районі учителі примушені мешкати в шкільних інтернатах і клясах (!). У багатьох районах Татарської АРСР учителі нерегулярно одержують паливо й нафту. Безсумнівно, що погані життєво-побутові умовини, в які попадають учителі, що приїздять в Татарію, примушують педагогів покидати кордони республіки.

Спец. кореспонденція УГ

«Уч. Газ.» Ч. 67 (3777)

— ВІДКРИВАЄМО ПРАВДУ ПРО ОСВІТУ В СОВЕТСЬКИХ РЕСПУБЛІКАХ!

ЯК будується «найкращі» школи

«В серпні 1953 р. відбулись в Москві традиційні наради совєтських учителів».

Комунікат ТАСС

В Могилів-Подільському районному відділі освіти Вінницької обл. за рік покинуто школи 215 учнів. В Кіровобаді (Азербейджанська ССР) більше 200 дітей шкільного віку не ходили до школи.

Все ще погано поставлено викладання рідної і російської (!) мови в школах України. Міністерство освіти УРСР не зробило до цього часу жодних заходів, щоб забезпечити школи відповідними підручниками. Про це говорили учителі Могилів-Подільського району. Учителі не забезпечені у цих предметах ні повноцінними підручниками ні методичною літературою.

В Кіргізькій СССР із 104 шкіл до початку навчального року відремонтовано лише 15. Меблі — майже не ремонтувались. Для шкіл заготовлено 25% палива, а для учителів тільки 4%.

В Талласкій обл. необхідні до ремонту школи одержали лише дещо дерева, 500 листів шиферу замість 10.000 і ні одного аркуша скла.

Два роки тому назад почали будувати середню школу в Талласі. Але кінця будови не видно. Будова школи в Будьоновському районі, яку почали 13 років тому, перервана, бо не прикриті стіни почали розпадатись від дощів. Цілу будівлю треба розбирати і будувати наново.

В минулому році, за даними обласного відділу освіти, в школах області не навчалось 302 дітей, а за даними обласного виконавчого комітету — 608 дітей.

В області ще не всі школи укомплетовані кадрами. В 5-7 клясах працює 167 учителів, які не мають відповідної освіти.

Обласний відділ освіти намітив відремонтувати 256 помешкань для учителів. Заступник завідуючого тов. Сидоров твердить, що около 100 помешкань уже відремонтовано. Але це не відповідає правді. В районах де ми були, ні одної відремонтованої кватири ми не бачили. Зовсім не заготовлено палива для учителів.

Учителі А. Сарібаєв, Е. Казаков, І. Новінов.

«Уч. Газ.» Ч. 66 (3776)

Як забезпечені „наймодерніші" лабораторії

Природничий факультет Берестейського педагогічного інституту має велику потребу апаратури для лябораторійних праць. Майже три роки ведеться листування з багатьома організаціями й установами, які виготовляють такі апарати, але дістати щонебудь нам не вдається. Наші листи залишаються без відповіді, або нам відповідають що замовлення виконати неможливо через переобтяження працею, або тому, що наш інститут — «зайва» організація.

Головний постачальник Міністерства Освіти РСФСР доручив керівникові Ленінградської контори достави тов. Стодоліну виконати наше замовлення, але апаратури ми не одержали й до сьогодні.

М. Розумович
(кандидат біологічних наук)
Уч. Газ. Ч. 73 (3783)

Недавно в Новочеркаському політехнічному інституті на зібрані студентів старших курсів гірничого факультету було поставлене питання: коли інститутські лябораторії та учбові кабінети будуть забезпечені сучасними приладами й апаратами?

— Невже дирекція інституту не бачить, — питали себе майбутні інженери-гірники, — що через те ми не одержуємо потрібних знань?

Ми попросили заступника директора інституту по учбовій частині, доцента В. Богданова, роз'яснити, яка причина подібних розмов?

Політехнічний інститут в Новочеркаську — одне з найстарших учбових заведень в нашій країні... В цьому ВУЗ-і близько десяти факультетів, більше сотні лябораторій...

Восени тут навчається більше п'ятисяч студентів...

— Бідність наших лябораторій і учбових кабінетів, — відповідає тов. Богданов. Багато наших лябораторій мають устаткування і прилади, які вже давно перестарілі, а частинно вже не придатні. Ми говоримо студентам про видатні успіхи вітчизняної електротехніки, машинобудівництва і будови приладів, а демонструємо їм «новинки»... з-перед п'ятдесяти років.

Може краще справа стоїть з лябораторіями на нових факультетах і катедрах? Виказується, що ні.

— Факультет технології цементу, — говорить тов. Богданов, — відкритий в 1950 р., зовсім не забезпечений лябораторією. Примітивно устаткувані лябораторії катедр розрібки плястичних місцероджень, розрібки рудних і нерудних місцероджень, будови гірничих будівель. Немає лябораторій електричного транспорту, автоматики. Ми в інституті нерідко готовимо інженерів за зразками устаткування, зробленого ще в минулому віці.

В. Подільник

«Лит. Газ.» Ч. 94

РОМЕНСЬКИЙ АГРОЛІСОМЕЛІОРАТИВНИЙ ТЕХНІКУМ

За 32 роки свого існування Роменський агролісомеліоративний технікум дав близько 1.900 спеціялістів сільського і лісового господарства, підготував більше трьох тисяч робітників масових кваліфікацій.

Зараз технікум випустив 89 молодих спеціялістів. На державних іспитах випускники показали високу успішність. 15 студентів склали іспити на відмінно.

В технікумі є і заочний відділ, на якому вчиться 400 працівників сільського господарства.

Технікум має багату учбову базу, яка чим далі розширюється. В розсадниках учбового господарства вирощуються сотні тисяч плодових і лісових саджанців різних видів і сортів. Сад технікуму збільшився за останні роки до 30 гектарів. Ведуться роботи по закладенню дендрологічного парку.

Кабінет рослинництва технікуму провадить значну науково-дослідну роботу по впровадженню нових культур у виробництво. Досліди показують, що в роменському районі можна вирощувати риж, арахіс, чуфу, виноград, горіхи, абрикоси.

Директором технікусу є М. Лисенко.

(За «Рад. Україною» Ч. 189)

Дніпропетровськ. Близько п'яти тисяч юнаків і дівчат прийнято цього року в 10 вищих учбових закладів Дніпропетровська. До гірничого інституту було подано по дві заяви на кожне місце. На провідні факультети металюргійного інституту було подано по три.

Цікаве з медицини

«Брудна аптека» знайшла виправдання

Минуло вже десять років від часу, коли група бактеріологів, біологів, лікарів та хеміків мала змогу познайомитись уперше з новим лікувальним медикаментом. **Пеніциліна** — охрищено його за латинською назвою грибка-плісні (Penicillium Notatum), бо саме цей дав вихідний і основний продукт нового ліку. Попавши випадкового й проти волі працівників лябораторії в годівлю стархилококів, приготовану для експерименту, пеніциліна спричинила великі зміни, припиняючи ріст цієї годівлі. Цей випадок дав поштовх до дальших дослідів із грибком-плісенею. Посталий лікувальний продукт зумів себе повністю виправдати й у теперішній медицині відсутність пеніциліни є немислима. Пізніші досліди в новій ділянці дали ряд ще інших продуктів: стрептоміцину, авреоміцину та споріднені з ними.

Всі ці ліки, примінені в заразних хворобах, діють антибіотично. Тим самим найстарший ворог людства — бактерії, віруси та спірохети перестали були небезпечними. Хвороби, які для повного вилікування потребували раніше місяців, а то й років, завдяки новим лікам, через декілька годин, найбільше днів, перестають бути шкідливими.

Зовсім незалежно від антибіотичних ліків постав ще один продукт, який на ділі перевищує досконалість попередніх. Коли пеніциліна, стрептоміцина та авреоміцина знаходять успіх тільки при **інекційних хворобах, то Б-12, новий лік-вітамін примінюють при** хворобах крови.

Б-12, вітамін — це червонавий кристал з великою присутністю кобальту. Щоб одержати маленьку ложечку цієї вітаміни потрібно 4.000 кґ печінки, але вже мікроскопійна кількість цього продукту може повернути здоров'я десяткам до сьогодні невилічимо хворих.

Завдяки пізнішим дослідам стверджено, що здоровий людський організм випродуковує потрібну кількість цієї вітаміни в печінці, а надмір виділяє з сечею. 30 літрів сечі здорової людини може дати одноразову давку Б-12. Також стверджено присутність цієї вітаміни в калі деяких тварин та птахів. Крім цього стверджено зв'язок її з антибіотиками, хоч на ділі її кількість у них дуже незначна. 50.000 літрів авреоміцини може дати як кінцевий продукт тільки 30 міліграмів Б-12.

***

Всі ці нові медикаменти — це вислід дослідчої праці останніх десяти років. Наука має повне право бути гордою. Гордою навіть тоді, коли довідуємося, що це все — відкрите завдяки пильності, людській винахідливості та фінансовим жертвам — вже довгі тисячоліття було відоме народам та, за тогочасними можливостями, примінюване при поборюванні хворіб. Цей факт підтверджує повністю недавно знайдений у Африці т. зв. «Великий медичний папірус». Знайдено його разом із іншими папірусами з доби Фараона Рамзеса II-го (1310-1244 перед Христом), однак учені твердять, що він багато старший і сягає аж до XVI-ого ст. до Христа!

Цей документ дає можливість познайомитись із старо-египетською медициною. 5 метрів довгий та 20 цм широкий, він містить у собі ряд описів хоріб та відповідних ліків. Самозрозуміло, що жодний із описів хоріб не підходить нашому розумуванню, бо більшість їх приписують злим духам, чарам, поганому повітрю та безлічі інших нісенітниць. Що ж торкається ліків, приписуваних тодішніми лікарями, то теперішня медицина добачує в них багато правильного, хоч примінюваного в примітивних формах. Напр. при болях голови — спричинених, як подає папірус, духами — треба натертися товщем гіпопотама з домішкою зіпсутого пшеничного хліба.

«Зіпсутий хліб» — египтяни мали правдоподібно на думці: хліб вкритий плісню. Хліб, мука, мучні кисілі та печиво, розмішані з водою, вином, пивом, або навіть росою та вживані після трьох-чотирьох днів — за радою, збереженою в тому ж **папірусі, — мали б приносити по**легшу в багатьох хворобах. Взявши під увагу температуру египетського підсоння, не зробимо помилки, коли допустимо, що після кількох днів — спрепарований, примітивний лік не буде в нічому різнитися від приготовленої в лябораторії годівлі плісні. Не підлягає отже сумніву, що вже в давні часи витворені плісню антибіотичні субстанції були в деяких формах відомі та примінювані.

Та не тільки плісня знаходила своє примінення! В багатьох місцях «Великий медичний папірус» згадує про вживання землі, куряви та глини, а коли пригадаємо, що вихідним продуктом стрептоміцини й авреоміцини є саме земляний грибок-плісня, то й ці «рецепти» знайдуть своє виправдання. В інших хворобах, на наше розумовання точніше окреслених, як вкушення гадюками, скорпіонами, опарення та рани — египтяни пропонують сечу деяких звірят, змішану з калом, оливою і медом.

В усіх ліках цієї «брудної аптеки» з-перед чотирьох тисяч років, наука підтвердила присутність майже тих самих хемічних складників, які тепер примінюються при фабрикації антибіотиків, чи вітаміни Б-12. Це значить, що колишні египтяни, з допомогою своїх скромних та легко добутих ліків, осягали майже ці самі висліди, що наші сьогоднішні лікарі осягають завдяки наймодернішим медикаментам.

Старий Бен Акіба й цим разом не помилився, коли твердив, що «все це вже було раніше».

А. Кобилко

Академік М. Д. Зелінський

31. липня ц. р. помер в Москві великий український науковець, академік Микола Д. Зелінський.

Микола Зелінський народився 6. лютого 1861 р. в Тирасполі (Басарабія). Високу освіту покінчив у Одеському Університеті. В 28 років був уже великим ученим і в 1893 р. був покликаний у московський Університет, де став професором органічної та аналітичної хемії. Свої здібності посвятив розпрацюванню хемії нафти. В 1915 р., коли німці почали вживати на фронтах ґаз, він перший винайшов протиґазову маску, яку побудував на основі активного вугілля.

М. Зелінський рівнож перший винайшов спосіб видобування бензини з мазуту і солярового товщу, провів оригінальні досліди над будовою білка, що дало змогу по-новому розуміти діяльність живого організму, винайшов багато способів одержання різних хемічних тіл, перед ним нікому невідомих, створив найбільшу в СССР школу хеміків-дослідників.

М Зелінський є автором більше 250 оригінальних праць з ділянки хемії. Своїми працями і дослідами він здобув собі ім'я світової слави науковця.

Р. П.

Наука в Україні

Оживлення істот - винахід українських вчених

Лябораторія проф. В. Янковського відома сьогодні в науковому світі з дослідів над оживленням організму собаки.

15. липня ц. р. проф. В. Янковський повторив свій експеримент 554-ий раз в присутності групи київських науковців. Дослід обсервували член-кореспондент Академії Наук УРСР Н. Медведєва, доктор медичних наук проф. Ю. Вороний, кандидат біологічних наук І. Торська й інші.

Ось опис експерименту, який подав М. Поповський:... «Поруч з блискучими циліндрами «штучного серця» — «штучні легені», висока скляна посудина, в якій венозна кров істоти повинна насичуватись киснем. Збоку — записний апарат кімограф. На його чорній стрічці, тонкі пера креслять криві дихання і тиску крови. Експериментатор сполучує шийну вену і артерію собаки з автожектором — своєрідною помпою, яка, подібно як серце, може переводити кров по жилах.

13 година 54 хвилини. Включається автожектор, який відтягає з собаки всю кров, згромаджуючи її в «штучних легенях». Опадає тиск крови, слабне дихання.

— 13 година 54 хвилин, — голосно говорить лябораптка.

Собака робить останній віддих і затихає. Самописі на чорній стрічці креслять пряму смерти. В операційній залі — тиша. Затих автожектор. Мовчать учені. Так — це клінічна смерть: серце і легені не працюють, погляд ошклянів, рефлекси відсутні. Клінічна смерть — переддвер'я постепенної смерти організму. Серце, легені, мозок уже перервали свою діяльність, але клітини й їхні тканини ще живі. За деякий час наступить дійсна смерть. Першими помруть клітини кори головного мозку.

Проминуло десять хвилин смерти собаки. 14 година 08 хвилин. Проф. В. Янковський включає автожектор. Гарячий червоний потік безперебійно біжить по жилах, але серце ще не рухається. Обмивши тканини і органи, кров, тепер уже венозна, темна, повертається трубами в шкляні «легені». Звідси, насичена оживлюючим киснем, знову відходить в глубини тіла. Уже п'ять хвилин працює автожектор.

І ось — віддих! В протоколі досліду коротка замітка: «Початок другого життя». За першим віддихом наступає другий, дихання собаки стабілізується, але до повної перемоги над смертю ще дуже далеко. Постепенно, оживає центральна нервова система.

Тільки через годину 21 хвилин, після початку оживлення, запрацювало серце. Коли в грудях собаки роздався ясний і рівний стук, автожектор затримався. Асистент наложив шви, лябораптка загорнула повернену до життя собаку в тепле одіяло, — дослід закінчився».

Проф. В. Яновський, який покищо переводить досліди над тваринами, зумів оживляти їх на 12-ій, 13-ій і навіть на 16-ій хвилині після смерти.

Велику ролю в успіху проф. В. Яновського відограє уміле використання ним автожектора — апарату, який сконструував учений С. Брюховенко і «штучних легенів», його власної конструкції.

Винахід Янковського можна буде застосувати для повороту життя новонародженим, які умирають від асфіксії (задушення), при операціях на серце, у випадках удару, втрати крови, агонії, тощо.

Подав О. Несторенко

Читачу !

Чи Ти знаєш, що кожне число «Смолоскипу» появляється на дванадцяти сторінках і що тільки вісім сторінок висилається разом з «Українським Словом?»

Коли Ти хочеш мати повне видання нашого журналу (цебто на 12-ти сторінках), коли Ти хочеш, щоб Твій журнал розбудовувався і поступово побільшував свій об'єм — внеси передплату на нього.

Річна передплата виносить тільки 1 доляр!

ДІЯЛОГ З СОБОЮ

(Фейлетон)

Біда по людях ходить, трапиться — дехто занедужає. Та вже й недуги різні бувають: то в шлунку давить, то в плечах заколе, то зуби мирно віку дожити не дають.

Так ось — придумали нову недугу. Кажуть, із-далека до нас прийшла, «духовим роздвоєнням» — називають. *)

Сталось так, що я її теж набрався, як і коли — не знаю. Не давить і не болить, а тільки стану перед дзеркало, гляну: Черешня — не Черешня? Похожі ми в дечому на себе, я і він. Скажу навіть «близнюки», але якось тамтой, у дзеркалі, здоровіший та круглявий. Зодягнений теж святочно, руки позакладав у кишені, вуси підкрутив угору, ще й підморгує. Дивлюсь і соромно... Я — голова плечей не держиться, в піджаку поли протерті — де ж мені рівнятись до нього?

— Погане діло! — піт із чола стираю. — Не вже ж це я? Не вже ж це він? Хто з нас буде справжній Черешня, а кого обманюють?

Та він сміється: — Цить, дурний, себе перелякався... Черешня ти й я, один ми Черешня. Хіба тобі не до вподоби, що на такого вдався?

— Нечистий руку приложив думаю, а кажу: — Здоров Черешня, як живеться?

— Нічого собі. Їсти, пити не хочеться, кімнату теж даром дають, в одних чоботях і не справляючи — до самої смерти ходиш. До праці не силують, через день на сонці пролежиш, а тоді в садок підеш, погуляєш — життя саме під ноги стелиться. Одне лиш не по-нашому: на виборіть усе приспособили. Рука в тебе не права, а ліва, двері не так закриваються, що ти робиш — я теж робити мушу. Світ, бачиш, у нас дзеркальний, а не людський...

— Ех, — як скрикну — ледачий! Так чому не перейдеш сюди, чому не розіб'єш скляної клітки, не вирвешся на волю?

Посварились. Він мене «недотепою» зове, а я його «пройдисвітом», «пустяком». Не втерпіли — як замахнемось, як грюкнемо один одного й прямо в скло... Дзеркало в куски розскочилось.

Не так уже погано ця пригода покінчилась: він — вирвався на волю, а я — подужав, «духового роздвоєння» визбувся. Без вусів, у протертому піджаку, як раніше, ходжу, зате правою рукою хліб благословлю.

Остап Черешня

х) Виготовлено за вказівками відомого філософа й приятеля мойого, а котрого — прізвища не зраджу. **(О Ч.)**

СТУДЕНТСТВО КАНАДИ ОРГАНІЗУЄТЬСЯ

1-го серпня ц. р. відбулася у Вінніпеґу, у приявності представника ЦЕСУС-у, нарада представників українських студентських організацій: «Альфа-Омеґа», «Зарево», «Обнова», та ТУСМ ім. М. Міхновського. У висліді наради вирішено скликати у недалекому майбутньому І-ий Краєвий З'їзд Українського Студентства Канади з метою створення постійного репрезентативного й координаційного центру українських студентських організацій в Канаді та нав'язання співпраці з Центральним Союзом Українського Студентства, у якому об'єднане українське студентство інших країн.

Для підготовки 1-го Краєвого З'їзду Українського Студентства покликано до життя Підготовчий Комітет, у склад якого ввійшли по два представники від усіх вищеназваних організацій, як теж два представники від Т-ва Абсольвентів при «Альфа-Омеґа» та представник ЦЕСУС-у.

Цим закликаємо усі українські студентські організації, товариства, клюби й гуртки при канадійських унівеситетах увійти у контакт із Підготовчим Комітетом З'їзду, пишучи на адресу:

Ukrainian Students Congress Committee,
Box 791, Winnipeg, Man.

За підготовчий Комітет:

Віра Жаровська, голова **Богдан Боцюрків**, секретар

В СССР НЕМАЄ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ

Совєтські Високі Школи переживають з початком нового шкільного року кризу підручників. Як відзначає майже вся совєтська преса, за останні місяці в СССР бракує переважно таких посібників: історія і теорія літератури народів СССР, а також закордонних народів, деякі розділи фізики, дарвінізм, генетика й селекція, землеводство, фізіологія людини й різних тварин. Мало видано посібників з історичних наук, мистецтвознавства і мовознавства, драматургії кіна і театру, режисури, історії кіна і багатьох інших. Ще гірша справа з посібниками для студентів високих шкіл в не російських республіках. Є багато ділянок науки, з яких немає ані одного підручника в рідній мові і студенти примушені користуватись книжками в російській мові.

Ця криза є зумовлена дуже частими чистками між авторами книжок та різними ухилами, які залежні від напрямку лінії партії. Тисячі, а то й мільйони книг заборонюється вживати через ті чи інші — «помилки».

◆ — 10. — 15. вересня ц. р. відбулись у Шато-де-ля-Бревієр біля Компієнь (Франція) важливі наради Міжнародного Секретаріяту Проевропейського Руху Молоді. Взяли участь представники 15-и народів.

УКРАЇНСЬКИЙ ГУЦУЛЬСЬКИЙ АНСАМБЛЬ

Гуцульський ансамбль пісні й танцю відбув недавно нове турне. Ансамбль зорганізовано в 1944 р. із учасників художньої самодіяльности Станиславова. Вперше в 1946 р. він відбув поїздку зі своїми гастролями по містах Білорусії, Латвії, Литви і Естонії. Після цього ансамбль відбув поїздку по семи совєтських республіках.

Сьогодні директором ансамблю є Павло Барчук, художнім керівником — Володимир Пащенко, солістами — Євдокія Матвієнко, Михайло Жовнір і Маріян Паздрій. В репертуарі ансамблю — сучасні гуцульські пісні і пісні «братніх народів» (цебто російські). В цьому році ансамбль відбув поїздку по більших містах України і виїхав в інші республіки.

■ — Французький Міністер освіти, Андре Марі, в своїй промові 29. вересня 1953. заявив, що наплив молоді до французьких шкіл збільшується кожнорічно на 300.000 учнів. Тільки побудова нових шкіл за стандартними методами (кошти побудови однієї школи виносять 5 — 10 мільярдів!) може забезпечити місце для охочої до науки молоді.

Смолоскип

Журнал Української Молоді

Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:

Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статтей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародній купон на відповідь.

Редакційна Колегія, як тіло, — необов'язково згідна з думками, висловленими в поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори.

Передрук окремих статтей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:
«Smoloskyp»
3, rue du Sabot, Paris 6e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати **тільки** на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародніми купонами.

ПРЕДСТАВНИЦТВА «Смолоскипу»:

ЗДА:
Les Wyshnewyj
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.

Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:
W. Bondarenko
41, Percy Road, London W. 12.

Канада:
Petro Danyluk
104, Grove Str., Winnipeg, Mann.

Німеччина:
Jaroslaw Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Аргентіна:
Lypka Jaroslaw
c. Talcahuano 847, Buenos Aires.

Бельгія:
Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»
Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue du Sabot, Paris 6e
PIUF. S. A. R. L.

На з'їзді молоді в Букарешті

(Враження за чужинецькою пресою)

Кореспондент швайцарського журналу «Вельтвохе», Мішель Клерк, одержав дозвіл приїхати в Румунію на «Четвертий з'їзд молоді», на який то з'їхалось у Букарешт 80.000 молодих людей із 106-и різних країн. На летовищі його зустрінуло двадцять дівчат у білих блюзочках та з червоною звіздою, почастували закусками та чаркою лімонади, а на віть... декількома поцілунками. У валізку не заглядали, тільки взяли кудись пашпорт, але цей принесли через короткий час. Повезли його в місто на московської фабрикації авті — «Побєда». Це авто було прикрашене прапорами, лозунгами та афішами в роді: «За мир і дружбу!», «Привіт передовим борцям за всесвітній мир!», «Молоде всіх країн, єднайся для побудови кращого завтра!»

В самому Букарешті зліквідовано два густо заселені квартали й на цьому місці побудовано за п'ять місяців величезний бетонний стадіон, який у нормальних обставинах вимагав би трьохрічної праці. Два ткацькі заводи занялись спеціяльно виробом десяти тисяч кілометрів полотна на прапори, а на березі Дом бовиці виріс новий будинок опери. Дороге вино лилось рікою. Ікри та горілки вистачило для всіх. Гучномовці гриміли по вулицях, горіли бенгальські вогні, в театрах давались безплатні вистави. Гроші — немов би придбали на вартості.

Французький комуніст Жак Дені, нікому невідомий у Франції, є одною з могутніх постатей поза залізною заслоною. Йому то доручено провід 80-и мільйонів молоді з 30-и різних країн — членів «Світової федерації демократичної молоді». Першого серпня ця молодь дефілювала в Букарешті точно вісім годин.

В очах комуністів західній журналіст завжди являється шпигуном. Коли йому вдасться брати участь на будьякому конґресі, чи святі поза залізною заслоною, його приймають немов гостя. Йому приділюють «провідника», який не тільки водить його куди треба, але й є його «ангелом хоронителем». До завдань такого «провідника» належить задоволяти всі бажання гостя, відповідати на всі питання, пояснити все, що йому видається незрозуміле. «Провідник» мусить дати чужинцеві повну ілюзію свободи, але заразом не сміє втратити нагляду над ним.

Але наш швайцарський журналіст замучував свойого «провідника». Він мудрувався зайти вглиб міста, де вже не було прикрас, а лише бідні крамниці, босоногі діти й перенаселені, обідрані хати. Наприкінці «провідник» швайцарця не втерпів і сам кудись віддалився.

Так ось і вдалось швайцарському журналістові розговоритись із зустрінутою в юрбі молодою жінкою. Вона йому розповіла, що її чоловік на засланні, брат у конц-таборі, а батько вже здавна невідомо куди висилений. У її власному домі їй залишено маленьку кімнатку на горищі. Вона працює на хемічному заводі, де їй платять, на французькі гроші перечисливши, 15.000 фр. у місяць. Раніше «буржуйка», вона бувала в Парижі й тому запитала: «Чи це правда, що Діор прикоротив спіднички на 25 центиметрів?» Вона вичитала це в «Юманіте», одинокій газеті, яка має вступ поза залізну заслону.

подав С. П.

Риба - меч

У Чорному Морі, подалі від берегів, часами попадається темностальна риба з білим животом. Вона має довжину до 5 метрів. Зубів у неї немає, проте вона має зовсім інше «озброєння»: верхня її челюсть є сильно витягнута у виді меча, а нижня — загострена, немов другий коротший меч. Тому й називають її риба — меч.

М'ясо її досить смачне і вона служить предметом промисловости головно в Середземному морі й у Тихому океані. Сама кормиться дрібною рибою та іншими морськими істотами. Вриваючись інколи в стадо риб, наносить їм з надзвичайною скорістю вбивчих ударів. Меч-риба кидається часто і на морських гігантів — китів, і що більше... на човна!

Відомий один випадок, коли меч-риба, кинувшись на корабель, пробила своїми мечами не тільки його оббудову, але й дубовий шпонгоут, завтрубшки в 30 цм.

Можна собі уявити, яка мусіла бути сила удару, кріпкість меча і скорість руху риби. Знавці обчислюють, що скорість меча-риби в «наступі» не може бути меншою, як 90 км. на годину.

Подав П. К.

Юрій Буряківець

***

Безсмертя буде людям за діла
Любови, серед злочинів страшних!
— Примхлива доля змалку прирекла
Їм каменем німіти край доріг...

Земля благословить врожаї піль,
Затужить осени в полях пора,
Сильвети зникнуть журавлиних крил
В обріях біля нашого двора.

Десь світ широкий — як чиїсь серця,
Любов'ю спосні і повні мук;
Їм подадуть тернового вінця
з нечистих і залитих кров'ю рук.

Та зірка не погасне в вишині
(Для них засвічена у страсну ніч!)
Вишневий цвіт розквітне у вікні,
Шукаючи ще дорогих облич.

Короткі вісті

З УКРАЇНИ...

За повідомленням агенції ТАСС, місто Одеса відмітило 60-ліття з дня сконструування першого кінематографічного апарату механіком одеського університету, Й. А. Тимченком, при участі проф. І. А. Любимова.

Цей апарат уможливлював висвітлювання карти в черговому русі і був закінчений Тимченком в 1893 р. Це мав би бути перший у світі кінопроєктор.

За 44 роки своєї праці при одеськім університеті, талановитий механік сконструував ряд метеорологічних, фізичних та астрономічних приладів оригінальної побудови, які ще й сьогодні примінюються в університетах і вищих школах.

● В цьому році на Київському Державному Університеті ім. Т. Шевченка відкрито факультет журналістики. На 1953-54 академічний рік найбільше студентів записалось на філологічний факультет.

І ЗІ СВІТУ

● — Щоб піднести рівень шкільного навчання, університет у Чікаґо (ЗДА) виготовив нову програму викладів, яка передбачає поглиблення загальної освіти. Ступінь «бачелор-оф-артс» дається щойно після чотирьох років студій.

◆ — Дня 9. липня 1953. Національна Унія Турецьких Студентів відсвяткувала п'ятиліття свойого заснування. В склад цієї Унії входять студенти університетів в Анкарі та Константинополі, як теж інших високих шкіл. Унія начислює 27.000 членів.

■ В Парижі закінчується будову «Тунізійського Дому» в Сіте Університер, який вже прийняв перших тунізійських студентів.

З історії українських винаходів

Й. А. ТИМЧЕНКО - КОНСТРУКТОР ПЕРШОГО КІНЕМАТОГРАФА

Як відомо, від декількох років большевики пришивають різні винаходи російським вченим. Останньо стало сенсацією відкриття українця. Й. Тимченка, конструктора першого прототипу кінематографа.

Нижче подаємо в скороченні дані про його винахід за совєтською пресою *).

Йосип А. Тимченко, механік Новоросійського Університету в Одесі і талановитий винахідник, шістдесят років тому збудував два апарати, які являються прототипами кінематографа. В травні-грудні 1893 р. Й. Тимченко при співучасті проф. Н. Любимова винайшов перший в світі «скачковий червячний» механізм типу «улитки» для переривної зміни зображень, а опісля вперше зреалізував поєднання в одне ціле двох із трьох основних елементів кінематографії — скачкового механізму типу «улитки» і проекції постійного руху на екран перед авдиторією.

В цім році Й. Тимченко при співучасті М. Ф. Фрайденберґа винайшов другий апарат, який названо кінетоскоп. З допомогою цього апарату були зняті і проектувались на екран скачучі на конях вершники та юнаки, які кидали списи.

9. січня 1894 р. на сьомому засіданні секції фізики в Москві Н. Любимов демонстрував апарат «для аналізи стробоскопічних явищ» Й. Тимченка. Про успіх цього апарату було й написано в окремій брошурі «Щоденник IX з'їзду російських природодослідників і лікарів». Демонстрація цього апарату відбулась на більш як три місяці раніше від публичної демонстрації кінетоскопа Едісона, яка відбулась у Нью Йорку 14. квітня 1894 р. і на більше як рік раніше від демонстрації «сінематографа» братів Люмьєр в Парижі (22. 3. 1895 р.).

Червячий механізм Тимченка застосовується по сьогодні у вузькоплівкових прожекторах.

В другому свойому апараті, «кінетоскопі», Й. Тимченко розв'язав проблему фотографічної знимки безперервного руху. Щоб обидва апарати Тимченка стали кіноапаратами в повному розумінні цього слова, бракувало лише прозорої і гнучкої плівки з фотографічною емульсією, якої не виробляли в б. Росії.

Через десять років, чи навіть раніше після цього винаходу, зачали забувати про винахід і апарат Тимченка. В показнику колекцій московського музею, в якому зберігався апарат Тимченка, описується, що це «кінематограф проф. Любимова» (1905 р.), а в показнику з 1909 р. почали називати, як «прилад проф. Любимова для пояснення кінематографії».

Й. Тимченко пішов в забуття. Щойно в 1950 р. дослідник І. Соколов віднайшов протокол сьомого засідання секції фізики IX з'їзду російських лікарів, який і послужив основою дальших досліджувань, які виявили, що винахідником був саме Тимченко а не Любимов. Точних даних про Й. Тимченка ще немає. Дотепер ще не досліджені архіви, які збереглись в Одесі і архів Одеського Університету (колись Новоросійського).

Винахід Тимченка є доказом, що першим конструктором кінематографу не був Люї Люмьєр, а саме Тимченко.

Українські наукові інституції, як і окремі особи на чужині повинні зайнятись теж зі своєї сторони справою винаходів Тимченка і зокрема його біографією та походженням. Можливо, що деякі документи можуть зберігатись теж в чужинецьких, західніх, бібліотеках та архівах.

*) «Сов. Культура Ч. 21.

КОРОТКІ ВІСТІ

■ Національна Унія Австралійських Студентів відмовилась вислати свойого делеґата на конґрес ЮІЕ (Світовий Союз Студентів, опанований комуністами) у Варшаві. В голосуванні три делеґати були за (Тасманія, Перт та Нова-Британія), а три проти (Мельбурн, Сідней та Кінслянд). Рішальну ролю відограв президент Унії, Кейт Бюклі (Аделяїда), який вирішив відкинути запрошення. Пропозицію мельбурнського університету про вступлення в члени Координаційного Секретаріяту (КОСЕК-у) відкладено на пізніше.

◆ — Голяндське студентське Бюро Міжнародніх Зв'язків докладає всіх старань, щоб уможливити чужинецьким студентам відвідування Голяндії. Зараз передове місце між студентами-туристами займають американці; тільки в цьому році 2.000 молодих американців та канадійців відвідало Голяндію.

Кіно в Україні

НОВИЙ ФІЛЬМ - ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ

Київська кіностудія випустила останньо новий кольоровий фільм, комічну оперу С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм».

Головні ролі фільму виконують солісти театру опери й балету УРСР ім. Т. Шевченка. Партію Івана Карася виконує відомий український співак І. Паторжинський, Одарки — М. Литвиненко-Вольгемут, Оксани — Е. Чавдар, султана — М. Гришко, Андрія — М. Шелюжко. Звукооператор — А. Демиденко, Режисер — В. Лапокниш, оператор — А. Міщурін, художній оформлювач — М. Юферов.

На еміґрації цього фільму ще немає, тому важко нам дати його правдиву оцінку. «Сов. Культура» (Ч. II) пише про нього так:

«Багато років з великим успіхом виконує партію І. Карася на оперній сцені талановитий співак І. Паторжинський... Яскравий, багатогранний мистецький талант І. Паторжинського розкрився в усьому свойому блеску на екрані. Він задовольняє чудовим співом і точною характеристичною грою. Надзвичайно цікавим при тому є те, що мистець не наголошує комічних ознак в характері Івана Карася, а старається підкреслити життєрадісність свойого героя, його гострий, бистрий розум, любов до вітчизни і свойого народу...»

«Фільм «Запорожець за Дунаєм» відзначається високою музичною культурою. Майстерність солістів, хору, оркестри й балету Київського театру опери і балету розкрились в ньому яскраво і переконливо».

«І все ж таки новий фільм не звільнивсь від деяких серйозних хиб. Режисер не зумів показати сольових і ансамблевих епізодів в масових сценах. Тут же масові сцени (за вийнятком сцени від'їзду козаків на батьківщину) відзначаються інертністю думки режисера».

«Багато тих же самих пейзажів повторюється декілька разів. Пейзажі, як і інші епізоди, відкрито «по оперному», — вони бутафорні... Танці козацької молоді показуються вимучено-одноманітні...»

Париж ціна 25 фр. Paris

СМОЛОСКИП
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse ukrainienne «SMOLOSKYP» Journal of the Ukrainian Youth

Ч. 11 (35) Листопад 1953 Рік 4

ЛИСТОПАД

Листопад — місяць молитви й всенародного смутку. Місяць, в якому народ вшановує тих, які полягли в боротьбі, щоб ми жили вільним життям. Місяць, в якому йдемо на могили з відкритими серцями, на яких присягаємо боротись так, як вони боролись, вмирати гідно на барикадах, чи над розкопаними могилами так, як тільки Вони вміли вмирати.

Дві дати листопаду вписались кров'ю і терпіннями в історію буття української нації!

1-ше листопада 1918 р. — західні українські землі спалахнули вогнем змагу за творення української державности на старовинній українській землі короля Данила. Дата велична, набирає ще більшої ваги, коли 22 січня 1919 р. проголошується урочистим актом об'єднання ЗОУНР з УНР. Без цього акту, без цієї дати — дата 1-го Листопада не стала б всеукраїнським святом, таким, яким вона є сьогодні. Зрив 1-го Листопада започатковує перманентну боротьбу західніх українців з новим окупантом — Польщею. Боротьбу, яка вливає в народні маси впевненість про непереможність української нації.

Події чергуються. Приходять моменти радости й смутку, підйому й упадку. Приходить друга листопадова дата, дата 23 листопада 1921 р. Дата героїчного Базару.

Серед темряви зневіри й упадку, серед безнадійного положення української визвольної боротьби — блеском безсмертя, блеском вічного сяйва героїзму — опромінює цілу Україну своїм величнім чином горстка борців під Базаром.

Як три роки раніше число 300, так в 1921 р. число 359 стає символом, стає прикладом у вічності для нових ґенерацій. Стає доказом, що смерть може перемогти смерть і стати вічним життям для нації.

Чому обвинувачують молодь?

Вже раніше, а в останніх місяцях зокрема (точніше: від місяця серпня ц. р., тобто від II-го Високошкільного Літнього Курсу Українознавства ЦЕСУС-у) появилося на сторінках української преси чимало статтей, присвячених українській молоді, а перш усього українському студентству.

Це явище, по суті — наскрізь позитивне, бо вказує на зацікавлення українського громадянства молодечими проблемами. Позитивне так довго, як не приховує у собі задніх думок і крутійства, бо таке теж дуже часто трапляється.

Коли хтось збирається прослідкувати життя, працю і думки української молоді, то мусить перш за все встановити чіткий поділ на: 1) Молодь на Батьківщині, 2) Молодь, роджена на еміґрації та 3) Молодь новоприбула на еміґрацію. Ці три категорії, кожна зокрема, становлять окремі світи, нераз вузько в собі закриті. Їх отже не можна переплутувати в одне й при вивчанні їх духового життя треба завжди брати під увагу умовини, в яких кожна категорія тієї молоді зростала.

Закиди не дають розв'язки

В цій статті задержимося над проблемою тільки третьої категорії української молоді, тобто «молоді новоприбулої на еміґрацію». Інші категорії, не менше цікаві й важливі, вимагають окремих студій.

Серед новоприбулої на еміґрацію молоді на передове місце висуваються студенти. Український нарід завжди присвячував багато уваги молодим людям, які бажали засвоїти знання, бо розумів, що державі теж потрібні стрижень — фахівці, люди зі знанням, які зможуть заняти відповідальні пости. Український нарід не жалів пожертв і старався допомогти тим одиницям, що не зважаючи на несприятливі обставини, горнулися до науки. Українські студенти, зі свого боку, доказали, що витрачений гріш не пропав даром. Чи треба тут вичисляти тих, що на Землях організували українське життя під культурним і економічним оглядами, що вмирали в лавах визвольних військ і повстанчих загонів, що ще й сьогодні ведуть боротьбу з надто численними ворогами нашої Батьківщини? Їхні прізвища залишаться назавжди в наших серцях і заради їхньої пам'яти ми не сміємо плюгавити доброго імени українського студента й молоді взагалі.

Може трапляться нечесні одиниці, але такі бувають усюди, в кожному народі. Тому оперувати одним-другим фактом є надто не серйозно. Виїмки є такі бліді в порівнянні з цілістю, що хіба спекулянти можуть послуговуватися такими «фактами», чи «доказами».

Але інша болючка постала в організмі не тільки українського студентства, але й всієї української молоді! Ті, що сьогодні дошукуються помилок у молоді, надто часто забувають, що вони теж були колись молодими. Вся критика зводиться до самого ганьблення, а не шукається ліку, якоїсь позитивної розв'язки, хоч би об'єктивного прослідження причин цього стану. Бо самим ганьбленням нічого не осягається, а нераз викликується саме протилежну реакцію...

Тому — й це прямо заклик до наших виховників, вчителів, педагогів, провідників і всіх тих, які цікавляться молоддю, — шукайте коріння цього стану, старайтеся зарадити й не задовольняйтеся тільки самим ствердженням факту!

Так бачить молодь

У викликаній у цей спосіб дискусії, візьму й я слово. Візьму не тільки тому, що я молодий, але й тому, що дорожу долею **молоді наших років і тих, які прийдуть по нас.**

Дозволю собі висунути ось-таку тезу: Українській молоді, а зокрема студентам, закидають багато провин. Заявляю, що це нерозважно, бо тим самим обвинувачують себе самі автори цих закидів.

Не забуваймо, що молодь не живе відокремлено. Вона, правда, перебуває часто в своєму середовищі, але більша частина її життя проходить на тлі її безпосереднього окруження: родини, школи, суспільства. Цікаво напр. зауважити, що у Франції майже немає окремих журналів для молоді, бо така тут властиво не існує. Є дві стадії: дитина й людина доросла, яка думає і відповідає за свої вчинки.

Українській молоді чогось бракує... Бракує саме цього найближчого окруження, від якого вона могла б учитися, перебирати ідеї, запалюватися величніми задумами. Їй доводиться зустрічатись так часто з найеидкішими вчинками, її прямо втискають у це багно, навіть дораджують відкрито, мовляв жити інакше — неможливо в нашу добу. Не забуваймо, що молода людина, яка тільки перейшла вік дитини, старається вхопити життя в розкриті рамена. Це явище називають може наївністю, але — це скоріше щирість. Стверджуємо зі жалем: незаплямлена щирість, яка зберігається мабуть ще тільки в дитини.

Тим більше молодий студент, який вкладав усю працю в науку, який бачив перед собою стільки можливостей, щоб приоздобити цей світ, зустрічається нараз віч-у-віч із грізною правдою. Його вчать, як робити добро, а скрізь, куди він повернеться, бачить тільки обманство й брехню. Він ще довго намагається якось проховзуватись, але остаточно перед ним залишається одне: робити так, як усі інші — це гарно, гучно й корисно! Ось так, на словах кінчаться всі його задуми, всі прагнення і надії.

Вимагаємо прикладу

Чому цей студент утрачений? Чому не можна знайти десь початку, зачіпитися і завернути лукавий світ? Чому не можна вирватися раз на завжди з цього «зачарованого колісцятка»?

Багато подібних питань насувається і всі вони разом спричинюють безплідну дискусію, заповнюють колонки часописів. Ніяк не можна знайти початку, того **незаплямленого прикладу.**

Надходить стадія повної резиґнації, байдужности й отупіння.

Скільки молодих студентів пішло по тому шляху? Нераз не віриться, щоб такий то й такий, колись беззаперечно надійна одиниця, попав у стан, про який він ще недавно висловлювався — негідний людини! Бо й найбільш загартована людина не видержить довго й при першій нагоді, спершу невинній, перекреслить за одним помахом усі найкращі, найсвітліші пляни.

Оте: Українській молоді бракує саме прикладу! Не прикладів, якими кормиться її в школі й майже на кожному кроці, але прикладів у щоденному житті, в розмові зі знайомим, при праці — прикладів може дрібних і непомітних, але правдивих. Самі слова стають із часом шабльоновою прикрасою, непотрібною, але втертою, щось у роді «бон-тон». і всі, що зараз намагаються ратувати молодь, мусять собі усвідомити вагу цього факту та, коли ще надальше хочуть провадити цю молодь, **мусять служити для неї саме цим прикладом.** В іншому випадку вони не являють собою нічого іншого, як ще один прояв байдужности до долі української молоді.

І. Сілецький

Зріст релігійності серед молоді в СССР

В молодечих совєтських виданнях заговорили большевицькі ватажки про небезпеку релігійних впливів серед молоді. Про це чується все частіше голоси совєтських кореспондентів з усіх закутків СССР

С. Хуляков пише про це в «Мол. Ком.» (ч 8, 1953) ось так :

«Вплив релігійної ідеології часом поширюється, на жаль, і на молодь. Комсомольцям треба пам'ятати, що релігійні пережитки — живучі, що вони можуть рости, коли з ними не провадити систематичної і впертої боротьби. В умовах соціялізму, коли совєтський народ успішно здійснює велику програму побудови комунізму, не можна миритись з релігійним мракобіссям, яке проповідують різні провідники. Необхідно рішуче посилити ідеологічну працю, яка покликана відіграти велику ролю в боротьбі за очищення свідомости людей від пережитків капіталізму, від релігійних забобонів і гидких пережитків старого суспільства.»

Підтвердження чистки в комсомолі України

Большевицька преса офіційно підтвердила повідомлення в «Смолоскипі» з липня 1953 р. про широкозакроєну чистку в комсомолі України.

«Молодий Комуніст» ч. 8 (1953) повідомив: **«В минулому році комсомольські організації України викинули з комсомолу «кілька» тисяч юнаків і дівчат»!**

Чистка серед молоді України є перманентна. Вона забирає щорічно тисячі найкращої української молоді.

Як в тридцятих роках

Колись в 1930-их роках, в часі посиленої колективізації українського селянства, було організовано спеціяльні т. зв. «всеукраїнські рейди» й «бригади», в склад яких входили комуністи, комсомольці й фахівці різних галузей господарства та навіть журналісти і письменники. Завдання таких рейдів було вишикування «захованого» хліба у селян, контролювання посівів, обмолоту та здачі державі. По закінченні колективізації майже не було чути про ці «рейди» й «бригади». Щойно в цьому році «Комс. Пр.» з 15. X. 1953 р. принесла вістку про комсомольську «рейдову бригаду» на Дніпропетровщині.

«Бригада», за повідомленням, мала викрити в колгоспних фермах багато різних непорядків. Зразу після цього заалярмовано всіх керівників колгоспів, яких зобов'язано все направити протягом одного тижня. Рівнож рішено запровадити «недільник», цебто неділі, **в які** мають працювати колгоспники для надолуження втраченого чи прогаяного.

Організування таких «рейдуючих бригад» є доказом, що в колгоспах є дійсно великі непорядки, коли аж треба організувати та висилати в села різних комсомольських поганячів.

(-х-)

Координаційний Секретаріят Національних Студентських Союзів (КОСЕК) запросив офіційно ЦЕСУС на IV. Міжнародню Студентську Конференцію, яка згідно з прийнятою пропозицією турецького національного союзу на III. Міжн. Студ. Конф. в Копенгазі, відбудеться початком січня в Константинополі.

В останньому числі офіціозу КОСЕК-у «Інформейшен Булетін» був поміщений комунікат XVII Конгресу ЦЕСУС-у та частина резолюцій Конгресу, яка відноситься до зовнішньої політики ЦЕСУС-у.

Paris La Parole Ukrainienne — Supplément Париж

СМОЛОСКИП

Журнал української молоді

Ч 11 (35) Листопад Рік 4

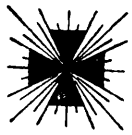

Редакція журналу української молоді «Смолоскип»

сповіщає всю українську молодь в Україні й на чужині та всіх своїх читачів, що

Великий приятель української молоді

Його Блаженство Блаженніший

Митрополит ПОЛІКАРП

Голова Священного Собору Єпископів і Священного Синоду Української Автокефальної Православної Церкви

упокоївся в Бозі 22 жовтня 1953 р., на 79 році життя у Свято-Воскресенському Скиті, у своїй Митрополичій Резиденції в Ольне-су-Буа під Парижем.

Митрополит Полікарп був передплатником «Смолоскипу»

Редакція «Смолоскипу» саме в день смерти Його Блаженства сл. п. Митрополита Полікарпа одержала лист такого змісту:

Митрополит УАПЦ
Митрополича Канцелярія

21 жовтня 1953 р.

До редакції журналу Смолоскип

Митрополича Канцелярія, згідно розпорядженню Його Блаженства, Блаженнішого Митрополита Полікарпа, надсилає при цьому один доляр і просить дальші примірники журналу висилати на ім'я Митрополичої Канцелярії по адресі, нижче поданій.

За секретаря Митрополичої Канцелярії

Ієродіякон Ростислав

Нижче подано нову адресу Митрополита Полікарпа в Англії

Молодь Дніпропетровщини не здається !

Що молодь Дніпропетровщини перестала захоплюватись працею в комсомолі (хоч вона належить до комсомолу) про це свідчать постійні відставання і обкому, і міськомів і райкомів.

В. Бараник і М. Бізин пишуть про це в «Мол. Ком.» (Ч. 9, 1953) в статті: «Про недотягнення в стилі праці Дніпропетровського обкому комсомолу» (подаємо в скороченні): «Обком комсомолу часто працює у відриві від місцевих комсомольських організацій, погано знає чим як живе молодь області, не старається про забезпечення її вимог і потреб, слабо помагає міськомам, райкомам і первичним організаціям в праці по вихованні юнацтва.

В міськомі Кривого Рогу погано поставлено політично-виховну працю серед молоді. Частина молодих робітників не виконує своїх норм. Обком не старається про поліпшення їхніх умовин життя. Соцзмагання між молодими робітниками відбуваються тільки формально, а не в дійсності. За останніх 5 місяців в міськомі було 17 представників обкому, які перебували 145 днів (!!!). Але положення все ж не змінилось.

Цілком відстають у виховній праці райкоми комсомолу Юріївки, Лиховки, Котовки, Межівки, Тамарівки.

Дніпропетровське бюро обкому ЛКСМУ продовжує працювати неправильними методами, допускає бюрократизм і волокиту. Протоколи пленумів райкомів і міськомів в обкомі не переглядаються, не узгляднюється критичних заміток.

Багато часу витрачається на готування статистик. Працівник Дніпропетровського міскому Череп на підготовку звіту комсомольської школи витратив 2 дні, а на підготовку справки і проєкту по цьому питанні — 4 дні.

... Бюро Межевського райкому комсомолу збирається 5-7 разів в місяць, але на них не приймають жодних рішень, їх відбувають для формальности.

В області дуже часто змінюються цебто — вичищуються (комсомольські робітники. Багато комсомольців розсівається. Про молодь в гуртожитках ніхто не дбає. Ніхто не цікавиться їхнім культурно-побутовими умовинами життя. На багатьох будівлях молодь живе в дуже поганих умовинах. Роботу по політичному вихованню пущено в самотік. В минулому тільки році **розпалось понад 300 політшкіл і політгуртків в області, а 200 не закінчило своєї програми навчання.**

... В складі лекторської групи Дніпропетровська — 46 студентів ,але з того більше, як половина тільки на папері. Лекції студентів не є самостійні і складаються з численних цитатів. Лектор Івинський підготував реферат: «Комсомолець — полум'яний патріот радянської батьківщини, активний будівник комунізму». Текст реферату складався з 18 цитатів, взятих з 12 різних публікацій. Він виступав з цією доповіддю 28 разів, хоч не міг дати відповіді ані на одне поставлене питання... У комсомолі звертається увагу на кількість виголошених доповідей, а не на їхню ідейно-виховну якість.

... Кадри для праці в комсомолі підбираються погано. Одинокий засіб виховання кадрів — це кара. Коли комсомольський працівник помилився в чомусь — його зразу здіймають (вичищують). Ця виховна метода довела до того, що в минулому році «змінилось» більше половини перших секретарів райкомів і міськомів і більше половини секретарів первичних комсомольських організацій.

... Дніпропетровський міськом комсомолу наложив на комсомольських працівників за останнього півтора року 145 покарань.

Обком ліберально відноситься до працівників-порушників комсомольської дисципліни, які втратили авторитет і скомпромітували себе. Так було з секретарями Дніпропетровського міському Сердюком і Жуковим».

ДИВИТИСЬ І БАЧИТИ

Присвячую М. Н.

На схрещенні вулиць я ждав, поки не переїдуть авта. Я спішився додому, мені ще треба було перейти цю вулицю — там, за рогом манила своїм затишком моя кімната.

Минали хвилини. Промчало останнє авто й загорілись червоні світла: прохожим вільна дорога!

Я вже ступив уперед, коли мене хтось торкнув рукою. Оглянувшись, я помітив, що позаду мене стоїть чоловік із білою палицею — значить сліпий.

— Приятелю, — заговорив він — допоміжіть пройти вулицю...

Я взяв його під руку й ми пішли, поволі, щоб не спіткнутися. Вже на пішоході, він стиснув мені руку:

— Приятелю, — найбільше щастя людини — це очі! Кому доведеться вікувати в пітьмі, де не чергуються день і ніч — цей не знає, що таке краса, не знає, що значить жити, бути щасливим...

xxx

Очі, дивитись, бачити! Радіти, тим, що нас окружає, любуватися зіграністю форм і кольорів, розуміти відстань, перспективу, виміри, кількість.

— Чи не найважливішим змислом людини є саме зір?

Лікар-хірург скаже, що очі — це складний фотографічний апарат. На рисунку він пояснить принцип призми, темної комори, нервової системи. Відомо, для нього — це річ устійнена, записана здавна на «такій то» сторінці підручника анатомії.

Та все ж таки медицина не може в усьому допомогти, бо — й це не від сьогодні — є люди, які «дивляться і не бачать»... «Не бачать» у розумінні: «Не хочуть бачити!»

Нам доводиться часто зустрічати таких! Не вірите? Ось-там іде один добродій (статочний, багатий, нам відомий), переховзується поглядом по зустрітих обличчях, будівлях, деревах, тут і там задержиться, але спішить кудись дальше, немов без цілі й сенсу. Ще інший — цей не байдужий, а заздалегідь вороже настав лений: «Це не так, тамте погано...» — Два приклади, вже не згадуючи про тих, що прямо не розкривають очей і все своє життя проводять у летаргії.

Спробуйте: пройдіть удруге тією самою вулицею, раз-по-разу. Придивляйтеся тепер уважно вашому довкіллю. — Скільки речей ви поминули за першим разом? Перечисліть, вам не дивно?

Бачити — дуже часто значить сприймати. Сприймати речі так, як вони є, але добачувати в них майстерність, красу, зусилля, потрібне для їх створення. Бо всюди можна знайти щось цікаве, гарне, правильно складне. Треба тільки підходити до всього доброзичливо, уважно, вирозуміло. Треба переконати перш за все себе самого, що життя (для багатьох тільки іграшка, зав'язаний мішок, або невідклично тернистий шлях!) є справді прекрасним дарунком, а може й безцінним скарбом у руках таки своїх.

— Ви не можете собі уявити, який світ гарний! — скрикнула з радости до цього часу сліпа жінка, якій лікарі повернули зір.

— Ви не можете собі уявити, який світ гарний! — скажемо й ми, **коли навчимось бачити його красу.**

ІРС

НА ВЕРХІВ'ЯХ ГІМАЛАЇВ

Гори — далекі, неосяжні, таємничі. Їхні незбагнуті верхи — покриті вічним снігом і вічною леґендою, на них бо проживали колись божества поганських релігій. Про їх, сповиті хмарами, ледяні шпилі складено багато казок і мітів. Від давен-давна вони манили своєю таємничістю відважних і завзятих — тих усіх, що не вагалися станути до змагу з незміримою силою природи та її витвором — горою.

Людина, коли стоїть над берегом безодні, відчуває притягуючу силу чорної глибини... Так само, хто знає чар гірських краєвидів, хто станув, після зусиль спинання, на шпилі — символі завершення тих змагань, того притягатиме завжди, немов магнітною силою, бажання здобути, вдержатися якнайвище.

Цю притягаючу силу мала завжди група найвищих у світі гірських велетнів, що здіймаються в комплексі Гімаляйських та Каракумських гір. Разом їх — 14, всі вони знімаються вище 8.000 метрів. Досі тільки три з них пощастило здобути. Найвищий — це Монт Еверест, недавно переможений після багатьох невдач, коли різним експедиціям доводилося завертати, а навіть складати людські жертви. Залишається ще, отже, одинадцять... Правда, на більшість з них уже відбувались менші виправи, але вони мали лише розвідчу мету, тобто мали встановити найбільш догідну дорогу, кліматичні відносини та «звичаї» гори.

Після здобуття Монт Евересту, ціллю нових експедицій став другий по висоті веершок Хогорі, або Кету (що зветься «К2», за знаком топографічних помірів). Кету має 8.611 метрів і входить у склад гір Каракорум. Вже від тридцяти років численні експедиції намагалися осягнути його шпиль. Деякі мусіли завертати з половини дороги, іншим вдалося дійти до 8.400 метрів. Сьогодні знаємо точно всі його таємниці, але останні 200 метрів залишаються і надальше недосяжними.

Також третій щодо своєї висоти вершок Конхендзенга (8.585 м.) спричинив уже багатьом незвичайні труднощі й його, так як Хогорі, зачислюють до найбільш трудних до спинання вершків світу. На інші, як Льотсе, Макапу й Хо-Ону, досі ще не було жодних спроб спинання.

Але не лише вісімтисячні вершки нам цікаві. В самих Гімаляях начислюють 400 семитисячних вершків! 30 з них уже здобуто, з дев'ятнадцяти довелось завертати з невдачею, а інші навіть не були ціллю гірських експедицій.

Одинокий, семитисячний вершок, що не знаходиться в Гімаляях — це 7.021 м. високий Аконкагуа в чілійсько-арґентінських Кордильєрах. Його здобуто вже в 1937 р., як і решту поодиноких вершин в комплексах нижчих гір. Наприклад Ельбрус на Кавказі (5.629 м.) був здобутий в 1868 р., Кіліманджаро в Африці (5.968 м.) в 1889 р., Мак Кінлен на Алясці (6.187 м.) в 1913 р., а Монт Еребус на Антарктиці (4.053 м.) в 1906 р. Та вже ветераном являється Монт Блянк у Швайцарії, бо вперше вийшли на нього в 1786 р.

Не лише в Гімаляях можна ще стрінути незаймані вершки. Певна їх кількість, хоч дещо нижчих (шістьтисячних) збереглись у південній Африці, в Андах та в Кордильєрах.

Ось вам, для закінчення, чотирнадцять найвищих вершків світу. В дужках подано рік здобуття, хоч тільки три з них здобуті, а решта — чекає на вас.

Монт Еверест	8.888 м. (1953)
Хогорі	8.611 м.
Конхендзенга	8.585 м.
Льотсе	8.545 м.
Макапу	8.476 м.
Хо Ону	8.200 м.
Дгавпагірі	8.172 м.
Монаспу	8.131 м.
Нонга Парбат	8.125 м. (1953)
Анапурна	8.078 м. (1953)
Гідден Пік	8.068 м.
Брод Пік	8.048 м.
Гаґзебрум	8.035 м.
Сгісга Пангма	8.013 м.

А. Козачук

Листок Літературної Комісії Зарева

ЮНІСТЬ

Редагує Л. Винар
Ч.: 5 Рік: 3

З праць Літературної Комісії

Творчість О. Слісаренка

Від Редакції: Нижче містимо в скороченій формі черговий розділ з більшої праці автора про творчість О. Слісаренка.

«Націоналістичні елементи, що просякли партійний і державний апарат, зустрічали пряму піддержку з боку українських націонал-ухилівських верств, що зімкнулися з ними в підривній діяльності супроти партії й радвлади».

(З промови Коссіора, що була видрукувана в «Известиях», за 27 листопада 1933 р.).

V. «Ухили»

Вільні почування до своєї батьківщини клясифікувала комуністична партія, як «націоналістичні ухили». Творчість Слісаренка за короткий час свого існування рівнож впала жертвою цих «ухилів»... Про автора писали, що «він оквітчав червоні загони мародерством, зганьбив ідеї большевицької революції та виставив ці ідеї, як ідеї російського «Ваньки» 37). В цій самій статті читаємо, що «в 1919 р. Слісаренко говорив про «експортування щастя» з України і писав своїм землякам: «буть погоничем вам до віку, щастям навантажених верблюдів» 38). Закиди, як бачимо були поважні.

Розглядаючи цілу творчість Слісаренка можемо «злочини» письменника супроти кремлівських можновладців поділити на три основні групи, які себе взаємно доповнювали й давали повний образ поетового світовідчування:

I. Утотожнення большевицької революції з новим виявом московського імперіялізму.

II. Образове представлення большевицької дійсності та викриття дальших аспірацій большевизму.

III. Любов до могутности власної нації — держави.

Ще в 1924 р. поет писав:

«А вас розпинали між Білим і Чорним Морем,
А вас труїли газами? 39)

В новелі «Президент Кислокапустянської Республіки» автор видвигає матроса Хведорця, а в «Запалівській історії» — Яшку Перця «героя революції»... 40) З їхніх діялогів, які віддають всю примітивність большевицької влади, Слісаренко в немилосердний спосіб кпить з цілої большевицької революції. Ці твори сповнені глумом над убогістю совєтської людини.

Недаром в«Циклонах», поет пише:

«Виплач, земле,
свої океани
і благай смерти
терпкому «тепер» 41)

Терпке «тепер» — це ніщо інше, як большевицька сучасність, яка за висловом письменника «гидка, як проститутка». Дальше поет звертається до океанів, щоб

«обмити
забруджений сволоччю
рай» 42)

Сволоч — це перш за все «ванька-чорт», носитель ідей большевицької революції, що звелась до «чобіток за первий сорт»...

Найкраще вдалося Слісаренкові схопити большевицьку дійсність. Це зробив одним простим реченням, яке вложив в уста українського селянина, мовляв: «довела клята комуна, що й сірника ніде купити» 43). Оце просте своїм змістом речення висвітлює у цілій своїй трагічній глибині конфлікт українського селянства з большевицькою владою.

Проте найбільш потерпів Слісаренко від критики ГПУ за відвагу уточнити тогочасне українське положення.

Поет писав:

«Всі ми розп'яті на хрестах,
Всі ми покриті ранами,
Заповіджено нам жорстокий шлях
Злими коранами,
Заповіджено бути єретиками
Синами дикої долі» 44)

В цьому глибоко-символічному образі поет розкрив усю трагіку визвольних змагань рідної нації. Ця поезія належить до найкращих в усій творчості поета.

Доволі парадоксально звучить одна стрічка з «Байди», яка своїм стоїчним цинізмом аж заморожує кров у жилах...

Він писав:

...Ми на Голготу йдем походом
І весело насіння трощим» 45)

То ж навіть за стрічками поезій т. зв. «футиристичного напрямку» можна розкрити багато такого, що своєю трагічністю потрясає цілим єством людини.

xxx

За свій головний «ухил» — любов до батьківщини, Слісаренко був за іронічним висловом І. Кулика «посланий насаджувати культуру у трохи північніші широти» 46). Проте навіть там, в Сибірі, як це видно з його діялогів, які провадив з Підгайним на засланню, Слісаренко не заломився. Він був свідомий своєї відважної постави й напевно не жалував, що ступив на цей «жорстокий шлях роз'ятих на хрестах».

Любомир Винар

39) «Байда», ст. 17.

40) Ці дві новели були друковані в збірці оповідань «Сотні тисяч сил», ДВУ, 1925.

41) О. Слісаренко: «Байда» ДВУ — 1928, «Циклони» ст. 55.

42) Ібід. ст. 56.

43) «Байда», ст. 14.

46) С. Николишин: «Націоналізм у літературі СУЗ», 1947, ст. 11.

ПАМ'ЯТІ Г. МИХАЙЛИЧЕНКА

Всі ми розіп'яті на хрестах ,
Всі ми покриті ранами.
Заповідано нам жорстокий шлях
Злими коренами.

Заповіджено нам бути єретиками,
Синами дикої долі,
Розрубати степи прямими стежками
І впасти серед поля.

Вірили ми, що над чорними голготами
Зустріне нас привітний Ісус,
І потечуть величніми строфами
Шляхи на Емаус...

Але очі сліпилися далями,
Кривавіли глибокі рани...
Посміялися над нашими ордаліями
Ворожі корани.

1919. О. Слісаренко

БЕЗПОСЕРЕДНІЙ ЗАПАЛ

— На приказ, пане курінний! — Десятник Чопій виструнчився і жде. Мені доручено передати вам приказ команди північного відтинку, — говорить курінний, сухо і ляконічно. — Вам приказують, як саперному піротехнікові, висадити міст на ріці Случі. Обчисліть собі час так, щоб один із ворожих поїздів, що їхатиме зі станції Барвінківка задержався в лісі перед мостом. Він буде предметом нападу цілої нашої третьої сотні. Вам відомо, що підчас останніх оборонних боїв ми витратили весь запас боеприпасу. Отже, десятнику, від вашого хисту, відваги й второпности залежатиме дальша спроможність діяння і операції цілого нашого відтинку. Зрозуміли?...

— Зрозумів, пане курінний. Коли накажете виконати наказ?

— Чим скоріше, тим краще буде!

Десятник Чопій стукнув закаблуками, повернувся і вийшов.

Ніч — темна й холодна. Вітер дує з півночі, колише й шумить осокою, комишами й густим верболозом. Міст — освітлений ясно двома прожекторами. Він виглядає від світла, ніби якась мітична, велика звірюка зі самих тільки костей... На мості чути монотонні кроки двох вартових: — Стук-стук... стук-стук...

Чопій і ще двох вояків повзуть через трясовиння і густу осоку, бо тільки з того боку найпевніший доступ до мосту. Піт заливає очі, холод від мокрої одежі стискає кліщами м'язи й вони стають тверді та неподатні. Коли намагається ними поворушити — вони болісно щемлять. Серця немає. Воно вперлося десь аж під гортанку й забирає віддих. І тільки з великою напругою дозволяє пройти повітря, що просякле гнилою і болотяною задухою. Так триває довго, може годину, може дві.

Врешті руки десятника Чопія намацують залізну підпору. Ледве чуткий стогін і двох вояків підповзають до нього: кожний з них передає малу коробку. Дивне й неймовірно пяросте, що в цих коробках з дощок міститься сила, що має перекинути міст: гору каміння й заліза...

Десятник здіймає з плечей коливороток з каблем. Відсилає вояків і по черзі прив'язує скриньки до залізних травесс.

А на мості чути монотонні кроки вартових: стук-стук... стук-стук...

Заложив кабель. Взяв в руки коливороток і потягнув. Кабель скінчився. Відповз від мосту п'ятсот метрів... Хвилина напруги... Дає електричний запал, але він не діє, мабуть десь перерваний, думає Чопій.

— Треба вертатись і висадити безпосереднім запалом. І то мерщій бо ніч хоч довга, але вже протекла поза половину...

Чопій чує як у його тіло вступає якась дивна тупа прохолода. Але це від думки, що він тепер іде на певну смерть.

Нараз по тілі пройшла якась горяч, а в висках б'є ніби двома молотами: стук-стук... стук-стук...

Все зливається в один акорд з кроками вартових на помості, що теж з кожним кроком підходять до несподіваної смерти...

Десятник повертається і повзе назад старою протоптаною стежкою. По дорозі нашукує свої попередні сліди. Менші — це від рук, а глибші й більші — від колін. Знову виступає перед ним залізна споруда, і десятник чує монотонні кроки вартових: стук-стук... стук-стук...

Намацує дві коробки. Переставляє їх на капсулевий запал і жде поки черговий поїзд під'їде до мосту. Ще хвилина, ще... і Чопій чує як поїзд важко постогнує і розкидає по лісі своє чах-чах... чах-чах...

Ось... уже підходить... Вже бачить на вітрі іскри, що великими скоками скачуть високо й занурюються в хмари... Тепер... Чопій притискає малу бляшку великим пальцем.

— Г г гуууу у у... — немов вибух вулкану вогненні хмари пішли в гору... Десь відбилася луна.

Пів години пізніше біг до Головної кватири задиханий звітун. На куску паперу було написано коротко: «Доручення виконано. В годині 2.30 висаджено міст біля висоти 227. Виконано наскок на поїзд, який задержався перед мостом у лісі. Велика добич в усіх родах боеприпасів. При виконанні завдання десятник Чопій загинув смертю вояка-героя...

Курінний Скалозуб...

Ярослав Курдидик

ПОЛІССЯ

Далеке Полісся все кличе мене
Як виходжу з наплечником з дому —
То кличуть мене північні ліси
будять тугу в серці мому.

Ввижаються весла в озері мутнім
Як човен водою пливе.
Запах сосни і вітру легкий подув
В моїм серці повіки живе.

24. 11. 1951.

Орест Гаврилюк

(З книги: «П'янка осінь»)

Ранковий ет'юд

А. Д. — в альбом

З Фестівалю ночі повз сонця канделябр
Провів білий місяць ясні зорі.
З верхів'я впав фіолету синій тембр
На плесо шибок в кімнаті моїй.
На вітражі зі строгим Херувимом
І на спілих травах,
І на яблуках червоних —
Осінній вітер сівну мессу мовить.
Ранок! Ранок!...

Багр і золото шумують.
Спокійного ранку спокійна радість
На сторінках і записках минулого,
На канві золотих фантасмаґорій
На болю розлук
І на вогні аґоній
Привид нового ґнома.

- - - - - -

Ранок! Ранок!...
Вчорашній твій один кивок
На фестівалі ночі, в парку,
Під зорями ясними, картку
Надій і мрій рапіром
Розсипав мені нову.

(Люрейн, 8 вересня 1953.)

***

Не гляджу тіні відцвілих каштанів на асфальті
Шосе, що від весни біжить повз мою хату.
Не тужу за вітром теплих захватів вчорашніх —
Він прошумів шампаном увертюр стократих.
Не шукаю тіні днів вчорашніх!
Осінній день підносить овал сонця понад хмари.
Делекий обрій горить і в долоні плеще —
П'яним крокую по шосе й благодарю довгі тіні
Й осени спокій і тривогуднів дощевих.
Вітайте, радості прийдешні!

(Вересень 1953)

xxx

Доспіли груші, Синіє зрілість слив.
Кармін насів на яблука зелені.
Піднесли крокву делебу і струнку
На зрубом сусідського дому.

Гули розгулом бурі і громи —
А зараз вже тиша днів осінніх,
Розслалася прядивом ген, вгорі,
Над селищем і над кармінами.

Тиша. Лиш в мені розгул громів
І тривожність неспокійних снів:
Над болотнистим Коцітом йду
В Тартар, зо святим ім'ям Твоїм.

М. М.

Чорний Джек

З дороговказів духових велетнів

Епітафія

М. Білинському

Хоч я умер, беззвучні ці рядки
Хай сповнить зміст могутній, многоцвітний,
Що з ним життя моє вливається в твоє.

Усе ніщо на світі: бенкети веселі,
Уквітчана зрадлива гра любови
І здобуття прихильности людської.

Я смертю вирізьбив: ти стань і прочитай, —
Одно святе є в світі, — кров людей хоробрих,
Одні живуть могили — вірних Батьківщині.

Юрій Липа

ВЕРШНИК

Він примчить на гарячім коні
одчайдушний, величний такий,
у шоломі залізнім закутий,
довгочеканий вершник святий..
Він примчить, щоб дрижала земля,
де на згарищах горе голосить,
де встеляється смуток забутий —
дзвінко кинувши: Досить!
..щоб дрижала земля!

В тишині лісовій,
він розбудить налякані віти
і смерекові килими гір.
І воскреснуть пісні,
десь у обріях зовом трембіти
відозветься схвильований бір.

Він помчить із мечем над містами,
де промчить — там не стане тюрем,
там життя буде знову радіти
і невгнуте, тверде, наче мур,
рідне військо там стане полками.
З чужини на святий чорнозем
ще повернуть розгублені діти,
вічні храми Софія і Юр
золотими зрадіють хрестами..

Ще лиш мить, він прилине, примчить
одчайдушний, величний такий,
у шоломі залізнім закутийй,
довгочеканий вершник грізний..
Він примчить щоб дрижала земля,
де на згарищах горе голосить,
де встеляється смуток забутий —
дзвінко кинувши: Досить!..
.. щоб дрижала земля!..

1951

ІГОР ШАНКОВСЬКИЙ

« БІЛІ ЛЕБЕДІ »

(Спогад)

Чи пригадуєте рідний запах львівських каштанів, привітної вулиці Листопада? Червінь ісходу. Даремний змаг, вигнання та розкинені ковані епізоди пізнання. Чи можна забути? Може і безнадійний час ви чікуваня, тривання в ім'я «чогось» ... чогось, що не прийде може... Проте срібна нитка чуття міцна. Різьблена глибиною настрою триває, бадьорить і підносить похиле чоло.

Дорогий читачу, вибач мені мою «українську» романтику. Романтику вигнанця. Борюсь з нею, топчу і часом... інтелективізую.

Гурток «білих лебедів» це тільки спомин. Але спомин сьогоднішнього дня про цілком живих «дієвих» осіб.

Воєнні події розкинули нас. Вирвали з рідного і не дозволили блукати по хитких закутках Городецької, любуватись пустарем Кайзервальду, шукати відпочинку на Святоюрській горі. Ми діти Львова, княжого города вихованці. З власною психічною закраскою, характером і «філософією».

Академічна гімназія і невеликий домик — вілла родини І. Франка. Під затишною сторожею «традиційних» каштанів, далеко від б'ючки міського гомону в нехитрими дерев'яними сходами на «панораму». Їх перестрибнеш трьома стрибками і тоді ти «там». Сходини «білих лебедів» відбувались в альтані. Ховаючись за кручені віти дикого винограду, часом приходили і старші по слухати, ми завзято снували свої пляни, «реалізували» мрії, спереча лись і передовсім читали. Читали вголос книжки з багатої книгозбірні Діда Аськи і Зені. Тоді й відбувалась дискусія. Не про «велику літературу», модні — «ізми», а про цікаве прочитане і передумане. Про все те, що хвилює і може сприйняти «гімназійна штуба», ховаючись від цікавости старших і «дорослих». В кружку «білих лебедів» вироблялись і кристалізувались перші упо добання, збуджувалась цікавість і нефальшований естетичний смак. Ми коспірувались, були «орденом» і мали свої вимоги. Це підносило важність починів... і справляло кло поти пані Олі. Ми «працювали» за краще завтра, ілюзію наших днів з обов'язком бути велекими і.... дорослими. Бути естетами в житті, як білі лебеді!

Пройшли літа. Зелений матуральний столик і ми роз'їхались. Розійшлись наші шляхи, щоб зустрінутись коло «Віденки» в 10-річчя матури. Так вимагали постанови нашого «ордену». Зустрітись треба з багажем набутого досвіду виконаної роботи. Громадські позиції прирівняти до етичної оцінки «Кодексу» білих лебедів...

Сьогодні знаю. Не зреалізуємо своїх задумів. Немає маленького Ромця, веселого Івахи, раціоналіста Стьопки і «нещасливого» Бонтка .Життя й ілюзії «гімназійної штуби» такі рідні. Ми тут, а ви там.

Далеко від ілюзій «білих лебедів» в дійсності практичного і нівелюючого буття... Як відгомін його — не давно на полицях совєтських книгозбірень появилась оповістка про нову книжку. Зеновія Франко: «Іван Франко — непримиримий борець проти українського буржуазного націоналізму» (ДПВ 1952 р.).

Остання зустріч в Станиславові. Бистриця понесла крилаті слова. Не треба прізвищ. Ми зустрінемось знову. В ім'я чистих невимушених ідей «білих лебедів». І може якраз не коло «Віденки» але в затишній альтані Великого Каменяря.

Б-дан.

СИБІРСЬКІ ДОРОГИ

Прокричить шуліка понад степом,
Зникне в придністрянському краю.

Там ярами утікав Мазепа,
Із Петром помірявшись в бою.

З того часу в заметіль сувору,
Чи у літню спеку в край чужий,

Люди йдуть у невимовнім горі,
Згадуючи програний двобій.

Згадують обдерті, рідні села,
І колгоспи і каторжні поля.

Тільки інколи злетить весела,
Защебече ластівка здаля.

І вони, не дивлячись на крики
Конвоїрів, припадуть грудьми

До землі, що креше огнеликі
Іскри для знесилених в пітьмі.

В них надія ятриться про волю,
Затремтять в зневірі вартові.

Хтось впаде від перевтоми й болю,
Мозок розсипаючи в траві.

Ті дороги вдарять ще громами,
Блискавка закреше в судну мить.

Розгремляться обрії боями.
Щоб за волю зводився нарід.

43 р.

Юрій Буряківець

Вінстон Черчіль - лявреат Нобелівської премії

15 жовтня ц р. Швецька Академія Наук, на свойому пленарному засіданні, призначила цьогорічну Велику Нобелівську нагороду з літератури державному мужеві й письменникові В. Черчілеві.

В. Черчіль має одержати цю нагороду особисто з рук швецького короля Ґустава Адольфа 10 грудня 1953 р.

Швецька Академія Наук в свойому признанні відзначає його історичні й біографічні твори та його блискучий талант промовця, в яких він «обороняв високі гуманні якості».

Після повідомлення про призначення нагороди, В. Черчіль заявив швецькому амбасадорові в Лондоні: «Я уважаю, що це дуже велика честь для визначних письменників світу одержати це незрівняне відзначення. Я дуже й дуже гордий цим.

«Я хочу відзначити, що перший англієць, який одержав нагороду Нобля з літератури був Р. Кіплінґ а другий — Д. Б. Шов. Я навіть не стараюсь йти слідами цих двох людей, я їх обидвох добре знав, але я не був в згоді ані з Кіплінґом, ані з Шовом Кіплінґ не дуже то мене уважав, тоді, як Шов часто висловлювавсь в мою сторону словами найбільшої улесливости».

В. Черчіль одержав цю велику нагороду в першу чергу за свої спомини: «Друга світова війна», які поділяються на кілька томів: «Буря зближається», «Трагічна «година», «Великий альянс», «Зворот призначення», «Тріюмф і Трагедія».

Для В. Черчіля, в часах молодости, його перші літературні твори були єдиним засобом існуваннв. Почавши від 1898 р., він написав 27 творів, не рахуючи восьми томів його промов, виголошених в парляменті в часі другої світової війни.

Його книги охоплюють переважно історичні студії про воєнні події в Індіях, Судані й Південній Африці, де він був воєнним кореспондентом. Крім цього він написав біографію свого батька і дюка Мерльбору, автобіографію і ще декілька літературних творів.

Літературні критики вважають його за справжнього клясичного письменника, як рівнож його вважається за найкращого англійського мовознавця.

З'їзд поетів

16-20 жовтня відбувся у Венеції з'їзд 100 поетів з 25 країн. На з'їзді обговорювано проблеми сучасної поезії в світі.

Цей конґрес мав за мету затіснити зв'язки між поетами, не зважаючи на державні кордони, чи ідейно-політичні переконання. Його зорганізував міжнародній союз поезій, головою якого є італійська поетеса Е. Ґоріні.

СПОКІЙНА ОСІНЬ

Спокійна осінь зійшла нині між високі шпилі. Щедрими мазками ніжної пастелі розіслала бліду синь на скелі, на білі хмаринки, на далекі доли. Скільки ж то відтіней цієї сині! У заході дріжить вона мов музична ґама всіми нюансами томів, піснею спілої радости. Навіть ті бурхливі ще так недавно шуми водоспадів, та буйна юність тонів, ті дзвінкі каскади розгулу мелодій — десь, немов, із спілим літом всю юність загубили. Тільки далекими шумами, мов ті тендітні прядива бабиного літа, що пливе й омотується довкола доспілої зелені косодеревини, спливає на доли, в синь передвечірнього сумерку, розгублюється в тиші близького вечора.

Приреченість спокою. Втомлений турботами і споминами людині добре входити і тривати хоч би хвилинку в цьому спокою, що пахне теплом живиці і в'ялістю трав.

За мною вже дні бурхливої юности, за мною вже розгул подій, за мною вже безтурботність радости... За мною!... Переді мною спокійна осінь, переді мною спокійна синь передвечірнього сумерку...

- - - - - - - - - - -

Я знаю: Я бануватиму ще за тобою, спокійна осене альпійських верхів. Як ніколи мені не забути завороженого шуму високих смерек карпатських борів, як ніколи не забути мені запаху в'ялих отав рідних полонин — так, і тебе не забути мені, спокійна осене Берхтесґаденських Альп!

(На шпилі Гохзаттель, жовтень 1948)

Юрій Федорович

ПЕРЕДВЕЧІРНЄ

Довкруги біла тиша. Сонце спокійно прощається довгими фіолетами тіней з верхами. Тіні щораз довші, чіткіші, чорніші...

В мене був сьогодні змістовний день. Мені радісно, я вдоволений ним. Чи я боюся тих чорних тіней, що, хай і черепашиною ходою, підповзають до мене, що неспокій родять в душі? Чи я боюся того вечора, що невблаганним надходить? Ні Ще раз ні! Я знаю, він мусить наближатися, бо так вже писано в великій книзі Призначення.

Він наближається повільно, чітко віддзвонюючи на великім годиннику хвилини, виповнивши їх змістом, відкарбувавши на папірусах Невблаганности пройдені етапи дня. Він надходить, щоб прикрити безліччю сріблистих зірок, спокоями срібно-синіх тіней всі заглиби та нерівності.

Він надходить...

Переді мною ще далека дорога до сховища, що десь, напевно, гомонить дзвінкою радістю, сміхом безтурботної юности, крилатими плянами завтрішнього дня...

І в мене є мій плян затрішнього дня. Я вже вспів точно накреслити його в подробицях. В мене тільки турбота, чи зумію його вповні здійснити. Може в мене немає тієї безтурботности, що зараз з тремтливим світлом ліхтарень просотується крізь шибки і продирає занавіси вечірнього спокою. Може в мене нема того вдоволення, що його дає труд минулого дня? Може мені не достає чогось, що дає спромогу не мислити, а брати життя таким, як насовується?

Це, знаю, минулі дні йдуть зі мною. Крокують рівномірно з моїми кроками. Вони мусять зі мною крокувати, відбирати безтурботність, бо мої думки далеко звідсіль...

(Під Щинфельдшпіце, весною 1948 р.)

Юрій Федорович

Листування Редакції

Вш. Р. П, (Нью Йорк) — Пишете, що «зневіра п'яна спить», — як спить, краще не будімо.

Олексій Б. Ч. (Нью Йорк). Чому не відгукнетесь? Невже ж гамір нью-йоркських вулиць приносить сплячку?

Ігор Ш. (Токіо). За надіслані матеріяли — дякуємо. Частинно використовуємо в цьому числі. Чекаємо на черговому посилку.

Юність

Листок Літературної Комісії «Зарева».

Редагує: Любомир Винар.

Матеріяли просимо слати на адресу:

«Junist» (c/o L. Wynar)
2725 Queen Ave, Cleveland, Ohio.
USA

або на адресу «Смолоскипу».

Не оправдують довіря партії

«Програма КПСС дає комсомолові широкі права в обговорюванні й ставленні перед партійними організаціями питань господарської діяльности підприємств, заведень, колгоспів.

Але, чи завжди оправдують комсомольці виявлене їм довір'я, користуються вони наданими їм правами для того, щоби ще рішучіше боротись із недотягненнями в нашій праці? Мені здається, що далеко не завжди.

Понад три тисячі чоловік нараховує в своїх рядах комсомольська організація району. Але Малинський райком комсомолу ще недостатньо керує цим великим відділом молоді. Багато поважних недотягнень у діяльності райкому пояснюється, як мені здається, непереконаністю комсомольських працівників у свої сили, їх невмінні скоро відгукуватись на потреби життя, в малому бачити велике.

Сміливості, пристрасної переконаності бракує декотрим комсомольським керівникам. І це тому, що недостатньо глибоко знають вони діло, яким займаються, мало цікавляться господарською діяльністю колгоспів...»

Це пише С. Карманов, секретар Малинського райкому партії (Житомирська область) в «Комс. Правді» з 16. жовтня ц. р.

Від себе ми скажемо: в цьому слабість совєтської системи, в цьому наша сила.

СПОРТ В УКРАЇНІ

(За совєтською й чужинецькою пресою й радіо)

На прохання наших читачів даємо на цьому місці поширену хроніку спортового життя в Україні за місяці вересень і частинно жовтень.

Ред. «Смолоскипу»

● Бокс в Україні стоїть на дуже низькому рівні. Напр. команда боксерів України не ввійшла навіть в п'ятірку кращих юнацьких команд СССР.

● З кінцем вересня відбулись в Нальчику (Кабардинія) всесоюзні змагання легкоатлетів профсоюзів. На цих змаганнях в бігу на 100 м. **перше** місце зайняв (10,7) **І. Шевченко** («Іскра», Одеса), а в бігу жінок на 800 м. **перше** місце зайняла **Д. Барахович (2.11,0).**

● На футбольних змаганнях товариств «Колгоспник» за першенство України, в кінцевих змаганнях футболістів Закарпатської обл. з Дрогобицькою, виграли Закарпатці (6:0), які в минулому році були чемпіоном СССР в розграх товариств «Колгоспник».

● Гірські лещетарі України ще й до тепер не мають свого відповідного трампліну. В Україні є тільки лещетарські трампліни в Києві й Харкові, на яких можна виконувати норми тільки третього розряду. Останньо совєтська спортова преса піднесла питання відновлення чи побудови нових трамплінів в Ворохті, Славську й Ясінню.

● В Полтавській обл. до 949 колгоспних колективів фізкультури належить понад 40 тис. дівчат і хлопців. В останніх роках спортовці полтавщини добились значних успіхів: коваль **С. Гризодуб,** (Котлевський район) зайняв перше місце в республіканських змаганнях наколесників товариств «Колгоспник», **О. Титаренко** — став всесоюзним переможцем сільських тяжкоатлетів, волейбольна команда полтавщини зайняла друге місце в розграх за першенство України.

● Найстарший спортовець України — **Григорій К. Єрмак** (Гребінка, Полтавська обл.) маючи 68 років, займається постійно наколесництвом. Недавно на змаганнях наколесників гребінського залізнодорожного відділу він був одним з перших. Тепер Єрмак готується до лещатарських змагань.

● На всесоюзних змаганнях наколесників, які відбулись в половині жовтня ц. р. в Симферополі, в жіночих змаганнях на дистанцію 10 км. перше місце зайняла 18-річна **Н. Березовська** (Вінниця). Її час — 28.41,6. Друге місце зайняла М. Плотниця з львівщини (29.55,5).

● На змаганнях легкоатлетів СССР і Мадярщини, які відбулись з кінцем вересня ц. р. в Будапешті, спортовці України добились таких успіхів: встановили нові світові рекорди — **Ю. Літуїв** (Станиславів) в бігу на 400 м. (50,4), **Н. Отколенко** в бігу на 800 м. (2.08,3), **Н. Чорношок, Д. Барахович і Н. Откаленко** (команда України) в естафетному бігу 3 х 800 (6.33,2). **Перші місця здобули: Є. Буланчик** в бігу на 110 м. з перешкодами (14,8), **П. Денисенко і В. Бражник** в скоку з тичкою (4.2 м.), **Леськевич** в скоку в далечінь (7,36 м.). Кращі результати мали: Цибуленко кинув копьє на 70,78 м., Д. Барахович пробігла дистанцію 800 м. за 2.10,4; Тишкевич метнула ядро на 15.02 м.

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

(Фейлетон)

Наприкрилось фейлетони писати... Пишу, пишу — люди не сміються і не плачуть, навіть не лаються. Звісно: Черешня написав, Черешні заплатили, Черешня писатиме.

Так я, бачите, шкури дешево не продаю, ідеалізмом від ніг до голови просяк, а зараз — за письменницькими скарбами шукаю. Хіба ж я вже такий невторопний, щоб не написати чогось кращого? А то — тільки фейлетонами дразнять, між зубами грязь вибирають.

— Черешне, — якось у голові перебираю — давай у красному письменстві пробувати. Підбереш якийсь-там сюжет, героїв розмалюєш, посплітаєш їхні дороги, хати обсадиш садками, словом — на сторінок триста розведеш.

Написав. Ось послухайте, розкажу зміст тієї книги: Олена й Грицько живуть поруч, хата в хату. Олені Грицько не байдужий. Олена за Грицьком деколи зором водить. Олена й Грицько... Разом розділів двадцять п'ять, а тому, що не вспів усього сказати, то на другий том лагоджусь.

⁂

Не злюбив я тієї прози. На верстви міряти доводилось, а до того ще й солодке, не видержиш.

В поезію, немов через пліт перестрибнув. Усе гарно розположив, на пальцях ямби вичислив, у словнику риму підшукав. Пригладив, підтесав — вродилося, аж сам прослезився:

На небі зірка мріє,
І вітер в саду віє,
І серце з жалю мліє,
Тліє, тріє, пріє (і таке всяке інше «іє»...)

⁂

— Тьху на таку поезію, ліричну, настроєву, серцещипательну! А вже, щоб на вершини красного письменства пролізти, так рішив ще й у драматургію поступити.

П'єса вдалась, мабуть таких ще не було. Золото.

В добу єгипетську построїв. Гляньте тільки: позаду піраміди, сфінкс стоїчно до обріїв прилип, по Нілу пливуть щоглисті барки. Ідилія, навіть муха не бренить...

На сцені Цезар. Підпер голову рукою, ліву ногу висунув уперід. Входить Клеопатра... Горе мені — як же воно сталось!? У Клеопатри коси, з квіток віночок на голові, вишивана сорочка...

⁂

Ось-так я походив, а повернувся знову до фейлетонів.

— Ні, — передумав — тобі, Черешне, таки не судилось у красному письменстві імени шукати. Фейлетонами почав, на фейлетонах зуби з'їси, з фейлетоном укупі в могилу покладуть. І то ніхто не заплаче, бо за фейлетоном — неварто.

Остап Черешня

СПОРТ В УКРАЇНІ

● Вперше в цьому році колектив київського деревнообрібного комбінату будує лещетарську базу. В колективі цього комбінату підготовляється 30 інструкторів і тренерів для лещет і совгів.

● 26 вересня почались в Києві змагання по мотоциклетному спорту за першенство заводської марки й заводів. В програмі першенства — гонка на 600 км. за маршрутом Київ-Полтава-Київ і крос на 150 км.

● Київська 57-ма жіноча школа на спартакіяді учнів Києва зайняла перше місце по наколесництву й баскетболу і друге місце в легкій атлетиці.

● **Ніна Откаленко, яка походить з м. Дружківки (Донбас) встановила новий світовий рекорд в бігу на 800 м. Її -час 2.07,3.**

В 1951 р. Н. Откаленко осягнула дотогочасну скорість московської чемпіонки Васильєвої (2.1,0) і протягом двох останніх років поліпшила його на 5 сек. Слід відмітити, що найкращий час в зах.-европейських країнах в бігу на 800 м. мають англічанка В. Болл (2.13,5) і шведка А. Ларсон (2,13,8).

● Між 17-ма найкращими бігунами світу на віддаль 3.000 м., які мають час менший 9 хв. є українець **А. Савенко,** який займає 14-те місце (8.58,6). Перше місце займає росіянин В. Казанцев (8. 48,6).

● З кінцем вересня відбулись біля села Копили (Полтавська обл.) республіканські змагання наколесників в яких взяло участь 200 спортовців з 22 областей України. В гонці на дистанцію 50 км. переможцем вийшов **В. Чоломбитко** з Харківської обл. **(1:30.01,0)** В гонці на 150 км. перше місце взяв **С. Гризодуб** з Полтавської обл. **(4:26.-45,0).** У жінок на дистанції 25 км. перемогла **Н. Березовська** з Вінницької обл. **(44.05,1).** За командним зарахунком перше місце зайняла Вінницька обл., друге — Чернівецька, третє — Полтавська.

● В Краснодарі відбулись всесоюзні легкоатлетичні змагання товариств «Спартак», на яких спортовці України добились таких результатів: **В. Ткачев кинув молот на 57 м.** (1-ше місце), **Б. Замбрімборц скочив** (трискок) **на 14,73 м.** (1-ше місце), **Н. Банченко штовхнув ядро на 15,52 м. і метнув диск на 46,3 м.** (зайняв перші місця).

● Після розбиття колишньої київської жіночої баскетбольної дружини (про що ми писали в останніх числах «Смолоскипу») ця переформована тепер команда стоїть на дуже низькому рівні. На останніх змаганнях баскетболістів за першенство СССР вона програла з ленінградською «Искрою» (60:53) і московським «Строїтелем» (61:45).

● На всесоюзних волейбольних змаганнях, які відбулись в Одесі, неодноразовий чемпіон України, харківська жіноча команда «Медик» виграла з ленінським «Спартаком» (3:1) і з тбіліською «Наукою» (3:2).

● В цьому році вже в третє підряд перше місце на всесоюзних юнацьких змаганнях по тенісу зайняла команда України.

● На змаганнях парашутистів СССР, Болгарії і Чехословаччини, які відбулись з початком вересня ц. р. парашутисти України: **П. Сторчиєнко** (капітан і тренер команди) зайняв **друге** місце в скоку з 1.000 м., а **І. Фенчишин** (Дніпропетровськ) в скоку з 600 м. зайняв **перше** місце приземлившись на 19,51 м. і 2,68 м. від центру круга.

● Л. Руденко, дотеперішня чемпіонка світу по шахам, останньо програла з росіянкою Е. Биковою.

● В СССР у фізкультурних ВУЗ-ах і технікумах навчається понад 40 тис. чоловік, цебто на десять разів більше як в 1946 р. В цьому році фізкультурні заведення випустили понад 8.000 фізкультурних спеціялістів. Ці цифри доказують яку велику увагу присвячується спортові в СССР.

ШТРАФНИЙ УДАР

В рубриці під таким заголовком, в статтейці: «Міняючи числа і місця...», «Сов. спорт» № 115 подав таких кілька даних про спортове життя в Україні: «... **Випадок № 1.** Населення повідомили: від 3 до 10 вересня в місті розіграється першенство України по волейболу. Видрукувано афіші, програмки, білети. І тут в переддень змагань наспіла з управління телеграма з маленькою поправкою: зовсім не третього, а одинадцятого, і не в Одесі а у Львові...

Випадок № 2. Календар підтверджував, що 11 вересня в Запоріжжю пічнуться змагання за першенство республіки по парусним лодкам. І знову кілька днів до змагань в управління повідомили: не все підготовлено, не все перев'язано, не все узгіднено. Рішили відложити початок. І на всіх парусах пішла перебудова. В її ході виникло питання: як повідомити учасників про зміну — телеграмою чи поштою?

Першенсто було віддано пошті — так дешевше. Листи з Києва розминулись з учасниками і прийшли на місця, коли частина команд була вже в дорозі. Спортовці залишились в Запоріжжю зайвий тиждень. Затрачено майже декілька тисяч рублів...»

Смолоскип

Журнал Української Молоді Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі: Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статтей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародній купон на відповідь.

Редакційна Колегія, як тіло, — необов'язково згідна з думками, висловленими в поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори.

Передрук окремих статтей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

«Smoloskyp»
3, rue du Sabot, Paris 6e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 Фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати **тільки** на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародніми купонами.

До наших передплатників і читачів! Всіх бажаючих одержувати «Смолоскип» летунською почтою повідомляємо, що їхня річна передплата підвищується до 3-ох дол.

ПРЕДСТАВНИЦТВА «Смолоскипу»:

ЗДА:
Les Wyshnewyj
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.

Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:
W. Bondarenko
41, Percy Road, London W. 12.

Канада:
Petro Danyluk
104, Grove Str., Winnipeg, Mann.

Німеччина:
Jaroslaw Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Бельгія:
Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»
Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue du Sabot, Paris 6e

ЧУЖИНЕЦЬКА МОЛОДЬ

● — В Зальцбурґу (Австрія) постала міжнародня студентська орхестра, в склад якої входять ,данці, французи італійці, люксембурці, австрійці та швайцарці. Ця орхестра входить у склад міжнародньої літньої академії «Моцартеум». За час останніх літніх ферій «Моцартеум» зорганізував 40 конференцій для студентів музики европейських країн.

● — 24 вересня ц. р. Студентська сенаторія Сен-Ґлер-дю-Туве в Ґренобль (Франція) відмітила 20-ліття свойого заснування. Зараз згадана санаторія диспонує 1.500 ліжками для студентів хворих на туберкульозу. З нагоди святкування 20-ліття відкрито відпочинковий дім для конвалесцентів. Французький міністер освіти, Андре Марі, який був приявний на відкритті заявив, що незабаром буде віддано для хворих студентів окрему бібліотеку та ще один відпочинковий дім на Кот-д'Азюр.

Середня школа у Франції

В 1939 р. було у Франції 450.000 гімназистів, в 1951 р. було 575.000 а в 1952 р. було 600.000. Беручи під увагу приріст населення від 1941 р. по 1950 р., на 1956 р. передбачується у Франції 0.000 гімназистів, а на 1962 — один мільйон. З цього видно, що протягом десяти років число учнів середніх шкіл збільшиться в два рази.

У ЗДА приріст учнів «гай скул» в 1950 р. зріс на 22% в порівнянні з 1949 р. і зросте на 34% в 1956 р.

Понад один мільйон неписьменних у Франції

За даними Національного Статистичного Інституту у Франції є 1.115.000 цілковито неписьменних. Це становить 3,3% насеелння, старшого як 10 років. Згідно з проведеною анкетою 8% дітей не ходить до школи, а в деяких департаментах — 10%.

● У Франції на 36 тисяч сіл і присілків є 24 тис. початкових шкіл з однією тільки клясою. 15-20% сільських дітей поступає до повної початкової школи.

● Згідно з заявою французького міністра освіти щорічно 6 тис. матуристів записується на факультет права в Парижі. Після трьох років студій тільки 800 з них закінчують успішно студії!

Як живе молода українська інтелігенція Києва

Нижче містимо інформації про життя молодої української інтеліґенції Києва за статтею секретаря Київського міському комсомолу В Сокола.

Ця стаття кидає яскраве світло на те, скільки зусиль і праці більше вики витрачують на охоплення совєтською пропаґандою молодого українського покоління, яке покінчило високу освіту.

«... В Києві маємо, — пише В. Сокіл («Мол. Ком.» Ч. 6, 1953), — Академію Наук УРСР, 22 ВУЗ-и, 28 середніх спеціяльних учбових заведень, 133 шкіл, 8 театрів, 850 бібліотек, планетарій, телецентр, 10 музеїв... В усіх цих інституціях працює багато молодої інтеліґенції Комсомольські організації покликані вести ідеологічну роботу серед молодої інтеліґенції, стараються про постійне посилення марксо-ленінської загартованости та прямес ин м серьности. Для цього комсомольські організації організують зустрічі, доповіді, дискусії»...

В лютому ц. р. через поважні недотягнення і відставання ЦК КПУ був примушений прийняти відповідну постанови: «Про стан і міри поліпшення ідеологічної роботи в Київських міських партійних організаціях». На пленумі гостро критиковано недостачі й помилки в ідеологічній праці серед молоді, в тому числі й серед молодої інтеліґенції

Пленум вказав, що зокрема багато комсомольських організацій на підприємствах, в установах, творчих союзах і колективах надто повільно перебудовують свою працю за вказівками XIX з'їзду Комуністичної партії. Міськом комсомолу поверхово керує ідейно-політичним вихованням молодої інтеліґенції. не веде рішучої боротьби з проявами чужої ідеології і в першу чергу з українським буржуазним націоналізмом, з фактами безідейности, аполітичности і розвійства.

... Найважливіша праця серед молодої інтеліґенції — це пропаґанда серед неї марксизму-ленінізму. В зв'язку з такими настановами досі охоплено більше 90% молодої інтеліґенції систематичним вивчанням марксо-ленінської теорії. В цьому році понад 5.000 молодих спеціялістів вчаться в системі політичної освіти, вивчає постанови XIX-го з'їзду партії та постанови з 9. 3. 1953.

... Самостійно вивчаючим марксизм-ленінізм помагає 130 консультантів із числа комуністів, виділених партією. 565 молодих інженерів, учителів, лікарів, працівників науки і мистецтва примушені вчитись у вечірньому університеті марксизму-ленінізму Багато мусять навчатись заочно. Для керівництва політичними гуртками, в яких навчається молода інтеліґенція, виділено 200 комуністів. Понад 1.200 молодих інтеліґентів працює пропаґандистами.

При міських бібліотеках щоденно провадяться лекції і консультації для вивчення історії, політичної економії, діялектичного й історичного матеріялізму. В Києві поширено мережу семінарів, на яких обговорюється доповіді й реферати з ділянки марксо-ленінської теорії.

Спеціяльну увагу присвячується повищенню ідеологічно-теоретичного рівня пропаґандистів. Над відвідуванням семінарів і готуванням до виступів встановлено спеціяльну контролю.

Але .. Ще слабо поставлено справу самостійного вивчення марксизму-ленінізму. Тих, що вивчають самостійно ще замало контролюється.

... В політехнічному інституті не звертають уваги на вивчення марксо-ленінської теорії. 23 комсомольців цього інституту учаться в аспірантурі, працюють асистентами і ляборантами. Відсутність контролі їхньої праці довела до того, що аспіранти — Узбекова, Онищенко й інші безсистематично вивчають твори клясиків марксизму-ленінізму, відстають з виконанням індивідуальних плянів навчання. Відсутність комсомольської організації аспірантів негативно відбивається на їхній праці.

.. В Києві є понад 20 лекторіїв, де читаються лекції з марксо-ленінської теорії за матеріялами XIX-го з'їзду партії. Найбільш популярним є лекторій «Література братніх союзних республік» Лекції з цього циклу, а в першу чергу «Російська совєтська література і її благотворний вплив на розвиток літератур братніх республік» спричинюється до виховання в молодої інтеліґенції «благородних» почувань дружби між народами, глибокої «поваги» до великого російського народу (!). До читання лекцій з цього циклу покликано Тичину, Рильського, Бажана, Малишка. Воронька. Улаштовуються виступи хорів, ансамблів танцю і літераторів та артистів «братніх» республік...

(Продовження на 12-тій стор.)

Молода інтеліґенція

(Докінчення з 12-ої стор.)

Але... рівень цієї праці все ж (!) незадовільний. Замало ще читається лекцій з історії комуністичної партії, совєтського патріотизму, дружби народів. В ряді випадків, лекції не носять боєво-наступаючого характеру, мають багато помилок.

.. Комсомольська організація Академії Наук УРСР об'єднує понад 500 чоловік. Для держання весь час у непевності молодих інтелігентів, в інституті біохемії влаштовуються конференції, на яких заставляють молодих науковців давати звіти з своєї праці та про опанування марксо-ленінською теорією.

Але... Серед комсомольців Академії Наук є все ж ще недотягнення. Досі не вдалось ще добитись, щоб молоді науковці брал иучасть в розпрацюванні великих наукових проблем.

Комсомольські організації науково-дослідних інститутів Академії Наук незадовільно борються з настроями «благодушія», самозаспокоєння, з некритичним відношенням до праці. Зокрема задовежні молоді вчені інституту історії, філософії, економії, української мови й літератури. Багато аспірантів закінчують аспірантури без захисту дисертацій.

Окрему увагу присвячує партія праці серед учителів. Комсомол зорганізував для них постійні семінарі.

... Багато уваги присвячується театральній молоді. Бо театр — «це засіб виховання відданих совєтській владі людей».

Комсомольці-артисти мають за завдання дбати про постановку високоідейних спектаклів. Між артистами українського державного театру опери й балету є 41 комсомолець. Вони мають за завдання стежити за поведінкою артистів, за їхньою присутністю на репетиціях. Від артистів вимагається бути не тільки добрими артистами, але й добрими громадськими діячами.

Донедавна дуже зле стояла справа з комсомольською працею в київському академічному театрі ім. І. Франка. Артисти часто надавались до самореклями, не слухали голосу критики. (Для прикладу наводить ся Леоноіда Жуковського, якого ви кинено з комсомолу).

Для студентів і молодої інтеліґенції часто влаштовуються зустрічі з артистами й композиторами. На одній такій зустрічі, де виступав П. Майборода, О. Сандлер, Я. Целяр та інші, — комсомолка Дуброза сказала: «Ми почули багато гарних пісень, але такої пісні, котру можна б полюбити зразу й винести на вулицю, щоби весь Київ заспівав, такої пісні ми не чули»...

Віримо, що прийде час, коли українські композитори створять такі пісні, які заспіває не тільки весь Київ, але й уся Україна! А для цього нехай послужать ці інформації про ту працю, яку большевики витрачають на подолання нашої незламної і вічно стійкої молоді.

ЧУЖИНЕЦЬКА МОЛОДЬ

● — Число італійських студенток неймовірно збільшується. Коли в 1914 р. вони являли собою тільки 5,8% всієї студіюючої молоді, сьогодні їх начисляється 26,3%. В деяких дисциплінах як: історія, природничі науки й педагогіка, число дівчат доходить до 78,2%.

● — Студенти 111-и англійських університетів і коледжів зібрали в цьому році 3.300 фунтів (3.230.000 франків) та передали на потреби Світового Стипендійного Фонду (ВУС). Це найбільша сума від 1948-49 р. Крім цього до ВУС-у наспіли ще інші грошеві датки від бувших студентів та різних добродійних фондів.

● — Турецька Унія Студентів створила окрему комісію культурної допомоги селянству. Цього літа 50 студентів відвідало 150 сіл. Це в першу чергу студенти медицини та аґрономії. Крім улаштовуваних конференцій, вони роздали серед населення біля 20.000 книжок і брошур. Слід відмітити, що всюди їх вітали дуже радо, зі справжньою щирістю.

● — В шкільному році 1952-53 в Голяндії студіювало: 1.846 індонезійців, 258 американців, 211 сурінамців, 100 студентів із інших голяндських колоній та 500 чужинецьких студентів. Більшість чужинецьких студентів (973) вчились у Амстердамі.

● — Голяндський відділ ВУС-у видав заклик до студентів, щоб вони провели збірку на допомогу пошкодженим останнім землетрусом у Греції. В цьому заклику говориться, що европейські країни не забули голяндського населення, коли їхня земля була залита водою, отже голяндці повинні віддячитись іншим нещасним людям.

● — В Югославії знесено недавно «нумерус кляузус». Кожний учень, який покінчив середню освіту, має тепер право вписатись на будь-який, любий йому факультет. Рівночасно дозволяється факультетам провадити конкурси для прийняття, бо все ж таки не стає місця для всіх охочих до науки.

На запрошення Студ. Секції Антифашистівського Комітету Совєтської Молоді Національний Союз Шкотських Студентів відішле 20 студентів відвідати СССР в березні 1954 року.

19 французьких студентів висланих Національним Союзом Студентів Франції, — відвідує СССР. На місяць квітень 1954 передбачується приїзд 20 совєтських студентів до Франції.

З перекладної поезії

ІЗ ЯПОНСЬКИХ ПОЕЗІЙ

Від Редакції: Нижче містимо переклади зі старовинної японської поезії (900 — 1100 п. Хр.). В одному з наступних чисел нашого журналу присвятимо цій справі окрему статтю.

ШУЇ ШУ

ГІТОМАРО

Коли,
Я стаю проти нього, гляджу
На рефлексії, що в глибинах
Мого чистого люстра,
Це дає мені враження зустрічі
Із незнайомим старим джентельменом...

НАКАТСУКАСА

Якщо б не дзвінкий спів
Солов'їний,
Як гірський хутір,
Де ще сніг не щез,
Знав весну?

ОНАКАТОМОВІ ЙОШІДУНОБУ

Олень, що живе
Серед вічно зелених гір,
Де немає осіннього листя —
Може знати прихід осени
Лише власний почувши рев.

МІНАМОТО НО ШІҐЕЮУКІ

Зима врешті прийшла
Навіть і до моєї хатини,
Що в країні Тсу,
Яка лежить захована
Серед тремтливого листя.

Переклав Ігор Шанковський

Токіо, Японія, 1953.

УСМІХНІТЬСЯ

Учнів однієї середньої школи в Балтімор (ЗДА) запитали: хто такий Берія? Відповіді учнів були дійсно оригінальні. Тут подаємо деякі з них: танцюрист, відомий скрипак, перський міністер, шотляндський священик, італійський сенатор і т. п. Можна було зустріти різні професії, але ніхто не догадався, що Берія — бувший шеф поліції СССР. Як видно, світ не цікавиться совєтськими головачами!